

35 let skupaj

Dolenjski list izhaja 35 let
— Jubileju namenimo
današjo Prilogo

Ce bi časopis bil človek, potem bi jo 35-letnici Dolenjskega lista (praznovali smo jo 17. februarja) lahko zapisali, da je stopil v pozna mlada leta, oziroma da je začel najboljša moška leta, ko zbrane življenjske izkušnje s pridom in še obilico moči izkorišča pri svojem poslanstvu.

Toda časopis ni človek, ki bi rasel in zorel in bil iz leta v leto "pametnejši". Časopis je otrok vsakega trenutka posebej, na neki način ga rojevajo zunanja dogajanja, od njih prejema svojo moč, pestrost in privlačnost pa tudi ostrino, kritičnost, zagnanost, navdušenost, ob seveda dovolj izostrenih novinarskih peresih. Če je dandanašnji na straneh našega časopisa več kritičnega, neveseliga, manj navdušujočega, potem to ni znamenje, da je časopis izgubil svoje moči, marveč le znamenje takšnih razmer in časa.

Toda ko se teden za tednom dviga kup izdanih števil, ko se na policah daljša vrsta letnikov, se zdi, da je časopis le živa stvar, ki iz bežne vsakdanjosti črpa sokove življenja in jih z magično močjo tiskane besede preliva v zvezi preteklosti s sedanostjo in bodočnostjo. Kaže se kot živo srečanje z dogodki, mišljenji, strinjanji in spori.

Za nas, pišočce, pa ima še eno pomembno značilnost: je naše vsakodnevno srečanje z bralci, z vsemi tistimi, ki nam že tri in pol desetletja stojijo ob strani, nas berete in z zvestobo domačemu časniku dajeta moč in upravičenost, da izhaja in živi naprej. Kajti kaj bi kronist časa brez bralca, današnjega in jutrišnjega? Ostal bi le potiskana krpa papirja. Z bralcem je časopis osmišljen do konca.

Tako 35-letnica izhajanja Dolenjskega lista ni le praznik nas, ki časopis delamo, temveč tudi jubilej vaše podpore in zvestobe, dragi bralci. Najprej je torej treba čestitati vam od tej obletnici, šele potem nam, ki časopis spravljamo skupaj.

UREDNIŠTVO

POLITIČNA ŠOLA

ČRNOMELJ — V Črnomlju bo od 28. februarja do 14. marca vsak tork in četrtek popoldne mladinska politična šola. Vsak dan predavanj bosta na vrsti dve temi, med drugim o brezposelnosti, mladinskem prostovoljnem delu, o delu mladih kmetovalcev, množni kulturi in popularni glasbi. Za osnovnošolce pa posebej pripravljamo predavanja o informiranju v ZSM in organiziranem preživljanju prostega časa.

RAZSTAVA OB 200-LETNICI SLEPIH

NOVO MESTO — V Centru usmerjenega izobraževanja Boris Kidrič so pred dnevi odprli zanimivo razstavo ob 200-letnici organizirane skrbi za usposabljanje slepih v svetu in 65-letnici ustanovitve prvega zavoda za slepe v Sloveniji.

SIROMAKU NA PLEČA

Kultura od nekaj pobira drobtinice z bogatinove mize, ne s siromakove, na kateri jih ni. V novem srednjovečnem obdobju se ji piše drugače. Vsa skrb in obveznosti zanjo se z republiške kulturne skupnosti prenašajo na občinske, nič pa se ne ve, kako bodo to zmogle. Tako naj na primer kulturna skupnost v manj razviti občini, kot je Brežiška, izdatneje podpira številne pevске zbornice, plesne, godbene, gledališke družine ter vsa prebujajočo se ljubiteljsko dejavnost, obenem pa bogati knjižnice in spodbuja razvoj muzejskih dejavnosti. Res je, da že zdaj nosi veliko tež bremen, toda tretjino denarja za spomeniško varstvo vendarle dobiva iz republiške kulturne blagajne in z njeno pomočjo tudi knjižnica zapolni precej praznih polic. Denarja za kulturo je, žal, vsako leto manj, obveznosti več. Mnóžijo se s sprejemanjem zakonov in drugih predpisov, za kar potrebuje kulturna skupnost večji kos kruha, kot si ga lahko sama odreže. Kakšen smisel ima potem razporejanje spomenikov na občinske, regijske in republiške, če so dediščina vsega slovenskega naroda in zato vseslovenskega pomena. Taka delitev jim določa zelo različno usodo in bolj pospešuje, kot upoštevajo njihovo propadanje. Časa za tehten premislek je, na srečo še dovolj.

J. TEPPEY

Krško bo dobilo dom obrtnikov

Otvoritev 20. aprila

KRŠKO — Obrtno združenje Krško in tukajšnja Obrtna zadruga Resa bosta spomladi že v novih, večjih in lepših prostorih Doma obrtnikov, kakor se bo poslednji imenovala povsem prenovljena in dozidana zgradba zadruge Resa v starem mestnem jedru. Naložba sta pokrila oba uporabnika do polovice, od prvotnih 18 milijonov pa se je kljub hitri gradnji le podražila na 25 milijonov dinarjev. Gradbena dela so opravili delavci Pionirjeve temeljne organizacije Gradbeni sektor Krško, obrtniška dela pa bodo postorili krški obrtniki in kooperanti Rese. Dela so tako rekoč že končana, saj se bo zadruga, ki se je začasno preselila v Dom učencev, predvidoma vselila v Dom obrtnikov še v februarju. Ob domu je parkirni prostor za 15 avtomobilov.

PRIZNANJA JUBILANTOM DOLENJSKEGA LISTA — Ob 35-letnici izhajanja Dolenjskega lista (več o tem v današnji Prilogi) je bilo v petek popoldan srečanje vseh njegovih delavcev v prostorih novomeške srednje šole za gostinstvo in turizem. Ob tej priložnosti so jubilarji in tisti, ki že več desetletij snujejo in oblikujejo naše glasilo, prejeli priznanja. Med jubilarji, ki so pri listu že od samega začetka, je tudi Cirila Mazovec (na sliki), ki je vsa ta leta delala v naročniškem oddelku. Priznanje ji je izročil predsednik OO ZSS Tone Jakše. (Foto: J. Pavlin)

Nezaupljivost je prva ovira

Na razpravi o Belokranjski vasi, ki naj bi jo zgradili pri Želebeju ugotovili, da to naselje ne bi rešilo belokranjskega turizma — Onesnažena voda

METLIKA — Pretekli teden je bila v Metliki javna razprava in razgrnitev projekta in makete naselja Belokranjska vas pri Želebeju, za katerega gradnjo se je že pred tremi leti utrnila ideja pri novomeškem Pionirju. Prof. Jože Koželj je predstavil projekt, ki so ga pod njegovim mentorstvom pripravili študenti arhitekture in zanj porabili okrog 15 tisoč ur dela. Občane je zanimalo predvsem, kakšne so možnosti za gradnjo kmečko-turistične vasi in kaj bo s tem pridobil belokranjski turizem.

Koželj je pojasnil, da so študenti pripravili studijo, ki naj bi bila vzorec pozidave ob Kolpi. Projekt ni v takšni fazi, da bi odgovarjal zaidalnemu načrtu. Študente so prišli do osnov za postavitev kmečko-turistične vasi na podlagi analiz sosednjih vasi predvsem kmečke arhitekture. Prvotna zamisel je bila le urediti Nemaničevga mlina in poplavljenega področja ob njem. Potem pa so se odločili tudi za ure-

ditev zaraščene kamnitega sveta in dela orne zemlje, tako da bi naselje vključevalo tri dele. Ker v Beli krajini ne bi bilo umno graditi naselja, ki bi po koncu turistične sezone zamrlo, so se odločili za mešano pozidavo kmečkih domov domačinov, vikendov, kamor bi ljudje prihajali ob koncu tedna, tretji del vasi pa bi bil namenjen izključno turizmu. Poleg tega bi bil v naselju centralni projekt, čemu bi bil namenjen, pa bi se izkazalo pozneje glede na potrebe ljudi, ki bi stalno ali

Po razpravi sodeč, je usoda gradnje Belokranjske vasi na majavih nogah. A četudi, vsaj zaenkrat, metliška občina ne bo imela kmečko-turističnega naselja, je prav, da se je končno nekdo začel zanimati za belokranjsko arhitekturno dediščino, preden je še ni uničil zob časa.

začasno živeli tam. Za prireditve na prostem bi zgradili amfiteater, predvideli so tudi prostor za mladinski tabor za 20 do 30 šotorov ter prostor za privezovanje čolnov. Na poplavljenem področju pa bi bila športna igrišča z markacijami v zemlji, tako da bi bila možna tudi košnja.

V drugi polovici tedna se bo nadaljevalo lepo vreme, mrz pa bo nekoliko popustil.

Delavci Iskre izsilili sestanek

V bršlinski tovarni napajalnih naprav so se 18. februarja spet »pogovarjali«

NOVO MESTO — V bršlinski Iskre, ki je v novomeški občini rekorde- rka po naglo sklicanih sestankih na pobudo delavcev, sta ob drugem izplačilu zaslužkov po novem sistemu nagrajevanja dve skupini delavcev spet demonstrativno izrazili nezadovoljstvo.

Skupina delavcev kleparne in dela montaže sta 18. februarja ob 12.30 zahtevali sestanek z vodilnimi, ker z osebnim dohodkom, ki so ga pred dnevi dobili za januar, niso bili zadovoljni. Motijo jih dodatki na pogoje dela, ki v obračunu niso več posebej izkazani, ampak so zajeti v analitski oceni, v skupini »delo«. Niso zadovoljni z normami po novem sistemu in se pritožujejo nad prenizko ocenjeno zahtevnostjo dela. Ta sloni na vzorčnem katalogu SOZD Iskra,

kjer je za enaka dela predvidena razvrstitev v enako skupino glede zahtevnosti dela.

Delavci iz enote posebnih naročil se pritožujejo zaradi obračuna čakalnih ur. Nemir je bilo v posameznih skupinah tega kolektiva čutiti vse od uvedbe novega sistema nagrajevanja lanskega decembra, ker so verjetno vsi od novega sistema pričakovali tudi več denarja.

Zmenih so se, da bodo pripombe delavcev prenesli na de-

Stoodstotno izpolnili načrt

V Krškem so lani izdelali 123.293 ton papirja

KRŠKO — Delavci krške Tovarne celuloze in papirja »Djuro

Salaj« so stoodstotno izpolnili letni načrt blagovne proizvodnje. Naj dobro gospodarjenje papirničarjev podkrepimo z nekaj številkami:

Skupna blagovna proizvodnja v tej največji posavski delovni organizaciji je znašala lani 246.747 ton izdelkov, načrtovali pa so jih 247.406 ton. Le v temeljni organizaciji Celuloza je bila blagovna proizvodnja 6 odst. pod planom in je znašala 96.517 ton celuloze namesto 103.000 ton.

Krška tovarna še zmeraj pokriva okoli 80 odst. jugoslovanskih potreb po časopisnem papirju. Lani so v temeljni organizaciji Papir naredili kar 123.293 ton papirja, oziroma 4.893 ton, ali 4 odst. več, kot so načrtovali.

V Tovarni embalaže Senovo so presegli plan blagovne proizvodnje kar za 13 odst., v brestanskem tozdr Tes so delavci naredili 18.279 ton valovite lepenske in drugih izdelkov, kljub utesnjenosti, se je bodo znebili z novimi skladišnimi prostori. Največji skok pa so dosegli prizadevni delavci tozdra Papirkonfekcije, ki so lani izdelali kar za 15 odst. več različnih izdelkov, kot so predvidevali. Naredili so jih 8.857 ton!

P. P.

Akcija za pomoč lačnim v Afriki

Usmeritve koordinacijskega odbora pri SZDL

NOVO MESTO — Koordinacijski odbor za socialistično solidarnost pri OK SZDL. Novo mesto je sprejel vrsto usmeritev za organizacijo zbiranja pomoči v občini Novo mesto za prebivalstvo večjega števila afriških držav. Odbor bo ob pomoči občinskega sveta ZSS usmerjal akcijo, operativno pa jo vodi občinski odbor RK Novo mesto. Denarne prispevke je moč nakazati na žiro račun RKS, zbirajo pa se tudi prispevki s prodajo namenskih potrdil

Na žiro račun RK Slovenije se je do sedaj nabralo že 3.836.886 din, začelo pa se je tudi zbiranje denarnih sredstev z namenskimi potrdili (boni), ki jih imajo v vseh jobčinskih organizacijah RK. RKS poziva vse, ki še niso prispevali pomoči na žiro račun RKS 50101-678-51579 — za pomoč Afriki. Vsak, še tako skromen prispevek bo izraz solidarnosti in pomembna pomoč prizadetim afriškim ljudstvom.

(bonov), ki jih ima na zalogi OO RK Novo mesto. Zbiranje prispevkov s prodajo bonov bo potekalo tudi v šolah, krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah. Dobrodošla je tudi pomoč v obliki prehrambnih izdelkov, zdravih, vitaminskih preparatov, obleke, odeje, šotorov itd., predvsem iz združenega dela.

RIA BAČER

BERITE DANES

na 3. strani:

● Sodelovanje, ne podvajanje

na 6. strani:

● Največ jeznih zaradi telefonije

na 7. strani:

● Učence v izmene ali pod kap

na 8. strani:

● Pojasnilo izvršnega sveta o Krupi

na 9. strani:

● Kako nastane Dolenjski list

na 11. strani:

● Desetletja s časopisom

na 12. strani:

● Če nameravaš opisati resnico, pusti eleganco krojaču

na 17. strani:

● Einsteini ne nastajajo sami

na 18. strani:

● Ob stotaku kazni še izgubljena odškodnina

na 24. strani:

● Tudi Kitajci poznajo Prešerna

V ČRNOMLJU TEDEŃ JUGOSLOVANSKEGA FILMA

ČRNOMELJ — Tukajšnji zavod za kulturno-prosvetno dejavnost pripravljva v okviru občinskega praznika letos že osmič zapored teden jugoslovanskega filma. Predstave — njih pokroviteljica je semiška Iskra — bodo v Kulturnem domu od 23. februarja do 1. marca ob 20. uri, ponovite pa naslednji dan ob 17. uri. Pri Zavodu za kulturno-prosvetno dejavnost je moč kupiti tudi abonmajske karte za ogled vseh filmov.

V soboto, 23. februarja, bo na sporedu film Balkanski špijon, v nedeljo V brazdah življenja, v ponedeljek Pazi, kaj delaš, v torek Veliki transport, v sredo Davitelj proti davitelju, v četrtek Leta odločitve in v petek Sladka vodica.

LAMUTOVA RAZSTAVA

DOLENJSKE TOPLICE — Izbor likovno dokumentarnih del Vladimira Lamuta, ki je bil nekaj tednov na ogled v Dolenjski galeriji, so iz Novega mesta prepeljali v Dolenjske Toplice. V malem salonu tukajšnjega združenega doma so razstavo, ki obsega 28 Lamutovih del, odprli v ponedeljek, 18. februarja.

ZA PUSTA POVSOD VESELO — Tudi dolenjski pustni zanesenjaki so letos pripravili tradicionalne sprevode, kjer so oživljali stare pustne običaje in se ponorčevali iz današnjih dni. Kostanjeviški »šlemarji« so v soboto zjutraj vzpostavili tri dni trajajočo pustno oblast, takšno oblast so si po enoletnem premoru dovolili tudi građaški »mački«. Svojo odvodelo »mačko« so letos poročili s semiškim »gisarjem«, medene tedne pa sta si zaželela preživeti v čistem izviru Krupe. Nergali so tudi člani pustnega društva Presta iz Črnomlja, ki so letos glodali kulturo v svoji občini. Šentjernejska kurentova oblast je zaradi prezaplenosti svojih članov skrčila tridnevno prireditev le na pustni terek. Novo mesto nima posebne pustne tradicije, zato pa zadnja leta člani društva prijatelj mladine uspešno pripravljajo velike otroške maškarade. Letos se je sprevoda in rajanja v športni dvorani udeležilo več tisoč maškar. Na sliki: v torek dopoldan so male maškarke z vrta Drska II pripravile pravo veselje z obiskom v Domu starejših občanov, prvič pa so se v pustne maske odeli tudi otroci — bolniki v novomeški bolnišnici. (Foto: Janez Pavlin)

Nezaupljivost je prva ovira

NAŠA ANKETA

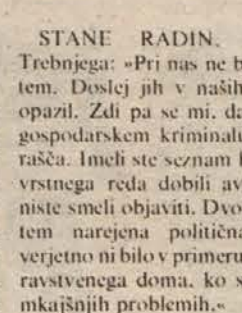
Še poznamo tabu teme

Tabu tem — tem, o katerih ljudje ne bi smeli biti obveščeni — pri nas uradno ni. V vsakdanjem življenju pa vedno znova odkrivamo, da ni tako. Posebno v zadnjem času prihajajo na zvezi in tudi republiških ravneh na dan mnoge zamolčane stvari, kar je morda posledica demokratizacije družbe ali pa tudi zaostrovanja medsebojnih odnosov in napetosti, ki jih rojeva težak gospodarski položaj. Precej je tega tudi po občinah pa delovnih organizacijah, vendar tu takšne zadeve nimajo tolikšnih razsežnosti. Kaj menijo o tabu temah, o spopadanju sredstev javnega obveščanja z njimi naši bralci, berite v današnji anketi.

MARJAN VIVODA, elektrotehnik iz Metlike: »Zadnje čase se v časopisih vedno več piše o stvareh, o katerih se je prej molčalo ali le potihlo šušljalo. Tako je prav! Javnost mora biti čim bolj obveščena o vsem. Bolje je, da je kakšen posameznik ali skupina prizadeta, samo da je čim širši krog ljudi seznanjen z resnico. Vendar mislim, da javnost še ni toliko obveščena in močna, da bi ljudi, ki načenjajo doslej prepovedane teme, zaščitila, če zaradi tega padejo v nemilost pri raznih množičnih in jih doletijo težave. Tudi zato je treba krepiti moč in vpliv javnega mnenja.«

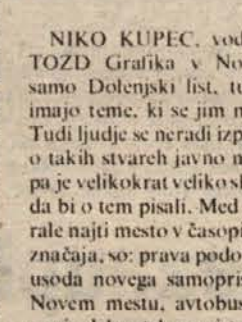
ANDREJ KLADOŠEK, prodajalec v Nakupovalnem centru M—Preškrbe Krško: »Pri nas je še dosti tabu tem in mislim, da, na žalost, tudi Dolenjski list ni izvzel. Ni prav, da se informacije zapirajo, saj pravimo, da le vsestransko dobro obveščen samoupravljalec lahko ustrezno odloča. Moti me tudi, da včasih ne dobimo odgovorov, ko se že načne kakšna tabu tema; zadnjič je slovenski delegat v zvezni skupščini npr. zastavil vprašanje, od kod denar za parado, ki naj bi bila v Beogradu 9. maja. Odgovora še nisem zasledil.«

STANE RADIN, upokojenec iz Trebnjega: »Pri nas ne bi smelo biti tabu tem. Doslej jih v naših časnikih nisem opazil. Zdi pa se mi, da premo piše o gospodarskem kriminalu, ki pri nas narašča. Imeli ste seznam ljudi, ki so preko vrstnega reda dobili avtomobile, pa ga niste smeli objaviti. Dvomim, da bi bila s tem narejena politična škoda, ki je verjetno ni bilo v primeru trebanjskega zdravstvenega doma, ko se je pisalo o tamkajšnjih problemih.«

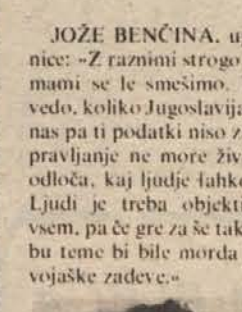
JANA JAKOVAC iz Črnomlja: »Menim, da so še tabu teme, o katerih se v sredstvih javnega obveščanja ne upajo govoriti predvsem zaradi tega, ker se bojijo sankcij. Več bi morali pisati o gospodarskem kriminalu, o neodgovornosti odgovornih, skratka, o hudeh z zaščitenimi hrbti. Nasploh pa mislim, da smo obveščeni o dogajanjih v lastnem okolju in o življenju po svetu.«

NIKO KUPEC, vodja proizvodnje v TOZD Grafika v Novem mestu: »Ne samo Dolenjski list, tudi drugi časopisi imajo teme, ki se jim novinarji izognejo. Tudi ljudje se neradi izpostavljam in raje o takih stvareh javno molčimo, za vogali pa je velikokrat veliko slišati. Bilo bi bolje, da bi o tem pisali. Med temami, ki bi morale najti mesto v časopisu in so lokalnega značaja, so: prava podoba IMV v težavah, usoda novega samoprispevka za most v Novem mestu, avtobusna postaja, delovanje delegatskega sistema.«

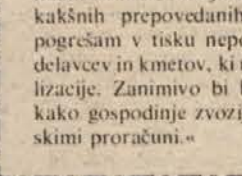
TONE CERJAK, sekretar Medobčinske gospodarske zbornice Posavja iz Brežic: »Nisem tiste vrste bralca, ki prebere vaš list od prve do zadnje strani, imam pa kljub temu vtis, da ne zamolči ničesar pomembnega. O nekaterih stvareh piše celo zelo na široko, čeprav bi zadostovalo nekaj stavkov. Menim, da pri vas ni straha, da bi kako koščljivo temo preveč rezali.«

JOŽE BENČINA, upokojenec iz Ribnice: »Z raznimi strogo zaupnimi tabu temami se le smešimo. Tako v tujini vsi vedo, koliko Jugoslavija dolguje tujini, pri nas pa ti podatki niso za javnost. Samoupravljanje ne more živeti, dokler nekdo odloča, kaj ljudje lahko vemo in kaj ne. Ljudje je treba objektivno obveščati o vsem, pa če gre za še tako težke stvari. Tabu teme bi bile morda lahko le nekatere vojaške zadeve.«

LADO OREL, pravnik iz Kočevja: »Nisem za tabu teme. O vseh stvareh je treba že na začetku odkrito spregovoriti. Če tega ne storimo, povzročijo neželena temna velika govornica in polresnic in te naredijo potem veliko škodo. Sredstva obveščanja ne bi smela upoštevati tabu tem. Menim, da so pri nas možne zaradi pretirane avtočenzure, pomanjkljivih informacij in vpliva močnih posameznikov.«

PAVLA ČERNIGOJ, podpredsednica sveta za informiranje pri OK SZDL, Sevnica: »Nikoli ni bilo toliko svobode, kot je imamo danes, zato je odveč govoriti o nekakšnih prepovedanih temah. Če kaj, pogrešam v tisku neposrednih nastopov delavcev in kmetov, ki nosijo breme stabilizacije. Zanimivo bi bilo brati tudi to, kako gospodinjice zvožijo danes z družinskimi proračuni.«

M. BEZEK

Noša na razstavi

Kočevska noša bo še javno razstavljena, da bodo na njen osnutek občani lahko dali pripombe

KOČEVJE — V Kočevju se zbirajo mnenja in pripombe občanov na osnutek modela kočevske narodne noše, ki je bila javnosti predstavljena 8. februarja na javni tribuni ob kulturnem prazniku.

Ob tej priložnosti je o kočevski noši predavala etnologinja dr. Marija Makarovič, ki je pokazala diapozitive narodnih noš v posameznih slovenskih pokrajinah, tudi na Kočevskem in v Beli krajini, ter še nošo bivših Kočevčarjev nemškega rodu.

Po predavanju je bila živahna razprava, v kateri so sodelovali predvsem starejši občani. Nekdo je vprašal, zakaj je v prikazanem osnutku izbrisana noša bivših Kočevčarjev. Odgovor je bil, da je prikazana noša, ki je imela slovenske posebnosti, nekatere podrobnosti na njej pa so tudi kočevske. Kulturna skupnost in ZKO sta se odločila, da bosta osnutek kočevske noše javno razstavili v Likovnem salonu ali izložbi NAME, da ga bodo lahko videli vsi občani in dali nanj pripombe.

VILKO ILC

gradnje takšne vasi ob Kolpi od Podzemlja navzgor, kajti onesnaženost Kolpe pa tudi Krupce je preveč vpijoča. »Ideja, da se obrani belokranjski tip hiše in naselja, je sicer dobra, vendar bo težko najti investitorja. V Metliki ga namreč ni. Da bomo privabili goste, moramo začeti z majhnimi koraki, na primer z ureditvijo kampa v Metliki. Ta veliki projekt ni rešitev za belokranjski turizem in bojim se, da bo že nekaj let koga bolela glava, če se prehitro odločimo zanj. Res je, da se v turizmu nekaj mora premakniti, vendar moramo ostati na realnih tleh,« je bil na javni razpravi prepričan Gaičnik.

NOV ODDELEK VRTCA NA DVORU

DVOR — S februarjem so na Dvoru pri Žužemberku zaključili adaptacijo ene igralnice v osnovni šoli za 17 otrok, ki obiskujejo celoletno malo šolo. Oddelek je začel z delom v drugem šolskem polletju in s svojo vzgojiteljico. S sredstvi občinske skupnosti otroškega varstva in izobraževalne skupnosti so na novo opremili tudi kuhinjo. V delu pa so načrti za dokončno ureditev šolske stavbe, po katerem naj bi bil tu še en oddelek vrtca. S tem bi nekako krili potrebe Suhe krajine po varstvu otrok. Poleg tega drugih investicij v otroškem varstvu v novomeški občini letos skoraj ne bo, čeprav so potrebe tako v Novem mestu kot v nekaterih drugih krajih še velike. Le v Stopičah naj bi v ta namen adaptirali stari del šole. Ker pa znaša predračun za letos kar 5,5 milijona dinarjev, je še vprašanje, kako bo z izvedbo načrta.

NOVOLESOVA IZGUBARJA IZVOZNIKA

KRŠKE — Vse kaže, da bodo v Novolesovih temeljnih organizacijah Boru v Krškem in Lipi v Kostanjevici za dlje časa izkoreninili vsiljive rdeče številke, ki so se večkrat pojavljale ob periodičnih in zaključnih računih. To so rezultati sanacijskih programov in naporov delavcev v obeh kolektivih, ki se s sedanjimi in novimi prostorski-mi zmogljivostmi močnejše vključujejo s kooperantskimi deli v Novolesov izvozni program. Predvidevajo, da bodo v Lipi na leto izdelali okrog 4,6 milijona struženih in kopirnih elementov za stilno pohištvo, v Boru pa dele za dnevne sobe, ki jih izvažajo v ZDA.

Dohodek domače pameti

V tovarni »Krka« je lani inovacijska dejavnost prinesla nad 25 milijonov dinarjev dohodka

NOVO MESTO — V preteklem letu so v tovarni »Krka« imeli 37 inovacijskih predlogov, v katerih so sodelovali 104 avtorji. Največ inovacijskih prijav je bilo iz tozda Biokemija.

Inovacijska dejavnost ima v novomeški tovarni zdravil »Krka« večletno tradicijo, spodbuda inovacijam pa ne poteka toliko zaradi politične akcije družbenopolitičnih organizacij, kolikor zaradi gospodarske koristi. Izračunali so, da je samo v letu 1984 inovacijski dohodek znašal 25,4 milijona dinarjev, od tega pa so avtorjem inovacij izplačali 5,56 odst.

Med 37 inovacijskimi predlogi jih je bilo največ — 14 iz tozda Biokemija, sledijo Tehnoservis z 11 predlogi, Izolacije s 5 predlogi, medtem ko so v ostalih tozlih prijavili le posamične inovacije. Ugotavljajo tudi, da je bilo še v marsikateri Krkimi sredini precej idej za izboljšave, ki pa niso bile registrirane.

Ker želijo v Krki v letu 1985 še več uspehov na inovacijskem področju, bodo v vseh delovnih enotah vpeljali evidenco koristnih zamisli za organizacijske, tehnične in tehnološke izboljšave. Zaposlene pa kanijo k inovacijskim razmišljanjem še bolj pritegniti z večjimi ugodnostmi. Pripravljajo dopolnitev sedanjega sistema nagrajevanja inovacijskega dela.

R. B.

Sveti naselji so zaprosili za denarno pomoč delovo organizacijo Riko. Stanovalec Trga Veljka Vlahoviča so zaprosili za 300.000 din posojila, Prijateljvega trga pa za 150.000 din, saj sicer ne bodo mogli napolniti cistern in bodo zmrzovali. Posojilo bi vrnilo sredi leta. Vse to opozarja, da je treba odločneje reševati vprašanje ogrevanja Ribnice.

M. GLAVONJIČ

(Nadaljevanje s 1. str.)

zaživelo. Zanimalo jih je, kaj bodo metliška občina in ljudje, ki bodo neposredno vezani na vas, od nje imeli, kajti turističnega problema prav gotovo ne bo rešila. Poleg tega bi morali, preden bi začeli gradnjo, poznati ljudi, ki bodo živeli v naselju, in jim gradnjo prilagoditi, saj bodo le tako lahko pritegnili kupce.

Predstavnik novomeškega Pionirja je pojasnil, da so bili pred tremi leti, ko se je pri njih porodila ideja o gradnji kmečko-turističnega naselja, prepričani, da bodo priprave tekle hitreje. Takrat so tudi testirali tržišče in ugotovili, da je veliko interesentov, težko pa rečejo, kakšen bi bil odziv danes. Res je, da bi na račun vasi zgradili marsikatero vejo infrastrukture, vendar bi bila kapaciteta naselja — okrog 500 postelj — premajhna, da bi

Tradicija je predraga za današnjo rabo

V brežiški občini javna razprava o predlogu za gospodarnije ravnanje s šolskim dinarjem

BREŽICE — Za javno razpravo je pripravljen nov predlog bodoče organiziranosti osnovnega šolstva v brežiški občini. Predsedstvo občinske konference SZDL je na seji 17. februarja podprlo nakazano racionalizacijo in zagotavlja enako, ponekod pa celo boljše kakovosti pedagoškega dela. Gre za postopno spreminjanje šolskih okolitev z namenom, da bi se izognili drugi izmeni na brežiški osnovni šoli, izkoristili prazne šolske prostore v Artičah in Cerkljah ter zagotovili sicer vprašljiv obstoj pisččke in globoške osnovne šole. Nova je zamisel o spremenljivih šolskih okoljih po predhodnem dogovoru dveh ali več osnovnih šol s starši. V razpravi, ki se bo začela še ta mesec, ostaja še vedno četrta varianta, po kateri naj bi učenci iz Skopie in Krške vasi obiskovali pouk v Cerkljah, učenci iz Dečnih sel v Globokem, učenci Dednje vasi in Blatnega v Pišecah, učenci iz Kapel pa glede na število rojstev izmenjaje v Kapelah oz. v Dobovi. Spremembe so možne takoj ali postopoma, tako da bi v nove šolske okolišnje usmerjali le učence prvih razredov. V javni razpravi bodo občane seznanili tudi s podatki o pocenitvi, ki jih prinašajo predlagane spremembe.

J. T.

Posojilo za ogrevanje?

Cisterne za gorivo v Ribnici so prazne, ker stanovalci drago kurjavo neredno plačujejo

RIBNICA — Ogrevanje večjih stanovanjskih zgradb in naselij povzroča vedno več težav, predvsem zaradi visokih cen kurilnega olja in drugih kuriv, ki jih uporabljajo v kurilnih centralnih kurjav. Tako je v Ribnici največ težav z ogrevanjem stanovanjskih stavb na Trgu Veljka Vlahoviča in Prijateljvega trgu. Pojavljajo se že več let, najhujše pa je to zimo, ki je tudi zelo mrzla.

Mnogi stanovalci neredno plačujejo ogrevanje, cene goriva hitro naraščajo, mrzla zima pa zahteva tudi več goriva. Kaže, da mnogi stanovalci že ne zmorejo več plačila stroškov

ogrevanja. Zaradi hudega januarskega in februarskega mraza so ostale cisterne za gorivo na obeh trgih te dni prazne.

Sveti naselji so zaprosili za denarno pomoč delovo organizacijo Riko. Stanovalec Trga Veljka Vlahoviča so zaprosili za 300.000 din posojila, Prijateljvega trga pa za 150.000 din, saj sicer ne bodo mogli napolniti cistern in bodo zmrzovali. Posojilo bi vrnilo sredi leta. Vse to opozarja, da je treba odločneje reševati vprašanje ogrevanja Ribnice.

M. GLAVONJIČ

V Ameriko ne samo gugalniki

Novoles načrtuje letos za 20 milijonov dolarjev izvoza, investicije pa so namenjene predvsem sodobnejši tehnologiji — V Račjem selu pohištvo

NOVO MESTO — Novoles je pri izvozu na konvertibilni trg v preteklem letu iztržil 23 odst. več kot leta 1983, letos pa načrtujejo 17-odstotno povečanje izvoza glede na lansko prodajo. Konec marca bo ustavljena proizvodnja gradbene keramike na Račjem selu, tovarno pa bodo preusmerili v pohištveno proizvodnjo.

Oh dejstvu, da življenjska raven na domačem trgu znatno pada in da je znatno manj tudi investicij v gradbeništvu, se lahko v Novolesu pohvalijo z lanskoletnimi rezultati. Navzlic težavam, ki so sicer povzročile malenkostno manjšo proizvodnjo od planirane, so vse prodali. Izvoz so v letu 1984 planirali v znesku 18 milijonov dolarjev, iztržili pa so 93 odst. te vsote, toda znatno več so izvozili na konvertibilni trg.

Še vedno je največji kupec Novolesovih izdelkov na tujem Ameriko, kamor ne izvažajo več le gugalnike, ampak vse več kompletnih sobnih garnitur. Predvsem jedilnic po okusu ameriških kupcev.

O letošnjih obetih je govoril Miha Blažič, direktor tozda Blagovni promet:

»Računamo na 10-odstotno povečanje proizvodnje, deloma s

pomočjo večje produktivnosti, deloma pa po zaslugi novih naložb, ki bodo letos začele dajati rezultate. Planiramo za 20 milijonov dolarjev izvoza, pričakujemo pa tudi že znane in nove težave. Na domačem trgu bo verjetno šele letos prišla do izraza manjša kupna moč, v izvozu pa računamo na tri večje probleme: 1. ob visoki inflaciji, ki je višja od prilaganja tečaja dinarja, bo prišlo do padca dohodkovne vrednosti izvoza; 2. če ne bo ustrojen ali vsaj zelo zmanjšan izvoz surovin, bo oskrba z domačimi surovinami še naprej slaba; in 3. vse manjše razpolaganje z deležem ustvarjenih deviz je najhujši oreh. O vsem tem »trbimo« že leta, kaj bi morali spremeniti, a kaže, da gluhim ušesom.«

Vse Novolesove investicije zadnjih let so bile usmerjene v izvozno dejavnost in ne pomenijo samo možnosti za količinsko večji izvoz, ampak tudi boljše kvaliteto. Prav zato v tozdu Gotna vas gradijo lakirnico, ki bo omogočila tako površinsko obdelavo lesa, kakršnega tuji trg zahteva. Investicija je v teku in bo do konca letošnjega leta dokončana. Gradnja lakirnice pa je predvidena tudi v tozdu drobnega pohištva v Straži. V obeh sodobnih lakirnicah se bodo potem zbirali izdelki vseh ostalih tozduv, da jih bodo končno obdelali in odposlali.

R. BAČER

Ljubljansko pismo

Slediti razvitim, vendar ne za vsakršno ceno

Razvoj Slovenije v luči svetovnega razvoja

LJUBLJANA — Živimo v času krize svetovnih razsežnosti, ki se izraža na tri načine. Najprej kot kriza razvitega sveta. Tu gre za naglo in korenito spreminjanje procesov proizvodnje v trikotniku ZDA, Japonska, zahodna Evropa. Vse kaže, da gre pri tem spreminjanju zlasti za vprašanje, katero od teh treh območij sveta je že usposobljeno za proizvodnjo inovacijskega znanja in njegovo uvajanje v proizvodnjo in upravljanje, kar bi mu ustvarilo konkurenčno prednost pred drugima dvema. Petnajstletna prednost Japonske pred drugimi je potisnila v težave del ameriške in znaten del evropske tehnologije oziroma industrije. V Evropi je samo v ZR Nemčiji leta 1981 propadlo 16.684 firm.

Drugi element krize, ki je tudi zelo vpliven, je kriza evropskega Vzhoda, kjer se vse bolj očitno pojavlja neskladje med stopnjo ekonomsko-tehnološke razvitosti proizvodnje in sistemom upravljanja. V dokumentih, ki jih predstavnik Sovjetske zveze v zadnjih petih letih posvečajo tej problematiki, opozarjajo, da se bo v razmerah birokratskega sistema upravljanja kriza v proizvodnji samo povečevala. To je tudi glavna vsebina dialoga med Sovjetsko zvezo in Madžarsko, ki pa ji je le uspelo uveljaviti podobno gospodarsko reformo, od kakršne smo mi ob koncu šestdesetih let odstopili.

Tretji element krize pa se izraža v tistem delu nerazvitega sveta, ki je v zadnjem desetletju porabil ogromno tujega denarja za to, da bi se naglo razvijal, v spremenjenih gospodarskih razmerah pa ga zdaj to hudo bremeni. Tudi naši dolgovi so zelo veliki. Pri opredeljevanju možnosti in perspektiv razvoja Slovenije moramo zato vse te elemente upoštevati, hkrati z njimi pa tudi dejstvo, da je Slovenija najbolj razvita socialistična država v svetu. Kljub temu pa se je že v letih 1979 in 1980 bližala eni najtežjih kriz v svojem razvoju. Zdjaj pa že peto leto iščemo poti, kako se iz nje izkoptati.

Če vrednotimo gospodarski razvoj od druge svetovne vojne do danes, lahko ugotovimo, da so se te razlike najbolj povečevale takrat, kadar je bil razvoj v svetu najbolj nagel. Naš glavni problem razvoja zato ni v tem, da moramo tiste, ki bodo pod pritiskom nujne tehnološkega razvoja — in sedaj je pod takšnim pritiskom Amerika — zaustaviti zato, da jih bodo tisti, ki zaostajajo, dohiteli, marveč v tem, da bodo tisti, ki zaostajajo, živeli človeka vredno življenje, ne pa, da bodo za vsako ceno dohiteli razvitejše. Problem toraj ni v dohitevanju razvitih, problem je v reševanju bistvenih vprašanj, povezanih s človeškim dostojanstvom tistih, ki zdaj v razvoju zaostajajo.

V gospodarsko krizo smo nedvomno zašli zaradi neupoštevanja objektivnih ekonomskih zakonitosti. Jugoslavija se v politiki svojega razvoja ni veliko menila za stroške v svojem gospodarskem sistemu. To po vojni ni bilo tako pomembno, kritično je postalo v 70. letih. Gradili smo in še vedno gradimo, kar želimo, ne pa, kar zmoremo in kar je ekonomsko smotno za nas in še posebno za svet, v katerem živimo. Zato smo morali in moramo povečevati zaščito pred tujimi izdelki, izvozne vzroke za stroškovno in strukturno inflacijo, ki nas potiska v nenehne težave.

Če resnično želimo spremeniti svoje ravnanje, bi se morali približati uporabi kriterija, veljavnega za vsa gospodarstva oziroma ljudstva, ki so v eni ali dveh generacijah zase kaj pomembnega storila. Samo pametno gospodarjenje z novostvarjeno vrednostjo odpira torej izhode iz sedanje družbene krize.

VJNKO BLATNIK

Tudi dolenjski načrti na seji skupščine

LJUBLJANA — Delegati kmetijskih zemljiških skupnosti Slovenije bodo na seji skupščine, ki bo 26. februarja obravnavali poročilo o delu zveze kmetijskih zemljiških skupnosti, o izvajanju agrarnih operacij, o pravicah na srednjeročni program in o aktualnih vprašanih kmetijske zemljiške politike. Obravnavali bodo tudi poročilo o spremembi namembnosti kmetijskih zemljišč v stavbna zemljišča. Podatki o tej spremembi za leto 1984 kažejo, da je bila na območju Slovenije spremenjena namembnost za 4.189.537 m² kmetijskih zemljišč, ki so postala stavbna zemljišča. Iz podatkov plačanih odškodnin je razvidno, da se je v minulem letu spremenilo v stavbna zemljišča 8,4 odstotka več zemljišč. Na povečanje je vplivalo predvsem to, da so v številnih občinskih sprejeli prostorske dele družbenih planov, kar jim je omogočalo izdajanje soglasij. Na tej seji skupščine bodo delegati seznanjeni tudi s predlogom programa urejenja zemljišč za leto 1985. Ti podatki kažejo, da bodo na območju Vodne skupnosti Dolenjske izvajali hidromelioracije na 977 ha in to na Mokrem polju, v Podborštu pri Sevnici, Račni pri Krškem, Lokvanskem potoku in Velkovaškem potokom v krški občini. Podturniščini pri Dragatušu in v drugih krajih.

V. DRAGOŠ

Sejmišča

NOVO MESTO — Zvedeli smo, da prejšnji ponedeljek sploh ni bilo snega zaradi mraza in snega. Tudi ta ponedeljek ni bilo posebno živahno. Rejci so pripeljali 137 pujskov, starih od 7 do 10 tednov in 76 pujskov, starih od 10 do 12 tednov, prodali pa skupaj 70 živali. Za mlajše je bilo treba odšteti od 5.500 do 7.000 din, za starejše pa od 7.000 do 9.000 din.

BREŽICE — Na sobotnem sejmu je bilo naprodaj 180 pujskov, starih do 3 mesece in 6 pujskov, starih nad 3 mesece. Lastnika je menjalo 120 prvih in 4 druge živali. Mlajše so stale 300, starejše pa 220 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Pred »operacijo« lončnic

Življenjski prostor sobne rastline je omejen, včasih le na prgišče zemlje. Zato jo je treba presaditi, spremeniti rastišče, ki se sčasoma izčrpa in zakisa, tako da se lončnica vse slabše počuti. Primeren čas za ta poseg je začetek nove rasti, torej obdobje, ki prihaja.

Presajanje koristi večini rastlin, vendar lesnim ne vsako leto. Tako lahko s prepogostnim in predvsem nepravilnim presajanjem izzovem pri fikusih in še nekaterih lesnatih okrasnih rastlinah, da odvržejo listje, ker smo jih pač preveč zmotili v rasti. S presajanjem lahko rastline naredimo tudi škodo, zato ni čudno, da poznavalci govorijo o »operaciji«.

Vsekakor je treba poznati nekatera pravila. Tako velja za posodo, naj bo le za prst večja od tiste, v kateri je lončnica rasla doslej. Obvezna je drenaža, (luknjica na dnu lončka) kar pomeni, da je potrebno vadi omogočiti pretok iz lončka. Znano je namreč, da največ škodo naredi premočno zalivanje lončnic, ki izhaja iz pretirane skrbi in nepoznavanja potreb rastline.

● Odločilna je tudi prst za presajanje. Najboljša vrtnarska prst je zrela kompostnica, obogatena z vsemi potrebnimi hranilnimi snovmi. Že dolga leta je nenadomestljiva šota, s katero je mogoče izboljšati vse vrste prsti, saj izvrstno zadržuje toploto in vlago, to pa so okoliščine, brez katerih ni živahnega življenja v zemlji. V prodaji so tudi različne oplemenitene šote, na primer humovit, ki omogočajo, da človek lahko sobne rastline uspešno goji, ne da bi kaj več vedel o vrtnarjenju.

Najboljša tehnika presajanja se sestoji v naslednjem. Že dan poprej je potrebno rastline dobro zaliti, da bo šla koreninska gruda raje iz lončka. To velja posebno za gojenje v poroznih glinastih posodah, v katerih se korenine rade prilepijo na stene in bi jih nasilje potrgalo in poškodovalo. Preden gre lončnica v novo posodo, je potrebno odmrle in poškodovane korenine odstraniti, prav tako pa vsaditvi rastlino izdatno zaliti, če je nevarnost gnitja, tudi z 0,2-odst. kaptanom ali folpetom.

Inž. M. L.

Sodelovanje, ne pa podvajanje

Čeprav v nekaterih kmetijskih organizacijah niso zadovoljni z veterinarji, to še ne pomeni, da je treba veterinarsko službo podvajati

NOVO MESTO — Na posvetu o vlogi in organizaciji veterinarske in kmetijske pospeševalne ter službe kontrole proizvodnosti in selekcije pri razvoju živinoreje, ki ga je pripravil Dolenjski veterinarski zavod, je bilo med drugim slišati, da je veterinarska služba strokovno dobro podkovana in pripravljena za delovanje, vendar pa prihaja tudi do težav. Zlasti v novomeški kmetijski zadrugi imajo pripombe nad sodelovanjem, medtem ko so v ostalih dolenjskih zadrugah zadovoljni z veterinarji.

Dejstvo je, da pomen veterinarske službe narašča, saj je stalež živine kljub težavam še vedno velik. Pomembno pa je tudi preventivno delovanje veterinarjev: ti morajo stalno spremljati kakovosti živil živalskega izvora, za vse to pa morajo biti tudi primerno opremljeni in organizirani. Nedvomno je takšna organiziranost pravišnja, le da so na posvetu padle tudi pripombe, da je v zavodu, ki opravlja dejavnost posebnega družbenega pomena, premalo čutili vpliv družbe. Kot je dejal Boris Gab-

rič, sekretar medobčinskega sveta ZK za Dolenjsko, so subjektivne sile šibke in ne odigravajo svoje vloge tako, kakor bi jo morale.

Medtem ko so v drugih regijah dosegli zgledno sodelovanje med veterinarji in pospeševalci, tega sodelovanja na Dolenjskem še ni. Tudi pri nas bi morali poznati več timskega dela, srečan in posvetov, saj je področje delovanja isto, le da so metode nekoliko drugačne. Prav gotovo pa niso sprejemljive zahteve predstavnikov novomeške kmetijske zadruge, ki bi si želela imeti tudi svojo veterinarsko službo. Ta naj bi poleg zdravljenja opravljal še delo pospeševalcev na področju živinoreje. Vendar se v Metliki in Trebnjem lahko pohvaljivo sodelovanjem med zadrugo in veterinarji, čeprav bi bilo mogoče očitke, da

so veterinarji še premalo odvisni od kmetijev, pšplošiti na regijo.

Sicer pa je razvoj kmetijstva na Dolenjskem potekal počasneje kot v drugih regijah. K temu prispevajo nemara tudi skromni skladi za pospeševanje in intervencije v kmetijstvu. To pa se pozna pri regresiranju zavarovanja živine, ki je na Dolenjskem zajelo manjše število krav kot drugod, pa tudi regresi so manjši. Podobno drugod že poznajo UKV radijske povezave veterinarjev (v okolici Ljubljane, Murske Sobote) pri nas pa je to šele v povojih. Vse to tudi prispeva, da na tem področju vsaj doslej ni bilo moč narediti več.

J. SIMČIČ

UGODNOSTI, KI JIH NUDI KMETIJSKI INŠTITUT

Po sporočilu Kmetijskega inštituta Slovenije znašajo stroški za ocenitev in analizo vina v letu 1985 2500 din za vzorec. Da bi zmanjšali stroške vinogradnikom, ki sami prodajajo odprto vino, Kmetijski inštitut vsem tistim vinogradnikom, ki bodo dali svoje vzorce vina v glavno oceno vina zniža stroške analize za 700 din pri vzorcu.

V tem primeru velja ocena vzorca na glavni oceni prav tako kot ocena v Kmetijskem inštitutu. Inštitut opravi le še kemično analizo vina, za kar je treba na glavno oceno vina dostaviti 1 liter vzorca več. Vinogradniki, kateri lahko počakajo na analizo vina do marca, se naj poslužijo te olajšave.

Podružnice društva bodo morale v tej zvezi za vsak vzorec opraviti naslednji postopek:

- izpolniti posebno »Naročilnico«,
- od vinogradnika prevzeti denar za preostanek plačila analize vzorca v znesku 1800 din in ta denar nakazati po pošti Kmetijskemu inštitutu. Odrezek nakazance denarja je treba priložiti izpolnjeni naročilnici,
- od pridelovalca vzeti (velja tudi fotokopija) obrazec »Prijava« letnega pridelka mošta ali vina za leto 1984, ki ga je vinogradnik prejel pri pristojnem občinskem organu ob prijavi pridelka.

KAJ VEŠ O KMETIJSKEM?

ŠENTJANŽ — V soboto bo v tukajšnjem prosvetnem domu napeto, da bo kaj. Ob 16. uri se bo namreč pričelo predtekovanje znanega kviza mladih »Kaj veš o kmetijstvu«, ob 18. uri pa je predviden še pričetek občinskega kviza o tej temi. Spomniti se velja, da so bili lani mladi iz sevniške občine republiški prvaki.

Pridelek namesto grmovja

Številni posegi sevniške zemljiške skupnosti

SEVNICA — Skoraj polovico površine vse občine, 11.528 od 29.260 ha, zavzemajo kmetijske površine. Žal pa leži pol te obdelovalne zemlje v hribovitem svetu.

Družba je zadnja leta sprejela vrsto ukrepov, da bi zaustavili pozidavanje najboljših površin. Kot nekakšna rakasta tvorba pa so se lovke po tej zemlji vseeno širile. Kratak pregled: v letu 1979 so izgubili v sevniški občini 10 hektarov, 8,5 ha leta 1980, 7,5 ha leta 1981, 6,9 v letu 1982, 5,5 ha predlani in še vedno 5,8 ha lani. Razveseljivo je, da je prav kmetijski zemljiški skupnosti s pomočjo temeljne organizacije za kooperacijo pri kmetijskem kombinatu ta tok le uspelo preokreniti. V letih 1980 in 1982 so pri Dolenjskih Raduljah podobno kot drugod z zglednim sodelovanjem s kmeti izboljšali 15 ha travnikov, na Račici 2 ha in na Pečju ter Brezovem 5 ha. Leta 1982 so v Stržišču meliorirali 17 ha njivskih in travniških površin, v Podvrhu pa 3 ha. Večino dela je opravila mladina v okviru vezne delovne akcije Kozjansko. Dela so se nadaljevala tudi predlani na 10 ha v Podvrhu in Žurkovem dolu. Travnike (15 ha) so izboljšali tudi šentjanški kmetje. Tudi lani so bili brigadirji marljiv. V Trnovcu so tako pridobili 10 ha boljših travnikov, nekaj posegov na Blanci in Šentjanžu je opravil še kombinat. V celoti so na ta način zadnjih pet let meliorirali 97 ha površin.

Spomladi bodo verjetno lahko že posadili koruzo na okrog 100 ha melioriranih površin na Čolniščku (KS Bučka), kjer je v teku tudi komasacija 102 ha. Pohvalno je, da se na take posege odločajo celo hribovski kmetje.

Samo v Krizu in na Razborju bo teh površin kar 70 ha. Zemljiška skupnost in Kmetijski kombinat nameravata v novem srednjeročnem in dolgoročnem obdobju nadaljevati delo v višinskih predelih. To so namreč edine površine, ki jih lahko izrgajo poraščanju z grmovjem in gozdom. Pogoj je, da lege niso preveč strme in nedostopne.

A. ŽELEZNIK

Pomoč se resnično pozna

Novomeški občinski sklad za intervencije v kmetijstvu bo imel letos na voljo 92 milijonov dinarjev

NOVO MESTO — Sklad za intervencije v kmetijstvu je po mnenju mnogih kmetovalcev in ljudi, ki se bavijo s kmetijsko problematiko, resnična pomoč, ki se iz družbenih sredstev preliva h kmetu.

V preteklem letu, ko je bilo v novomeškem skladu porabljenih 68 milijonov dinarjev, je šlo v okviru občinskega programa največ sredstev — čez 21 milijonov dinarjev — za regresiranje repromateriala. Premije za pitanje telet in prodano meso so vzele 10,7 milijona dinarjev, premije za mleko 8 milijonov in tako naprej.

Med drugim je bilo porabljenih tudi 1,8 milijona dinarjev za sofinanciranje strojnih skupnosti, a vse kaže, da v letošnjem letu te postavke ne bo več, četudi bo predvidoma v skladu na voljo 35 odst. več denarja kot lani.

Skupščina sklada sprejema te dni letni delovni program, že zdaj pa je znano, da bo šlo polovico vseh sredstev za skupni republiški program, predvsem za premiranje čred in

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja Tit Doberšek

Pred oceno lanskega pridelka

Kot prejšnja leta bo tudi letos Društvo vinogradnikov Dolenjske organiziralo oceno vina svojih članov najprej po podružnicah in nato na glavni oceni vina v Novem mestu.

Po pravilniku o ocenjevanju pridelka vina članov Društva vinogradnikov Dolenjske, ki ga je lani potrdila skupščina delegatov društva, veljajo pri tem postopku naslednja določila:

1. Vino za oceno (tako za oceno pri podružnici kot za glavno oceno) lahko da le član društva vinogradnikov Dolenjske, ki je kot pridelovalec vina registriran pri pristojnem organu občinske skupščine in je plačal članarino (plačilo članarine velja za leto 1984 in 1985). Nečlani društva vinogradnikov (člani ne morejo biti družbene organizacije) torej ne morejo dati svojega pridelka za oceno.
2. Najmanjša količina pridelanega vina, od katerega vinogradnik da vzorec posamezne vrste v oceno, je:
 - za oceno pri podružnici 200 litrov
 - za glavno oceno 400 litrov.

S tem določilom je onemogočeno, da bi vinogradnik s posebno nego vina v manjši količini dosegel z majhnim vzorcem dobro oceno in se z njo neupravičeno okoriščal.

3. Vzorce vina za oceno jemlje komisija, ki jih določi odbor podružnice za posamezne vinske gorice.

To določilo je upravni odbor društva omilil tako, da velja za vzorec, ki bodo poslani na glavno oceno vina. Za vzorce vina, preizkušene pri podružnicah, pa velja sklep odbora podružnice, ki lahko predloži, ali naj ta sklep velja tudi za te vzorce ali pa vinogradniki za to oceno sami odstavijo vzorce vina.

4. Na nalepko (etiketo) vzorca vina za oceno je treba napisati: priimek in ime vinogradnika, kraj

T. DOBERŠEK, tajnik društva

Kmetija in gostilna si podajata roki

ARMEŠKO — Tradicija domačih kmečkih ohceti se v manjših krajih še ohranja. Tudi v krški občini je navada, da si brata ali sestri izbereta kar skupno praznovanje, in ko se zbere tudi čez sto sorodnikov, svatov, si radi izberejo gostilno Mirtovih z Amrškega 26 za prizorišče veselega dela ohceti. Fani Mirt zna ustvariti domače vzdušje, saj si gostilna in kmetija tako rekoč podajata roki.

Fani Mirt

Mož je bil prej rudar na Senovem, 5 hektarov veliko kmetijo je dobil od tete. Od 4 ha obdelovalne zemlje je kar hektar vinograda. »Vinograd in sploh kmetijo ima čez moč, ki mu pomaga sin Jože. Hčerka je izučena kuharica, pa meni pomaga, ko pride iz službe iz Krškega in sploh, kadar imam večje skupine gostov.« razloži delitev dela Fani. Ko še ni bilo asfalta skozi Senovo, je bilo v gostilni Mirtovih veliko prehodnih gostov, zdaj pa vzi le še en delavski avtobus čez Armeško in je promet malo upadel.

Toda ker imajo v novem hlevu 7 glav govedi, osmero svinj, okoli gospodarskega poslopja pa frfota precej perutnine, nikoli niso v zadregi, da ne bi mogli gostom postreči z domačimi dobrotami.

P. PERC

Kmetijo lahko deduje le eden

Zemlja naj ne bo predmet špekulacije, ampak pridobivanja hrane, ki nam je primanjkuje — Dedni deleži se izplačujejo v denarju — Kmetij ne drobiti

RIBNICA — Osnutek odloka o določitvi zasebnih kmetij v občini Ribnica bo v javni razpravi še do 10. marca, nakar ga bodo predvidoma zbori občinske skupščine sprejeli.

Glavna značilnost odloka je, da dolga, da se kmetijska zemlja po lastnikovi smrti ne sme drobiti, se pravi, da jo lahko deduje le en dedič, ostali pa dobe izplačilo v denarju.

Že v dosedanjih razpravah je bilo ugotovljeno, da z zemljo ne gospodarimo dobro in da je predvsem predmet za špekulacije. Najraje kupujejo zemljo tisti, ki imajo velike dohodek in ki se s kmetijstvom sploh ne preživljajo. Tu-

di v ribniški občini je precej takih lastnikov zemlje, ki so iz precej oddaljenih krajev, celo iz Maribora, in torej zemlje sploh ne morejo obdelovati. Drugod po svetu lahko imas zemljo le toliko časa, dokler jo gospodarno izkoriščaš.

V javni razpravi naj bi podali tudi pripombe na seznam zasčitenih kmetij, ki je sestavni del odloka. Na tem

seznamu je skupno 728 kmetij v različnih katastrskih občinah. Že prvi

● Sedanji osnutek odloka predstavlja v ribniški občini prvi poizkus, da bi preprečili delitev kmetij kot gospodarskih enot. Prevzemnik kmetije tudi ne sme biti preveč obremenjen z dednimi odpravki za ostale dediče.

pregled pa je pokazal, da seznam ni popoln.

J. PRIMC

En sam zavira

Ob gradnji šole nujna gradnja čistilne naprave

OTOČEC — Letos je v vasi Otočec predvidena gradnja glavnega kanalskega zbiralnika in čistilne naprave. To je potrebno ob gradnji šole in razvoju kraja zlasti zato, ker je Otočec turistično območje in ne gre, da bi se kanali tik pred gradnjo in kopališčem iztekali v Krko.

Lokacijska dokumentacija je zbrana, gradnja je v letošnjem planu, ampak ne morejo proti do okrog 600 m² zemlje ob Krki, ki je zasebna last. Čeprav gre za travnat breg, ki tudi kmetu ne prinaša omembe vredne koristi, ga prizadeji noče ne prodati ne zamenjati za zemljišče, ki so ga ponudili.

V kraju znova in znova skušajo doseči sporazum z lastnikom zemlje, potrebne za gradnjo širšega družbenega interesa, vendar doslej brez uspeha. Do rešitve pa bo moralo priti, saj ne gre, da bi zaradi enega samega krajana in njegovih želja postal negotov celoten razvoj kraja. Predvsem pa je potrebno zbiralnik in čistilno napravo urediti pred začetkom gradnje nove šole, ki je v občinskem referendumskem programu in za katero občani celotne krajevne skupnosti že vrsto let plačujejo samoprispevek. Gradnja nove šole pa je predvidena v letošnjem letu.

R. BAČER

S PROGRAMI PRED DELAVCE

NOVO MESTO — Letos so v novomeški občini pripravili usnutka, a razumljiva poročila o lanskoletnem poslovanju interesnih skupnosti družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje. Prav tako pa so za obe področji naredili informacije o letošnjih načrtih za delo. Predvideno je, naj bi delavci v združenem delu ob obravnavi zaključnih računov razpravljali o celokupni dejavnosti samupravnih interesnih skupnosti, ker gre za sredstva, ki so jih oni združevali. Škoda le, da so gradiva razposlali pozno, tako da je marsikje razprava o zaključnem računu že mimo.

OBNOVA DELIKATESE

NOVO MESTO — Podjetje Dolenjka namerava delikatesno trgovino pod arkadami na Glavnem trgu letos preurediti kot zahtevno predpis. V enem prostoru ne smejo prodajati delikates in hkrati streci gostom, čeprav gre za stoječe bife. V tem lokalu ljudje nakupujejo predvsem malice. Na dan spečejo okrog 60 kilogramov piščancev, sicer pa prodajo okrog 450 malic. Dolenjka pa bi rada lokal še razširila in pridobila za svojo dejavnost sosednjo trgovino Standardkonfekcije. V zameno so pripravljene nuditi lokal "Snežuljčico". Pri teh načrtih vse lepo in prav, toda na račun bifeja, ki jih je po mnenju občanov v mestu že dovolj, ne bi smeli izgubiti dveh specializiranih trgovin in edinih v vsem mestu.

O VARNOSTI V PROMETU

METLIKA — Avto-moto društvo Bela krajina, krožek v Metliki, pripravlja v petek, 22. februarja, ob 18. uri v metliški vinski kleti občni zbor. Poleg pregleda dela in programa za letošnje leto bo predavanje s filmi o prometni varnosti. Člani bodo prisluhnili tudi poročilu o tem, kako so se v minulem letu v občini obnašali v prometu.

Most še letos

NOVO MESTO — Kot je povedal Bogdan Avbar, novi tajnik Skupnosti krajevnih skupnosti Novo mesto, ta čas v vseh enajstih mestih krajevnih skupnosti pospešeno pripravljajo srednjeročni plan, hkrati s tem pa tudi programe za leto 1985.

— Kakšne možnosti bodo v letošnjem letu?

»Kar je nalog iz referendumskega programa, bodo teklo po dogovorih, ves ostali program pa je odvisen od sredstev, ki jih zaposleni združujejo po zaključnih računih in ostanke dohodka (0,5 odst. od bruto osebnih dohodkov), glede na težke gospodarske razmere pa iz tega vira dohodkov letos ne računamo na bistveno povečana sredstva kot lani. Drugi vir dohodkov je proračun, ta pa bo po zdaj znanih podatkih prinesel za okrog 45 odst. več denarja. S temi sredstvi se financirajo naše skupne službe; 80 odst. gre za dogovorjene naloge skupnega pomena, 20 odst. pa ostaja krajevnim skupnostim na območju mesta za lastne potrebe.«

Bogdan Avbar

— Katere naloge skupnega pomena bodo letos financirane z združenimi sredstvi?

»O tem bo odločala skupščina, ki bo sredi marca, za zdaj pa je kot skupna naloga znana edinole gradnja lesenega mostu v Ravog log. Komunalna skupnost je iz svojih sredstev plačala načrte, zdaj se dogovarjamo z možnimi izvajalci del. Gradnja pa bo začeta letos. Vemo tudi, da je ena prednostnih nalog sanacija vodovodnega omrežja na območju mesta, kjer gre za okvare zaradi dotrajanosti.«

R. BAČER

DOBRI ODNOSI Z VERSKIMA SKUPNOSTMA — Tudi na nedavnem sprejemu za duhovnike, ki delujejo v metliški občini, se je potrdilo, da ni večjih težav pri sodelovanju med samoupravno družbo in verskima skupnostma.

Takih razmer res ni nikjer

Novomeška lekarna in Zavod za socialno medicino in higieno naj bi dobila nove prostore pod skupno streho — Investicija v petletnem planu

NOVO MESTO — »V Sloveniji ima najslabše prostore za delo novomeška mestna lekarna, na drugem mestu pa je lekarna v bolnišnici Novo mesto,« so rekli v strokovni komisiji, ki je ocenjevala pogoje dela. Ker tudi Zavod za socialno medicino in higieno še ni dobil potrjene verifikacije, bodo skušali na najbolj racionalen način tem ustanovam zagotoviti ustrezne delovne pogoje.

Poročali smo, da je novomeška lekarna dobila le pogojno verifikacijo za opravljanje dosedanje dejavnosti, ker prostori na Cesti komandanta Staneta za prodajo zdravil sicer ustrezajo, nikakor pa ne za vrsto drugih dejavnosti. Predvsem ni galenskega laboratorija, ugotovljena pa je še vrsta drugih tehničnih pomanjkljivosti. Ker mora lekarna v letu dni priti do zagotovila, da bodo prostori urejeni po predpisih, sicer mora opustiti dosedanje dejavnosti, so začeli hitro ukrepati.

Novomeški izvršni svet je 12. februarja v navzočnosti predstavnikov Združenih dolenjskih lekarn in Zdravstvenega centra celovito obravnavalo to problematiko. Ker so ugotovili (na osnovi ocene strokovne komisije), da v sedanjih prostorih lekarni ni možno zagotoviti vseh potrebnih

adaptacij in prostorov, pride v poštev le novogradnja. Po oceni Zdravstvenega centra pa je v enako kritičnem prostorskem položaju tudi Zavod za socialno medicino in higieno, ki domuje v adaptirani nekdanji sirotišnici na Kapitlju. Bili so mnenja, da bi bila za oba najboljša rešitev tista, ki je že bila predvidena v okviru zazidalnega prostora Zdravstvenega centra in zapisana v tem srednjeročnem obdobju.

Predlagali so, naj se gradnja nove lekarnne in prostorov za zavod vnese v plan za novo srednjeročno obdobje. Vsa lekarniška dejavnost naj bi se odvijala v pritličju, zgornji del stavbe, ki bi jo gradili v bližini novega zdravstvenega doma, pa naj bi dobil Zavod za socialno medicino in higieno. Kako je ta potreben boljših pogojev za delo se je izkazalo lani ob

onesnaženju Krupice in razlitju nafte v Krškem, ko so iz regije odtekli težki milijoni za raziskave, ki bi jih v ustreznih pogojih lahko opravili doma.

Ob znanih težkih finančnih razmerah novomeškega zdravstva in občine sploh pa so v izvršnem svetu menili, da bi se morali v zdravstvu sami odločiti, če je ta investicija res najbolj nujna v novem planskem obdobju, kajti za več gradnje zagotovo ne bo sredstev.

● Predstavnik Zdravstvenega centra so nedvoumno zatrjili, da ta gradnja zasluži prednost nujne pa bodo manjše adaptacije v bolnišnici. Navajali so nemogoče razmere v oddelku rentgena in kirurških ambulant saj pacienti na vozičkih čakajo po hodnikih. Ne ustrezajo več operacijski prostori na kirurškem oddelku, namenjeni kostnim operacijam. Ne ustrezajo ambulante po kletih, premalo prostora je na okulističnem oddelku, medtem ko interni oddelek v celoti daje vtis »predpotopne« ustanove. Pri vseh teh pomanjkljivostih pa vendarle ne gre za večja sredstva, urejali jih bodo postopoma in nekaj možnosti bo že kmalu, ko se bodo nekatere dejavnosti izselile v nove prostore pralnice in energetike.

V okviru možnih sredstev bodo tako v zdravstvenem centru že letos naredili prvi korak k novogradnji s pridobitvijo idejnih in izvedbenih načrtov. O investiciji pa bosta razpravljali še medobčinska in občinska zdravstvena skupnost in ji po samoupravni plati dali zeleno luč.

Pobudo izvršnega sveta o tem, naj bi proučili še možnost, da bi vsaj del prav tako slabih delovnih pogojev v bolnišnični lekarni uredili ob novogradnji, bodo v strokovnih organih se pretresali.

R. BAČER

SVETO PISMO ZA PREDSEDNIKA

METLIKA — Po »uradnem« delu sprejema za duhovnike, ki delujejo v metliški občini, je bilo v gostilni Marije Badovinac kosilo in v sproščeni družbi je predsednik metliškega izvršnega sveta Milan Vajda zasakal pogovor tudi na nov predlog nove zaveze Starega pisma, vprašal, kje ga je moč dobiti in koliko knjiga stane. Eden od duhovnikov se je ponudil, da mu Sveto pismo sam kupi, samo če ga bo res prebral. To pa naj bi dokazal na »izpitu«. Se ve, kdo bi bil izpraševalec in kdo bi odgovarjal.

A. B.

Betina tovarna malic

V Betini menzi delajo v treh izmenah — Zajtrk na delovnem mestu

METLIKA — V Betini menzi vsak delavnik pripravijo 1.200 malic in to res ni mačji kašelj. Delavke in delavci Beti pojejo vsak dan 90 do 150 kilogramov mesa, kadar je na jedilniku perutnina, tudi do 180 kg, kruha gre vsak dan 200 do 250 kg, da ne govorimo o krompirju in zelenjavi.

»V naši menzi je zaposlenih 21 ljudi. Dopoldne pripravimo 800 malic, popoldne 350 in ponoči 50. Tu kuhamo malice za vse metliške tozde in za Žakanje. Seveda moramo v menzi delati v treh izmenah,« je pripovedovala Marija Babič, pomočnica vodje oddelka za družbeni standard in prehrano v tej metliški delovni organizaciji.

Za malico gre regres, poleg tega plača vsak delavec po 10 din za vsak prisotnostni dan. »Naše iz-

kušnje kažejo, da so z malico bolj zadovoljni vodstveni in vodilni delavci kot pa neposredni proizvajalci, le-ti radi godrnjajo, verjetno tudi zato, ker je za marsikoga malica glavni in edini topli obrok čez dan in bi se radi tu najbolj najedli. So pa naše malice po kalorični vrednosti še premočne,« pravi Babičeva.

Betina menza že več let nabavlja hrano pri istih dobaviteljih: tako dobijo vsak dan sveže meso iz metliške klavnice, suhomesnate izdelke iz novomeške kmetijske zadruge Krka, sadje in zelenjavo kupujejo pri ljubljanski Emoni. Zadnje čase imajo težave z nabavo krompirja, ki ga ni dovolj, čeprav ga plačujejo po 40 din kilogram.

»Protij koncu lanskega leta smo začeli zjutraj po proizvodnji voziti topel čaj, ki ga delavci dobijo zastoj, kupijo pa si lahko malkovko ali kavo. Prej smo tak zajtrk imeli v bifeju, vendar so ga bili deležni v glavnem tisti delavci, ki ne delajo v proizvodnji, kajti onim je bilo težko zapustiti delovno mesto pri stroju. Sedaj pa je tega zajtrka, ki je za marsikoga prvi dnevni obrok, lahko vsakdo deležen.«

V okviru menze deluje tudi bife, kjer delavci lahko po zelo zmernih cenah dobijo kavo in brezalkoholne pijače. »Prej smo točili tudi pivo, vendar smo zaradi večje varnosti pri delu to ukinili, delavci so temu močno nasprotovali, a so se sedaj že privadili temu ukrepu. Poleg tega lahko naši zaposleni v bifeju kupijo kruh, mleko, salamo in kar je takih stvari, za domov,« je za konec povedala Babičeva.

A. B.

Marija Babič: »Za marsikoga je malica glavni in edini topli obrok čez dan.«

KROFI — Novomeški ljubitelji sezonskih kulinarčnih posebnosti se zabeležili, da so bili pustni krofi v pekarni po 28 din, čez cesto v slaščičarni pa po 48! Ozadje tolikšne razlike v ceni ni znano, morebitni razplet pa ima tri možnosti: razlika v ceni bo ostala, krofi v slaščičarni se bodo pocenili, krofi v pekarni se bodo podražili. Največ stav predvideva tretjo možnost.

KOMUNALA — Vaja dela mojstra je star prgorov in velja tudi za novomeške komunalce, ki so ob letošnjem tretjem snegu urno in skoraj vzorno očistili mesto, posebno so se potrudili pri pločnikih. Pri odvažanju snega pa komunalci še niso posebno trdni. Čakajo četrti sneg ali sonce?

KULTURA — Večerno predstavo zadnjega dne tedna slovenskega filma si je skupaj z biljeterjem, čistilno in kinooperaterjem ogledalo do 8 gledalcev.

POSOJILO — Občan je nagovoril občana, naj vzame njegove devize in v banki dvigne posojilo na odprodajo deviz. Nagovorjeni je vse lepo ubogal, izročil dinarsko protivrednost idejno nosilcu projekta in za nagrado dobil precejšen znesek. Streznitev je prišla šele s prvim odtegljajem pri plači. Gotovo ste že uganili, da lastnik deviz in dinarske protivrednosti ne odtegujejo niti dinarja.

ČOKOLADA — V našem mestu je bila minuli teden novica dneva, da imajo v nekaterih trgovinah resnično čokolado za lešniki. Naslednji dan je bila novica dneva, da je čokolada zmanjkalo v enem dnevu.

ZNIŽANJE — Na vratih Novoteksove trgovine Julija visi napis »Znižanje športne konfencije od 30 do 50%«. Trgovci že tako dolgo niso uporabljali besedice pocenitev, da jim bednega znanja materinsčine res ne moremo šteti v zlo.

Ena gospa je rekla, da razume kupce, ki so se v ponedeljek pred Dolenjino trgovino v Bršljanu topli za čim izvrženih loncev, skrbi jo le, s čem jih bodo napolnili.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 7. do 14. februarja so v novomeški porodnišnici rodile: Marjana Jakša iz Osojnika — Bojana, Alenka Murn iz Dobljč — Matjaž, Martina Kastelic iz Potočne vasi — Mateja, Štefica Andrejčič iz Dvora — Mirjam, Darinka Ribič iz Brestanica — Petro, Milena Žunič iz Griblje — Janka, Zvonka Bradač iz Drganjih sel — Jasno, Amalija Masnec iz Podbočja — Polono, Marica Matjaž iz Žakanja — Zlatka, Nada Jovanovič iz Regerče vasi — Gorana, Dušana Maksimovič iz Gorenje Straže — Vesno, Marija Zalokar iz Rovišč — Marjančo, Terezija Borštnar iz Gornjih Jesenic — Suzano, Ana Ivačič iz Leskovca — Tejo, Antonija Zupančič iz Metlike — Boštjana, Martina Gregorič iz Groblej — Tejo, Anica Marinkovič iz Smihela — Ladislavo, Darinka Dvoršek — Senovega — Darjana, Ivanka Umek iz Konca — Andreja, Mira Žugelj iz Gradca — Roberta, Marija Starc iz Griča — deklčo, Marija Murn iz Jurke vasi — deklčo, Božica Plesac iz Kamanja — dečka, Marija Saksida iz Dolža — dečka, Marija Špec iz Gornjih Sele — deklčo, Slavica Kuhar iz Otavnika — deklčo.

IZ NOVEGA MESTA: Marjetica Žibert, Nad mlina 42 — Marušo, Marinka Vuković iz Ulice Slavka Gruma 16 — Alena, Danica Šekoranja, Nad mlina 19 — Urško in Brigita Hrastar iz Kristanove 49 a — Jasmino. Čestitamo!

Sprehod po Metliki

DELO METLIŠKE OSNOVNE ORGANIZACIJE ZSMS je dokaj razvejeno, če pomislimo samo na disko v stari kino dvorani pa še na izdajanje časopisa Razmerja. Pred kratkim so imeli mladi letno konferenco, na kateri so pretresli pretečeno obdobje in si zadali naloge za v bodoče. Ob tem zapišimo samo to, da so izvolili tudi novega predsednika. Nenada Jelenčiča je zamenjal Janez Vrančar-Luigi, ki v metliškem mladinskem dogajanju ni novo ime.

KAZALO JE, da bo minil letošnji pust brez že ustaljenih norčavosti, vendar ni bilo tako. Za izdaten smeh in zabavo so poskrbeli gradaški Mački družno s naredniki Gusarji. Ne smemo pa narediti krivice suhorskim Lisjakom, ki so se letos še posebej dobro pripravili. V Metliki so skušali spravljati ljudi v dobro voljo osnovnošolski otroci, v hotelu Bela krajina pa je bil v soboto pustni ples. Tako je prav: narod naj se zabava, resnosti in težav ima dovolj preko celega leta.

Poudarjena skrb za čiste vode

Da bi vodo obvarovali pred nadaljnjim onesnaževanjem, so se v metliški odločili za vrsto ukrepov in bodo sprejeli več odlokov — Ni večjih onesnaževalcev

METLIKA — Verjetno je tudi grozljiva izkušnja s Krupo pripomogla, da so v Metliki brž ko je prišla pobuda iz republike, začeli pripravljati predloge za ukrepe za preprečevanje nadaljnjega onesnaževanja vode, tako površinske kot podtalnice.

Metliška občina dobiva pitno vodo iz izvirov Jamniki in Rajakovič v sosednji Hrvaški ter iz metliškega Obrha. Izdelali bodo študijo o podzemnih vodnih tokovih v zaledju metliškega Obrha, za ljubljanskim Geološkim zavodom pa se dogovarjajo za izdelavo študije o vodnih virih v metliški občini, kjer bodo predvideli tudi ukrepe za varstvo teh virov, na podlagi katerih bodo lahko sprejeli ustrezne občinske odloke.

V metliški občini ni take tehnologije, ki bi predstavljala večjo nevarnost za čisto vodo. Kljub temu pa je nekaj onesnaževalcev voda. To so zlasti barvarna Beti, ki pa ima svojo čistilno napravo, preko katere gredo odplake, preden pridejo v osrednjo metliško čistilno napravo, svoje čistilne naprave imajo tudi suhorski ob-

rat IMV, metliška klavnica in Vinska klet, vendar naj bi slednja zaradi premajhne zmogljivosti naprave letos zgradila izravnalni bazen. Lani je metliška Novolesov tozrd Tovarna kopalniške opreme dobil vsa potrebna soglasja za gradnjo nove lakirnice, vendar bodo morali pred začetkom obratovanja zgraditi tudi čistilno napravo. V sedanjem srednjeročnem obdobju v metliški občini ne predvidevajo nobene druge nove tehnologije, ki bi povzročala onesnaževanje voda. Pač pa je v dolgoročnem občinskem planu za to obdobje predvidena postopna sanacija kanalskega omrežja in gradnja novih kanalskih mrež v manjših naseljih. Kjer bo moč, namerava naselja v okolici Metlike priključiti na osrednjo čistilno napravo, kjer pa to ne bo prišlo v poštev, bodo

morali zgraditi manjše čistilne naprave. V tem obdobju načrtujejo tudi izgradnjo druge faze osrednje metliške čistilne naprave.

Da bi vso zadevo v zvezi s preprečevanjem onesnaževanja voda kar se da pospešili je metliški izvršni svet od oddelka za urbanizem zahteval, da pripravi program ukrepov in dejavnosti zaščite površinskih vodotokov in podtalnice v občini in osnutek odloka z zagroženimi sankcijami za kršilce. Komunalna skupnost in komunalno gospodarstvo morata izdelati program zbiranja in odvoza odpadkov v občini na skupno smetišče, poleg tega pa izvršni svet zahteva od komunalnega gospodarstva, da čimprej pisno pojasni, v kakšnem stanju je osrednja metliška čistilna naprava. Komunalno gospodarstvo mora izdelati tudi podzemni kataster metliške občine, v prvi vrsti pa mesta Metlike.

A. BARTELJ

SE VERJAMEJO V PRAVLJICE — Črnomaljsko pustno društvo Presta je v soboto v penzionu Lahinja pripravilo pustovanje, za katero je že v dveh dneh zmanjkalo vstopnic. Seveda se pustnega rajanja niso veselili le tisti v «civilu», ampak tudi maske, ki jih je bilo v penzionu celo več kot gostov. Seveda so jih privabile tudi vabljive nagrade, ki jih je bilo kar za poldrug stari milijon. Očitno pa je bilo, da se ljudje v teh težkih časih vse bolj zatekajo k pravilicam, kajti prvo nagrado žirije in občinstva je dobila Snežuljica s sedmimi palčki. Mnogi so gotovo pričakovali, da jim bo napovedala lepšo bodočnost ciganka, ki je prav tako osvojila srca žirije, sicer pa so odšle domov z nagradami predvsem živali in rastline (npr. pikapolonica na maku, vijolice), kot spomin na nekaj čisto tokeke.

OBČNI ZBORI NA TEKOČEM TRAKU — Da smo že dobro zabredli v leto 1985, dokazujejo tudi številni občni zbori društev in organizacij, ki se te dni vrstijo kot hujšočem traku. Tako bo v nedeljo, 24. februarja, ob 8.30 v črnomaljskem gasilskem domu letna skupščina Zveze šoferjev in avtomobilstvo Črnomelj—Metlika. O enoletnem obračunu dela ter načrtih za naprej pa bo istega dne ob 9. uri tekla beseda tudi v butorajskem gasilskem domu, kjer se bodo na letni skupščini zbrali številni člani tamkajšnjega športnega društva.

SODRAŠKA MREŽA

PREMALO OTROK — Podružnično šolo v Petricinih na Gori je obiskovalo le še 6 otrok, zato so jo začasno uklopili, učenci pa se vozijo v Sodražico. Šolo bodo spet odprli, ko bo več šolarjev. Vprašanje pa je, kdaj bo to, saj so postali otroci zelo dragi, da si jih lahko le redko kdo privoščiti.

PODRILI BODO POSOJILNICO — Zelo staro in dotrajano stavbo nekdanje posojilnice v Sodražici bodo podrli. Na njenem mestu pa bi želeli Sodražani imeti nov stanovanjski blok. Vendar gradnje bloka niso vnesli v letošnji občinski plan. Prej hočejo vedeti za zanesljive kupce. Je že tako, da postajamo pri investiranju bolj previdni.

NI USPELO, PA BO — Za kulturni praznik je osnovna šola dr. Ivana Pritajeta povabila na obisk tudi mladinskega pisatelja Lojzeta Kovačiča in rojaka igralca Braneta Ivanca. Oba sta bila zaradi drugih obveznosti zadržana in sta se opravičila, hkrati pa sta obljubila, da bosta šolo kljub temu kmalu obiskala.

Drobne iz Kočevja

KURJAVA POHAJA — Zaradi dolge in hude zime marsikje pohaja kurjava. Predvsem velja to za starejše ljudi, ki si sami niso mogli poleti in jeseni pripraviti dovolj drv. Tako zdaj nekateri že prezbajajo, čeprav smo sredi gozdov.

PREPREČITI UNIČEVANJE — Čeprav je še zima, je treba misliti na pomlad in poletje, ko se začne nabiranje raznih gozdnih sadežev in zdravih zelišč. Vsak hoče zaslužiti še kakšen dinar, saj je vse drago. Pri tem pa nabirali lipovega cvetja sekajo veje ali celo vrhove in tako uničujejo dreve in celo sami sebi onemogočajo prihodnje leto zaslužek. To že leta ugotovljamo, ukrenili pa bomo spet kaj bistroumnega ali pa ničesar.

OPTIKA ODPRTA — Poročali smo, da bo v prvi stolpnici v Kidričevih ulici že pred novim letom odprta optična delavnica. Urejanje delavnice pa se je nekoliko zakasnilo in so jo odprli minuli teden. Odprta je popoldne od 15. do 18. ure, ob sobotah pa tudi dopoldne. Za kratkovidnost torej v bodoče ne bo več opravičil.

SLABO GRETJE, VISOKI RAČUNI — Te dni je bilo v Kočevju ponovno -27°, ogrevanje pa je bilo spet ponekod dobro, drugod slabo. Stanovalec so še najbolj pogreli računi, ki so znašali po 220 din za kvadratni meter, se pravi za večino stanovanj precej preko milijona na mesec.

Trebanjske iveri

«DELAJE TAKO, DA BO PRAV» — Republiški sivi večkrat skličejo predstavnike občinskih sivo, da bi se z njimi pogovorili o problemih pa tudi o tem, kako reševati težave na «terenu». Takšno posvetovanje je bilo tudi pred nedavnimi. Predstavnica enega izmed trebanjskih sivo je predstavnicu republiškega siva vprašala za strokovni nasvet. In «strokovnjakinja» ji je odgovorila, naj na siviš delajo tako, da bo prav. To pa ni bil edini primer take pomoči. Tudi zakone, ki so jih napisali in sestavili v republiških siviš, ne znajo najbolj razložiti. Če pa jih že razlagajo jih tako, da kar še enkrat prepisujejo sporne člene.

PREDSTAVNIK ZKO JE BIL TAKOJ ANGAŽIRAN — Nedavne maskarade v Mokronogu se je udeležil tudi predstavnik ZKO. Seveda ni šlo za načrtovan obisk, sploh pa ne za uradnega. Toda takoj je bil prepoznan in vključen v žirijo za izbiro najboljših mask. Očitno se v trebanjski ZKO spoznajo tudi na maske.

IZ NAŠIH OBČIN IZ NAŠIH OBČIN

Rešitev za delavce ni nadurno delo

Pojasnilo Beltu

ČRNO MELJ — Na nedavni seji črnomaljskega sindikalnega sveta je delegat iz Belta potožil nad težavami, ki jih imajo v njihovi delovni organizaciji zaradi nadurnega dela. Gre za proizvodnjo za izvoz, ki jo morajo večkrat končati v kratkih rokih, zato je nadurno delo ter delo ob prostih sobotah neizbežno. Vendar so te ure zelo obdavčene, zato je delavce težko pridobiti za takšno delo. Pozimi še nekako gre, ko pa se začne delo na polju, je delavec, ki bi bil pripravljen opravljati še nadurno delo, vse manj. «Poslovodni organi so dolžni skrbeti za to, da je plan uresničen, sindikalni aktivisti pa moramo prepričevati ljudi. Zato bi bilo dobro razmisliti o tem, da bi bile dodatne ure bolj plačane, saj bi dobro plačilo tudi bolj stimuliralo delavce,» je dejal delavec iz Belta.

Jože Mozetič, predsednik medobčinskega sindikalnega sveta za Dolenjsko, je pojasnil, da sindikat ne more pristajati na nadurno in sobotno delo, ampak si prizadeva za 42-urni delovni teden. Zato morajo iskati možnosti, kako skrajšati delovni čas na težjih delovnih mestih in, če je potrebno, uvesti tudi štiri izmene.

MLADI POPESTRILI KULTURNO ŽIVLJENJE

ČRNO MELJ — Da bi popestrili kulturno življenje v občini, so mladi Črnomalci pripravili akcijo z naslovom «Osnovna organizacija ZSMS se predstavi». Na razpis se je odzvalo pet osnovnih organizacij mladih, ki se bodo s svojim kulturnim programom predstavili po občini. Najprej bodo na vrsti mladi iz Loke, ki bodo v soboto, 23. februarja, ob 19. uri nastopili v Starem trgu ob Kolpi. 2. marca ob 19. uri pa se bodo Ločani predstavili na Sinjem vrhu, gribeljski mladinci, ki so povabili k sodelovanju tudi tamkajšnji pevski zbor in tamburaše, pa istega dne isti uri v semiškem kulturnem domu.

Oplemeniten samoprispevek

Z dodatnimi prispevki občanov in širše družbe

SODRAŽICA — Načrt del iz samoprispevka na območju KS Sodražica je bil za leto 1983 in 1984 uresničen in najmanj dvakrat oplemeniten s sredstvi širše družbene skupnosti in občanov, so ugotovili na zadnjem sestanku vodstva KS.

Sredstva iz samoprispevka za urejanje komunalnih zadev (0,8 odst. od skupnih 2 odst. samoprispevka) in druge prispevke so uporabili za ure-

ZBIRAJO PRIPOMBE NA ZAZIDALNI NAČRT

ČRNO MELJ — V prostorih tukajšnje občinske skupščine in osnovne šole v Loki je razgrnjen zazidalni načrt za gradnjo družinskih stanovanjskih hiš «Drage» nad Butorajsko cesto v Črnomlju. Občani lahko imajo pripombe ali predloge na osnutek zazidalnega načrta, in sicer na Komite za družbeni razvoj črnomaljske občine.

Trije nad milijon

Preko 742.080 din je lani zaslužilo 43 občanov

KOČEVJE — Pri kočevski upravi za družbene prihodke je vložilo letos 43 občanov napovedi iz skupnega dohodka občanov za minulo leto, se pravi, da so zaslužili nad 742.080 din.

Največ dohodka, in sicer 1.330.099 din, je prijavil tehnik. 2. direktor 1.043.933 din, 3. direktor 1.026.355 din, 4. svetovalec 963.252 din, 5. voznik tovornjaka 937.982 din, 6. vodja PE 925.028 din, 7. direktor 918.332 din, 8. zdravnik 905.983 din, 9. zdravnik 900.243 din, 10. voznik 900.088 din itd. V teh letošnjih napovedih niso zajeti obrtniki.

Lani je napovedalo skupni dohodek (za predlani) 46 občanov, med njimi 9 obrtnikov. Davek jih je plačalo le 13, v skupnem znesku 480.694 din, in sicer vseh 9 obrtnikov (med njimi sta bila dva avtoprevoznika) ter štirje zaposleni občani (inženir, komercialist in dva KV delavca šoferja).

J. P.

Razmah raziskovalnega dela

V črnomaljski občini posvečajo zadnja leta raziskovalni in inventivni dejavnosti vse večjo pozornost — Vrsta nalog in študij

ČRNO MELJ — V preteklem letu je imela črnomaljska raziskovalna skupnost na voljo dobre 4 milijone dinarjev, kar je za 7 odst. več, kot so načrtovali. Dohodek, iz katerega namenjajo sredstva za raziskovalno skupnost, je namreč v občini rasel hitreje, kot so predvidevali. Vendar so porabili le štiri petine denarja, predvsem zato, ker nekateri raziskovalni programi niso bili končani v preteklem letu in jih bodo plačali letos.

Z Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta so sklenili pogodbo za izdelavo raziskovalne naloge Inventarizacija in valorizacija naravne dediščine v dolini Narajčice in Male Lahinje, ki bo zaključena do 20. aprila letos. Glede na dosedanje raziskave namreč razmi-

šljajo, da bi del povirja Lahinje proglasili za naravni rezervat, del pa za naravni spomenik.

Raziskovalna skupnost sofinancira tudi drugi del naloge Usmerjanje razvojnih procesov v Beli krajini z vidika ocene naravnih in socioekonomskih možnosti — kmetijstvo, ki jo opravlja ljubljanski Inštitut za geografijo. V raziskavo, ki bo končana do 10. marca, je vključena tudi črnomaljska kmetijska zadruga, medtem ko se v metliški niso odločili za sodelovanje.

Skupnost pa se je izkazala tudi pri popularizaciji raziskovalne in inventivne dejavnosti. S 400 tisočaki je priskočila na pomoč tehničnemu krožku na črnomaljski srednji šoli. Učenci druž-

boslovne in kovinarske usmeritve so v okviru krožka izdelali nekaj učil za strokovne predmete na poklicni šoli, različne modele za elektronske pripomočke za pouk fizike pa prototipe naprav ter nekatere načrte, za katere se že zanima nekaj delovnih organizacij.

Pomoč črnomaljske raziskovalne skupnosti, zlasti denarno, je bilo v preteklem letu čutili še marsikje, tako pri raziskavi vodnih virov v Beli krajini, izdelavi dolgoročnega plana razvoja črnomaljske občine, pri izdelavi študije Dispozicija posebnih odpadkov v dolenjski in posavski regiji. Pomagala je črnomaljskemu Radioamaterskemu klubu, Zvezi organizacij za tehnično kulturo Črnomelj, dijakom črnomaljske srednje šole pri izdaji brošure ob 40-letnici partizanske gimnazije, šolam pri nakupih računalnikov in organizaciji tečajev računalništva in še marsikje.

B. M.

Spet zadržana gradnja

ZK pripravlja problemsko konferenco o združenih gradnji — Odpraviti je treba slabosti

KOČEVJE — Predsednik pred kratkim imenovanega predsedstva za pripravo problemske konference o združeni gradnji Urban Dobovšek

nam je o dosedanjem delu tega organa in načrtih povedal:

«Pri dosedanjem načinu združne gradnje zasebnih hiš se je pokazalo več slabosti in težav, ki jih bomo skušali pri bodočih podobnih gradnjah odpraviti. Zato so v vašem predsedstvu predstavniki samoupravne stanovanjske skupnosti, SIS za komunalno in cestno dejavnost ter podobnih dosedanjih združenj, ki bodo opisali težave, na katere so naleteli pri dosedanjih združnih gradnjah in tudi predlagali rešitve. V februarju bomo v okviru našega predsedstva ugotovitev obdelali in pripravili gradivo za problemsko konferenco o združni gradnji, ki bo v začetku marca. Gradivo bomo posredovali tudi OO ZK v delovnih organizacijah. Tako nameravamo doseči, da bodo imele več posluha za združno gradnjo, kot so ga imele doslej».

J. PRIMC

Zaustaviti padanje standarda

To predvideva resolucija letošnjega razvoja občine Ribnica

RIBNICA — Resolucijo o politiki družbenega in gospodarskega razvoja občine Ribnica za letos so sprejeli na zadnjih sejah zborov občinske skupščine Ribnica, ki so bile 11. in 12. februarja.

V primerjavi z republiško predvideno ribniška resolucija nadpovprečno rast fizičnega obsega proizvodnje, zaposlovanja in izvoza. Predsednik občinskega izvršnega sveta France Lapajne je v uvodni razpravi poudaril, da so zastavljeni cilji uresničljivi, če se ne

bo poslabšala oskrba z repromaterialom. Uresničitev teh ciljev pa je nujna, če hočejo zaustaviti padanje življenjskega standarda, pokriti potrebe na področju komunalnega standarda in izboljšati položaj na področju družbenih služb, predvsem osnovnega šolstva, socialnega skrbstva in otroškega varstva. Na komunalnem področju pa bo potrebno poskrbeti za pitno vodo, katere kakovost je že zelo oporečna, izkazalo pa se je tudi, da vode vedno bolj primanjkuje.

V resoluciji so v glavnem upošteevane pripombe iz javne razprave. Ni pa vanjo vnesen predlog KS Sodražica o gradnji 6-stanovanjskega stolpča v Sodražici. Vendar ob tudi ta gradnja možna, če bodo prej dobili kupce stanovanj. Niso upoštevani tudi predlogi za širitev pokopališč, ki pa so vneseni v smernice dolgoročnega razvoja občine.

J. PRIMC

Vrtičkarji so ustanovili društvo

Cilj: napredek vrtičarstva in sadjarstva

TREBNJE — Časi niso rožnati. Toda v nasprotju z obdobjem, ko nam je šlo precej bolje, kot nam gre sedaj, je zdaj več želja in potrebe po družabnem življenju. Vse več je društev, v trebanjski občini pa so ustanovili sadjarsko-vrtnarskega.

«Pri nas je že tako, da večina Trebanjcev živi v lastnih hišah. In ker ima domala vsaka taka hiša tudi svoj vrt, je zanimanje za vrtičkarstvo ter sadjarstvo izjemno veliko. Vsaj tako se je pokazalo lani, ko smo organizirali strokovno predavanje o zaščiti sadnega drevesja in obrezovanju. Tedaj je vznikla ideja, da pri nas ustanovimo tako društvo,» je povedal Ivan Zajc, tajnik društva. Kaj kmalu se je sestel iniciativni odbor, osmega februarja pa je bila v Trebnjem ustanovna skupščina. Zanimivo je, da je med 20 ustanovitelji tudi 7 strokovnjakov za to področje, predsednik pa je Alojz Založnik, ki je po poklicu diplomirani inženir agronomije.

«Naša osnovna naloga bo pospeševanje vrtičkarstva in sadjarstva. Pred leti je bilo tega veliko več, saj skoraj ni bilo družine, ki bi ne pridelala zelenjave za svoje potrebe. Zdaj je tega manj, pomen tega živila v naši prehrani pa narasla. Sploh pa, ni je boljše zelenjave, kakor je tista, ki jo pridelaj sam,» je dejal Ivan Zajc. Dodal pa je še, da je še možen vpis v društvo. Strokovnjaki iz društva pa bodo tudi letos na voljo za obrezovanje dreves. Svoje potrebe in želje lahko občani sporoče na sedež društva, ki je v Trebnjem na Golievem trgu, št. 5.

J. S.

Resnejša akcija na tem področju je bila potrebna tudi zato, ker je skupščina sedanje združne gradnje sprejela sklep, da ne sprejme nobenega novega člana več. Združno gradnjo bodo usmerjali v strnjene komplekse, zadržnik pa bo lahko gradil tudi še na prostih mestih ali v drugih naseljenih krajih izven Kočevja.

J. P.

Dva nad milijon

Nad 750.000 din je lani zaslužilo 8 zaposlenih

RIBNICA — Pri upravi za družbene prihodke v Ribnici je za lani prijavilo skupni dohodek 8 zaposlenih občanov in štirje obrtniki. Najvišji letni dohodek je prijavil direktor, in sicer 1.1 milijona dinarjev, 2. je lesni tehnik (zaposlen v Ljubljani, doma pa iz ribniške občine) z 1.045.260 din skupnega letnega dohodka, 3. vodja tehničnega oddelka (zaposlen v Kočevju) z 882.757 din, 4. direktor tozda s 777.113 din, 5. direktor delovne organizacije — zdravnik s 771.689 din, 6. zdravnica s 767.210 din, 7. predsednik OS s 760.757 din in 8. vodja tozda s 754.267 din.

Med obrtniki, ki so prijavili skupni dohodek, sta dva kovinoplastikarja ter po en plastikar in kovinogalanterist.

Na upravi za družbene prihodke so povedali, da noben izmed osmih prijaviteljev ne bo obdavčen, saj je treba upoštevati razne olajšave, odbitke in druge neobdavčljive dohodke, ki so všteti v skupni dohodek. Gotovo pa bodo plačali ta davek nekateri zavezanci obrtniki.

Lani je prijavilo skupni prihodek 8 občanov, od tega 6 zaposlenih in dva obrtnika. Po upoštevanju raznih olajšav sta davek plačala le oba obrtnika.

J. P.

Plana ne bo, če ne bo denarja

Krajevno skupnost Trebnje še vedno pesti pomanjkanje denarja

TREBNJE — Da so krajevne skupnosti v vse težjem položaju, o tem že dolgo nihče več ne dvomi. Nalog, ki jih morajo opraviti, je vse več, denarja pa je vse manj. To velja tudi za krajevno skupnost Trebnje, ki je hkrati še občinsko središče

«Kaj nam pomaga, če nas kličejo na posvete o planiranju, ko pa ni denarja,» pravi tajnik krajevne skupnosti Trebnje Franc Polanko. «Pa še tako je, da nam postrežejo s podatki, ki si jih lahko preberemo v vsaki brošuri o planiranju. Vsaj tako je bilo na minulem regijskem posvetu o planiranju. Nas pa tarejo resnični problemi, ki jim bomo le težko kos, če se pri nas v občini ne bodo zgnanili in nekaj naredili za našo krajevno skupnost.»

zadeve niso obrnile na bolje. Krajevna skupnost je doslej dobila za svoje potrebe 680 tisoč dinarjev. Od tega je bilo 400 tisoč dinarjev zbranih v skladu s samoupravnim sporazumom, 280 tisoč dinarjev pa je prišlo iz proračuna občine.

V blagajni krajevne skupnosti pa manjka zdaj natanko 3 milijone 276 dinarjev, tokovina in vzdrževanje javne razsvetljave bosta veljala 850 tisoč dinarjev, vzdrževanje makadamskih cest 350 tisoč dinarjev, delovanje delegatskega sistema 150 tisoč di-

narjev, društva in organizacije prav toliko, prazniki 100 tisoč dinarjev, SLO 50 tisoč dinarjev, operativni izdatki pa nekaj malega več milijon. Ker v vodstvu krajevne skupnosti še zdaj ne vedo, koliko denarja bodo dobili od samoupravne komunalne in cestne skupnosti, tudi ne morejo sestaviti plana za to leto. Zdjaj čakajo na sporočilo o tem, o prelihanju večjih denarjev za potrebe redne dejavnosti iz samoprispevka pa za dejavnosti ni dosti govora.

Sredstva samoprispevka so namenska, v zadnjem času pa jih čaka poleg gradnje telefonije, cest in sploh komunalnega vzdrževanja še gradnja gasilskega doma.

J. S.

Mladi so v skrbeh za kruh

Zato je več malodušja kot samozavesti — Kritični do sebe in drugih

BREŽICE — Mladina v negotovosti za jutrišnji dan postavlja celo vrsto vprašanj: »Kaj bo z zaposlovanjem, štipendiranjem in izobraževanjem, če se nam ne bo odprlo več vrat?« Na občinski konferenci ZSMS se čudijo, kako to, da honorarno in pogodbeno delo naraščata, čeprav povsod vedo, da veliko mladih čaka na zaposlitev. Med nezaposlenimi je namreč polovico takih, ki so prišli iz šol in zdaj iščejo prvo delovno mesto.

Zapostavljene se čutijo tudi pri štipendiranju, predvsem doraščajoči rod na kmetijah. Sekretar občinske konference Željko Nikežič je povedal, da Agraria in Slovin nista za to leto razpisala niti ene štipendije za srednje kmetijsko šolo. Te dni jih na take spodsrljaje opozarjajo mladi zadržniki v Pišecah, na Veliki Dolini, v Arčičah. Radi bi obvladali napredno kmetijstvo, saj doma marsikje gospodarijo po starem, zato za današnji čas premalo pridelajo. Tudi na štipendiranje za študij in višjih in visokih šolah imajo pripombe, saj je bilo zanje od 100 kadrovskih štipendij razpisanih komaj devet. Potem je normalno, da se po diplomi vrača v regijo samo 14 odst. študentov. Ko so se v občinski konferenci pogovarjali o vpljavi informativnih dnevo v osnovnih šolah za vpis v srednji šoli v Krškem in Brežicah, so takoj na začetku začeli oklevati, saj sploh ne vedo, katera usmeritev bo ostala. Večina mladine se želi šolati čim bliže doma, zato jim v

mladinski organizaciji ni prav, če se možnosti za vpis v Posavje krejijo.

Mladi se zavedajo, da tudi v njihovih vrstah ni vse tako, kot si želijo, da delagatski sistem ne deluje in da se premalo zavzeto vključujejo v življenje.

Čutijo, da so marsikdaj res potisnjeni ob stran po svoji krivdi. Delo v družstvih, sodelovanje pri urajanju krajev ali organizaciji prireditelj jim se ne zagotavlja vpliva pri odločanju, čeprav menijo, da so si v zadnjih referendumskih razpravah pridobili nekaj več samozavesti. Na sestanku jih vabijo več kot prej, jih spodbujajo k besedi, vendar jim jemlje pogum to, da njihova beseda nima tiste moči kot beseda direktorja, funkcionarja ali člana ZK, Socialistične zveze ali sindikata. Do tega spoznanja pa so vendarle prišli, da si morajo izboriti enakopravno sodelovanje pri vseh zadevah, o katerih teče beseda v drugih družbenopolitičnih organizacijah, in se ne zadovoljiti

s tem, da so servis za proslave, za pohode in prostovoljno delo.

J. TEPPEY

POSavska lončevina bo razstavljena v Muenchnu na mednarodnem sejmu obrti. Pobude za oživetev lončarstva je dala Medobčinska gospodarska zbornica. Po nasvetih mentorja akad. slikarja prof. Mira Kuglerja jo izdeluje lončar Štefan Kržan iz Malega Podloga. Mentor zagotavlja, da je v novi lončevini duh nekdanjih predmetov in da je njen čar v čisti obliki. Vsi izdelki so uporabni, torej brez strupenega lošča. To so sklede, modli, latvice, kozice, kompleti za vino, vrči za vodo, kis in mast, litri, poliči, štefani, četrtinke in osminke v naravni barvi glin, v klasični zeleni in celo v črni barvi.

(Foto: J. T.)

Raje za meter daljšo točilno mizo kot kuharico?

BREŽICE — Gostinci in turistični delavci te dni brišeje prah s petnajst let stare zelene knjige o smerah razvoja Posavja. Pozabili so, kaj piše v njej, zato jo zdaj navede prelistavajo, da bodo pristojnemu odboru pri Medobčinski zbornici lahko odgovorili, kaj je bilo uredniško, kaj je nastalo samodejno, kaj organizirano in če so interesi še snaki kot pred poldruhin desetletjem. Če niso, bodo morali povesti, kaj je trenutno vredno skupne pozornosti, kako je s povezovanjem, s celovitostjo in poperitvijo pomudbe.

V Brežicah so na primer izražali željo po ustanovitvi poslovne skupnosti, ki bi se najbrž dobro obnesla tudi v regiji. Bilo je veliko obetajočih napovedi o turizmu, o obogatitvi hotelske ponudbe s kulturnimi dogodki, z izleti, lovom, ribolovom, s spoznavanjem etnoloških zanimivosti. Kar pa zadeva povezovanje, se bržda res, da kljub vsem načrtom niso sikali medsebojnih vezi med Emono, Petrolom, Mercatorjem, med trgovino, gostinstvom, kmetijstvom, komunalo, obrtjo in kulturo. Naložb v zidove je dovolj in mimo so čisti, ko je bil najhujši tisti direktor, ki je veliko investiral. Spreminja se tudi pojemanje o gostilnah in točilnicah. V sodelovanju z davkarjo lahko turistični delavci spodbujajo doseganje zlato pravilo, da je meter »šanka« več boljše kot še tako dobra kuharica.

J. TEPPEY

V VODNIKU SI DOLENJSKA IN POSAVJE PODAJATA ROKO

BREŽICE — Dolenjska turistična zveza pripravlja zajeten turistični vodnik po Dolenjski, Posavju in Beli krajini. Namenjen bo domačinom in tujcem. Izdali ga bodo v slovenskem, angleškem in nemškem jeziku, v Posavju pa so izrazili dodatno željo po besedilu v italijanščini.

Osnutek bodo te dni razposlali občinam v dopolnitve. Vsaka od njihovih zvez najbolje ve, kaj je na nekem območju za turiste najbolj privlačno in kaj želi prodajati. Od tega, kako bodo predstavili svoje kraje, je odvisno, koliko gostov bodo privabili. Na sestanku odbora za gostinstvo in turizem pri MGZ Posavje so se dogovorili s predstavnikom Dolenjske turistične zveze tudi za skupno izdajo turističnega prospekta.

V PIŠECAH BODO TEKMOVALI MLADI ZADRUŽNIKI

PIŠECE — Tukaj se bodo v soboto, 23. februarja, zbrali člani aktivov mladih zadržnikov in osnovnih mladinskih organizacij iz brežiške občine. Občinska konferenca ZSMS jih vabi na kviz »Mladi in kmetijstvo«, ki se bo začel ob 17. uri. Dve uri pred začetkom tekmovanja prireja zanje okroglo mizo o vinogradništvu. Vodil jo bo Slovinov strokovnjak dipl. inž. agronomije Marjan Bezjak.

PUSTNI VESELJAKI V DOBOVI IN BREŽICAH

DOBOVA — Danes ob 14. uri vabijo Mihalovčani na pogreb nepozabnega Fačenga iz Loč z bogatim karnevalskim sporedom, z litanijami in žetjo. Pokojnika so objokovali in kropili sinoči v Ločah, v torek popoldne pa so Ločani in Mihalovčani pripravili veselo pustno svatbo, ki so jo prej na široko oznanjevali po dobovskih vaseh.

V Brežicah je bilo najbolj živahno za pustni torek, ko je karnevalski spoved prenesel pustno veselje na mestne ulice. Mlajše maskare so pogostili s krofi na osnovni šoli, starejše pa v restavraciji Blagovnice.

Kje najti star televizor?

V Sevnici kmalu krožek računalnikarjev

SEVNICA — V soboto se je v sindikalni dvorani klub slalomu na televiziji zbral 15 mladih, ki se zanimajo za računalništvo. Zapisali smo klub, zakaj za isto reč se zanima še najmanj 20 mladih. Najbolj zagreti so na tem sestanku ugotovili, da zaenkrat ni pametno ustanovljati tovrstnega kluba, saj bi se pri delu sicer srečali z vsem balastom, ki ga predpisuje zakon o društvih. Zato bodo najverjetneje ostali pod okriljem radiokluba, ki jim širokogradno nudi prostore pri gradu.

Največja težava za skupno delo trenutno niso računalniki, marveč to, kako priti do starega televizorja, ki bi ga večši radiomaterji nemudoma preusmerili v monitor. Prirediti želijo tečaj o osnovah dela z računalniki. V Sevnici jih je namreč že nekaj deset, malo pa je takih lastnikov, ki bi znali z njimi početi kaj pametnejšega kot vstavljati kasete z igricami. Rojak dr. Jurij Tasič, sodelavec inštituta Jožef Štefan, je pripravljen pomagati. Med pobudniki ustanovitve krožka je, hvalvredno tudi občinsko vodstvo ZSMS.

P. P.

A. Ž.

Več bodo sejali in želi

Sadovi naložb na 460 ha krepijo kmetijstvo

BREŽICE — Zadnji sneg je z novim valom mraza prekinil vnovič s polno paro zastavljene melioracijska in regulacijska dela ob Sromljici. Do spomladanske setve bo tam pripravljenih 460 ha zemljišč, namenjenih poljedelstvu. Skoruzo za silažo in za zrnje bodo na tem območju precej povečali prirejo telet, mleka in mesa.

Za melioracijo bo družba prispevala 80 odst. nepovratnih sredstev, za 20 odst. pa člani melioracijske skupnosti lahko najamejo kredit za petnajst let s 6-odstotnimi obrestmi. Kdor še ni včlanjen, lahko to napravi do 31. marca.

Na 460-hektarski melioracijski površini je 480 lastnikov in okoli 2 tisoč parcel. To razdrobljenost bodo odpravili s komasacijo. Združba zemljiše je v teku. Udeleženci ne bodo nosili

veliko več kot doslej, in kdor je ne bo porabil sam, bo vse presežke lahko prodal na bližnji Grudino farmo v Globokem.

J. T.

Največ jeznih zaradi telefonije

Tudi v kostanjeviški krajevni skupnosti kritično o PTT, a tudi o sebi

KOSTANJEVICA — »Način delovanja v SZDL že dolgo ne ustreza času tako hitrega družbenega in gospodarskega razvoja. Večina pomembnih dogodkov je potekala mimo frontne aktivnosti. Socialistična zveza ni imela pomembnega vpliva. Tudi drugi družbeni dejavniki si niso dosti prizadevali, da bi bilo kaj boljše.« pravi predsednik krajevne konference SZDL Kostanjevica inž. Jože Zagorec.

Ko se ozre za nekaj let nazaj, kritično pristavi, da tudi člani naj-

odgovornejših forumov postajajo vse manj aktivni. Zato se dogaja, da predsedniki nekaterih krajevnih odborov niti ne poznajo članov odbora, kaj šele ljudi in njihove probleme. Slabosti izvirajo tudi, ker ni dogovorjenih smernic, sami v predsedstvu pa so premalo izobraženi.

»Ljudje izgubljajo zaupanje in SZDL, kar potrjujejo tudi slabo obiskani zbori krajanov. Krška občina spada med bolj razvite slovenske občine, toda tudi v kostanjeviški krajevni skupnosti imamo nerazvita gorjanska območja.

● Kostanjevičani so pripravljene prispevati več, kot je v normalnih okoliščinah potrebno, in na razne načine dokazujejo nujnost uporabe telefona. Kako zelo si želijo boljšo telefonijo, je potrdil tudi izglasovani samoprispevek. Radi bi uredili cestne odseke od Kostanjevice do M. Vodenic, do Podbočja in do Malenc ter med Črnečo vasio in Vrtačo. Čeprav so lani precej postorili, se jim zdi, da še precej zaostajajo za šentjernejsko KS v sosednji novomeški občini.

kot so Črneča vas, Črešnjevce, Vrbe in Vrtača. Ti kraji so zaradi slabih cestnih povezav skoraj odrezani od sveta in so prikrajšani za zdravniško in veterinarsko pomoč. Najbolj množično

nezadovoljstvo pa povzroča odnos PTT do uporabnikov njihovih storitev. Zelo malo so napravili za razširjeno reprodukcijo. Telefonija že zdavnaj ne ustreza potrebam kraja. Tudi si ni moč zamišljati razvoja turizma in drobnega gospodarstva s takimi zvezami, kot so v Kostanjevici. Število telefonov se je povečalo le v mestnem delu, in to na račun kakovosti. Na okolico pa verjetno še pomislili niso. Prekopa, denimo že več kot 25 let ni dobila novih zvez! Tudi druge poštne storitve ne zadovoljujejo potreb krajanov. Ljudje zahtevajo dostavo pošte

Jože Zagorec: »Odgovorni v PTT ostajajo gluhi in ne znajo izkoristiti pripravljenosti ljudi.«

vsak dan vsaj v večje oddaljene kraje,« poudarja Jože Zagorec.

P. P.

A. Ž.

Več znoja v miru, manj v krvi v vojni

Ni omembe vrednih težav z udeležbo na usposabljanju rezervnih starešin — V najboljših vojašnicah po vsej državi — Tesno sodelovanje z JLA

SEVNICA — Titovega gesla več znoja v miru, manj v krvi v vojni« se držijo tudi v ZRVS sevnici občine. Janez Zahrastrnik, član CK ZKS in nedavni predavatelj v gasilskem domu, je bil prijetno presenečen, ko je lahko govoril pred polno dvorano. Pričakoval je le nekaj desetih poslušalcev.

Sevniciani že nekaj let vabijo ugledne predavatelje. Posebno pri praktičnem delu tesno sodelujejo z garnizijama iz Cerkeja in Novega mesta. Vsem je še v čepem spominu lanska ogledna vaja na Vrhu nad Boštanjem. Vojak in starešina so lahko v praksi preverili taktične naloge čete v napačno, na kraju pa so vojakom iz vseh koncev Jugoslavije prikazali še NOB v teh krajih.

V začetku marca bodo zamenjali vodstvo te zveze. Dosedanjemu predsedstvu na čelu, z inž. Jožetom

Pomembno je tudi medrepubliško sodelovanje. Poleg posavskih občin sodelujejo še občine iz sosednjih Hrvaške, iz Kumrovcu in Zaprešiča. Sevnici občina ima tu vedno prvenstvo v streljanju. Čeprav je bilo lani merjenje v Kumrovcu, so Sevniciani prinesli domov pokal predsednika občine izpred treh let.

Seveda niso zadovoljni z vsem. S 13 krajevnimi organizacijami so delo delo prinesli bliže terenu, vendar te organizacije v 11 krajevnih skupnosti niso povsod dovolj delavne. Pri novih volitvah bodo v vodstvih pustili 30-odstotkov starih kadrov. Menijo, da bo to dovolj za nadaljnje še uspešnejše delo.

A. ŽELEZNIK

Bolje da zmanjka svežih rib, kot prodajati slabo

Ker podivjane cene vse bolj krojijo naše modne muhe pri oblačenju, seveda tako, da postajamo manj zahtevni, se utegnemo v kratkem (marsikje pa so se že!) dodobra spremenili tudi naše prebrambne navade. In prav to je lahko precejšen kapital ribarnice krškega M—Agrokombinata!

»Odkar smo se preselili pod streho nove tržnice je prodaja začela počasi naraščati. Sprva niti ne tako, kot so pričakovali optimisti, po novem letu pa se prodaja dokaj naglo veča, saj prodam tudi trikrat več, kot kolega pred menoj. Portoroška Droga pripelja sveže sardele, pse, gavne, inčune, ribone, ciple, menele, mačke, papaline, liste, skuše, skarpene, lignje, trljice za brodet, brancine in zobatec. Nekaterih izmed njih najboljših rib

Fani Žemva

tudi ni moč vedno dobivati svežih in so zmurnjene, predvsem velja to za prvovrstne ribe, kot sta, denimo, brancin in zobatec. Tako je tudi v drugih ribarnicah. Naročam tudi manjše količine školjk, list, so dagne. Zamrznjen očičen list, paniran oslič in oslič — filet pa so skoraj vedno na zalogi. Dobro gredo v promet tudi žive postvri iz ribogojnice Gorjčana s Podbočja, škoda pa, ker je že lep čas pokvarjen kompresor in ne morem več ponuditi svežih krapov, za katerimi je veliko pospraševanje. Pri nas ljudje lahko dobijo tudi svinjska in goveja drobna čreva ter goveja debela čreva in danke,« pripoveduje prodajalka Fani Žemva.

nobnih stroškov. Roman Baškovič, dipl. inž. agronomije in referent za melioracije pri TOK Kooperacija, je pojasnil, da bo komasacija veljala 15 milijonov dinarjev in da je zanjo namenjenih 90 odst. nevrateljivih družbenih sredstev, preostalih 10 odst. pa bo zagotovila občinska kmetijska zemljiška skupnost.

Idejna zasnova komasacijske ureditve je razgrnjena po krajevnih skupnostih. Pripombe udeležencev nanjo zbira Kmetijska zemljiška skupnost, ki vodi akcijo. Združba zemljiše bo po Baškovičevih besedah končana do zadnjega septembra, da bo jesenska setev potekala že na novo razmejenih površinah. Takrat bodo na tem območju začeli ustanovljati proizvodne skupnosti.

Edini zaostanek do zdaj je nastal pri polaganju dreznih cevi. Teh je 80 tisoč metrov. Položiti so jih nameravali jeseni, pa zaradi dolgotrajnega spravlja pridelkov niso mogli začeti. Dela se bodo lotili, takoj ko se bo zemlja nekoliko osušila. Pričakujejo, da bo to opravljeno do pomladanske setve oziroma do 1. maja. Jarke bodo izkopali do izteka marca, zemljišče pa splanirali, poapnili in pognojili. Izvajalci obljubljajo, da bodo delo pospešili in poslali na melioracijsko območje dodatne stroje, takoj ko jim vreme ne bo več nagajalo. Za območno vodno skupnost opravila to delo Vodnogospodarsko podjetje Novo mesto.

Brežiško kmetijstvo bo s to investicijo veliko pridobilo. Hektarski donos se bo na teh površinah povečal za 26 odst. Kmetje bodo imeli tudi davčne olajšave, da bodo lažje napolnili svoje hleve. V občini se bo zaradi kolobarjenja na melioracijskem območju povečal tudi pridelek pšenice, koruze bo

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Od 9. do 16. februarja so v brežiški porodnišnici rodile: Stanislava Špan in Čurnovca — Boštjana, Marija Krošič iz Zg. Pohance — Marka, Lidija Štanič iz Zg. Rakovca — Jureta, Manuša Mlakuž iz Čateža — Leo, Željka Baljo iz Vel. Obrežja — Dominika, Dragica Sobotič iz Brestanice — Dašo, Ijudmila Breč iz Ribnice — Gregorja, Alenka Urbanč iz Krškega — Izolka, Rozalija Matoh iz Kozjega — Edija, Magbule Malič iz Brežic — dekl. Božica Vlahovič iz Otoka — Marko, Alojzija Vimpolšek iz Brežic — Matija, Zdenka Milakovič iz Obrežja — dekl. Zdenka Nečemer iz Grčeče vasi — Klavdijo, Dušana Bulut iz Brežic — dekl. Irena Fürst iz Krškega — Mitjo. Čestitamo!

Krške novice

PRIJUBLJENOST. — Krške Pustne novice so skoraj celo stran popolnile z bolj ali manj (ne)okusnimi komentarji k bodicam, ki so jih prepisali iz te naše rubrike. Poanta (televizijskega delegatskega paberkerovnja je: ali mar ni korajzen pisec Krških novic, novinar Dolenjskega lista Pavel Pere, ko si upa dreginiti v to in ono — (ne)pomembno zadevo. Dolenjski list take reklame v Pustnih novicah sicer ne potrebuje (bi jo pa kdo drug) ker je brez nje dovolj priljubljen, a vseeno hvala za njo.

KRILA — Požarni inšpektor je ugotovil, da dvigalo v krškem domu upokojeencev, če zmanjka elektrike, negibnim nič ne pomeni, ker nima rezervnega napajanja. Če bi do česa prišlo, je tako projektant (ali kdo drug?) pustil onemoglo na milost in nemilost, kot da bi imeli krila, a jih še noče ne nesejo...

Sevniški paberki

KJE SE KAJ DOBI — Nekateri so nam zamerili, češ da pišemo le o potezni kurah pri Cenu, v mestni trgovini pa se dobi še marsikaj, česar drugod ni. Priporočajo naslednje reklamno geslo: »Pocene kure pri Cenu, hladilne skrinje v Elektrotehni, pralni praški na črpalki!«.

TUDI ŠEME VARČUJEJO — Florjančani in kar je še tistih, ki jim stoji ob strani, so na pustno sredo rešili čast Sevnčanov s pokopom pustakar sicer ni bilo običajnega karnevala. Draginja je huda in zato se glede varčevanja ostali meščani lahko zgledujejo po pustnih šemah. Dokaj dni pred nastopom so poskrbeli pri graditelju v Šmarju, da jim posodi naravno na štrbunk, češ, kaj bi zbijali špovednico za občinske grehe, če je zagotovljena večnamensnost objekta.

NIKOLI PRAV — Sevniciška krajevna skupnost je kupila traktor »Tomo Vinkovič«, s katerim vztrajno pljužijo tudi pločnice. S tako očiten javni mi površinami se ne more ponašati niti Novo mesto. Pač pa precej pešcev kar ne more iz svoje kože. Vztrajno hodijo po cesti in se izpostavljajo avtomobilom, češ: saj me ne smete povoziti!

OBRTNIKI SE ŠOLAJO

SEVNICA — Dober je obisk na tečajih iz varstva pri delu. Zadeva je vsakakor koristna, čeprav nekatere moti, ker je šolanje preveč splošno. Če n.p. že mora na tečaj hoditi kvačavničar, bi tam rad silil tudi ključavničar, bi tam rad silil tudi ključavničar pri delu na strojih. Vseeno pa je bolje nekaj kot nič.

Dodaten godbeni »šiht«

Mestna godba je najstarejše metliško društvo in tudi priljubljeno — Največ zaslužijo sami

METLIKA — Metliška mestna godba ni samo najstarejše društvo v tem belokranjskem mestu, marveč je tudi ena najstarejših godb na pihala v Sloveniji, saj neprekinjeno deluje že 135 let. Med zadnjo vojno je devet članov metliške godbe igralo pri godbi slovenskega Glavnega štaba, s sabo v partizane pa so iz Metlike prinesli tudi instrumente.

O priljubljenosti metliške godbe najbolj govori obisk na njihovih koncertih, tudi na zadnjem, ki so ga v metliškem kulturnem domu pripravili za slovenski kulturni praznik in je bila tako kot vedno dvorana povsem zasedena. Danes šteje godba 40 aktivnih in kakih 10 podpornih članov, drugo leto pa jo vodi kapelnik Stane Križ. »Večina članov godbe je mladih, vadimo dvakrat na teden, pred nastopi večkrat, pa tudi pozimi, ko ni dela na poljih in v trtju, imamo večkrat vaje. Naš repertoar je sestavljen iz obveznega dela vseh godb na pihala, to so koračnice, ter iz koncertnega in zabavnega dela, kjer več pozornosti posvečamo modernim ritmom,« je pripovedoval mladi kapelnik, ki je pri godbi že 16 let in je tako kot vsi ostali člani tu začel tudi spoznavati skrivnosti glasbe. »Največ novih skladb dobimo iz tujine, kjer je izbirna velika pa še ceneje je kot pri nas.«

Lani so imeli čez 70 nastopov. Največkrat so igrali na pogrebih in proslavah, pripravili so tudi štiri samostojne nastope, nekajkrat pa nastopili v okviru srečanj z drugimi godbami. »Izračunal sem, da se vsak od 40 članov, če štejemo vaje in nastope, ukvarja z glasbo 3-krat na teden po tri ure. Se pravi en cel »šiht«, in to brez malice in zabušavanja, pa še eno nadurno!

Lani je godba od metliške Zveze kulturnih organizacij dobila 140 tisočakov, sami pa so zaslužili več kot 800.000 din, tako da so imeli na koncu leta 170 tisočakov čiste. Letos bi radi nabavili nove letne uniforme, precej jih stane tudi redno vzdrževanje instrumentov pa še vsako leto je treba kakšnega kupiti, kar je danes draga stvar, saj stane slabša trobenta 10 starih milijonov, tuba pa brez carine že okoli 70.

Stane Križ: »Lani je imela naša godba več kot 70 nastopov.«

Za letos, ko slavi godba 135-letnico obstoja, pripravljajo julija na grajskem dvorišču v Metliki koncert in veseli večer, od česar si obetajo nekaj denarja. Tudi letos bodo priredili na Vinomeri tradicionalno prireditev »Razkošje v steli«, ki je zelo pomemben vir zaslužka za godbo. »Seveda je treba skrbeti tudi za strokovni napredek naše godbe. Letos bo na srečo enotendenski tabor pihalnih orkestror Slovenije v Novem mestu in se ga bo zato lahko udeležilo precej naših članov. To je zelo koristna strokovna prireditev, je ko načel Križ.

A. BARTELI

Posavsko gledališko prebujenje

Gledališke premiere se obetajo najmanj v osmih krajih — Razpisano srečanje gledaliških skupin Posavja

POSAVJE — Posavskemu občinstvu se letos obeta bogata in pestra gledališka sezona, kajti tik pred zdajci je vrsta ljubiteljskih predstav, ki bi moglo znova izpričati kakovostno raven posavskega gledališkega gibanja. Očitno je namreč, da bodo tudi letos kulturni utrip dajale predstave domačih skupin, saj bo za gostovanja poklicnih hiš spet primanjkovalo denarja.

Po podatkih območnega odbora Združenja gledaliških in lutkovnih skupin Slovenije za Posavje ta čas resno vadijo člani odra mladih v Ševnici, ki so izbrali Smoletovo delo »Zlati čevljički«, brežiški Amaterski oder bo sredi marca uprizoril Brešanovo družbeno satiro »Smrt predsednika hišnega sveta«, na Blanci so se odločili za Marinčev komedijo »Ad acta«, na Sromljah gredo h koncu s študijem Hadžičevega »Glavnika«, redno vadijo v Brestanici, na Senovem, Zdoalah, na Studencu in drugod.

Kaže, da bo večina uprizoritev na red prihodnji mesec, ko bodo na vrsti ogledi predstav. Najboljše predstave bodo izbrali za osrednje posavsko srečanje, ki ga je območni odbor razpisal za prve dni letošnjega aprila. Za-

ključne prireditve se bo udeležil tudi republiški usklajevalec Mitja Zupančič. Ta bo tudi vodil strokovne pogovore ter izbral najuspešnejše predstave za XXVIII. republiško srečanje gledaliških skupin Slovenije, ki bo letos v Celju. Dodati velja, da bo posavski območni odbor skupinam za sodelovanje na zaključni prireditvi podelil tudi posebna in Linhartova priznanja.

Hkrati s tem bodo stekli izobraževalni seminarji, prvi — za odrske delavce, torej lučarje, odrske tehnike, glasbene opremljevalce in scenografe — bo že ta petek in soboto v Brežicah. Posavskim ljubiteljem bo predaval in dajal praktične napotke ing. Viktor Molka iz Ljubljane, do jeseni pa sta na programu še dva seminarja.

Zares kulturni dan

Minulo sredo so se vsi učenci SŠTZU vključili v kulturno delo — Spoznali kar 17 dejavnosti

NOVO MESTO — Minulo sredo so na srednji šoli tehniških in zdravstvenih usmeritve v Šmihelu izvedli kulturni dan. Prvi in drugi letniki, okoli 1.000 učencev, so se posebnim vlakom odpeljali v Ljubljano, kjer so si ogledali Cankarjev dom, operno predstavo in nekaj kulturnih zanimivosti, tretji in četrty letniki, skupaj kakih 800 učencev, pa so ostali na šoli, kjer so se lahko vključili v 17 različnih kulturnih aktivnosti, ki so jih ta dan pripravili zanje.

V vsaki učilnici ali kabinetu je bilo kaj drugega. V treh prostorih so se učenci pod vodstvom mentorjev učili korakov klasičnih in modernih plesov, pri čemer obvezno tudi aerobike. Ta dan sestavljena folklorna skupina je vadila zase pod vodstvom člana APZ France Marolt. Podobno so se združili pevci, fotografi, recitatorji, likovniki, fotografji, ki so sklenili, da bodo delali kaj novega.

Do izobraževanja so prišli še drugi interesi. Po deset in več učencev je sestavljalo skupine, kjer je pod vodstvom zunanjih sodelavcev šole tekla beseda o arhitekturi, ohranjanju kulturne dediščine in drugem. Manjša skupina učencev je pomagala v knjižnici, v podobi je bil govor o bralni znački, filmu. Nekoliko bolj je zažvevalo kulturno društvo in tudi šolski radio se je večkrat oglašal kot druge dneve.

Največ učencev se je zbralo v večji šolski avli, kjer je nastopalo Gledališče Ane Monro iz Ljubljane z odličnim igralcem in pesnikom Andrejem Rozmanom. To gledališče ni neznano, saj so ga na šolo že večkrat povabili.

Nazadnje povejmo še, da so bili na kulturni dan med najbolj zaposlenimi učenci, ki so se šli novinarje. Spremljali toliko različnih dejavnosti in poročati o vsem, kar se je dogajalo v vseh sedemdesetih skupinah, ni kar tako, posebno še, ker je bilo na koncu potrebno izdati bilten.

I. Z.

1,3 knjige na občana

Prednostna naloga: nov prostor za knjižnico

ČRNOMELJ — Razvoj knjižničarstva je prednostna naloga črnomeljske občinske kulturne skupnosti, ki vsako leto zagotavlja denar za delovanje matične knjižnice in še posebej za nabavo knjig. Prav število knjig se je v zadnjih nekaj letih izjemno povečalo. Še leta 1981 si je bilo moč izposoditi v občini 6.227 knjig, kar je pomenilo 0,4 knjige na prebivalca, leto pozneje pa že 18.274 knjig, torej je na vsakega črnomeljskega občana prišla že ena knjiga. V preteklem letu pa so že dosegli zastavljeni načrt: 1,3 knjige na prebivalca.

Ta uspeh vliva črnomeljem optimizem, saj so prepričani, da bi bilo moč število knjig v knjižnici povečati na 30 tisoč (1,7 knjige na občana). Seveda bo potrebno zaradi višjih cen knjig zagotoviti tudi večja sredstva za nabavo, ustrezno pa usposobiti tudi poškodovane knjige. A ne le to. Preseliti ali povečati bodo morali matično knjižnico in jo tudi lokacijsko približati bralcem, kajti poleg svoje osnovne in glavne dejavnosti je črnomeljska knjižnica postala tudi organizator kulturnih prireditev. V njej pripravljajo ure pravljic, razstave, knjižne uganke, glasbene ure, literarne večere ter z organiziranimi obiski približujejo knjigo mladini.

Problem sposojevalnic v Semiču in Vinici pa je zanekrat rešen. Lani je bil v semiškem kulturnem domu — tudi s pomočjo Iskre — adaptiran prostor, kamor se je preselil oddelček knjižnice v Semiču. V del bodočega muzeja slovenskega mladinskega pesništva v rojstni hiši Otona Župančiča pa se je preselila sposojevalnica na Vinici.

B. M.

V FOTOGALERIJI DELA MILANA PAJKA

NOVO MESTO — Po dveh uspešnih fotografiskih razstavah, ko sta se svojimi deli predstavila Branko Lenart in Tomislav Petrenek, bodo v fotogaleriji, ki ima prostore v Domu kulture, v soboto, 23. februarja, ob 18. uri odprli novo tovrstno razstavo. S ciklom fotografij, ki nosi naslov Fotografija mode, se bo predstavil priznani fotograf Milan Pajk. V prostorih fotogalerije bo od 4. do 8. marca moč videti tudi prodajno razstavo unikatnih oblikovnih izdelkov iz tekstila, usnja in keramike. Izdelki so delo priznanih samostojnih oblikovalcev iz Slovenije in jih bo moč tudi kupiti.

I. Z.

»S krvjo starih podobarjev v žilah«

V Dolenjski galeriji na ogled kiparska dela Ivana Napotnika, mojstra skulpture v lesu — Na otvoritvi razstave recital poezije članov domačega literarnega kluba

NOVO MESTO — Slovenski kipar Ivan Napotnik (1888-1960) od zdaj na Dolenjskem ni bil kdove kako znan, saj so razstavo njegovih del pripravili le v Krškem in še to osem let po umetnikovi smrti. Dolg do kiparja in ljubiteljev umetnosti iz ožje Dolenjske pa letos delno izpolnjuje Dolenjska galerija. V njeni veliki dvorani je od minulega petka na ogled kakih 50 Napotnikovih skulptur, izdelanih v lesu in bronu. Razstavo, ki bo odprta do 6. marca, je posredoval Kulturni center »Ivan Napotnik« iz Titovega Velenja.

Na razstavi prevladuje tako imenovana drobna plastika. V več primerih so to osnove za kasnejše kipe v večjem formatu in tvarini, ki je bila Napotniku najbližja: v lesu. Kot je v svoji besedi o delu in življenju umetnika poudaril umetnostni zgodovinar dr. Stane Mikuž, si je »Napotnik les prisvojil do tako mojstrske mere kakor noben slovenski kipar.«

Na otvoritveni slovesnosti v Dolenjski galeriji ob glasbeni spremljavi s kitaro predstavili poezijo članov Literarnega kluba »Dragotin Kette«. Na srečo program ni bil dolg, sicer bi ga v neogrevani dvorani težko izpeljali do konca, pa tudi obiskovalce bi bilo težje zadržati.

»Živeč sredi gozdov, s krvjo starih podobarjev v žilah, se je za vselej oklenil tega kiparskega medija, ki so ga poznali že v prastarih časih. K barvile sa je pridružil ljubezen do njegove strukture, do letnic in grč. Posebno je vzbujal nagnoj, les, ki je dvobarven in je mojstru omogočil najbolj osebnostne kompozicije.«

Napotnikova dela so živa in neposredna, a tudi malce skrivnostna, zlasti še tista, ki jih je začel, pa nikoli ni mogel dokončati. Po Mikuževem mnenju je s tem odgovorno zavezal raziskovalce. Morda je zato tudi razstava v Dolenjski galeriji nekoliko bolj mikavna, dražljiva.

I. Z.

V SOBOTO PEVSKI VEČER

MALI SLATNIK — Pred štirim leti je bil v krajevni skupnosti Mali Slatnik ustanovljen mešani pevski zbor, ki ga vseskozi prizadevno vodi Tone Fink. Zbor ima danes 35 članov in je kljub kratkemu obstoju in skromnim ambicijam dosegel nekaj lepih uspehov. Na lanskeletni reviji pevskih zborov se je uvrstil na zaključni večer. Redno sodeluje na pevskem tabornu v Šentvidu. Zbor vzdržuje aktivne stike še z nekaterimi zbori v občini. Tak primer sodelovanja bo viden to soboto zvečer, ko bo v osnovni šoli Mali Slatnik večer narodnih in umetnih pesmi. Gosta večera bosta Dolenjski oktet in moški pevski zbor iz Stopič. Pričakovati je, da bo večer izvenel v popolno zadovoljstvo poslušalcev.

JUTRI BO O FILMU GOVORIL BOJAN ŠTIH

NOVO MESTO — Jutri bo tu še zadnja prireditev v okviru tedna slovenskega filma, ki se je sicer iztekel že v nedeljo, 17. februarja. To bo predavanje o temi »Mladi v slovenskem filmu«, ki ga bo imel znani filmski delavec in književnik Bojan Štih ob 16. uri v glasbeni sobi Doma kulture. Ker sta tema in predavatelj zanimiva, pričakujejo kar največjo udeležbo.

ŠE ENA PREDSTAVITEV

NOVO MESTO — Antologijo »Pesmi dolenske dežele« so v ponedeljek, 18. februarja, predstavili udeleženci občnega zbora kulturnega društva Krke. Prireditelj je bila v Kozinovi dvorani glasbene šole. O knjigi in avtorjih, ki so nastopili na tem večeru (Marjanca Kočvar, Janez Kolenc, Ivan Perhaj, Ivan Zoran) in še dveh, katerih pesmi so recitali drugi (Milan Markelj, Severin Šali), je govoril Jože Škufca.

»Dolenjska za vselej zavezala mojo poezijo«

Pesnik Tone Pavček, lanski Prešernov nagrajenec, je bil gost novomeške študijske knjižnice

NOVO MESTO — »Čprav sem na Dolenjskem preživel le zgodnja otroška leta, dokler nisem šel v šolo, in sem se kasneje k domačim v Šentjurje tudi samo občasno vračal, me je ta pokrajina s trdim kmečkim življenjem, ki sem ga nemalokrat sam okusil, usodno zaznamovala in zavezala mojo poezijo,« pravi Tone Pavček.

Srečanje s tem pesnikom, ki je v slovensko literaturo vstopil pred tremi desetletji kot soavtor »Pesmi Starih«, almanaha, s katerim so prvo knjižno objavo doživeli tudi Kovič, Menart in Zlobec, in je do zdaj zaplodil številne samostojne zbirke za odrasle in otroke, je Študijska knjižnica Mirana Jarca pripravila minulih četrtek.

Velika knjižnična čitalnica je spet komaj sprejela vse obiskovalce, ki so se želeli udeležiti tega zanimivega večera. Na njem je beseda tekla predvsem o Pavčkovih zadnjih pesniških zbirki »Dediščina«, s katero je pesnik dosegel svoj ustvarjalni vrh in zanjo lani dobil Prešernovo nagrado.

O vrednotah te knjige, ki je ena sama pretresljiva izpoved o usodni zavezanosti življenju in smrti, o

nemoči pesniške besede, ker ne more ničesar spreminjati, je govorila upravnica knjižnice Nataša Petrov in ob tem podala obris Pavčkovega pesniškega ustvarjanja in njegovega prevajalskega, uredniškega in založniškega dela.

Nekaj pesmi iz »Dediščine« je prebrala Staša Vovk, članica amaterskega gledališča »Dušan Jereb«, med drugim tiste, ki jih je pesniku neposredno izzvala izguba matere in sina.

Tone Pavček je potem, v daljšem pogovoru, dejal, da so skoraj vse pesmi v »Dediščini« nastale tako rekoč na mah. Pisalo jih je čustvo, ki je bilo tako silovito, da so pesmi v objavljeni obliki nastale že prej, preden jih je dal na papir. Zato jih je napisal brez posebne muke in hitro.

Obiskovalci so si lahko ogledali tudi razstavo Pavčkovih knjig, objav, prevodov in primerkov uredniškega dela, ki so jo ta dan odprli v spodnjih prostorih študijske knjižnice. Na hodniku v zgornjih prostorih pa je na ogled tudi izbor knjižnih del pesnika Ivana Minattija, letošnjega Prešernovega nagrajenca za literaturo.

I. Z.

Učence v izmene ali pod kap?

Vse novomeške osnovne šole pestijo težave s prostori — Kam z novimi oddelki? — Gradnja nove šole na Drski življenjska nuja, prav tako dograditev bršljinske šole — V Novem mestu več kot polovica vseh osnovnošolcev v občini

NOVO MESTO — Na vseh petih osnovnih šolah, ki kot tozdi tvorijo tako imenovano skupnost novomeških osnovnih šol, je v tem šolskem letu 3.720 učencev ali 52 odst. vseh osnovnošolcev v novomeški občini. Razmerje med mestnimi in podeželskimi šolami se je v zadnjem desetletju bistveno spremenilo na škodo prvih, kjer se število učencev nenehno povečuje, s tem pa seveda prostorska stiska. Ta je postavila vse novomeške osnovne šole pred zapleteno vprašanje, kako razporediti več oddelkov v iste prostore, ne da bi pri tem morali prizadeti podaljšano bivanje ali celo ukiniti celodnevno šolo, oziroma kako ubežati dvoali celo troizmenskemu pouku. Za zdaj se izmenam še kolikor toliko srečno o našel kakšen prostor, če že ne pod lastno streho, pa kje v bližini. Poslej pa bo to zelo težko, zlasti še, ker malone povsod napovedujejo več oddelkov, kot jih je zdaj.

Osnovna šola Katja Rupena je nekaj prostora pridobila z izselitvijo glasbene šole in pedagoške akademije, kar pa je zadostovalo le za malo časa. Tako so morali že minulo jesen s tremi oddelki gostovati v sosednji stavbi nekdanje gimnazije. V novem šolskem letu se bo število oddelkov povečalo za enega. Če bodo tudi zanj našli prostor kot za omenjene tri, si bodo lahko začasno odahnil, če pa ne, bo druga izmena (popoldanski pouk) neizbežna. Šola postaja prenatrpana zavoljo otrok, ki prihajajo iz naraščajočega naselja ob Cesti herojev, mora pa jih sprejeti, ker je to naselje v njenem okolišu.

Podobno so problem prenatrpanosti začasno rešili v Šmihelu, kjer so nekaj oddelkov preselili v nekdanji dijaški dom. Šola ima sicer na voljo dve stavbi, ki pa sta stari in bi ju bilo moč za sodobne zahteve pouka preurediti z velikimi denarji, teh pa seveda ni. Učenci so za marsikaj prikrajšani, saj nimajo niti garderobe, ponekod tudi ne tekoče vode, višji razredi pa ne prostora za malico. Glavni problem bo okoli leta 1990, ko bodo potrebovali prostor za nad 700 učencev ali 28 oddelkov oziroma kar štiri več kot zdaj. Tolikšen naval bo predvsem iz novih naselij, ki rastejo v okolišju te šole (na Drski, regerskih koševskih itd.). V novem šolskem letu bo druga izmena neizbežna. Za naprej bo problem šolske stiske lahko rešila le nova šola, ki naj bi jo zgradili v Mrzli dohni.

Veliko prostorsko stisko doživljajo v Bršljinu, kjer je na šoli skoraj enkrat več učencev, kot so predvidevali ob zi-

davi te šole. Res je, da je bila zgrajena le prva faza šole, medtem ko so zgraditev druge oziroma novega traktata predvideli za kasneje. Ker to še ni uresničeno, ima šola že zdaj štiri oddelke tako rekoč pod kapjo. Začasno vozijo dva oddelka v učilnice bivšega šmihelskega internata, s tem pa so se izognili le tretji izmeni, saj šola sicer deluje v dveh izmenah že od začetka. Nekateri pravijo, da bi kazalo usposobiti poslopje ukinjene podružnice v Prečni in tako ta družbeni prostor rešiti tudi pred propadom, vendar to problema bršljinske šole ne bi rešilo. Menijo, da je možno le dvoje: ali takoj dograditi drugi trakt ali pa nabaviti dve kontejnerski (preseljivi) učilnici in vsaj začasno odpraviti najhuje.

Zanimivo je, da je nastopila stiska celo na grmški šoli, ki je dolgo veljala za najbolj prostorno in urjeno. Toda število oddelkov je že preselilo načrtovano zmogljivost šole z enoizmenskim poukom. Do zdaj so se drugi izmeni izognili tako, da so v redne učilnice spremenili prostore, namenjene drugim dejavnostim. Kaže pa, da so možnosti za razporejanje izčrpane, zato bo v novem šolskem letu en oddelček skoraj nujno moral v popoldansko izmeno. Seveda se bojijo, da bi to zaviralo razvoj celodnevne šole, ki jo imajo v nižjih razredih.

Dvoizmenski pouk imajo tudi v Stopičah, akoravno so pridobili dve učilnici v starem delu šole. Trenutno urejajo prostor za knjižnico in otroško zobno ambulanto.

Kot je razvidno iz povedanega, trenutna razvitost osnovnega šolstva v Novem mestu še zdaleč ni taka, da bi zadovoljevala potrebe, in niti približno še ne odraža tistega, kar bi Novo mesto kot regijsko središče moralo imeti. Druga izmena resno grozi in je z dosedanjim načinom reševanja osnovnošolskega prostora (z iskanjem improviziranih učilnic, prevajanjem z enega konca mesta na drugega, sploh z zaslimim krpanjem osnovnošolske mreže v mestu) zagotovo ne bo moč preprečiti. Število otrok je že zdavnaj preselilo zmogljivost šol, tovrstne napovedi pa »objubljujejo«, da bo otrok še več. Zato bi bil pravi izhod iz težav le, če bi kar najhitreje postavili novo šolo na območju Drske, dogradili bršljinsko in razmislili o gradnji nove — v severovzhodnem delu Novega mesta, kje blizu ločenskega mostu.

Tolažbo, da bo kdaj kaj iz tega, bi pomenilo že to, če bi te gradnje in dozidave vnesli vsaj v razvojne načrte novomeške občine.

I. ZORAN

kultura in izobraževanje

Salonska glasba v modri dvorani

Novomeški hotel Metropol uvaja kulturne novosti

NOVO MESTO — Da kultura gostinstvu ne more škodovati, marveč mu lahko le koristi, zlasti še, če je del njegove širše ponudbe, o tem se je moglo prepričati že več gostinskih turističnih organizacij na Dolenjskem, med njimi tudi oba novomeška hotela, Kandija in Metropol. V obeh so si prve tovrstne izkušnje nabrali zadnja leta, ko so gostili likovne kolonije, o čemer pričajo na stenah restauracijskih in drugih prostorov obešenih del, s katerimi so slikarji plačali del bivalnih stroškov.

V Metropolu želijo iti letos, ko razširjajo program z vrsto rekreacijskih in boljsemu počutju gostov namenjenih dejavnosti, korak naprej tudi pri zagotavljanju duhovne hrane svojim obiskovalcem. Ostvarjajo zamisel, po kateri se bo modra konferenčna dvorana v zgornji etaži hotela enkrat na teden spremenila v prizorišče za srečanja ob salonski glasbi z ustreznim orkestrom. To bo za obiskovalce prav gotovo zanimiva novost, posebno še za tiste, ki nimajo radi bučnih lokalov. Vendar pa glasba ne bo vse, kar naj bi pritegnilo goste, o tem, kaj se bo dogajalo, pa v Metropolu za zdaj še skrivnostno molčijo. Zagotavljajo le, da ne bo nikomur žal, kdor se bo odločil preživeti nekaj ur ob njihovem novem programu.

Predvidevajo, da bodo z omenjeno novostjo prvič presenetili že v torek, 5. marca. Nato naj bi se kulturna srečanja gostov v modri dvorani vrstila vsak torek od 19. ure dalje. Prireditelji pravijo, da bi bilo najbolje, če bi si obiskovalci zapomnili tole geslo: VSAK TOREK SE DOBIMO V HOTELU METROPOL OB UMIRJENI GLASBI, ker posebnih vabil ne bodo pošiljali.

Pojasnila izvršnega sveta o Krupi

»Bralce Dolenjskega lista želimo seznaniti z odkritji v zvezi z onesnaženostjo Krupe in reševanjem zadržev, vezanih na sprejeti program aktivnosti v smeri sanacije«

DVA KONCERTA
V ZDRAVILIŠČU

DOLENJSKE TOPLICE — Prvi teden bosta v velikem salonu najkajšnega zdraviliškega doma dva piska koncerta. V ponedeljek, 25. februarja, ob 20. uri bo nastopil mešan pevski zbor domačega kulturnega društva »Maks Henigman« pod vodstvom Toneta Finka, v četrtek, 27. februarja, ob enaki uri pa se bo predstavil mešan pevski zbor IMU.

O KRVNEM PRITISKU

DOLENJSKE TOPLICE — V najkajšnem zdravilišču nadaljujejo z razstvenimi predavanji za goste iz krajev. V torek, 26. februarja, ob 19. uri bo o krvnem pritisku govorila Stanka Kavčič. Glede na zanimivo temo pričakujejo dober obisk.

ZA BRIGADE LETOS PO 50 DIN NA ZAPOSLENEGA

BREŽICE — Na sestanku občinske mladinske organizacije z odborom podpisnikov samoupravnega sporazuma o razvijanju prostovoljnega dela so se dogovorili, da bo vsak zaposleni prispeval po 50 dinarjev na leto za pionirske in mladinske delovne akcije. Do zdaj je bil prispevek 200 dinarjev. Poravnalo ga je komaj 50 tozov od 55. Sicer pa tudi niso podpisniki.

SPOMIN NA POŽAR

RIBNICA — Letos mineva 70 let odkar je (leta 1915) pogorela velika večina hiš na Veliki in Mali Mlaki v Ribnici. Takrat je pogorel tudi gradbeni marof z vsemi hlevi in kozolci. Ogenj je divjal dva dni.

Na pomoč je prišlo vojaštvo iz Ljubljane. Na kolesih se je pripeljal Ribnico avstrijski kolesarski bataljon, takoj začel gasiti takratno elektrarno Jakob Orazma, da Ribnica ne bi bila brez elektrike. V več hišah so takrat imeli električno napeljava, pa tudi celotna razsvetljava je bila električna.

Žal pa tudi pomoč vojakov ni rešila niti elektrarne niti njenih strojev. Ribnica je morala zato kar precej časa preživeti ob petrolejski razsvetljavi. Pa tudi svetlo je bilo veliko, ker je divjal svetlovna vojna in je vsega primarjalo.

UKINJEN RAZVOJNI ODDELEK

NOVO MESTO — S februarjem je v vrstu na Drski ukinitelj razvojnega oddelka, v katerem so bili prizadevi otroci. Nekaj otrok je šlo v zavod predvsem v novega na Ig, med ostale motene pa so vključili v redni oddelke. V ta, prazni oddelki bodo sedaj sprejeti zdrave otroke. Za sprejetje prizadete otroke, ki jih je v občini precej, pa naj bi organizirali mobilno službo za tako delo posebej usposobljenimi strokovnjaki, ki bi pomagala staršem v skrbi za otroke.

JEZIK NARODA

Ob branju polemčnih člankov o uporabi slovenskega jezika v javnosti, ki sem jo zasledila na straneh Dolenjskega lista, katerega naročnica sem že 32 let, se mi je porodilo nekaj misli.

Materina govornica je blagoljubna. To še posebno občutijo ljudje, ki živijo na tujem. Vendar pa je olikano, da se človek izraža v jeziku naroda, kjer živi, dela in uspeva. Materinega jezika seveda tudi v tujem okolju ne smemo pozabiti, v občevanju z okoljem pa se potrudimo in prislulhimo, učimo se.

PRIJETNO PRESENEČENJE

KOČEVJE — Minuli teden je bilo vreme na Kočevskem muhasto. V začetku tedna je bilo sončno, da je celo zabilo nekatere na vrtove in v sadovnjake. V petek in soboto je bilo mrzlo in za nameček še huda poledica. Z nedelje na ponedeljek pa je zapadlo kar okoli 30 cm snega. Občani so bili prijetno presenečeni, a ne zaradi snega pač pa zato, ker so bile že jutraj vse ceste in uliče očiščene oz. spluzene.

ZAVRNJENA PROŠNJA

Integral—Golfturnista temeljna organizacija Gostinstvo Bela krajina je na metliški izvršni svet naslovila prošnjo, naj bi jo oprostili plačila občinskega davka od njihovih storitev, ki je za lani znašal dobrih 412 tisočakov. Izvršni svet je prošnjo zavrnil kot neosnovano zaradi skrotovitične slovenščine, pa bi jo lahko zavrnil tudi kot nerazumljivo.

Kaj mislimo in hočemo

Uredniški konzilij Razmerij odgovarja predsedstvu skupnosti borcev XV. divizije (DL, 14. Feb)

14. februarja se je v Dolenjskem listu oglasilo predsedstvo skupnosti borcev XV. brigade NOVJ v zvezi z uvodnikom 13. številke RAZMERIJ. Predsedstvo borcev poziva pisce inkriminiranega uvodnika, naj javnosti odgovorijo, kaj mislijo.

Kaj torej mislimo... Čeprav spraševali v drugem odstavku pravijo, da razumejo ogorčenost zaradi onesnaževanja Krupe in Lahinje, jim vendar ne jasno, kako je moč biti ogorčen, obenem pa biti toliko nesramen in si upati terjati od naših najvišjih odgovornih teles in vplivnih posameznikov, naj že kaj ukrepejo.

Kot časopis smo poskušali že vse. Kot vztrajni raziskovalci vzrokov in stanja, posledic in možnih posledic zastrupljenja z mutagenimi in kancerogenimi kemikalijami smo v Razmerijih objavili vse možne dosegljive in težko dosegljive podatke in dokumente. Pomagali smo tudi Mladini, našim razgledom, Nedeljskemu dnevniku, Delavski enotnosti, televizijski in radijski ekipi, da bi tudi oni povedali javnosti kar največ. Nekaj naših sodelavcev je šlo z delegacijo prizadetih občanov na slovenski izvršni svet.

Vse smo poskusili, naposled pa smo se polotili še psovanih, saj je očitno, da ljudje, ki imajo v rokah moč in sredstva za ukrepanje, čakajo (najbrž nemirno in z jezo), da se vsi piščiči, kričiči in prizadeti upejo in resignirajo, češ, saj vse skupaj nič ne pomaga. Ta način »ukrepanja« je preizkušen in pri nas močno v navadi.

Tistim našim voditeljem, ki bi radi, da vse skupaj zaspi, se pridružujemo tudi vi, člani predsedstva borcev XV. brigade. Z njimi se solidarizirajo aktivni partizanski novinarji in nemara se bo oglasil še kdo, ki ga skrbi dober glas političnih funkcionarjev.

Navzočnost PCB (polikloriranih bifenilov) v prvih izvilih je preusmerila aktivnosti za oskrbo s pitno vodo in istočasno razburkala prizadete prebivalce in širšo javnost. Ker sta bila podzemni in Krupa že daljša okužena, je bila pravzaprav sreča v nesreči, da je bila nevarnost odkrita ter da so pričeli teči v relativno kratkem času postopki, ki posledice niso odpravili, pač pa bodo preprečili vnašanje PCB v okolje, že do sedaj pa so ustavili vnašanje strupa z vodo in hrano v ljudi. S tem je bilo torej po odkritju onesnaženja Krupe preprečeno na daljnje vnašanje strupa v organizem, ki je bil prejšnja leta prisoten pri preko 200 ljudeh, na srečo v minimalnih količinah. Dobro vemo, da poleg bifenilov delujejo na nas tudi drugi strupi: DDT, ostanki škropiv, detergenti, težki metali, topila, čistila, kozmetika itd. Koliko in kateri so aktivni strupi iz navedenih skupin, širši javnosti ni znano, strokovnjaki pa vedo in opozarjajo na nevarnosti. Toda za raziskovanje, osvetlitev ali »odkritje« vedno zmanjka poguma, sredstev pa tudi znanja in odgovornosti. Povsod na svetu in tudi pri nas smo vedno strašno usmiljeni, kadar gre za odstranjevanje posledic (posebno če so hude), nikakor pa nam ne gre od rok sprejemanje ukrepov za preprečitev, odkar posledice nismo doživeli ali se trenutno ne čutimo ogrožene.

Tudi v primeru Krupe je bilo tako. Za večino prizadetih prebivalcev je bila sreča, da so vodo iz Krupe uporabljali le občasno in da je maksimalna količina v vodnjaku znašala vsega skupaj nekaj miligramov strupa, upoštevač tudi vsebnost v zidu in usledini. Zato v vsem času ni bilo zaslediti znakov aktualnih zastrupitev niti znakov kroničnega delovanja strupov. Prebivalci sami so bili zainteresirani, da se seznanijo z ugotovitvami, predvsem pa s tem, kaj je, oz. bo z njimi. Na podlagi izkušenj o delovanju PCB v tovarni in vaseh okoli Krupe, je bila na sestanku s krajinami podana izbrana informacija o delovanju strupa in o posledicah, ki lahko dolete poškodovane. Ker je dolgotrajni kon-

takt s trupom prisoten tudi v tkivih prebivalcev, bodonatanen preiskave, ki so v teku, odkrile morebitne poškodbe, posledice in pokazale potrebo po nadaljnjih ukrepih.

Naj v nadaljevanju podamo informacijo o reševanju zadev po 5. novembra 1984, to je po imenovanju komisije izvršnega sveta SR Slovenije za koordinacijo strokovnega dela pri reševanju problematike onesnaženosti Krupe. Republiška komisija je sprejela naslednji program ukrepov:

- izvedba nujnih ukrepov, da se prepreči uporaba vode in hrane, ki vsebuje PCB
- zdravstveni pregledi krajanov ter izdelava dolgoročnega programa za spremljanje gibanja ekološke obremenitve s PCB v ljudeh in okolju
- inventarizacija vseh deponij PCB
- program tehnoloških ukrepov za sanacijo stanja v tovarni, na odlagališčih ter v širših okoljih (podzemlje, površinske vode, zemlja, zrak)
- izdelava začasnih navodil o ravnanju z izdelki, ki vsebujejo PCB
- rešitev problema zbiranja oziroma začasnega deponiranja in dokončne dispozicije iztrošenih izdelkov, ki vsebujejo PCB
- izvajanje stalnega nadzora proizvodnje v Iskrini ter izvajanje ukrepov v preprodi uporabe vode iz Krupe
- izdelava predloga za prepoved uporabe PCB v Jugoslaviji z zveznimi predpisi
- reševanje problematike vodne oskrbe prebivalcev na prizadetem območju ter iskanje nadomestnih virov pitne vode Bele krajine zaradi ekološko onesnaženosti Krupe
- zagotavljanje finančnih sredstev za aktivnosti v sklopu sanacije obstoječega stanja.

Do sedaj so bili izvršeni naslednji ukrepi:

Poleg splošne prepovedi uporabe vode je skupščina občine Črnomelj na podlagi odločitev ustreznih strokovnjakov odvzela ter poravnala odškodnino za živali gospodinjstvom, ki živijo v kanjonu reke Krupe. O akciji so bili krajinam sprosti obveščeni.

Prav tako je krajanom omogočena zamenjava jaje in mleka. Zaradi splošnega pomanjkanja mleka pred novim letom so bili nekaj časa problemi z oskrbo, vendar se je zadeva po izvršni intervenciji uredila.

Zamenjava jaje, ki smo jo uredili v decembru, še poteka, čeprav v manjšem obsegu.

Zdravstveni pregledi potekajo v okviru raziskovalnega programa: Ocena zdravstvenega stanja in zdravstvene ogroženosti prebivalcev 6 vasi ob Krupi in nadaljnje aktivnosti ter ukrepi za boljše varovanje njihovega življenja in zdravja. Program izvajajo strokovnjaki Kliničnega centra — TOZD Inštitut za medicino dela, prometa in športa Ljubljana v sodelovanju z zdravniki Zdravstvenega doma Črnomelj.

Izdelana je anketa med prebivalstvom, ki bo služila za ugotovitev stanja, poleg tega se v Kliničnem centru v Ljubljani opravljajo specialni pregledi ljudi, ki bodo po programu končani za vse krajin v začetku meseca marca.

S potekom pregledov, ankete oziroma raziskovalnim programom so bili krajinam pravčasno seznanjeni. 7. januarja t. l. je bil v prostorih izvršnega sveta SO Črnomelj razgovor delegacij krajanov vasi ob Krupi s predstavniki Kliničnega centra. Zdravstvenega doma Črnomelj, izvršnega sveta SO Črnomelj ter občinske komunalne skupnosti Črnomelj. Poleg informacij o pregledih so krajinam nasvojla vprašanja v zvezi z zdravstvenim stanjem ter hrano dobili odgovore od predstavnikov Kliničnega centra. Na nekatera vprašanja bo moč odgovoriti šele po končanih programih raziskav.

Pri inventarizaciji vseh deponij PCB sodelujejo republiški, medobčinski in občinski za to odgovorni organi. O rezultatih bo izdelano poročilo.

Iskra Semeč je 4. 2. 1985 v celoti prenehala proizvajati kondenzatorje, inpregnirane s PCB. V teku je postopek pri organih SO Črnomelj za določitev najbolj ustreznih lokacij za

izgradnjo deponije odpadkov PCB. Pri tem sodelujejo strokovnjaki Rep. komisija za varstvo okolja Inštituta Jožef Stefan ter Iskre Semeč.

Republiški inšpektorat je v sodelovanju z občinskimi inšpekcijskimi organi stalno spremljal in kontroliral ravnanje kolektiva Iskre s proizvodi, ki vsebujejo PCB.

Reševanje problematike vodne oskrbe prebivalcev na prizadetem območju ter iskanja nadomestnih virov pitne vode:

Znano je, da je Bela krajina vključno z obema občinama, Metliko in Črnomljem, načrtovala razvoj vodne oskrbe prav iz zajetja Krupe. Žal to v naslednjih desetih letih ne bo mogoče, zato se morata obvedbe občini lotiti programa odkrivanja nadomestnih virov pitne vode. Program je že izdelan, realizacija se bo začela letos spomladi. Koordinacijo v zvezi s tem opravlja komisija IS SRS za Krupo.

Zavedamo se, da je za krajin ob Krupi življenjskega pomena prav neoporečna pitna voda. Izvršni svet SO Črnomelj se je reševanja tega problema lotil takoj po katastrofi. Meritve pretoka izvira Dobljice so pokazale, da bi kapacitete pretoka zadoščale za oskrbo vodovoda KS Semeč oziroma vasi ob Krupi. Izdelani so že projekti, v fazi izdelave so soglasja, prav tako je izdelana finančna konstrukcija. Celotni potek vodovoda s Talčjege vrha preko Semeča do vasi ob Krupi je finančno ovrednoten na 300 mio din.

Projektu so dali podporo vsi sofinancerji od Iskre. Zveze vodnih skupnosti. Območne vodne skupnosti in Temeljne dolenjske banke do Občinske komunalne skupnosti. Pri izvedbi bodo sodelovale mladinske delovne brigade ter pripadniki JLA.

TUDI CIBIBANI IZ VRTCEV SMO PRAZNOVALI

Cibicani iz vzgojnovarstvenih enot Nov o mesto. Straže in Sentjerneja smo slovenski kulturni praznik počastili na zelo prijetnem in nadvse zanimivem srečanju s pisateljico Marjeto Dajčman. Preko 700 cibibanov se je zbralo v domu JLA, mali solarji so pripravili kratek, prisen kulturni program. Ob tem dogodku smo bili nemalo presenečeni. Toliko mladih glav, pa že ve toliko. Izmed vseh otrok ni bilo niti enega, ki ne bi vedel, kdo je bil France Prešeren, kaj in za koga je pisal, kdo je bil Oton Zupančič in Ivan Gankar, kdo Marjeta Dajčman. Z veselimi vzkliki in glasnim poskovanjem so jo pozdravili, ko je prišla na oder. Vsi so poznali njeno knjigo Marjetka ve, kaj je vojna, in z zanimanjem poslušali, ko je pripovedovala, kako je to knjigo napisala. Zelo veseli so bili tudi novice, da bo v kratkem izšla njena nova knjiga z naslovom Kadar mame niti doma.

M. TURK

Začetek del je v načrtu za april 1985; zaključek pa v letu 1986.

Na pobudo IS SO Črnomelj je program nadomestnih raziskav virov pitne vode Bele krajine ter izgradnje vodovoda podprl IS SRS ter prevzel nalogo, da se problematika onesnaženosti reke Krupé vnese v Družen plan SRS za obdobje 1986—1990.

Že od samega začetka oz. pristopa k reševanju vodne oskrbe je bilo jasno, da ima prednost oskrba vasi ob Krupi, tehnično pa je sprejemljiva varianta, po kateri mora biti položena cevna mreža od Talčjege vrha skozi vasi in bo v perspektivi služila skoraj vsem vsem KS Semeč pri reševanju vodne oskrbe.

Zagotavljanje finančnih sredstev za sanacijo:

Občina Črnomelj se zaveda, da pri tej katastrofi, ki jo je povzročila Iskra, nikakor ne bo niti strokovno niti finančno sama mogla dopustiti napak in pika. Rešitev vidimo v republiški solidarnosti, ki je ob podobnih katastrofah odigrala večjo vlogo v drugih občinah. V tej smeri so izvršni organi občine Črnomelj postavili zahtevo po hitrejšem vključevanju širšega slovenskega prostora.

Razvoj SOZD Iskra temelji na skupnem programu. Zato bo v tem primeru tudi SOZD morala združevati sredstva, kajti Iskra Semeč sama s svojimi sredstvi ne bo kos tako velikemu finančnemu bremenu.

Večjo finančno pomoč pričakujemo tudi od IS SRS ter republiških samoupravnih interesnih skupnosti, ki imajo v svojih programih naravne katastrofe opredeljene kot prioritete.

Pretok informacij do vaščanov ob Krupi je bil od primera do primera različen. Izvršni svet SO Črnomelj se je posluževal metod neposrednega obveščanja krajanov ob zborih. Če to ni bilo mogoče, smo delegacije krajanov vabili na razgovor. Prav tako smo delegate občinske skupščine obveščali na sejah o konkretnih zadevah. Na naslednji seji skupščin bo o dosedanem poteku reševanja nalog posvečena ena izmed osrednjih točk.

V republiški komisiji za sanacijo sta predstavnik IS SO Črnomelj ter predsednik vsakega odbora KK SZDL Stranska vas, ki sta istočasno določena za seznanjanje vaščanov z delom in skepi komisije. Na sejah komisije se dogovarjamo o najbolj primernih oblikah obveščanja. V bodoče bo morala komisija tudi preko časopisja pravčasno informirati javnost o sprotih rezultatih oziroma rešenih nalogah.

Občina Črnomelj oz. njeni izvršni organi se zavedamo posledic navedene katastrofe kakor tudi spodbujajo pri reševanju zadev v zvezi s tem. Izhajajo iz odgovornosti, postavljamo tudi ostalim dejavnikom zahteve po hitrejšem reševanju sprejetih nalog. Prepričani smo, da nam bo to ob polni podpori IS SR Slovenije tudi uspelo.

Skupščina občine Črnomelj
Izvršni svet

Podražitev brez poniževanj

Odgovor Bojanu Finku, ki je komentiral komentar pod tem naslovom

Kar precej časa in prostora si je vzel Bojan Fink za komentiranje mojega komentarja »Podražitev brez poniževanj« iz letošnje 4. številke Dolenjskega lista. V svojem odgovoru bom poskušala biti vsaj malo krajša, brez nje pa ne gre, saj ne morem kar tako mimo očitkov Bojana Finka o polresničnem ali celo neresničnem pisanju pa na koncu mimo trditve, da »po mojem samoupravni socialistični sistem ni ustvarjen za tega slovenskega človeka.« ki kar tako iz navade da »cesarju, kar je cesarjeva.«

Naj najprej strnem trditve iz prvega dela svojega komentarja, da je prehod na ekonomske stanarine, ki je jugoslovanska nujna zadeva, a se iz leta v leto odlaga, tudi v Novem mestu edini izhod za zaustavitev propadanja stanovanjskega sklada. Sedanje stanarine ne zadoščajo niti za njuno vzdrževanje, sem zapisala, da ponazoritev pa uporabila podatek o pobranih stanarinah v prvem devetmesečju 1984 ter o porabljenih sredstvih za njuno interventna popravila (vir: poročilo o poslovanju samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto za obdobje 1-9/84). Ob tem sem omenila, da slaba, površna gradnja neznanstveno draži vzdrževanje stanovanjskega sklada, ki tako naglo propada tudi zaradi take gradnje, in da bodo ekonomske stanarine to pač morale v kalkulirati. S tem pač ne trdim, da zviševanje stanarin lahko preprosto povežemo z nekaliteto gradnje. Nasploh mislim, da bi natančno branje mojega pisanja, branje tistega, kar je zapisano (z vsemi tudi, morda, narekovjivi vred), ne porodilo toliko, nespornostim in očitkov.

Sicer pa je bistveno razhajanje šele na vrsti. Gre za del o zviševanju stanarin. Strinjam se z Bojanom Finkom, da so bila vsa dosedanja zvišanja stanarine strokovno utemeljena. Tega sploh nisem zanikala, naspornost. A prav zaradi tega so bile toliko manj potrebne podkrepitev, za katere pa Bojan Fink trdi, da jih nikoli ni bilo. Ne mislim se prerokati. Delo samoupravne stanovanjske skupnosti Novo

mesto s skupščino vred spremljam od leta 1981. Sluh in spomin pa mi na srečo zanjkrat še kar dobro služita. Da z nizko stanarino nisimo žetili standarda delavcev, ker je bila prenizka, da bi vplivala nanj? Prav, saj o tem niti nisem govorila. Zapisala sem le, če spet strnem, da mislim, da zviševanja stanarin ne bi bilo treba podkrepljevati (saj je strokovno utemeljeno) z izjavami, ki so za mnoge v družbenih stanovanjih ponižujoče, kajti vsem morda le ni tako krasno, da si ne bi želeli svoje hišice, ki pa je ne spravijo skupaj niti z odkrepanjem in garanjem. Se posebno, ker je naš slovenski človek kar redoluben in poravna stanarino, kakršna že je. Redoljubnost sem opisala z navado, da »da cesarju, kar je cesarjeva«, kar je Bojanu Finku v enem delu služilo za oceno (drugi del se tiče delegatov), da »po mojem samoupravni socialistični sistem ni ustvarjen za tega slovenskega človeka.«

Seveda se strinjam z Bojanom Finkom, da niso v družbenih stanovanjih samo družine z nizkimi dohodki, v svojih hišah pa le družine z visokimi dohodki, strinjam se, da so tudi taki, ki bivajo v družbenem stanovanju, čeprav bi si lahko (lažje kot mnogi) glede na položaj, dohodek itd. postavili svoj dom, pa jim ni bilo do tega, ter da je precej domov in občin postavljenih z lastnimi rokami, z leti garanja in odpovedovanja. Vse to sem imela pred očmi, ko sem pisala komentar. Se vedno pa trdim, da bi se ponižujočim podkrepitev po moji morali izogniti, ne glede na to, ali gre za 1000, 800 ali 500 družin. Ne mislim pa preštevat »kaderov« in »nekadroy« v družbenih stanovanjih. Prvi so marsikje še danes v večini na listah za dodeljevanje stanovanj, pravi Bojan Fink. Ne oporekam, čeprav so zadeve na tem področju večinoma le urejene tako, da so stanovanja, če so, dosegljiva tistim, ki imajo največje stanovanjske probleme. Samo mimogrede naj pripomnim še to, da biti »kader« že nekaj časa ne pomeni niti tudi kra-

snih dohodkov in ne vem kakšnih prednosti za dober start, vsi pa živimo v času, ki se kar precej razlikuje od tistih, ko npr. mlademu človeku in družini začetek ni bil skoraj nerešljiv problem. A to so že druge zgodbe.

Seveda v tem pisanju ne morem mimo delegatov. Brez dvoma delegatske skupščine celo vse bolj le potirajo že sprejete odločitve, namreč, da bi odločale o temeljnih vprašanjih. Zakaj tako, tu ne morem razpreči, ker je problematika preveč obsežna. Če sem zapisala, naj bi bile stanarine v novomeški občini do konca leta dvakrat večje kot konec leta 1984 pa zahtevo delegatov v skupščini občinske stanovanjske skupnosti, sem zato, ker v izhodiščih za plan in finančne načrte te skupnosti za leto 1985, ki so ga obravnavali delegati na zadnji skupščini, med drugim piše: »Stanarine in najemnine se l. 1. 1985 zvišajo za 35 odst., v skladu s sklepom skupščine Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije pa se med letom izvede dokončna uskladitev posiljanja stanarin, ki bo odvisna od stališč RS ZSS in koordinacijskega odbora za ureditve stanovanjske politike pri RK SZDL. Izhodišče za dokončno uskladitev stanarin in najemnin v letu 1985 je, da se povečajo nominalno za 35 odst., glede na leto 1984... s l. 1. 1985 za 35 odst. in s l. 7. 1985 še za 25 odst.« Končni sklep je bil, kot je znano, precej drugačen, delno pa pred kratkim tudi razveljavljen, kar res dokazuje, da delegati nimajo prav svojih rok pri oblikovanju višine stanarine. Ostaja pa dejstvo, da se ne glede na količino možnega odločanja delegati (pre)večkrat bolj ustavljajo ob obrobni stvarah (ne trdim, da je stanarina obrobna, manj pomembna zadeva) kot ob celotah, kot so delovni programi, finančni načrti itd., in da prav zmeraj razprave žal niso ravno na ravni delegatskega dogovarjanja in odločanja, na ravni ustvarjalnega (kritično) mislečega človeka, ki potrebuje naš sistem.

ZDENKA LINDIČ—DRAGAS

Konec zimskega spanja komunale

Odmev na članek v Dolenjskem listu št. 5 objavljen 31. januarja letos

31. januarja v Dolenjskem listu objavljeni članek z naslovom »Konec zimskega spanja komunale« izpod peresa novinarja Pavla Perca je močno prizadel delavce DO »Kostak« Krško. Kljub temu pa priznavamo, da je ugotovitev stanja resnična. Menimo le, da gre krivdo za tako stanje pripisati osamljeni, a vendar odgovorni osebi. Želimo, da javnost predstavite vzroke za nastale razmere in stališče delavcev Kostaka do zanemarjanja nalog najodgovornejših.

Pri Kostaku je zaposlenih 215 delavcev, in čeprav opravljamo zelo umazano in nevalnežno delo, smo ponosni na svoje dosedanje delo in ime firme. Čeprav je zakon o komunalnih dejavnostih iz leta 1982 dopustil tri leta časa, da se v komunalnem gospodarstvu uskladi dejavnost in izvedejo reorganizacijski postopki, je bil delovni kolektiv o tem zelo pozno

seznanjen, ko ni več mogoče doseči vseh postopkov do 13. marca 1985. 22. in 23. januarja letos izvedeni delni zbori delavcev so dokazali, da se delavci brez izjeme strinjajo z izvedbo reorganizacije, zato je toliko bolj upravičeno vprašanje, kdo je torej zakrivil, da kasnimo.

Če se povrnemo v dogodke leta 1984, pridemo kaj hitro do odgovora. Delavci Kostaka so bili večkrat prikrajšani za svoje samoupravne pravice, zato so izgubljali zaupanje v vodstvo in so poskali pravno pomoč pri družbenem pravobranilcu samoupravljanja. Da so bili ti koraki utemeljeni, je potrdila odločitev disciplinske komisije v DO v postopku zoper individualni poslovodni organ, ki mu je izrekla ukrep prenehanja delovnega razmerja vendar pogojno, Delavski svet je izrek samo še potrdil. Upamo, da se bodo razmere sedaj uredile, ko je zapi-

hal nov veter. Novo vodstvo si prizadeva, da pospešeno po zastavljenem programu spjele postopke reorganizacije na prvi tri in uskladi dejavnosti z veljavno zakonodajo.

Trdimo, da kolektiv Kostaka ni prav nič kriv za omenjeni slab prizvok ob omembi imena naše firme. Kriv je bila le slaba odločitev pri izbiri individualnega poslovodnega organa za pretekli mandat. Delavci Kostaka smo upravičeno ogorčeni, ko nam drugi želijo zapraviti ugled prislužen v trinajstih letih obstoja. Prepričani smo, da si bo 215-članski kolektiv Kostaka »sodbo pisal sam« ter skušal povrniti nekdanji ugled in zaupanje med porabniki komunalnih storitev.

BRANIMIR VODOPIVEC
v. d. direktor komunalnega stavbnega podjetja Kostak, Krško

(NE)MOČ POSAMEZNIKA

Novinarjem je zaradi narave in poslanstva njihovega dela dostopno precej več informacij kot navadnemu občanu, kar je za kakovost obveščanja sicer dobro, za piševo osebno počutje pa ne, saj novice v zadnjem času kaj radi prestopajo tisto mejo, ki loči dobro vest od slabe. In ko se človek tako počasi pogreza v labirint z vse manj prehodi, v njem vse bolj zori vprašanje o (ne)moči posameznika. Vprašanje je na koncu že tako veliko, da preglasi vsa druga. Najhuje pa je, da mu ne moremo nikakor uiti, kvečjemu nasprotno: življenje nam vsako jutro postreže s svežimi primeri moči in nemoči.

Tipična zgodba o (ne)moči je rudnik in topilnica niklja Feni v Kavadarcih. Zdaj, ko je znano, da ta orjaški kombinat ne bo prinašal obljubljenih 160 milijonov dolarjev letno, so prvič v zgodovini naše federativne socialistične skupnosti poklicali na odgovornost politika, ki sta bila na vrhu piramide odločanja v časih, ko je bil sprejet usoden sklep o graditvi Fenija. Delegati današnjega makedonskega saborja menijo, da sta za katastrofalno potezo kriva dr. Ksente Bogoev (akademik, ugleden ekonomist in nekdanji predsednik izvršnega sveta saborja Makedonije) in Nikola Minčev (nekdanji predsednik saborja Makedonije). Trdijo namreč, da odločitev o graditvi Fenija ni bila sprejeta tako soglasno in brez opozoril, kot to danes

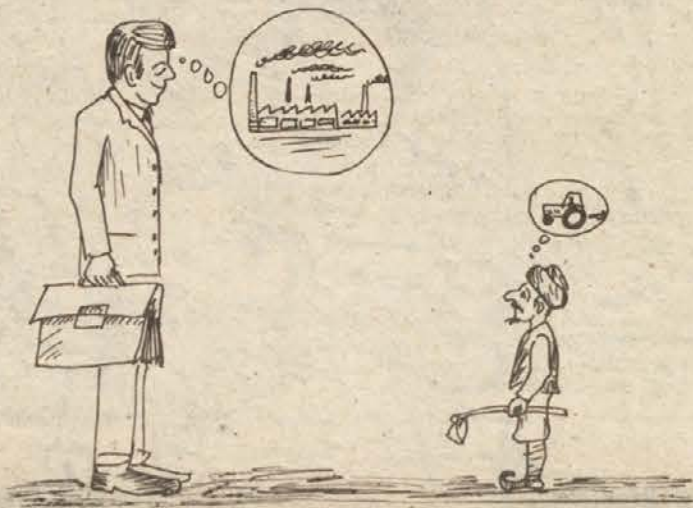
v svojo obrambo navajata nekdanja predsednika. Žal pravočasnih pripomb in svaril posameznih delegatov zborov makedonskega saborja ni mogoče dokazati, izgubil se je stenogram, kar pa je samo stranska zgodba o (ne)moči. Na eni strani imamo torej dva nekdanja in sedanja politična veljaka, na drugi strani pa makedonski narod, ki bo moral do leta 1991 na račun propadlega Fenija položiti na mizo fantastično vsoto 120 milijard (seveda novih) dinarjev in 437 milijonov dolarjev. Zaradi večje plastičnosti moramo povedati, da znaša makedonski republiški proračun okoli 20 milijard dinarjev, kar praktično pomeni, da bodo nerazviti Makedonci naslednjih šest let morali polniti mošnjo, v katero gre za dva republiška proračuna denarjal Bogoev in Minčev v svojo obrambo trdita, da so odločitev o gradnji Fenija soglasno podprli saborje, njegov izvršni svet in centralni komite makedonskih komunistov, hkrati pa pripominjata, da so definitivne odločitve o Feniju sprejele banke in združeno

delo. To je bilo na temelju strokovnih ekspertiz tudi za pričakovati. Bogoev in Minčev se strinjata, da morajo krivci odgovarjati, vendar se ne čutita kriva. Mislija, da je Feni žrtev popolnoma nepričakovanih preobratov v svetovni ekonomiji, nekaj takega kot izguba v hazardni igri.

Danes je popolnoma jasno, da za zeleno igralno mizo rulete po imenu Feni zagotovo ni sedel vinogradnik iz Kavadarcev, pastir s Šare, uslužbenec iz Skopja ali rudar iz Titovega Velesa. Igralci niso upoštevali niti posameznih pripomb »kobicev«, če v tej prisposodbi lahko tako imenujemo delegate saborja, ki so svarili pred visokimi vlogami.

Kako neznanska je (ne)moč posameznika, kako naj vi ali jaz, uboga črva, izraziva nezadovoljstvo, protest zoper peščico posameznikov, ki pometajo z usodo ljudstev? Če je seveda škodi, ki je večja od vseh posledic skopskega potresa, dovoljeno reči usoda.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

Prva objavljena novinarska politična karikatura je bila delo ameriškega slikarja portretista Johna Wesleya Darvise. Objavljena je bila 1814 v washingtonskem dnevniku Federal Republican ob sprejetju tako imenovanega zakona o embargu (Embargo Act), prikazovala pa je takratnega predsednika Jamesa Madisona, kako se bori z zmajem, ki mu je odgriznil uho.

New York Times, ki je izšel 17. oktobra 1965 (gre za nedeljsko izdajo), je imel 946 strani velikega formata in bil razdeljen na 15 sekcij. En izvod časnika je tehtal 4 kilograme.

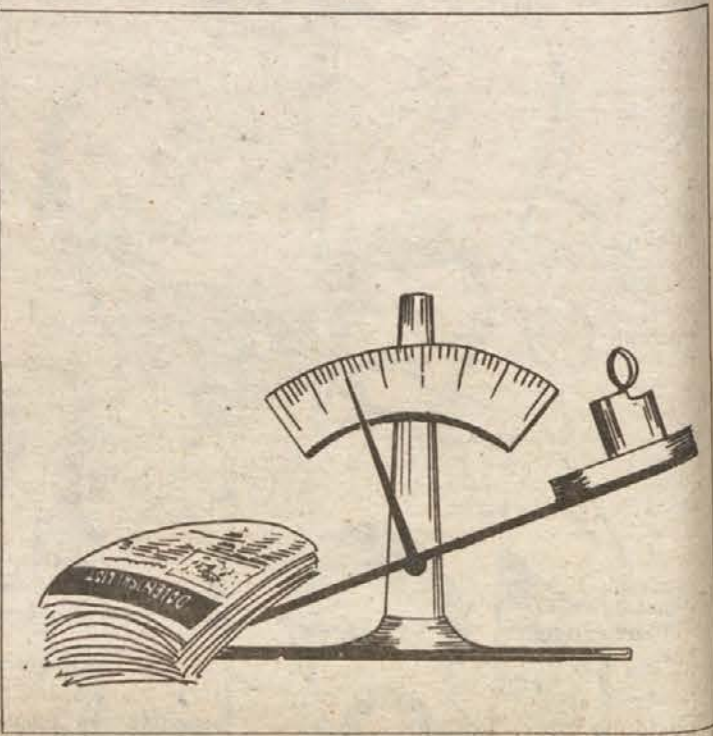
Eden od najstarejših svetovnih rekordov je rekord v hitrem pisanju z mehničnim pisalnim strojem, ki ga je še leta 1918 postavila ameriška strojepiska Margaret Owen. Ownova, ki je delala v časopisni hiši, je zmogla na minuto 170 pravih besed. Zelo star je tudi rekord v pisanju na eno uro. Leta 1923 ga je postavil Američan Albert Tangora, ki je vso uro tipkal s povprečno hitrostjo 147 besed na minuto. Oba rekorda

sta bila postavljena s pomočjo pisalnih strojev znamke Underwood Standard.

Eden od pomembnih virov časopisnih informacij so najrazličnejše statistike. Moskvska Pravda je nedavno objavila rezultate velike raziskave o pogojih nakupov po sovjetskih trgovinah. Ugotovili so, da povprečen sovjetski državljan prestopi v repih pred trgovinami precej več časa kot pred desetletjem. Za čakanje v vrstah izgube v Sovjetski zvezi 37 milijard ur na leto, kar 190 ur na enega prebivalca.

Znameniti angleški pisec madžarskega porekla Arthur Koestler je v mladosti delal kot reporter pri nekem pariškem dnevniku. Ena od njegovih nalog je bilo izmišljanje novinarskih rac v poletnih mesecih, ko naklade časnikov zelo padejo. V svoji avtobiografiji je Koestler mnogo let kasneje zapisal, da je najbolj ponosen na časopisno raco, ki jo je povzelo nekaj sto evropskih in ameriških listov: Zgodba je bila naslednja: na cesti na jugu Francije sta trčila tovornjaka. Eden je prevažal maslo, drugi mleko. Po trčenju se je eden od tovornjakov vnel. Sad nesrečnega naključja je bila palačinka premera treh metrov in višine pol metra. Z največjim veseljem so jo snedli policaji in potniki avtomobilov, ki so morali čakati zaradi cestne zapore.

V nekaterih družbenopolitičnih ureditvah novinarji ne pometejo vedno ta kratke. Grški skladatelj Manos Hadziakis — pred mnogimi leti je dobil Oscarja za glasbo v filmu »Nikoli v nedeljo« — je bil zaradi hude žalitve obsodjen na 5 mesecev zapora. Hadziakis je v nekem televizijskem intervjuju izjavil, da so grški glasbeni kritiki svinje, grški novinarji pa opice. Grške sodne oblasti se s to trditvijo očitno niso strinjale.

VOJAŠKI KOTIČEK

DVAKRAT V PARTIZANSKI ILEGALI

Nočemo vojne. A če bi nas napadli, če bi nam bila vojna vsiljena... Nikoli se ne ve. Zato moramo biti pripravljeni. Armada, enote SLO, vsi. Spomnimo se: nič nas ne sme presenetiti.

Svojo pripravljenost preverjamo tako rekoč vsak dan. Vsak od nas. Vsako podrobnost. Tako mora biti, da ne bi izgubili glave, če bi šlo nekega dne zares. Da ne bi z lahkomyiselnostjo plačali svobode in vsega, kar imamo.

Obrambno sposobnost smo nekajkrat preizkusili z vojaškimi vajami. Nekatere so bile v večjem obsegu. Namenoma, da bi ugotovili, kako deluje celoten obrambni mehanizem. Bili smo kot jež; ki v nevarnosti nastri vse bodice.

Brez dobrega obveščanja bi bili izgubljeni že v miru, kaj šele v vojni. Beseda resnice je kot puška. Če pride ob pravem času, pomeni veliko psihološko prednost.

Dolenjski list je dvakrat sodeloval v preizkušnji samozasčitnega sistema. Obakrat na položaju. Dokazal je, da bi bil svoji vlogi kos tudi, če bi morali v pravi boj.

Prvič je bil vpoklican oktobra 1971, in sicer v Belo krajino, kjer so se na velikih manevrih, in na koncu celo pred opazovalnico vrhovnega komandanta JLA Tita, spopadali rdeči branilci in plavi napadalci.

Drugič je bilo to tri leta kasneje, tudi oktobra, ko je Dolenjski list širil resnico in bodril branilce in vse prebivalstvo v okupiranem delu ribniške občine.

Ko je napačil dan X, se je v Belo krajino preselil kar številni del novinarskega kolektiva Dolenjskega lista. Novinarji so s seboj vzeli vse, kar pač potrebujejo za delo na terenu. Poleg osebne garderobe in toplih oblačil, saj so oktobrski dnevi navadno že hladni, malo goro papirja, beležnice, pisala, filme, fotografske aparate in seveda pisalne stroje.

Težki stavni in tiskarski stroji Knjigotiska, ki so ga tudi mobilizirali, so potovali ločeno. Kraj, kjer so jih iztovorili, je bil skrit celo pred očmi domačinov. Partizanska tiskarna Bela krajina, kakor se je začel imenovati tiskarski del, je bila ves čas na varnem.

Novinarsko-tiskarska posadka, ki je bila kajpada na strani rdečih, je natisnila pet številčk partizanskega Dolenjskega lista in jih prav toliko izdala v ciklostilni tehniki. Poleg tega je pripravila več letakov, parol in drugega propagandnega gradiva, celo partizansko pesmarico.

Kot je kasneje, po končanih manevrih, v Komunistu zapisal Vljako Krivokapič, je v vojnih razmerah v manjšem obsegu in formatu izhajajoči Dolenjski list svojo nalogo opravil zares uspešno, naredil, kar se je največ dalo. Bil je poln informacij, razglasov, pozivov, opozoril, fotografij, poročil s fronte. Ob glavi je obvezno stalo: Ko prebereš, daj naprej!

»To so bile resnično vojaške izdaje, ki specifično (vojaško) približajo bralecju vojno stanje, vse njegove težave in probleme. Zdaj, v miru, lahko ugotovimo, da smo tu imeli poseben prijem, da smo vso informativno-obveščevalno vsebino dozirali tako, da je našemu človeku, tako tistemu na fronti kot onemu, ki je bil partizan ali je bil v teritorialni enoti, v tovariški četli ali mladinski skupini, pa vsem tistim, ki so ostali doma, najobjektivneje približala vojno stanje,« je ugotavljal Vljako Krivokapič.

Če so novinarji hoteli pisati tak časnik, so se morali kar najhitreje zvesti v novo stanje in okolje pod težjimi razmerami, zleisti v kožo vojnih poročevalcev. Vsebinska vseh vojnih izdaj Dolenjskega lista kaže, da so se dobro znašli.

Informacije so prihajale neposredno s terena, nemalokrat iz okupiranih predelov, v ilegalno uredništvo, kjer so jih dokončno oblikovali in take pošiljali v partizansko tiskarno.

Kakšni sestavki so takrat polnili partizanski Dolenjski list, povedo že naslovi. Na primer: Sovražnik pripravlja napad! Ko pride vihar, pokažejo moč korenine... v isti številki pa še: Vsak belokranjski grm je partizanski. Uokvirjeno obvestilo je sporočalo: »Berite samo tiste časnike, ki jih boste dobili iz rok domačih odbornikov.«

Ciklostirani Dolenjski list, pripravljen na položaju, je v isti številki poročal: »Črnomelj okupiran! Metlika kaže gnev. Zanimivo, da so sovražnikovi vojaki v Metliki najprej postavili stražo pred vinsko kletjo.«

Iz vojnih številčk Dolenjskega lista je dobro razviden potek bojev na fronti in aktivnosti prebivalstva. Tako zvezo, da je v okupiranem Črnomlju začela delovati partizanska šola, ki jo je organizirala ZK. Na isti strani piše, da so »v Semiču odkrili štiri domačine, ki so delali za plavega agresorja.«

Novinarji so v ilegali pisali in urejali Dolenjski list do zadnjega, do sporočila, da je »Bela krajina spet svobodna.«

In spet je bilo treba v partizansko ilegalo. Čez tri leta je morala na tako pot nova skupina novinarjev Dolenjskega lista. Na položaje in za novicami je bilo treba v ribniško občino, ki so jo plavi napadalci napadli z zahodne strani.

Novinarji so prihajali v ribniško občino iz globoke ilegale, iz Novega mesta, nekaj dni zapored. Kajpak z avtomobilom po cestah, ki jih plavi niso nadzorovali. Od zgodnjega jutra do popoldneva so zbirali novice, nato pa v Ribnici v prostorih poveljstva rdečih tipkali in oblikovali novice za partizanski Dolenjski list, ki

ga je tiskala partizanska tiskarna Rog, nastanjena v Novem mestu.

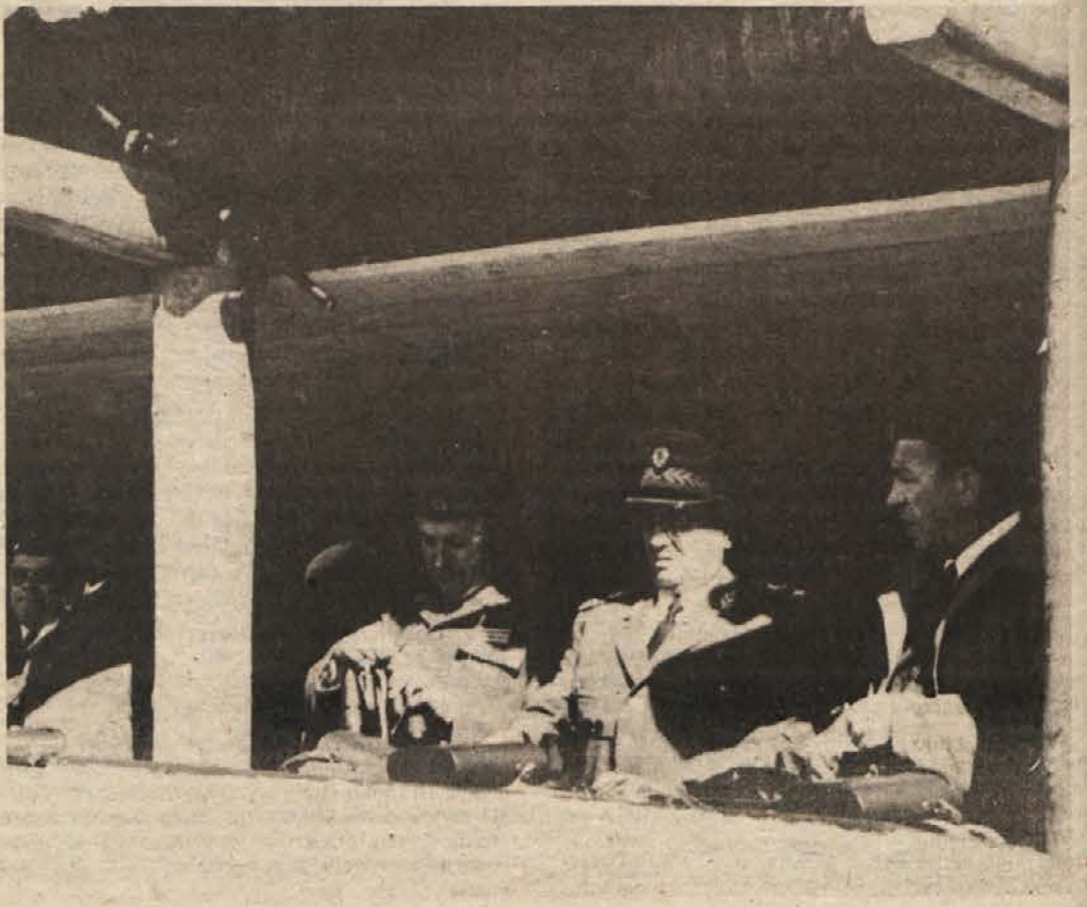
Pozno zvečer so novinarji oddali gradivo v tiskarno, kjer je že čakala ekipa za tiskanje. Po nekajurnem spanju so zjutraj spet sedli v avto, s seboj pa vzeli pakete pravkar natisnjene partizanskega »Dolenjca« in odhiteli proti Ribnici. Tam so že čakali kurirji, da odnesejo svojim na položaje in spravijo kar največ partizanskega tiska tudi na okupirano območje.

Med vojaškimi vajami, ki so zajele tudi ribniške občine, je Dolenjski list izšel dvakrat v že prej omenjenem obsegu in formatu. Tretje številke ni bilo več treba pripraviti, ker so plavi položili orožje.

Novinarji so si oddačili. Spet so se vpregli v pravo »mirodobnega« Dolenjskega lista, ki je sicer ves čas izhajal. Celotnemu uredništvu ni bilo namreč nikoli treba v ilegalo in na partizanske položaje.

Želimo mu, da se to tudi poslej ne bi zgodilo. Še zlasti ne, da bi šlo zares.

I. ZORAN

DESETLETJA S ČASOPISOM

Te dni, ko Dolenjski list praznuje 35-letnico izhajanja, dolenjsko časnikarstvo pa celo stoletnico, če za začetek vzamemo izid prve številke Dolenjskih novic, je prav, da pozornost posvetimo tudi ljudem, ki s svojim sedanjim in minulim delom stojijo za njim. In posebno pozornostjo domislimo predvsem tistih časnikarskih in uredniških imen, ki jih z Dolenjskim listom povezuje dolgoletno delo. Pri tem ne moremo mimo Toneta Gošnika, dolgoletnega glavnega in odgovornega urednika, direktorja in seveda tudi piščočega novinarja. Z Dolenjskim listom in novinarstvom ga povezujejo močne vezi, ki niso močne samo zaradi dolgih let, ki jih je preživel z »Dolenjcem«, temveč so močne tudi zaradi vsega, kar je ustvarjalnega in di človeškega vanj vložil. Dolenjski list je tako ali drugače tesno povezan z Gošnikovim imenom, med njima so se spletle »sorodstvene« vezi, bil je zraven, ko se je časopis rojeval, ko je shodil in dobil prve zobke pa ko je zrasel in krepkega dolenjskega fanta in nazadnje možaka.

O njuni skupni poti, o svojih izkušnjah ter pogledih na novinarstvo in naš trenutek je Tone Gošnik povedal nekaj zanimivih podrobnosti in misli. Intervju z njim je bil za pripravilca dokaj nenavadno novinarsko doživetje: Gošnik se je, kot je sploh njegova navada, temeljito pripravil, svoje misli na okvirna vprašanja urejeno zapisal, opremil z množico podatkov, ki jih je zbiral najbrž precej ur, tako da je potem preostalo samo še piljenje, nekaj črtanja in novinarskega oblikovanja celote. Nedvomno tudi to kaže, kako globoko je vanj vsajeno spoštovanje in novinarske besede: stati mora čvrsto, biti mora avtentična — tudi takrat, ko jo posredno izgovarja v intervjuju.

— Kdaj ste se začeli ukvarjati z novinarstvom in kaj oziroma kdo vas je usmeril na to, kot se je izkazalo potem, življenjsko pot?

»O obnovi podeželja, o prostovoljnem delu uslužbencev okrožnega in okrajnega ljudskega odbora v Novem mestu in Krškem ter o silni delovni razgibanosti, ki je po vojni zajela mesto in vas, sem začel poleti 1946 dopisovati v Ljudsko pravico. K temu me je vabila žilica, ki sta jo znala že v celjski meščanski in potem še v trgovski šoli spodbujati strokovni učitelj Franc Javšovec in prof. Anton Janežič. Eden izmed urednikov pri Ljudski pravici, Novomeščan Franček Sajc, je imel odlični posluš in smisel za spodbujanje sodelavcev, po njegovi zaslugi sem januarja 1949 prevzel v Novem mestu pokrajinsko dopisništvo Pravice. Za šolanje mladih novinarjev, ki smo se, ob delu vsak dan seznanjali s poklicem, so skrbeli sposobni uredniki, dr. Mirko Ruppel pa nas je kot jezikoslovec enkrat na teden ostro jemal v roke: njegove rdeče črte in krogi na straneh Pravice so govorili o naših jezikovnih, stilističnih in drugih spodrslijah. To je bila sijajna šola praktičnega časnikarstva in uvajanja v poklic, glede katerega smo imeli v izkušenih partizanskih novinarjih najboljše zglede.«

— Po prvih korakih pri Ljudski pravici ste že okusili časnikarski kruh, njegovo dobroto in grenčino. Vaša prva zadovoljstva in prva razočaranja?

»Spominjam se predvsem zadovoljstev, ki jih ni bilo malo, saj sem prišel do dela, ki me je od nekaj pritegovalo, zdaj pa sem se mu lahko do kraja predal. S poročili, z novicami vseh vrst in s članki sem časnikarstvo dobro zalagal, zaradi pisanja reportaž pa so me iz ljubljanskega uredništva večkrat pošiljali tudi drugam po Sloveniji. Na nekem zagrebškem vselejsemu so gospodarstveniki enega izmed razstavljajočih podjetij začudeno gledali, ko sem njihove odgovore stenografsko zapisal: niso verjeli, da sem sproti zapisal vse, kar so povedali. Razočaranja? Morda tista, če zaradi obilice prispevkov kaj pomembnega iz Dolenjske ni moglo priti takoj v tisk, pa sem zavaljo zamud v uredništvu doma poslušal očitke, da ne znam biti hiter. Še vedno pa nisem pozabil, da me je pesniško zasajena dušica v uredništvu Pravice (seveda ne na seji uredniškega odbora!) krcnila, češ da pošiljam preveč gradiva in da morajo zato tudi drugi — več delati.«

— Kaj vas je pri novinarstvu najbolj pritegovalo in kaj vas je od tega zahtevnega opravila morda odvračalo? Kako danes vidite tedanje dileme?

»V tistem čudovitem, dela polprelnem času, ko si med množicami sproti občutil vso slast sproščenega ljudskega ustvarjanja v svobodni domovini, je bilo na slehernem koraku nešteto spodbud in zgledov, ki so kar sami pritegovali poročevalca, da bi to zvedeli še drugi ljudje in da bi ostalo zapisano, ohranjeno. Delovni polet, tekmovanja, udarništvo, množično pristo-

voljno delo mladine in odraslih, vse to se je prepletalo in ponujalo peresu. Preskrba je bila takrat šibka, marsičesa je manjkalo, pa vendar so ljudje govorili: »Če tudi samo enkrat na dan jemo žgance, samo da smo svobodni!« Ne spominjam se, da bi me kot mladega novinarja v takem vzdušju kaj odvrčalo od dela. Dilem (po domače: težavnih ali neprijetnih izbir med različnimi možnostmi odločitve) kakor da nisem poznal: vem le to, da smo na ugotovljene nepravilnosti ali napake sproti opozarjali z odkrito, dostikrat tudi ostro besedo. Taka kritika je zalegla. Osvobodilna fronta je živela med ljudmi in z njimi, njene besede in zgledi medvojnih in novih aktivistov so resnično vlekli za sabo.«

— Bili ste med tistimi, ki so pomagali shoditi Dolenjskemu listu. Kako se je začelo? Se spominjate kakšne zanimive podrobnosti iz tistih pionirskih časov?

»Začetek je bil kar se le da skromen. Do 1950 je imela v Sloveniji že večina takratnih okrožij svoja glasila OF, le Dolenjska še ne. Pa je prišlo konec 1949 v okrožnem agitropu do pobud, da bi tudi naša pokrajina začela izdajati svoj časnik; na okrajnih odborih OF v Črnomlju, Novem mestu in Trebnjem so obljubili pomoč. Nekaj je bilo tudi tradicije. Če je oktobra 1944 v Poljanah pod Rogom pri Novomeški okrožni partijski tehniki lahko začel izhajati Glas Dolenjske (prva in druga številka v nakladi po 400 izvodov, pobudo zanj pa so dali člani takrat ukinjene Pomožne tehnike Gorjanci z Jožetom Zamljenom—Drejščetom na čelu), bomo menda kos podobni nalogi tudi zdaj, štiri leta po vojni! Breme vseh priprav je spet prišlo nad Drejščeta, čeprav sva mu že pri rojstvu prve številke Dolenjskega lista krepko stala ob strani s Petrom Romaničem: Peter se je zavzel za gospodarstvo v pokrajini, meni pa so bile naložene skrbi za razširjanje novega lista in postavitev njegove uprave; Zamljen mi je prepustil še urednikov kotiček.

Brez dolenjske romantike naš tednik ne bi tako hitro zagledal luči sveta: slovenske tiskarne so bile prezalozene z delom. Novo mesto pa je svojo tiskarno že septembra 1943 izselilo v Brigo na Kočevskem oz. v osrednje ciklostilsko tehniko Urško na Rogu. Komaj so se nas usmili v tiskarni takratnega Slovenskega poročevalca v Ljubljani. In ko je prišel usodni ponedeljek pred 17. februarjem 1950, je Jože Zamljen—Drejšče z vlakom odpotoval v republiško glavno mesto. V stavnici tiskarne je odložil na delovni pult platenko cvička, potico in šunko — osebna »kazila« novorojenčka, ki ga je bilo treba seveda še postaviti v svincu, prelomiti in stiskati ter poslati na Dolenjsko. Steklo je s pomočjo dolenjskih tolažb in vonjev je šlo vse nekoliko lažje in hitreje, čeprav smo se bali, da ne bo tako, saj smo bili tisti teden (in še dolgo potem) najmlajši slovenski lokalni tednik.

Dolenjski list pa v petek, 17. februarja 1950, še ni prišel ljudem v roke: tiskarna nam ga je poslala po pošti v paketih v Novo mesto, kjer smo jih odprli, naleplili listke na posamezne izvode ponoči in jih naslednji dan poslali naprej k terenskim in krajevnim odborom OF, v zadrage, šole in k posameznim aktivistom. Pri tem delu smo se vsi zagreli: Drejšče, prof. Ivan Kasesnik, Gustl Burger, midva z Romaničem in nekaj tovarišic iz okrajnega odbora AFŽ. Nekaj kasneje sta pri odpošiljanju pomagala tudi upokojeni sodnik Lavrič in Marija Perhinek, ki sta honorarno delala v upravi lista, od 1. septembra 1950 naprej pa tudi Tinca Hervol, prva redno zaposlena uslužbenka Dolenjskega lista.

— In katera dopisniška peresa so se med prvimi pridružila časnikarskemu novorojencu?

Časnik brez dopisnikov ne more živeti. Že prve številke domačega glasnika OF treh okrajev so privabile vrste sodelavcev zveste in vnete dopisnike, med katerimi so bili Bogo Komelj, Polde Cigler, prof. Ivan Andoljšek, Regina Fir iz Metlike, Slavko Hotko, Severin Šali, Dragotin Gregorc, Lojze Zupanc iz Podzemlja, malo kasneje še prof. Jože Dular, Janez Vitkovič, Angelca Zalelet iz Dobrnice, šolski upravitelj Marinč iz Šentjerneja in vrsta drugih dopisnikov iz vseh treh okrajev.

Še beseda o začetni nakladi Dolenjskega lista. Dobro se spominjam, kako smo z Drejščetom tuhtali, ali bo dovolj 2 ali 3000 izvodov prve številke. Potem smo se odločili za 4000, saj smo vedeli, da bo treba list marsikje v začetku deliti tudi brezplačno, da bi ga ljudje spoznali. No, še v tistem letu smo zdrknili na 3000 izvodov. Bili smo brez izkušenj, uprava tednika se je šele rojevala in malce neobgledno tipala v svet, razen tega pa je Jože Zamljen delal kot ravnatelj vajsenske šole, midva z Romaničem pa sva tudi imela svoje poklicne obveznosti.

Po sto letih, odkar je 1885 izšla prva številka Dolenjskih novic v 800 izvodih, pove naklada skoraj 30.000 Dolenjskih listov sama vse. Nobene podrobne razlage ji menda ni treba.«

— Prve mesece ste časopis urejali in pisali ob siceršnji zaposlitvi drugje. Kako je steklo poklicno delo in kako se je Dolenjec širil med ljudi?

»Glasilo treh okrajev brez stalnega poklicnega urednika ni moglo naprej. Zamljena so pestile šolske skrbi in kulturnoprosvetne naloge, zato ga je za nekaj mesecev proti koncu 1950 kot urednik zamenjal Jože Bon, februarja 1951 pa sem po priporočilih sekretarja okrožnega komiteja KPS Bogdana Osolnika prevzel uredništvo Dolenjskega lista jaz. Tovariš Osolnik ima največ zaslug, da je naš časnik zaživel kot pokrajinsko glasilo OF. Meseč dni za mano je prišel na delo v uredništvo Peter Romanič, nekaj pozneje še Cirila Mazovec v upravo in Ria Bačar v tajništvo uredništva. Iz skromnih začetkov je potem šlo vse zelo hitro naprej. O tem, kako skokovito je rasla naklada našega časnika, je bilo že veliko povedanega v jubilejnih številkah lista. Kako prijeten je še vedno npr. spomin na naš prvi »teden tiska«, po katerem smo v decembru 1955 in januarja 1956 pridobili 3619 novih naročnikov. Pozneje smo poznali še večje skoke: 1964 smo pridobili 3090 novih bralcev našega lista, rekord smo dosegli januarja 1966, ko je Dolenjski list zbral 4460 novih naročnikov. Številni prosvetni delavci in mladina po šolah, sindikalni aktivisti v tovarnah in ustanovah, gasilci in lovci, stari in mladi aktivisti OF, prizadevne žene, matere in gospodinje, predvsem pa pismonoše, so bili najboljši propagandisti našega lista.

Geslo V vsako hišo Dolenjski list! ne takrat ne pozneje za nas ni bilo prazen stavek.«

— Malo vas je bilo stalnih delavcev: dela vam najbrž ni primanjkovalo? V kakšnih razmerah ste delali?

»Takrat nihče med nami, redkimi stalnimi delavci Dolenjskega lista, ni gledal ne na uro ne na dan, če je bilo treba dodatno zagrabiti za delo. Ria Bačar in Cirila Mazovec sta sami s protiprašnim oljem mazali lesena tla dveh sob, ki smo ju imeli v Globevnikovi hiši (sedanji prostori Rdečega križa). Z Romaničem sva sekala drva in trske in jih nosila v hišo. Cirila, Ria, Lojzka Podpavec in Marija Sajevec so pozimi in poleti pripenjale Dolenjski list na oglasne deske, ki so bile na sedanji stari Krkini stavbi nasproti Savinškovega spomenika Talca. Novinar Jože Primc je takrat nekaj let z Milošem Jakopcem dobival menda edinstveni novinarski »pridobitek na plačo« v SFRJ: kavarniški dodatek, 700 starih, dobrih dinarjev na mesec, ker zanju v dveh malih pisarnah Dolenjski list ni imel prostora in sta zato morala pisati v kavarni Metropol. Na Ivana Turka, ki je bil 1959 upravnik lista, se je v eni izmed obeh sobic počila stena papirja, vezanih letnikov časnika in arhiva, samo sreča ga je obvarovala poškodbe. To so bili naši »delovni pogoji«. To je bil čas, ko sem moral biti hkrati glavni in odgovorni urednik lista, lektor in korektor, novinar, šofer, terenec, fotograf in seveda tudi upravnik. To je bil čas, ko naju je s Petrom Romaničem okrajni finančni inšpektor Adolf Turk ob nekem pregledu računovodstva vprašal, če sploh veva, kaj so dnevnice. Blagajna nama je dotlej vračala samo stroške za vlak in avtobus, »dnevnice« pa sva že nekaj let jedla vsak iz svojega žepa.

V življenju je menda res tako, da se vse hudo rado pozabi, ostanejo pa lepi spomini. Pri Dolenjskem listu je bilo prijetno delati. Ljudje so se radi odzivali in s sodelovanjem (anketami, pismi bralcev, spodbudami,

v številnih osebnih stikih in pod.) pomagali kroitji vsebino domačega tednika. Številni dopisniki so bili živa zveza med vasjo, trgom, mestom in uredništvom.«

— Ob takšni delovni zagnanosti in uspehih vaša prizadevanja niso ostala neopažena? Priznanja, nagrade?

»Čeprav smo glede priznanj in nagrad našega dela govorili pri Dolenjskem listu vedno sila skromno, je razveseljiv občutek, ko se spomniš tudi tehle dejstev: maja 1951, po prvem letu dni našega življenja, smo ob končanem šestmesečnem tekmovanju lokalnih listov OF Slovenije dosegli 2. mesto, med 22 nagrajenimi dopisniki v Sloveniji pa so bili kar 4 naši sodelavci: Lojze Zupanc, Franc Vodnik, Regina Fir in Peter Romanič. Za posebne dosežke v slovenskem novinarstvu je Dolenjski list kot prvi v Sloveniji že maja 1953 dobil Tomšičevo nagrado, maja 1962 sem jo dobil jaz in maja 1967 še novinarski kolektiv našega tednika.

V tem in kasnejšem državnem odlikovanju časnika sem videl priznanje za tisto vztrajno, dolgoletno delo, ki je v širši dolenjski in spodnjeposavski pokrajini s tiskano besedo povežalo nešteto prej samotnih, odročnih krajev in zblizalo naše ljudi. Prebivalci naših občin so v svojem delu s ponosom in z veseljem potrjevali pridobitve NOB, jih razvijali in se vključevali v najrazličnejše samoupravne oblike življenja, čeprav dostikrat v začetku še tako skromne in majhne.«

— Kakšno je vaše spoznanje o moči novinarskega peresa: je to moč? Čemu naj v prvi vrsti služi? Kaj o razrešiti »zvestobo« novinarjev: ali dnevnim političnim ciljem in kampanjam ali dolgoročnim usmeritvam družbe?

»Moč novinarskega peresa doživljate sproti v praksi, saj se vam vsak teden potrjuje v vsem, kjer ste uspeli — in spet tam, kjer ciljev niste zadeli. Vendar mora ta moč služiti samo napredku; kot družbenopolitični delavci jo lahko uporabljamo le za tiste namene, ki krepijo socialistično revolucijo. Glede »zvestobe« novinarjev pa vprašujem: mar ni v tem nekaj odvečne dvojnosti? Vsak pameten dnevni politični cilj je vendar hkrati tudi že sestavni del dolgoročne usmeritve družbe, saj si kratkih (začasnih) in dolgoročnih ciljev, ki bi se v bistvu načelno razhajali, ne morem predstavljati. Se ti ne zdi, da s »kampanjami« danes ne kaže pretiravati? Se jih nismo že znebili?«

— V novinarstvu je človek ves čas sredi dogajanja. Ko se upokoji, le stežka obmiruje. Vi najbrž ne počivate. Kaj počnete?

»Veselim sem se odhoda v pokoj, saj sem postal bolj gospodar svojega časa kot prej, ko so ga krojile ali utesnjevale sprotne poklicne in druge naloge. Poldrugo leto dela sem odtejel vložil v zbornik Boj pod Olimpom, ki sva ga uredila s polkovnikom Albertom Klunom iz Kopra in ki je lani izšel pri založbah BOREC in LIPA v 4000 izvodih. Zdaj že leto in nekaj več pišem pregled nastanka in dela ilegalnih ciklostilskih tehnik KPS in partizanskih tiskarn na Dolenjskem v letih 1941—1945. Gre za poglavje v bodoči obsežni monografiji, ki bo predstavila celotno tehnično dejavnost KPS od 1920 do 1945 in ki naj bi izšla prihodnje leto. Priprave vodi odbor Centralne tehnike KPS pri CK ZKS. Nekaj dela je seveda vedno tudi v krajevni skupnosti na Mestnih njivah in v njenih organizacijah, nisem pa odložil tudi vseh funkcij v taborniški organizaciji in še kje.

Morda se čuje smešno, toda verjamem tistim upokojencem, ki pravijo, da jim sproti zmanjkuje časa; meni ga.«

— Desetletja v časnikarstvu se v vas gotovo oblikovala globlja spoznanja. Kaj bi sedanjim novinarskim rodovom, ki žive in pišejo v kriznih časih in zapletenih razmerah in nimajo liste neomajne idejne naravnosti prejšnjega rodu, položili na srce kot »star maček«?

»Mi ne pripisujete preveč pedagoških ali drugih sposobnosti, da bi lahko odgovorili na gornje vprašanje? Razen mentorstva v krogu dolgoletnih sodelavcev posebnih izkušenj za dajanje navodil nimam, čeprav praksa, posluš in izkušnje človeku seveda omogočajo, da svetuje tam, kjer je tako sodelovanje zaželeno ali potrebno.

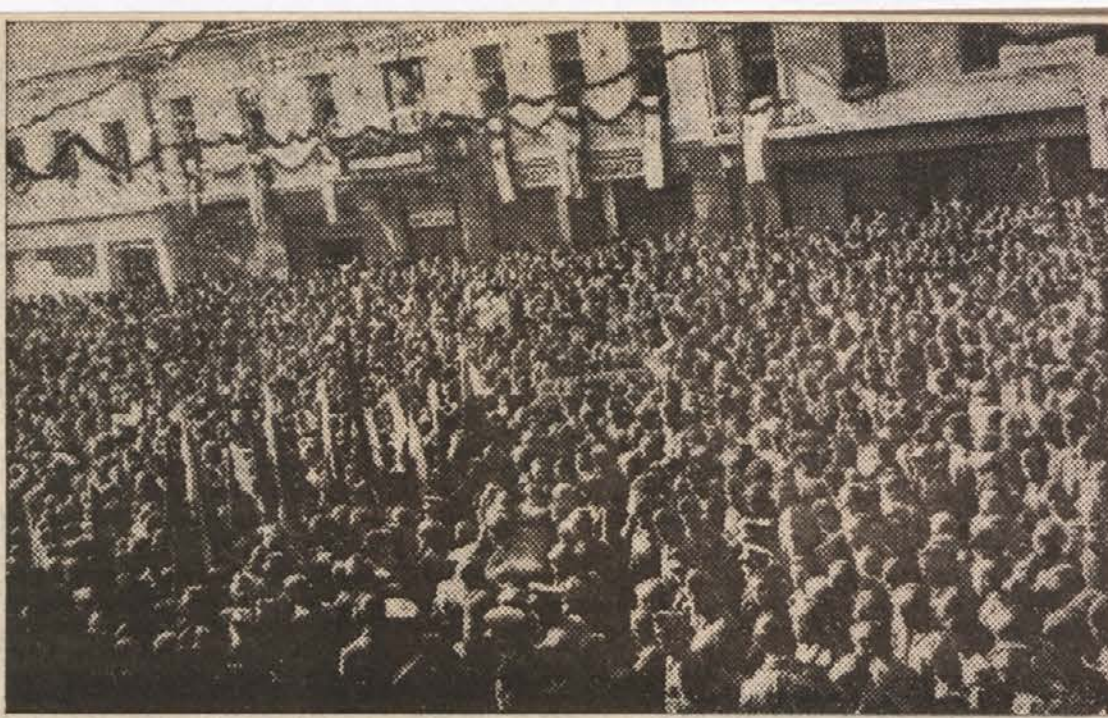
Ustaviva se pri letni programski konferenci TR SZDL Slovenije, ki je bila 29. januarja v Ljubljani. Iz poročil in razprave na njej je mogoče razbrati želje, potrebo in zahtevo, da hočejo biti naši ljudje dobro obveščeni o resničnih odprtih vprašanjih družbe in časa, ne pa le o zasebnih idejah posameznikov ali o vsiljenih dvomih. Vse preveč je kritike in molka pri ocenjevanju delovnih uspehov, del tiska pa predstavlja že pravo posiljevanje javnosti z nekaterimi vprašanji iz preteklosti. Ni mogoče molčati ob sumljivih pobudah za postavitev spomenika vsem za domovino padlim, tudi domobrancem, in s tem znova ponujeni narodni spravi z izdajalci našega naroda, ki prihajajo iz vrst sodobnega slovenskega nazadnjaštva. Ne smemo molčati ob poskusih prevrednotenja vloge škofa Rožmana med vojno. Ljudje so siti neprestanega netenja zdrh, ki prihajajo iz vrst posameznih, svobode in kruha preobjudenih, kulturnikov«, ki skušajo razvrednotiti NOB. Vse to je voda na mlin nasprotnikov samoupravne socialistične družbe, ki več ali manj javno vtikajo palice med kolesa napredka. Ljudje terjajo konec takega zastupljanja družbenega vzdušja in zbivanja moralnih moči našega naroda, zlasti med mladino. Nočemo mržnje, hočemo pa mir in možnost za uredničenje osrednjih nalog, ki so zdaj pred nami.

In če me zdaj vprašaš, kaj naj bi delal časnikar v tem trenutku in tukaj, bo odgovor zelo preprost: usposobiti se mora, da bo znal vse te naloge prenašati med ljudi, da bo ustvarjalno spremljal njihovo uredničenje in se na sto in tisoč načinov vključeval v prikazovanje dela in življenja delavca, kmeta in ljudskega izobraženca. Samo znanje pa daje potreben pogum; znanje, strokovno kot idejno, si moramo torej pridobiti. Odgovornost in odločnost komunistov in socialistov sta zato tudi v uredništvu Dolenjskega lista zdaj na prvem mestu, ko gre za uredništev dolgoročnih načrtov gospodarske učvrstitve. S sposobnostjo in z močjo novinarskih peres, oboje pa imate v svojih vrstah, se morate aktivno in odločneje vključiti v udeležanje opisanih nalog.

Vse, kar delate in pišete, pa naj bo tudi posledje prežeto s splošno in še posebej jezikovno kulturo! Le tako se ne bomo izneverili omeni, ki jo je nekdo dal o našem delu Bogdan Osolnik: »Dolika Dolenjskega lista je, da je znal tudi težke in zapletene stvari povedati ljudem po domače, po naše«. To pa je ena najdragocenejših značilnosti pravega ljudskega časnika.«

Pripravil:
MILAN MARKELJ

ČE NAMERAVAŠ OPISATI RESNICO, PUSTI ELEGANCO KROJAČU

V Novem mestu je 17. februarja 1950 izšla prva številka Dolenjskega lista, glasila Osvobodilne fronte okrajev Črnomelj, Novo mesto in Trebnje. V uvodniku z naslovom »Srečno pot!« je med drugim rečeno, »da je silen tempo graditve socializma v naši domovini tudi v dolenjskih okrajih poklival v življenje novo glasilo borbene in delovne Osvobodilne fronte, s čimer je stara tradicija izdajanja časopisa v Novem mestu spet oživila.« »Vsi čitimo,« je bralcem vzneseno drobil uvodničar, podpisano z Uredništvo, »da nam manjka ono, s čimer bi pokazali svetu, kaj delamo, kako živimo in kaj usvarjamo, da bi povedali, da dolenjski človek ni več zaozlost tam daleč nekje za drugimi. Krepro in trdno si utira pot v novi svet, v novo življenje, v socializem.« Od teh besed je minilo 35 let, časovna lupina najde v njih poleg baročnega sloga tudi veliko vere, optimizma in odlično prepričanost o pravilnosti odločitev. In ravno ob tem prvem uvodniku Dolenjskega lista se je porodila misel, da bi pot, ki jo je prehodil dolenjski tednik, prikazali v skicah. Na vsakih pet let smo analizirali številko Dolenjskega lista, ki je izšla v sredini februarja, v času časnikovega rojstva. Kar precej zanimivega je tako znova prišlo na dan, o času, dogodkih, politiki in posredno tudi o nas — novinarjih.

Prva številka DL šele na drugi strani (kaže, da tokrat uredniki pomembnosti prve strani še niso poznali) opozarja, da so za kandidate zveznega sveta Ljudske skupščine v okraju Črnomelj predlagani tovariši maršal Tito, v okraju Novo mesto tovariša Vida Tomšič, v okraju Trebnje pa tovariš Jože Borštnar. Zanimiv je prispevek, v katerem mestni odbor OF Novo mesto brezpriznavno trdi, »da bomo letos opravili 40.000 prostovoljnih delovnih ur. Odstranjevali bomo ruševine, uredili parke in sprehajališča, športno in otroško igrišče, pomagali bomo pri gradnji stanovanjske stavbe in pri gozdnih delih.« Še posebej natančno je ta delovni načrt razdeljen za ženske, saj je rečeno, da »bodo žene Novega mesta opravile 10.000 prostovoljnih delovnih ur, 3.000 na ekonomijah in 7.000 pri ostalih delih.«

Da je birokratski jezik že zgodaj pognal korenine, priča prispevek o sečnji lesa, v katerem pisec ugotavlja, »da je ena glavnih hib pri izvajanju plana v gospodarstvu neenakomerno izvajanje v vseh treh fazah produkcije, to je v poseku, spravilu in oddaji lesa in pa v slabih izdelavi posebno gozdnih sortimentov.«

V sosednjem prispevku Jože Rajer, ki trdi, da je prehodil veliko sveta, agitira za kmečke obdelovalne zadruge, katerih nasprotniki raznašajo med ljudmi najrazličnejša gesla, na primer: »Kdor bo šel prvi v zadruge, bo prvi padel«. Rajer te govornice pobija in obljublja: »Kdor se hoče vključiti v naše vrste, ga bomo vzljubili.«

Članek z naslovom »Kdo zavira preskrbo delovnih ljudi« pripoveduje, da je ljudem, »ki jim ni pri srcu gradnja socializma, seveda vseeno, ali je delavec preskrbljen za mastjo, ali imajo otroci v mestih mleko itd.« Krivci že tedaj niso imeli imena in priimka, kazen pa je predvidena — »vsem takim naše ljudstvo odgovorja: kdor skupnosti ničesar ne daje, naj od nje ničesar ne pričakuje!« V prvi številki ne manjka tudi poročilo o kulturnih prireditvah ob slovenskem kulturnem prazniku. Vlado Lamut je imel v oficirskem domu razstavo, »s katere je Novo mesto zopet stopilo v krog visokih kulturnih mest v Sloveniji«. Kronist beleži tudi, da je razstavo v štirih dneh videlo 3000 ljudi, med njimi veliko s podeželja(!). Zanimiva je tudi novinarjeva, najbrž dobronamerna, trditev, da bi bilo treba poslušalcem koncertov (igral je orkester SKUD »Dušan Jereb« s pianistom Stanetom Finkom) skladbe pred izvajanjem obrazložiti. »Kmečkemu človeku je treba dokazati, da obstoji tudi drugačna glasba kot cerkvena«. Na koncu se poročevalec zgraža na nekaterimi vidnimi Novomeščankami, »ki so odšle iz dvorane, ko so zvedele, da bo akademija in ne cirkus, zaradi česar so v dvorano prišle.«

TRŽAČANI SE ČUDIJO PARKETU

Današnje pozornosti je v prvi številki vredno tudi poročilo o Ricmanjih, ki so prišli v Novo mesto s tržaškega ozemlja. V dolenjski prestolnici so se čudili redu in snagi v kraljini nove tekstilne tovarne, parketnemu podu, temu, da tovarne nihče ne straži, po ogledu Cankarjevega »Kralja na Betajnovi« pa so »padli vsi obzirni in ozirni«. Kaj je poročevalec s tem mislil, danes ni jasno, ne glede na to pa so bili Tržačani ob obhodu prepričani, da zapuščajo svet, v katerem so za »človeka delo, zaslužek, kultura in sproščanje.«

Natančno čez pet let, 18. februarja 1955, je Dolenjski list že nekoliko bolj podoben pravemu časniku. Na formatu današnjega Dela nam prva širna sporoča, da se je predsednik Tito z Galebom vrnil iz Indije in Burme »z bogatimi sadovi, ki so v prid najvažnejši nalogi človeštva v sedanjem času — ohraniti miru.«

Črnomelj praznuje. Dijaški dom Borisa Kidriča je najlepši v Sloveniji, večji in širši kot pred vojno ali leta 1945 je tudi »elegantni most« čez Dobljučanko. Samo za javno razsvetljavo je ljudski odbor izdal nad milijon dinarjev, dokajšnje težave pa je imel ljudski odbor »s posamezniki, ki niso takoj razumeli, da je treba v mestu izboljšati higienske in druge razmere ter jih je šele prizadevnost naprednejših prepričala, da je to potrebno«. V Dolenjskem listu so tudi že poročali o kriminalu. Cigan (Romov še ni bilo) je prodajal uro zidarjema. Možaka sta mislila, da ne pozna denarja in sta mu ponudila tri bankovce po 100 din, kar je bilo natančno desetkrat premalo. Cigan je prevaro seveda opazil in s kupčijo ni bilo nič. V občini Draga so opazili tri volkove, spremljali so voz, naložen s hlodi. Poglejmo malo še šport oziroma nekatere dolenjske atletske rekorde iz leta 1955. Na 100 m ga je držal Saša Bižal iz Kočevja (11,5), na 200 tudi Bižal s 23,4, na 400, 800, 1000 in 1500 m Franc Brinc iz Črnomlja (53,0; 2.05,6; 2.43,2; 4.20,4), v daljavo je bil najboljši Vlado Mušič iz Novega mesta (6,05 m), v višino Tone Smolič iz Novega mesta (1,68 m), Luka Dolenc iz Novega mesta je bil z 38,68 m prvak v disku, Marko Plut iz Črnomlja pa v metu kopja. Zalučal ga je 61 metrov.

NEVERNEMU TOMAŽU V PODUK

Čez 5 let, 17. februarja 1960, je Dolenjski list izšel v rdeči barvi, številka je v znamenju desetletnice izhajanja. Vse novice in prispevki na prvi strani so v neposredni zvezi s praznikom, praznovanje pa je več kot očitno tudi na domala vseh drugih straneh številke, ki je izšla v nakladi 15.130 izvodov in na 24 straneh. Med prispevki, ki tako ali drugače na vsa usta hvalijo pokrajinski tednik, ta se je po nakladi že povzpela na prvo mesto v Jugoslaviji, naj omenimo pisanje Iva Tavčarja, predsednika Društva novinarjev Slovenije, ki med drugim trdi, »da občuduje novinarsko trojico

Dolenjskega lista, ki teden za tednom sama polni osem velikih strani lista. Ljubljanski novinarji res ne vemo za težave, ki se z njimi bore tovariši v pokrajinskem tisku«. Praznična številka je polna grafikonov, ki poudarjajo strm dvig naklade, na veliki karti sveta je prikazano, v katere države gresta izvod ali dva tednika. Zanimiv je prispevek, v katerem tednjeni in današnji novinar DL Jože Primc opisuje svoje novinarske začetke in kolege. Zvemo, da mora imeti urednik odličen spomin, da se urednik zelo razume na slovnico in da je izdelovanje časnika neke vrste ustvarjalen nered. Zaradi pomanjkanja prostorov sta dva novinarja (Jože Primc in Miloš Jakopc) prejela kavafrški dodatek 700 din. To vsoto sta uspešno trošila v kavarni Metropol, ki sta si jo izbrala za pisarno. Vesti so kar same prihajale k mizi, pri roki pa je bila tudi inspiracija. Kar cela stran pa je v listu posvečena nevernemu Tomažu, večnemu nezadovoljčniku, ki ga France Mihalovčan (Franc Setinc) vodi po novomeškem okraju, kjer vse vrvi od tovarn, asfalta, avtobusov, ki drve v svet, kmečkih žena, katerih največja želja v življenju je porod v porodnišnici in ne doma, delavskih svetov, ljudskih univerz, zračnih šol, prosvetnih društev, zdravnikov, gospodinjstev centrov in kmetijskih družbenih posestev, ki ne pridelujejo izgube. Neverni Tomaž pa je seveda še naprej trmast, zato mu Mihalovčan obljublja, »da ga bo treba tudi jutri prijeti za roko, mu nataktni naočnike resnice in ga kot slepca voditi po okraju, da bi se mu naposled le odprle oči.«

POPOLNA LEPOTA MED LJUBLJANO IN OTOČCEM

Praznični pomp je ponovljen tudi 18. februarja 1965, ko je Dolenjski list slavil petnajstletnico izhajanja. Na 19. strani (!) se začne v tedniku tudi vsakdanje (normalne) novice. Tako zvemo, da je v Železnici ob Kandiškem mostu v Novem mestu laže kupiti motor ali

avto kot navadno žago, kar dve strani sta posebej Krki, ki je takrat umirala zaradi odplak iz kočevskega rudnika, zvemo, da je Novomeščan Peter Breščak dobil študentsko Prešernovo nagrado, pesnik in pisatelj Jože Dular je srečal Abrahama, predsednik zunanjeolitičnega odbora ameriškega senata g. William Fulbright je na Otočcu izjavil, da »pokrajina, hribi in polje med Ljubljano in Otočcem razkrivajo popolno lepoto. Črnomelji napovedujejo občinski proračun 928 milijonov, kar 368 milijonov naj bi porabili za kulturo, prosveto in šolstvo, v Kočevju je bil hud mraz, v bližini hiš in po vrhovih so se pojavile lačne in prezeble ptice pevke. V Metliki so ustanovili tri komisije, ki so bile zadolžene za proslavo 20-letnice osvoboditve in 600-letnice mesta, tovarna papirja v Krškem napoveduje, da ne bo časopisnega papirja, ker ima samo še za dva dni lesnih zalog, beremo o predlogu, ali postarši promet obveze šolski predmet, uglednem kurzivnem tisku napada nepodpisani dijaško družbo, ki si je v spodnji delikatesi na novomeškem glavnem trgu dala potegniti nekaj dimov. In pomislite, kadili so na športni dan! Med malimi oglasi pritegne pozornost prodaja dveh česnjevih postelj, prav poceni pa sta se ponujala tudi klet in vinograd na Dobljčki gori.

12 ODPSTOKOV ALI NEZNSNA PODRAŽITEV

Dolenjski list, ki je izšel 19. februarja 1970, je bil tako rekoč vsakdanji, praznična je bila namreč šele naslednja številka. Med drugim zvemo, da je medobčinski svet ZK Novo mesto sklenil, da se bo ZK »odločno zavzela za konec besedičenj o problemih, ki ne vodijo nikamor, in bo delovala tako, da bi odpravili težave«. Italiji so izdelali prve ploščice iz globočje gline. Italijanski strokovnjaki menijo, da so izredno kakovostne. Na tretji strani zasledimo novico, da so se v trgovini dróbnó v letu dni dvignile »kar za 12,3 odstotka«. Mesto se je podražilo za 15,2 odstotka, zelenjava pa za skoraj 20, medtem ko so bili industrijski izdelki dražji za 8,1 odstotka. Beremo lahko tudi navdušujoč članek o bazenu, ki je sam sebe odplačal. Gre seveda za zimski olimpijski bazen v Čeateških Toplicah. Sevniška občina je sklenila, da ne bo več najemala večjih posojil, saj je morala na račun najetih kreditov plačati kar 1,34 milijona novih dinarjev obresti Mišo Kovač bo pel v Metliki, v Rumaniji vasi je požigala strela iz snežnega viharja, veleslalomi za prvenstvo gozdarjev in lesarjev je v Črmošnjicah dobil Žižo Serini, v rubriki Druge se je zgodilo zvemo, da je duhovnik iz Čakovca prodal italijanskim lovcem 17 kipov svetnikov in angelov, v Kočevju so bili otroci iz ekonomskega bloka tako živahni, da so pod vola vrgli petardo, lastnik je mislil, da mu je žival nekdo ustrelil, isti otročaji so ob neki drugi priložnosti ukradli in popili liter žganja. Črnomaljska novica dneva je, da se v njihovi občini nenehno sprenehaja 116 medvedov, metliški dom počitka je dobil novo fasado, nadobudna novinarka ugotavlja, da Novomeščani najvede bero Dolenjski list, na drugem mestu je seveda Nedeljski, ena gospa je rekla, »da iz načrtov za gradnjo štirih novih hotelov v mestu ne bo nič: boljše je imeti direktorski stolček v starem hotelu, kot pa nov hotel brez direktorskega stolčka.«

ŽIVLJENJE BREZ ROKAVIC

Četrto stoletje izhajanja je Dolenjski list proslavil s posebno prilogo, v rednem uvodničar Marjan Legan ugotavlja, da je novinarjeva »naloga težka predvsem zato, ker se je treba spoprijeti z življenjem konkretno brez rokavic. O negativnih pojavih v družbi pisati konkretno, pomeni tudi nositi posledice zamer, pritiskov in drugih spremljajočih pojavov — v okolju, ki je že tako in tako manj strpno in prizanesljivo«. Sicer pa se življenje tistega 13. februarja 1975 ni posebno zamalo za novinarje. V Trebnjem je bila ustanovna skupščina skupnosti dolenjskih občin. Objubljeneja je bilo marsikaj. Predsednik CK ZKS Franc Popit je obiskal Senovo, »kjer so ga predstavnik rudnika in krajevne skupnosti seznanili z zaskrbljenostjo rudarjev za jutrišnji dan«. J. Just jadrkuje nad dinarčki, ki jih dajemo za kulturo, najboljši dolenjski letalci v zimski sezoni so bili Uhanova, Belinova, Grošel in Smičič v Brežicah so šodili skupini nepridipravov, ki je vladala v vikende, novomeški ribiči se boje, da bo nova ribogojnica v Kotih porabila vso vodo iz Krke, na kočevski občini so naredili čistko (za začetek na podstrešju občinskega poslopja), mokronožani pa so na pustnem karnevalu obesili inflacijo.

Dolenjski list, ki je izšel pred petimi leti, ob 30-letnici časnika, je še takšen, kot bi ga natisnili včeraj. Poglejte naslove: Dražji naftni derivati. Obsodili prekinitve dela na Bizelskem. So za Jugotantinovo izgubo krivi drugi? Misli o dolenjskem cvičku, Delavec naj se čuti gospodarja, Alkotest za lopato ni uspel itd. Na kočevski strani je daljši komentar, v katerem se pisec (ne)zavzema za ekonomske stanarine, v metliški kmetijski zadruzi so prepričani, da lahko kmetu še bolj zlezajo pod kožo, v Ribnici pa so borci, bolni in osamelci, še naprej steber delegatskega sistema. Vse same tako rekoč današnje novice, razen tiste z novomeške tržnične, ki pravi, da so se jajca pocenila. Za veste pa je bila nenavadna tudi za tiste čase, saj se kronistka temu nerazumljivemu pojavu čudi na dolgo in široko.

Nashe 35-letno potovanje smo tako pripeljali do konca. Nekdo bo dejal, da smo izbrali neznačilne novice in dogodke, v skoraj 1900 številkah Dolenjskega lista, kolikor jih je izšlo do danes, so namreč tudi drugi in drugačni dogodki, novice in ljudje. Nedvomno, vendar smo novinarji ljudje, ki ne ljubijo razločevanja na »veliko« in »malo«. Iz izbranega se bi dala narediti čisto dobra številka Dolenjskega lista. To je tudi vse naše poslanstvo.

Časnik živi en dan, takrat, ko ga imajo v rokah bralci. Nato se potiskanega papirja polaste zgodovinarji, sociologi, politologi, psihologi in merijo pritisk, utripe, tendence, zmace, prazne in ve drugo, kar zmorejo njihovi vatli in tehnične. Šele oni sodijo dobiti ljudem, ki v njej živimo. Mi novinarji smo le prinašalci podatkov. Ali kot je rekel Einstein: če nameravaš opisati resnico, pusti eleganco krojaču.

Dolenjski list

GLASILO OSVODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOMELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE

LETO 1 — ŠTEV. 1 NOVO MESTO, 17. februarja 1958 12464 naklada

Srečno pot

Silen tempo graditve socializma v naši domovini je tudi v dolenjskih okrajih prvikal v življenje novo glasilo borbene in delovne Osvobodilne fronte. Stara tradicija izdajanja časopisa v Novem mestu je spet oživila. Osveta s novimi pobudami na polji pridobitve narodnosvobodilne borbe in ljudske revolucije. Strajani v emni, borbeni Osvobodilni fronti in ostalih množičnih organizacijah bomo tedaj Dolenjski list. Vsi čitimo, da nam manjka ono, s čimer bi pokazali svetu, kaj delamo, kako živimo in kaj usvarjamo, da bi povedali, da dolenjski človek ni več zaozlost tam daleč nekje za drugimi. Krepro in trdno si utira pot v novi svet, v novo življenje, v socializem. Naš zgod je nezadrživo v naravnem bogatstvu in ustvarjanju trdnih podlag industriji, naša želja glave vsako leto stroje in novih moči delovnemu človeku v tovarni, da ustvarja orodje in kralje za mehanizacijo življenja. Kdor se hoče vključiti v naše vrste, ga bomo vzljubili. Kdor se hoče vključiti v naše vrste, ga bomo vzljubili. Kdor se hoče vključiti v naše vrste, ga bomo vzljubili.

Ljudstvu in množičnim organizacijam okraja Trebnje

Z tridom dolenjskega lokalnega časopisa ima ljudstvo trebnjskega okraja nove možnosti za čim širše udeleževanje pri graditvi socializma in ljudske oblasti. Lokalni časopis naj sprejme delovno miselnost trebnjskega okraja temeljno za svoj časopis, ki naj zbirata vsebino življenja in delovne miselnosti ljudstva pri izvrševanju planskega naloga za čimprejšnjo izpolnitev prve petletke.

Časopis naj zajame obsežno vsebino in sistemsko družilo v okraju. Ljudstvo naj sodeluje v razvoju našega okraja. Ljudstvo pa naj tudi dopolnjuje v časopisu o vsakodnevni vprašanji. Delavci v podjetjih naj pajojo o uspehih in o manjkajočih organizacijah, po drugi strani pa vsebinsko izboljšajo vsako številko časopisa.

Osvobodilna fronta kot vodna organizacija množičnih organizacij v trebnjskem okraju je odigrala v tretjem letu prve petletke veliko vlogo pri graditvi socializma vendar pa so se še pojavljajo pomanjkljivosti in nekaterih organizacij, ki svojih nalog niso je natančno. Zato moramo vse silobiti v delu organizacij v bodoče odprviti. Politično delo v našem okraju, ki je izredno agrarno, je zato takoisto vodja naloga Fronte.

Krajevne organizacije OF so sprejele za leto 1958 veliko važnih in odgovornih nalog. Na svojih sestankih so potrdile plan za leto 1958, ki vključuje taosa ur prvoosvojeno leto. S tem bo dan nov, prvoosvojeno leto.

Vse to bo sprejelo naš list in natančno poročal o njem, ki se stavlja na vsa in vsakogar pri tem nalogi. Vse to, vse naše naloge, sploh vse naše življenje mora priti pred javno razpravo. Ne je način se bomo mnogo naučili in popravljali naše delo in naš odnosi do vsakdanjih razmer, ki jih delovno ljudstvo vsaki dan vlogo za izboljšanje življenjskih prilik.

Srečno pot, dragi Dolenjski list! Naj pride s teboj v vsako dolenjsko hišo zadovoljstvo, naj te ljudje z veseljem prebršajo in ličijo v lebi novih potov in novih pobud za delo in ustvarjanje. Prizust v vsaki hiši novega življenja in novih pobud se naš gospodarstveni napredek in socializem prebršava vsi in misleno prevajajo naloga ljudstva.

UREDNIŠTVO.

TRŽAČANI SE ČUDIJO PARKETU

Današnje pozornosti je v prvi številki vredno tudi poročilo o Ricmanjih, ki so prišli v Novo mesto s tržaškega ozemlja. V dolenjski prestolnici so se čudili redu in snagi v kraljini nove tekstilne tovarne, parketnemu podu, temu, da tovarne nihče ne straži, po ogledu Cankarjevega »Kralja na Betajnovi« pa so »padli vsi obzirni in ozirni«. Kaj je poročevalec s tem mislil, danes ni jasno, ne glede na to pa so bili Tržačani ob obhodu prepričani, da zapuščajo svet, v katerem so za »človeka delo, zaslužek, kultura in sproščanje.«

Natančno čez pet let, 18. februarja 1955, je Dolenjski list že nekoliko bolj podoben pravemu časniku. Na formatu današnjega Dela nam prva širna sporoča, da se je predsednik Tito z Galebom vrnil iz Indije in Burme »z bogatimi sadovi, ki so v prid najvažnejši nalogi človeštva v sedanjem času — ohraniti miru.«

veče uspehe. Okrajni odbor Osvobodilne fronte bo hvalil vstrastno pomoč krajevnim in vsakim organizacijam, privedem pa v nazoru. Določimo odbor, ki se bo uspešno boril za razširitev in utrjevanje organizacij na vsi, po drugi strani pa naj bodo organizacije, ki neustrezno gonila mila okrajnega dela in ustvarjanja delovnega ljudstva.

V borbi za izgradnjo socializma na vsi naj sledimo zavodni državljan, predvsem pa član organizacij Osvobodilne fronte, hudo izpolnjuje svoje naloge. Ljudstvo na vsi, katerega vodijo organizacije OF, je potrebno dati svestnice za delo. Pripravljeno in zavodno je, da jih to izpolnilo.

Ko bo lokalni časopis obravnaval vse dobre in slabe strani našega dela, naj najprej v našem okraju čim širši krog čimprej.

Več prepričevanja v naše politično delo

Prigledni uspehi minulega leta nam so tudi v novomeškem okraju potrdili, da smo na polju v socializmu napravili duren korak naprej. V političnem, gospodarskem in kulturnoprosvetnem življenju okraja so organizacije Osvobodilne fronte prepemale pomemben del. To se je pokazalo posebno v mesecu gospodarstva, pri odkopu žita, v doleten del nekaterih krajevnih organizacij. APL, LMS, ZH in drugi, ki so bili na splošno delo naših aktivistov se vedno kempajsko in praktičnosti. To se je ravni, da smo v političnem in gospodarskem delu našega reformirali tako, da smo se od leta do leta naloževali in nanka na vsi in vsakogar pri tem nalogi.

Več, vse naše naloge, sploh vse naše življenje mora priti pred javno razpravo. Ne je način se bomo mnogo naučili in popravljali naše delo in naš odnosi do vsakdanjih razmer, ki jih delovno ljudstvo vsaki dan vlogo za izboljšanje življenjskih prilik.

Srečno pot, dragi Dolenjski list! Naj pride s teboj v vsako dolenjsko hišo zadovoljstvo, naj te ljudje z veseljem prebršajo in ličijo v lebi novih potov in novih pobud za delo in ustvarjanje. Prizust v vsaki hiši novega življenja in novih pobud se naš gospodarstveni napredek in socializem prebršava vsi in misleno prevajajo naloga ljudstva.

UREDNIŠTVO.

BREZ NJIH NI DOBREGA ČASNIKA

luje s časniki, niti sam ne ve. Resneje je začel med šolanjem v Zagrebu, kjer je sodeloval z Vjesnikom, za nas pa ga je pridobil naš novinar Jože Primc. Primc pa je predstavnik stare garde, ki je po navodilih nekdanjega glavnega in odgovornega urednika Toneta Gošnika, pod čigar vodstvom je časnik shodil, dobesedno lovil zunanje sodelavce. In Glavonjiča ni bilo treba dolgo prepričevati. Vendar Milan ni samo naš sodelavec, s prispevki se oglašja še v Delu, Večernjih novostih, Sportskih novostih, Politiki ekspres. »Tudi jaz to počnem iz veselja. Denar namreč ni vse, sploh pa se s tem ne da služiti, kakor si nekateri predstavljajo. Priznam pa, da posebno rad delam za Dolenjski list. Mislim, da je to eden redkih časopisov, ki piše iz življenja za življenje, za ljudi, preproste in dobre!«

»Kot občan kočevske občine sem tudi član uredniškega odbora znova prebujenih Kočevskih novic, s srcem pa sem še vedno pri Dolenjskem listu, s katerim sem začel sodelovati pred 30 leti.« pravi Viktor Dragoš iz Kočevja, kjer je strokovni delavec v kmetijski zemljiški skupnosti. Vendar v svoji bogati in dolgi dopisniški karieri ni bil samo naš sodelavec. Dopisoval je v Radio Ljubljana, v zadnjem času piše tudi v TV-15. Vendar je teh prispevkov vse manj, da pa ne pride čisto iz tira, napiše vsaj en prispevek na mesec. Poleg tega je član sosveta pri Radiu, član našega izdajateljskega sveta in še bi lahko naštevali funkcije.

LE ENKRAT PUNČKA NAMESTO FANTKA

Nekatere ženske v našem časopisu najprej pogledajo rubriko »Iz novomeške porodnišnice« in seveda naš časnik ne bi bil to, kar je, če te rubrike ne bi imel. Žal je to ena izmed redkih družabnih rubrik. Že 23 let pa ji pomaga k obstoju Majda Zurc, ki je zaposlena v novomeški porodnišnici. Njena naloga je, da vsako porodnico posebej vpraša, ali je pripravljena na to, da bo njeno ime objavljeno v Dolenjskem listu. In potem Majda vsak teden prinese seznam žensk, ki so rodile, ter seveda imena novih Dolenjcev. In samo enkrat se ji je storilo, da ja punčko prenarodila v fantka.

Našega človeka za križanke smo že predstavili v eni izmed prejšnjih števil. Lahko se pohva-

limo, da so teme, ki jih križanka ponavadi obravnava (tudi tu se moramo držati sodobnega dogajanja!) vedno aktualne, sveže. Zakaj tako? Tudi Jože Udir se je namreč navzel malo časnikarskega duha (tudi na srečanju mu ni bilo neprijetno med novinarji) in redno spremlja sodobno dogajanje. Pa še tako se zgodi, da težko najde najbolj privlačno, najbolj aktualno stvar. In to se mu zgodi, kljub temu da se s križankami ukvarja že celih 17 let.

Prof. Janez Penca, ki poučuje na novomeški srednji šoli tehnične in zdravstvene usmeritve, je bil nekoč državni reprezentant v atletiki. Zato z nami sodeluje predvsem na športnem področju. Izpod njegovega peresa prihajajo portreti znanih svetovnih športnikov, Mosesa, Lewisa, tudi kritično zaščiteni članki o položaju atletike pri nas in še kaj. Z nami sodeluje okoli štiri leta, sicer pa piše tudi v Delo. Največ pa se ukvarja s prevajanjem športne literature. »Redno spremljam športne časopise v angleščini, francoščini, italijansko in ruščini. Doslej sem prevedel že nekaj knjig, stike poskušam vzdrževati tudi z drugimi atletskimi zvezami. In tako mi uspe priti tudi do čisto internih športnih virov, kjer so objavljena najnovejša dognanja trenerjev, športne medicine.« Seveda terja tako stalno spremljanje veliko truda, časa in denarja, toda Janez, ki se je že zdavnaj zapisal športu, zdaj ne more brez te nadgradnje. Mi pa se lahko pohvalimo da za nas piše človek, ki je morda v tem trenutku eden izmed najbolj razgledanih po športnem svetu.

ČLOVEK ZA MALE LJUDI

Kovinarja, pesnika, zdaj pa novinarja Nedeljskega dnevnika in nagrajenca sklada Toneta Tomšiča (novinarske nagrade) Ladislava Lesarja pozna vsa Dolenjska. »Še posebej ponosen sem na to, da sem začel pisati pri Dolenjskem listu. Pri Tonetu Gošniku, ki je bil moj prvi novinarski mentor in človek, ki me je nenehno spodbujal. Najprej sem napisal članek o partizanski mami, in ko je bil objavljen, sem tedne in tedne živel samo od tega. S tako nepopisno radostjo me je navdalo, da so bile natisnjene moje besede! Kasneje sem pri Dolenjskem listu objavil serije Lesene harfe Dolenjske, Vodnjaki in izvirji, Obrazi. Prav zdaj pa pripravljam knjigo Lesene harfe, kjer bom objavil svoje zapise o slovenskih kozolcih. Še letos naj bi knjiga izšla

pri Kmečki knjigi v Ljubljani.« Sicer je Slavc, kakor mu pravijo znanci, zdaj že sedmo leto poklicni novinar v Ljubljani. Prej pa je sodeloval s celo vrsto časnikov, revij. Njegov samorastniški vzpon je pravi roman: pastirček izpod Gorjancev postane najprej kovinar, potem študira za učitelja in končno po akviziterski epizodi postane novinar z velikim poslušom za »malega človeka«.

Učitelj tehnične vzgoje Vilko Ilc iz Kočevja je že 17 let naš dopisnik. Naprej je sodeloval samo občasno, potem pa je okoli sebe videl vedno več stvari, ki so bile vredne pisanje. In ko so ljudje videli, da Vilko piše v Dolenjski list, so ga začeli kar sami spodbujati, naj piše. Začel je pisati o likovnih razstavah, kasneje se je njegov razpon vse bolj večal. Hkrati pa najde čas tudi za to, da sodeluje pri Ljudski tehniki, gasilcih, svetu za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Včasih napiše tudi kaj za Prosvetnega delavca, sicer pa pravi, da ostaja zvest našemu časopisu, kjer je pravzaprav začel svojo dopisniško kariero. Hoče ostati zvest nam in tudi bralcem, ki to od njega pričakujejo. Zaveda se namreč, da novinarji ne morejo biti povsod in tedaj jim priskočijo na pomoč dopisniki.

DOPISNIK ŽE 35 LET

Jože Dular, profesor, pisatelj, ustanovitelj Belokranjskega muzeja, zgodovinar, etnograf, kronist, je že 25 let naš dopisnik. To pomeni, da dela za nas že od prvega dne. In še sedaj se večkrat oglasi pri nas, pomaga pri izhajanju Dolenjskih razgledov in piše, piše. Doslej je izdal že sedem leposlovnih knjig in več kot 10 brošur. »Tudi mene je Tone Gošnik kar naprej spodbujal, naj pišem. In tako sem 40 let, kolikor časa sem v Metliki, spremljal vse, kar se je dogajalo, gospodarstvo, turizem, ljudske običaje, in pridno pisal. Med drugim tudi Sprehod po Metliki, več etnografskih serij o mlinih na Kolpi, zidanicah, godbi. Člankov je gotovo čez tisoč. Seveda je bilo dela dovolj, saj sem cele večere preživljal v Belokranjskem muzeju, kjer sem bil 30 let ravnatelj.« pripoveduje Jože Dular. Vsak predmet je šel najmanj enkrat skozi njegove roke, gotov pa večkrat, saj je muzej tako rekoč delo njegovih rok. Ob vsem tem je našel čas tudi za pisanje romanov, člankov, pesmi. »Malo me je k delu priganjalo veselje do dela, malo pa potrebe. Včasih nismo dosti spraševali, ampak poprijeli, kjer je bilo potrebno.« Zadnje čase dela malo manj za nas, pa tem več na drugih področjih. Načrtov je še dovolj, pa tudi dela ne manjka. Popisal bi rad zdravstvo v Beli krajini, sodeluje pri Dolenjskem zborniku, pripravlja vodnik po Slovenskem gasilskem muzeju, na obdelavo čakajo črtice in novele. Skratka, deloval je na mnogih področjih, vsako delo je opravil temeljito, pri tem pa je znal ohraniti tisto zanj tako značilno prijazno hudomušnost, ki takoj osvobodi človeka.

Tako, pri koncu smo. Bežno smo spoznali nekaj naših dopisnikov. Kot pa smo dejali, jih je še na desetine. In prav to nam pomaga, da je časopis pester, prisoten tako rekoč povsod na Dolenjskem, v Posavju in na Kočevskem. Vso to našo dopisniško vojsko pa nam je uspelo ohraniti, kljub temu da našemu časopisu niso nikoli cvetele rožice, in torej nismo mogli nikoli izplačevati kdove kako visokih honorarjev. In če je kaj ljubezni v vas do pisanja, pa vam ni mar denarja, pero v roke in pišite nam! Dolenjski list je še vedno največji pokrajinski časnik v Jugoslaviji, če naj zabrenkamo še malo na našo struno nečimrnosti.

J. SIMČIČ

Časopis je sistem, ki je možen le, če se opira na širok krog bralcev in sodelavcev. Mi se lahko pohvalimo, da smo dosegli domala maksimalno število naročnikov glede na območje (nekateri govore celo o svetovnem fenomenu), prav tako pa se lahko trkamo po prsih s številnimi zunanjimi sodelavci, ki so nam zvesti že leta in leta. V teh 35 letih je z Dolenjskim listom sodelovalo okoli 100 različnih dopisnikov. Seveda gre za več ali manj stalne dopisnike, medtem ko občasni sodelavci in dopisniki iz šol skoraj ne bi mogli preštetih. In pred kratkim se je prvič zgodilo, da smo v Novo mesto na uredništvo povabili poldrugo desetino dopisnikov. Žal niso prišli vsi, vendar je bil vzorec pravšnji. Vsem nam pa je bilo žal, da ni bilo Andreja Arka iz Kočevja, ki kljub 80 letom še pridno piše, k nam pa zaradi slabšega zdravja le ni mogel priti.

Težko je razvrstiti naše dopisnike po stažu, po številu prispevkov ali po kakšnem drugem kriteriju. Zato naj se vam predstavijo tako, kakor so prihajali do spodaj podpisane, ki je njihove odgovore praznovanju navkljub moral beležiti. In prvi je prišel na vrsto pisec »Ljubljanskega pisma« Vinko Blatnik.

Zaposlen je sicer v marksističnem centru pri CK ZKS v Ljubljani, a je časnikar tako rekoč od glave do pete, v družini pa vlada pravo spiglavje do pete, v družini pa vlada pravo spiglavje do pete. Sin Andrej je pisatelj, žena je redaktorica pri Nedeljskem, Vinko pa je svojo časnikarsko kariero začel pred 30 leti pri Dolenjskem listu. Tedaj je urejal prilogo našega časnika Dolenjski študent, v katero so začeli pisati tudi naši sedanji poklicni kolegi: Ivan Zoran, Miloš Jakopec, Igor Tratnik, Jože Primc, pesnik Janez Perhaj in drugi. Sicer pa je bilo Vinku že usojeno, da bo naš dopisnik, saj je doma iz Dolenjskega Sušica, ki jih v Ljubljani ne more in ne more pozabiti. Kot je dejal, bo napisal tudi zgodovino svojega rodnega kraja. No, pri Dolenjskem študentu ni šlo brez težav. Bil je revolucionaren, odmeven in prišel je v navzkrižje z »oblastjo«. Kasneje se je Vinko zaposlil pri Ljudski pravici v Ljubljani pa pri Delavski enotnosti, delal na sindikatih kot šef informativne službe. Prav med službovanjem pri Delavski enotnosti je napisal okoli 400 humoresk, tudi kasneje ni odnehal v tej smeri. Osti njegovih puščic so letele na birokracijo in vse njene slabosti. Vendar najde Vinko, ki dopisuje tudi v druge časnike, čas še za študij. Pripravlja magisterij na temo zakona o vrednosti in planiranju.

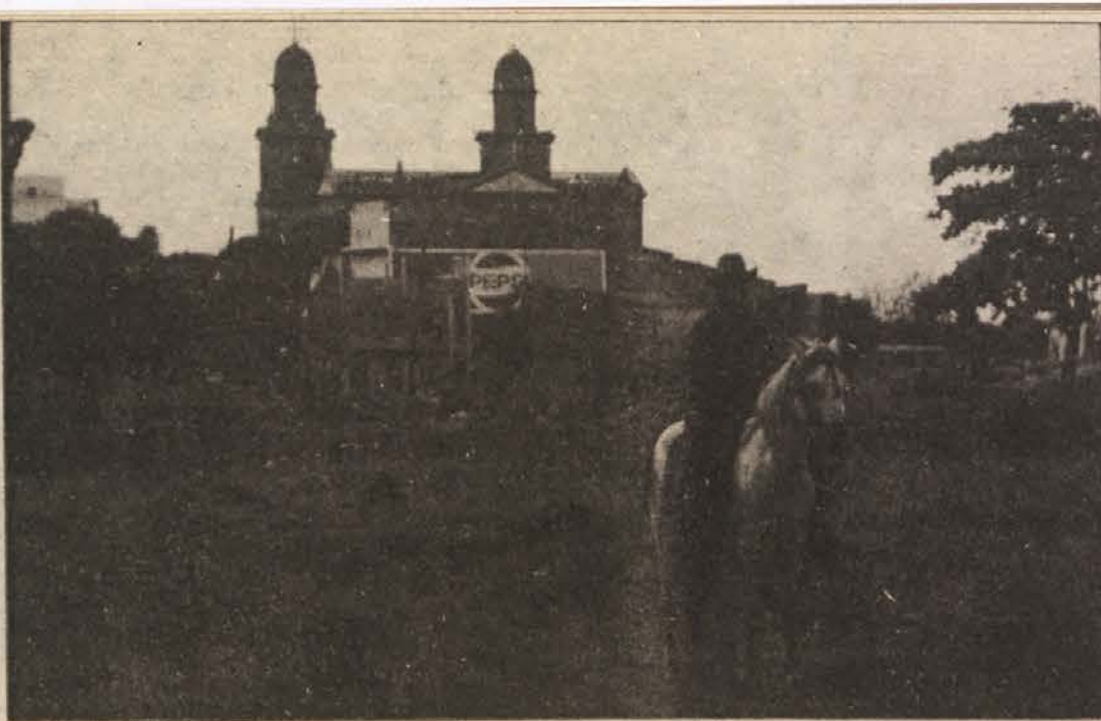
NOVINARSKA DINASTIJA

Našega vinogradniškega strokovnjaka Tita iz znane novinarske »dinastije« Doberšek Dolenjem menda ni treba posebej predstavljati. Zakaj »dinastija«? V družini Doberšek so namreč kar štiri novinarji. Sin Tit je v službi pri Delu in je bil doslej že dopisnik iz Moskve ter Nairobi, dve hčerki pa sta v službi na RTV. Z novinarstvom je začel oče Tit pred 47 leti, ko je bil urednik kmečke priloge pri časopisu Slovenski gospodar, ki je izhajal na Štajerskem. Sicer pa je Tit upokojeni kmetijski inšpektor. Z našim časnikom je sodeloval vrsto let s članki, pred 7 leti pa je začel pisati v vinogradniško rubriko. »Rad pišem o stroki,« pravi Tit, ki je znan tudi kot pokuševalec vin, kar je potem demonstiral tudi med srečanjem. »Zaradi denarja prav gotovo ne bi pisal, saj sem za svojo rubriko lani dobil le nekaj čez dvajset tisočakov.«

Vojaški starešina Milan Glavonjič ni star dosti čez trideset let, pri našem časniku pa ima že kar 11 let dopisniškega staža. Koliko časa že sode-

SREČA JE NA STRANI NEUMNIH

Managua, glavno mesto Nikaragve. Na prostoru nekdanjega mestnega centra se razprostirajo prazne planjave, na katerih raste trava.

Indijanska šola v eni odmaknjenih vasic mehiških gora.

bunde smo kot duhovi stali na robovih z mesečino osvetljenih polj in včasih je bilo zaslišati tih, enakomeren napev mehikanske pesmi:

«amor, amor, mi amor,
que haces tu, que quieres tu,
querida...»

Dva meseca sem ostal v Yumi, živel s kojoti in preprostimi mehiškimi delavci in včasih se mi je kot nekje v daljavi javljala misel in postajala z vsakim dnevom močnejša: okoli sveta bi rad prišel, fant — in kdaj, misliš, boš imel tudi zares dovolj denarja, da si boš to lahko privoščil?

Na koncu nisem več vzdržal. Bilo je to težko in lepo življenje, polno samote in novih ljudi, toda pot me je vlekla naprej. Z novimi tri tisoč dolarji v žepu sem še zadnjič krepko stisnil roko Johnu Seniniju, lastniku farme, s katerim sva postala dobra prijatelja, ter Pedru, Joseju, Guillermu, Jesusu in Pablu in pot se je ponovno odprla pred mano. Videl sem jo neprimerno lepšo in daljšo kot dva meseca pred tem. Los Angeles je bil cilj in vmesna postojanka na poti proti jugu.

In še nekaj se je zgodilo. Prodal sem stari motor, Franceljna, kot sem ga prijateljsko krstil, in si kupil novega — spet Franceljna. Dva dni sem samo hodil okoli njega, ga božal in poslušal njegov enakomerno nežni glas: bil je to 550 - kubični Suzuki s štirimi cilindri in s svojimi sedemsto prevoženimi kilometri še vedno praktično nov. Dobil sem ga za polovično ceno, mu dokupil še prtljajnik, stranski plastični torbi in elektronski alarm. Vedel sem, da se svet odpira pred mano in da je poln poti, ki čakajo le še naju, vse v soncu in ptičkih iz napol golimi domorodkami po jarkih. Uf poba!

knjige »Megatrendi« (naslov bi lahko prevedli »Velike razvojne smeri«), ki mu je v zadnjih dveh letih prinesla slavo, saj je postala najboljša svetovna uspešnica: knjigo so prevedli že v 17 jezikov in je doslej prodali 5 milijonov izvodov. Letos jo bo izdal tudi zagrebški GLOBUS v hrvaškosrbskem prevodu.

»Megatrendi« govore o tem, kako bo deset osnovnih razvojnih smeri o gibanju družbe spremenilo naše življenje, če bomo to hoteli ali ne. Nove smeri ga že menjavajo, in to prav zdaj. Ne gre le za področje tehnologije, informatike in ekonomije, temveč tudi za velike spremembe v družbenih odnosih. Informacijska družba, poindustrijsko obdobje, tretji val — so izrazi, s katerimi skušajo ekonomisti, politologi, sociologi in drugi družbeni raziskovalci zajeti in označiti civilizacijske obrate in rojevanje kulture novega tipa. Tretja, informacijska revolucija, bo popolnoma spremenila način življenja in razumevanje sveta. Pri tem vsebuje Naisbittova knjiga precej optimizma v primeri s »katakstrofologijo«, ki zadnjih deset let prevladuje v podobnih delih. »Optimizem brez meja« spriči ekoloških in atomskih groženj celo narašča kljub položaju, ki preti s poginom sveta. Naisbitt med drugim trdi, da sta bili leti 1956 in 1957 prelomni za novo civilizacijo.

PLAVAJOČI, KOŠČEK DOMOVINE

Menda je sreča na strani neumnih. In vem, da sem neumen. Že iz Mehike sem namreč poslal pismo v Portorož, na Splošno plovbo in nanj v tem času tudi skorajda že pozabil. Premalo možnosti je namreč bilo, da bi iz njega prišlo karkoli uporabnega. In vendar! Že prvi dan sem pri prijatelju v Los Angelesu dobil telegram, na vrhu je bil jasno izpisan naslov edinega slovenskega ladijskega prevoznika in pod njim je bilo v telegrafsko kratkem stilu izpisano sporočilo:

»Prejeli vaše pismo stop odobrili brezplačen prevoz z našo ladjo iz Los Angelesa do Paname stop povežite se z našim predstavnikom v San Franciscu stop«

Deset dni kasneje sem odplul. Ladja »Celje«, ista, s katero sem že pred leti plul iz Kopa do Paname, se je izvila iz pristaniških dokov v Long Beachu, nekajkrat je mogočna ladijska sirena zatulila v pozdrav in v temi so postajale luči vlemesta vse manjše in nejasne v daljavi. Obrnili smo se proti jugu.

Nisem šel do Paname. Po krajšem postanku v Gvatemali se je ladja po dveh tednih plovlbe in čakanja v pristanišču zadržala v San Lorenzu, v Hondurasu. Poleg nas so ležale v pristanišču ameriške vojaške ladje, javne hiše so bile ponoči polne ameriških mornarcev in honduraških vojakov in le nekaj deset kilometrov daleč proti jugu je ležala eden najnevarnejših predelov današnjega sveta: honduraško-nikaragovska meja. »Celje« naj bi odplulo naslednji dan proti varnemu zavetju Paname.

Odločil sem se na hitro. Zjutraj sem spakiral stvari, dvignili smo motor s palube in ga ponovno postavili na trdno podlago cementnega pomola. Ko je ladja v pripekajoči vročini februarskega poletja počasi izgini-

la v daljavi, sem šele začutil, kako zelo sam sem ostal. Bilo je konec mehke postelje čez noč, štirih obrokov na dan in tako prijetnega občutka varnosti in brezskrbja. Z njo so odšli tudi fantje, ki so mi v teh kratkih dveh tednih prirasli k srcu. Čez kak mesec bodo že doma v Jugoslaviji.

Nekoliko truden sem sedel na suzukija in motor pod mano je zabrnal ubogljivo in z zanesljivim glasom. Obrnil sem proti Nikaragvi.

OTROCI BREZ OTROŠTVA

Prostrana obmejna zgradba na nikaragovski strani je bila požgana. Gole stene so počrnele oklepale popokana okna, povsod po tleh je bil nametan omet in ostanki zidakov. Ponekod so bile stene navrtane v ravni črti, kot bi jih potegnili z ravnilom. Rafali iz avtomatskega orožja. Žive duše ni bilo nikjer videti.

Nekaj sto metrov višje v hrib je bilo še vedno videti honduraško ozemlje, iz katerega prihajajo vpadi oboroženih protirevolucionarnih skupin. Prve nikaragovske vojske sem srečal takoj za ovinkom ceste, k se je skozi presušeno, vročo pokrajino spuščala s hriba. Samo na hitro so mi pogledali potni list in me spustili naprej. Vozil sem kakih pet kilometrov po asfaltirani cesti in v počasnem premikanju sem skozi vizir čelade lahko videl številne bunkerje, postavljene v hrib z ceste, in cevi mitraljezov, ki so nemo čakale, obrnjeni proti Hondurasu. Včasih mi je prišla naproti gruči sandinističnih vojakov, pozdravili smo se z zamahom rok in odpeljal sem dalje. Bil sem začuden, kolikšni otrok je bilo otovorjenih s smrtonosnimi sovjetskim kalašnikovimi. Nekateri niso mogli imeti več kot trinajst ali štirinajst let in vendar jim je pomenila avtomatska puška, vržena preko rame, z okvirji, polni svetleče rumenih nabojev, očitno vse kaj drugega kot igračo. Je to tragedija vseh vojn — otroci brez otroštva? Ali pa v tem delu sveta res odrasčajo toliko hitreje?

V majhni kolibi, nekaj kilometrov v notranjosti dežele, ki je zamenjavala požgano obmejno stavbo, sem dobil tridnevno tranzitno vizo. Fantje so bili prijazni, skupaj smo se fotografirali in oficir, ki je očitno imel za sabo nekaj šol, je dolgo gubal čelo in razmišljal, potem pa, končno kot v odrešenju, izstrelil: — Jugoslavija? Si, si, bueno, muy bueno, zelo dobro — presidente Tito, si, si? Muy bueno... —

KRAVE NA GLAVNEM TRGU

Vozil sem skozi razbeljeno pokrajino in orožje je počasi izginjalo ter se pretapljalo v vsakdan revne dežele. Vasice so drobne in rjave čepele za cesto, včasih so moški na konjih s čredo krav zakrčili prehod in vse redkejši vojaki po vaseh so postajali bolj izjema kot pravilo. Vseeno sem vedel, da bi se to, če bi bilo potrebno, že v naslednjem hipu lahko še kako spremenilo.

Nikaragovci so se navadili živeti z grožnjo vojne na pragu. Somozistični protirevolucionarji, sovražna honduraška vojska, protirevolucionarji Edena Pastore na kostariški meji, ameriški marinci in vojne ladje na obeh oceanih, ki oklepata deželo. Z blatom in prahom sem zamazal ameriško registracijo na motorju in tako že prvi dan pripeljal v Managua, glavno mesto države.

Kako čuden občutek nudi življenje v tem mestu. Katakstrofalni potres leta 1972 je prestolnico, veliko kot Ljubljana, skorajda zravnal z zemljo, za njim je prišla še uničevalna vojna, ki je dodala svoj drobec k uničevalni sili narave. Za vojno je prišla revščina in obupno prebijanje skozi leta porevolucionarnega životarjenja, ko onemogoča večna grožnja z novo vojno še tiste majhne možnosti, ki bi jih dežela sicer imela za svojo izgradnjo. Managua je skorajda mesto duhov. Na nekdanjih ulicah v samem centru mesta se pasejo krave, planjave z buldožerjem zravnanih ravnin čakajo nove izgradnje in med zažganimi avtomobili ter ostanki vojnih oklepnih vozil se plazijo martinčki, ki jim visoka, presušena trava verjetno predstavlja raj. Ljudje živijo v lesepih kolibah, pod okriljem napol porušeni zgradb, v revščini, ki le malokje omogoča človeka vredno življenje. Tudi prihodnost je vse prej kakor spodbudna. V tem trenutku predstavlja Nikaragva eno največjih svetovnih kriznih žarišč, v katerem bi ameriška invazija ustvarila možnost novega Vietnama.

Toda v tistih dneh je bila dežela mirna — niti z legitimiranjem in preiskovanjem prtljage nisem imel kaj več težav kot v ostalih, manj eksplozivnih deželah. V pozdrav ob odhodu pa so za cesto ponovno stale počrnele stene obmejnih zgradb, le da tokrat na drugi strani, na meji s Kostariko.

ZVONE ŠERUGA

Krajevni časniki

POMEMBNE STVARI SE NIKOLI NE DOGAJAJO V NEW YORKU

V zagrebškem STARTU je bil 12. januarja letos objavljen razgovor Slavenke Drakulić z Johnom Naisbittom, ustanoviteljem in predsednikom ameriškega podjetja »Naisbitt Group«, ki daje poslovne nasvete največjim svetovnim družbam. Naisbitt je tudi pisec

dosednjega naslanjanja na pomoč ustanov), selitve proti jugozahodu (v ZDA) in možnost izbire v osebnem življenju.

Morda je to še ena izmed knjig »utopičnega humanizma«, pravi Drakulićeva, toda Naisbitt razčlenjuje stvari s strogimi raziskavami, zato govori njegova knjiga predvsem o osnovnem odnosu znanja in moči. Pri tem Naisbitt ne želi biti »socialni prihodnjik«, čeprav se bavi s socialnimi predvidevanji, in »poskuša razumeti predvsem to, kar se že dogaja.« Ključ je pravzaprav v razumevanju sedanosti, ki odreja prihodnost. »Mnogim pa se zdi, da govorim že o bodočnosti, ko opisujem sedanost. To se dogaja zato, ker večina ljudi ne ve, kaj se dogaja prav zdaj,« trdi ameriški avtor.

Zanimiv pa je predvsem način dela tega znanega poslovneža. Kako razčlenjuje sodobnost? Takole pravi: »...Pomembne stvari se nikoli ne dogajajo v Washingtonu ali New Yorku, dogajajo se v tako imenovani provinci, v malih krajih širom po vsej državi. Važno je opazovati to, kar se dogaja na lokalni ravni. Zato proučujemo lokalne časnike, po 300 listov vsak dan, tako, da razčlenjujemo njihovo vsebino.«

TONE GOŠNIK

Obzorja

PREBRALI SMO

Ob braniku slovenščine

Slovinci smo slovensko besedo vsrkali z materinim mlekom. Z njo se sporazumevamo, izražamo svoje misli in občutja, jo govorimo in pišemo. To ni nikakršna naša novodobna posebnost, kot pokušajo zmotno razlagati nekateri, celo med nami živeči »poznavalci« slovenskega porekla, pač pa to počnemo zavedno, odkar smo na tej svoji zemlji. Saj smo se kot majhen narod lahko obdržali tudi zato, ker smo živeli s svojo kulturo in s svojim jezikom, ju razvijali in negovali ter prenašali iz roda v rod kot dragoceno izročilo in zaključno dediščino.

Skoki vso zgodovino Slovencev se naše razmerje do jezika vleče kot posebno opazna rdeča nit. Resda za svojo materinščino nismo vselej zgledno skrbeli, toda imeli smo tudi svoje Trubarje, Prešernje, Levstike, Cankarje in Županciče, ki so nas osvobodili in pomagali v trenutkih omahljivosti, hkrati pa sami z najostrejšimi srpicami trebili včasih že preveč razbohoteni plevel na naši jezikovni njivi. Tudi v najnovejšem času jih imamo, čeprav morda ne tako izrazite, jih je pa zato več. In prav gotovo upravičeno.

Ko smo na nekajkratna javna opozorila SZDL, naj s slovenščino ravnamo, kot se spodobi, naj se v materinem jeziku izražamo jasno, čisto, razumljivo, predvsem pa pravilno, je skrb čuvarja in razsodnika v jezikovnih sporih dobilo posebno strokovno telo pri predsedstvu republiške konference SZDL Slovenije, znano kot jezikovno razsodišče. S čim vse se je ukvarjalo in v kakšnih zadevah je razsojalo, so bralci lahko vsak teden spremljali v časopisu, občasno tudi v Dolenjskem listu, kjer je jezikovno razsodišče objavljalo tako imenovane izjave. Seveda to razsodišče dela še ni končalo in ga najbrž še dolgo ne bo, zato zasleda dalje in oblikuje nove izjave oziroma komentarje k primerom jezikovnega pačenja, ki mu jih dostavljajo ljudje, ki imajo slovenščino radi.

Širša javnost je delo jezikovnega razsodišča spoznala le prek omenjenih izjav. Poslej pa se bo moč z njegovim trudom celoviteje sezna-

niti. Za to sta poskrbela Založništvo tržaškega tiska in celovska založba Drava, ki sta izdala knjigo »Jezikovno razsodišče 1980 — 1982«. Čeprav je to okoli 350 strani obsegajoče delo izšlo že v drugi polovici lanskega leta, so ga v Sloveniji zaradi čakanja na uvozno dovoljenje lahko predstavili šele pred kratkim, v dneh kulturnega praznika. Gradivo zanj je zbral, ga obdelal in komentiral Janko Moder.

Knjiga je prikaz dela, ki ga je jezikovno razsodišče opravilo v prvih dveh letih svojega obstoja. Objavljena je večina (81) razsodb oziroma izjav, ki so bile vse deležne javne pozornosti. Posebno vrednost imajo obširni povzetki ali opisi obilne korespondence in odmevov v javnosti, ki so jih imeli posemejni sestavki, zlasti v časopisju. Tako (ponovno) zvemo vse o razburljivih primerih s »hot dogi« pa z »Novakom Jankom«, ki bi moral biti »Janko Novak«, o Termah in Thermoalnih, o najrazličnejših številnih primerih grotesknega slovenjenja srbohrvaščine v komercialnih prospektih itd. Zelo zanimiva je »dokumentacija« o jezikovni tribuni v Cankarjevem domu marca 1983 z odmevi nanjo (razvili »primer Bulatovič«), iz katere je razvidno, da je v jugoslovanskem tisku izšlo o tem kar okoli 200 poročil, člankov in intervjujev.

Delo z omenjenim naslovom torej ni samo ponatis že znanega in objavljenega. V knjigi so novi tudi kratki jezikoslovno-politični eseji, ki so jih napisali Janez Gradišnik, Matjaž Kmecl, Janko Moder, Jože Toporišič in Janez Sršen, člani razsodišča v prvem mandatu. S temi eseji vred predstavljajo svojevredno diagnozo slovenske zavesti glede tradicionalnih vrednot slovenstva. Ker zadeva to zavest, se nam za zdaj še ni treba bati, da bi jo izgubili ali nadomestili s kakšno drugo, manj slovensko. Sama knjiga je z vsem, kar v nji lahko preberemo, trden branik slovenščine in jasen odgovor vsem, ki se jih bojazen kljub temu loteva. Skratka, ni se nam treba ničesar bati, še najmanj tega, da bi se slovenski jezik preprosto raztopil v drugih jezikih, ki ga obkrožajo. »Slovenski jezik je prevelika vrednota,« je zapisal Jože Toporišič v svojem eseju, »da bi jo bili pripravljani živo pokopati, pa četudi v zlato trnovo bratstvo in enotnosti ali novodobnega edinstva, kakor bi jaz imenoval »zajedništvo« — in kar je že podobnih gesel.«

Šeligovi drami

Mladinska knjiga je nedolgo tega izdala knjigo, v kateri je natisnila dvoje dramskih besedi sodobnega slovenskega novelista in dramatika Rudija Šeliga, obe besedili pa družijo predvsem to, da sta namenjeni tudi branju, ne zgolj odrskemu uprizorjanju. Še posebej prvo od obeh, Ana, je zelo močan tekst, ki bo bralca globoko prevzel, k branju pa bo privabil

najverjetneje tudi tiste, ki so si dramo lahko ogledali v odrski postavitvi v Slovenskem mladinskem gledališču.

Dogajanje je postavljeno v predvojno obdobje stalinističnega terorja v Sovjetski zvezi, kjer mora po nalogu mednarodnega revolucionarnega centra živeti jugoslovanska poklicna revolucionarka Ana. Njena prednost in gorečnost za revolucionarne ideale začne najprej komaj opazno pokati, ko se sooča s sovjetsko vsakdanjostjo, nato pa konflikt postaja vse močnejši, bolj ko si ji razkriva, da zija velik prepad med tistim, v kar veruje in za kar se bori, in tistim, kar revolucija uresničuje v prvi deželi socializma. Kot osebo in moralno čvrsta ženska Ana seveda ne klone, zato doživi usodo milijonov sovjetskih državljank: pošljejo jo v neko sibirsko delovno taborišče, gulag. Tu se Ani dokončno odprejo oči in se ji razodene vse slepilo ideologij ob trpljenju zapornikov in seveda njenem lastnem, ko izgubi še zadnje intimne opore v svojih najbližjih. Šeligo je dramo zaključil z grozljivimi prizori pohoda skozi zaledenelo Sibirijo (v svobodo ali v drugo taborišče?) na katerem tolpa kriminalcev Ano ubije in požre. Srhljiva, dobesedna upodobitev misli o revoluciji, ki žre svoje otroke.

Še neuprizorjeno pa je drugo besedilo iz nove knjige. Pisatelj je »Svetlobo in seme« v podnaslovu označil kot televizijsko grotesko, kar kaže, kateremu mediju je predvsem namenjena, je pa seveda, kot smo že omenili, lepo berljiva tudi v knjigi. Z njo sega Šeligo v sodobno slovensko življenje. Nosilca dogajanja sta zakonca Brina in Stojan Temlin, ki živita v konfliktnih z delovnim okoljem in v njihovih medsebojnih odnosih. Skozi čarovno preobrazbo, ki jo doživita v »leteči procesiji mravljic«, postaneta nekakšna zrcalna podoba: delujeta zahtevalsko na druge (kot so prej nju), njun odnos pa je na zunaj sicer lepo meščansko zlikan, a brez prave vsebine, prazen.

Knjižno novost lahko čisto na kratko označimo takole: gre za po vsebno drobno, po vsebini pa bogato knjigo.

M. MARKELJ

iz izložbe

Te dni je do naročnikov in priložnostnih kupcev prišel zadnji lanski paket knjižne zbirke Kondor, ki jo že vrsto let izdaja Mladinska knjiga in s pretehtanim izborom del iz domače in tuje književnosti odpira bogata obzorja učencem in odraslim. Posebna značilnost tega paketa je v njegovi dramski usmerjenosti, saj kar tri od petih knjig prinašajo dramska besedila.

Kot prvo omenimo knjigo, ki edina prinaša cvetje iz domačega loga. Pod skupnim naslovom Tri drame prinaša troje dramskih besedil »pozabljenega« slovenskega dramatika Antona Leskovca: Jurij Plevnar, Kraljična Haris in Dva bregova. Dvoje od teh besedil doživlja s to izdajo svoj prvi natis v knjižni obliki, eno pa je še vedno le besedilo za branje, saj doslej še ni bilo uprizorjeno na katerem od slovenskih odrov, kar po svoje utemeljuje prej zapisani pridevek. Seveda takšne nemile usode Leskovčeva besedila ne doživljajo zaradi nekvalitete. Po mnenju pisca polemične spremene besede Bojana Štiha gre za naš hudo osiromašeni literarni spomin, v katerem je le še nekaj najvidnejših imen, vsa druga pa so potonila v pozabo. Poslanstvo te knjige je torej v prebujanju tega spomina in poziv k oživljanju Leskovčeve dramatičnosti na naših odrih. Kot takšna knjiga ni namenjena le srednješolcem!

Za razliko od našega pozabljenega dramatika je avtor dveh iger, natisnjenih v naslednji Kondorjevi knjigi, v našem spominu in tudi na odrih bolj živ. Gre za francoskega pisatelja Alberta Camusa, katerega prazni in filozofski opus imamo v slovenščini še kar dostopen v najrazličnejših knjižnih izdajah, medtem ko za njegovo dramatikto to ni veljalo, četudi so jih kar pogosto igrali. V prevodu R. Vrančičeve in C. Kosmača imamo zdaj na voljo igri Nespোরazum in Kaligula. Kot je za Kondorjeve izdaje običajno, spremlja prevode zapis o avtorju in njegovem delu, ki ga je za to izdajo prispeval Jaroslav Skrušny.

V še tako zakrknjenem spominu pa gotovo ni ugasnilo ime Williama Shakespeara, dramatika, čigar tri tragedije (Romeo in Julija, Julij Cezar, Hamlet) so ponatisnili v Kondorju predvsem zaradi stalnega povpraševanja po tem čitliv in pomanjkanju v šolskih in ljudskih knjižnicah. Obsežne opombe in spremno besedo, v kateri je izrisal elizabetansko dobo in razčlenil omenjene tri Shakespeareove tragedije, je sestavil Mirko Jurak.

Ponarejanje

Če se je kdo že kdaj spraševal o resnici in njenem nasprotju, je gotovo naletel na trd mišljenjski oreh, ki ga verjetno ni mogel dokončno streti. Svojevrstni odgovor na ravni umetniške resnice nam daje hrvaški pisatelj Pavao Pavličić s svojim romanom »Večerni akt«, ki je izšel v slovenskem prevodu v zbirki Vezi pri Mladinski knjigi.

Pavličić razvija v romanu zgodbo o mladem študentu, ki lepega dne odkrije, da ima ne navaden dar za ponarejanje. Najprej ponaredi nekaj slik, potem zgodovinske dokumente, denar, slike, nato pa celo prostor in živa bitja, prav na koncu njegove čudežne sposobnosti pripeljejo do vrhunca, ko »ponaredi samega sebe«, privzame novo podobo in začne živeti novo življenje.

V okviru te osnovne zgodbe se prepletajo elementi kriminalke, fantastike in družbenega romana. Avtor vztraja pri napeti pripovedi, kar je za sodobnega pisatelja z literarnimi ambicijami videti čudno, vendar pa gre v tem primeru za hoteno povrnitev k zgodbi kot osnovnemu elementu literature. In ker zgodbo danes goji v najbolj očitni meri prav kriminalka, se je avtor zatekel k nji.

Toda s samim zapletom in razpletom zgodbe seže zunaj meja kriminalke, svet racionalnosti in realnosti izgubi svojo čvrstino, vanj se naselijo nadnaravne, fantastične stvari, ki ostanejo takšne tudi ob koncu romana, saj se ne potrdijo ne za halucinacije glavnega junaka niti ne za morebitne trike. K fantastičnosti še dodatno prispeva duhovita domisljica pisatelja, ki romanu dodaja dve pismi: eno piše urednik (v slovenskem prevodu je to resnični urednik zbirke Vezi Miha Mate), v drugem pa se pisatelj Pavličić odpoveduje romanu, češ da je besedilo sila zanimivo, da pa ga on ni napisal. Torej naj bi bil tudi roman o ponarejanju ponarejen — nadnaravne sile so resnično prisotne in dejavne tudi v svetu zunaj samega romana, se pravi naši resničnosti.

Zanimiva sestavina tega ne navadnega dela so tudi elementi družbenega romana, saj je mogoče v določenih plasteh brati kot toman »o oblasti, o ideološki manipulaciji, o represivni sistemu do posameznikov, ki rušijo konvencije sistema, o naraščanju karizme ideoloških voditeljev«, kot navaja Vladimir Visković v spremni besedi. Junak pripovedi se namreč v romanu prelevi iz študenta, ki je v kolesju družbenih mehanizmov nepomemben delček, v

znano osebnost (za katero se, razumljivo, zanima tudi policija) in na koncu v voditelja novega gibanja, torej pomembno družbeno moč.

O romanu »Večerni akt« bodo slovstveni strokovnjaki verjetno še pisali in ga razčlenjevali, ker je zanimiv tudi s strokovne strani, za bralce pa velja, da je napeto in privlačno branje, po katerem se spleča poseči.

M. MARKELJ

Kamnite ladje Jadrana

Državna založba Slovenije je v visoki nakladi 24.000 izvodov izdala knjigo fotografij Iva Eterovića »Kamnite ladje Jadrana«, v kateri literarne črtice, ki jih je prispeval Čedomir Kolar, niso njen slabši del. Eterovića, fotoreporterja pri zagrebškem Vjesniku in mednarodnega mojstra fotografije, poznavalca jugoslovanske umetniške in reporterske fotografije ni treba posebej predstavljati. Ob »Kamnitih ladjah Jadrana« lahko le rečemo, da se je te monografije lotil še bolj zavzeto, saj je kot rojen Splitsčan posebej navezan na morje, obalo in njene ljudi. In tako se pred našimi očmi zvrste čudovite panorame in detajli od burje razbičanih skal in morja, sonca, nesbne sinjine, čolnov, mrež, rib, cerkva, pinij, mest, svetilnikov, trte, živali, jader in seveda ljudi. Eterovič je velik profesionallec s pretanjenim občutkom za pripoved, človeška dlani reče včasih več kot proleže bazilike, eno z drugim pa vse.

Ko zremo v te fotografije, se zavemo, da smo vse to že gledali, vendar ne videli. V tem je moč fotografije in vsake umetnosti, v nas sproži speče mehanske vrednotenja, lepote in čustev. Doživeti je tako popolno, da se ob zadnjem listu te razkošne knjige poistovetimo z mislijo soavtorja Čedomirja Kolarja: »Nepremično potujejo kamnite ladje, v čipkah pene, čez grenke valove izginjanja in nastajanja.«

Monografijo je natisnila tiskarna CGP »Delo«, oblikoval in opremil jo je Aleksandar Pajvančić—Alex, za slovenski prevod je poskrbel Marjan Poljanec.

J. SIMČIČ

M. BAUER

Politik in kipar

O tem, kako močan vpliv ima trebanjski Tabor likovnih samorastnikov na ustvarjalno klimo v občini, ni podatkov. Verjetno bi jih bilo tudi težko zbrati. Vendar je Stane Novak, sekretar občinskega sveta Zveze sindikatov Trebnje, živ dokaz, da »Tabor« vzbuja in prebujajo v ljudeh prikrito ustvarjalnost. Do pred sedmimi leti namreč Stane ni izdelal nobenega kipa. Ko pa je opazoval likovne ustvarjalce pri delu v Trebnjem, je nekako odkril, da bi lahko kaj takega počel tudi on.

»O tem, da bom kdaj tudi sam likovno ustvarjal, nisem nikoli razmišljal. Resda sem v šoli kot za šalo narisal zamljevid. Tudi slike sem vedno rad gledal. Celotno strop v dnevnici sobi nove hiše sem nameraval okrasiti s štukaturami. Toda nikoli poprej nisem naredil kipa. To se je zgodilo šele leta 1978. Zakaj sem se tega lotil šele tedaj? Kot sem že dejal, je prišla zunanja spodbuda s Tabora. Druga pomembna spodbuda pa je prišla iz domačega okolja. Dogradil sem hišo, otroci so zrastle in sam nisem več vedel, kaj početi s časom. Pa sem prijel v roke dleto in začel oblikovati kos lipovine. Kar

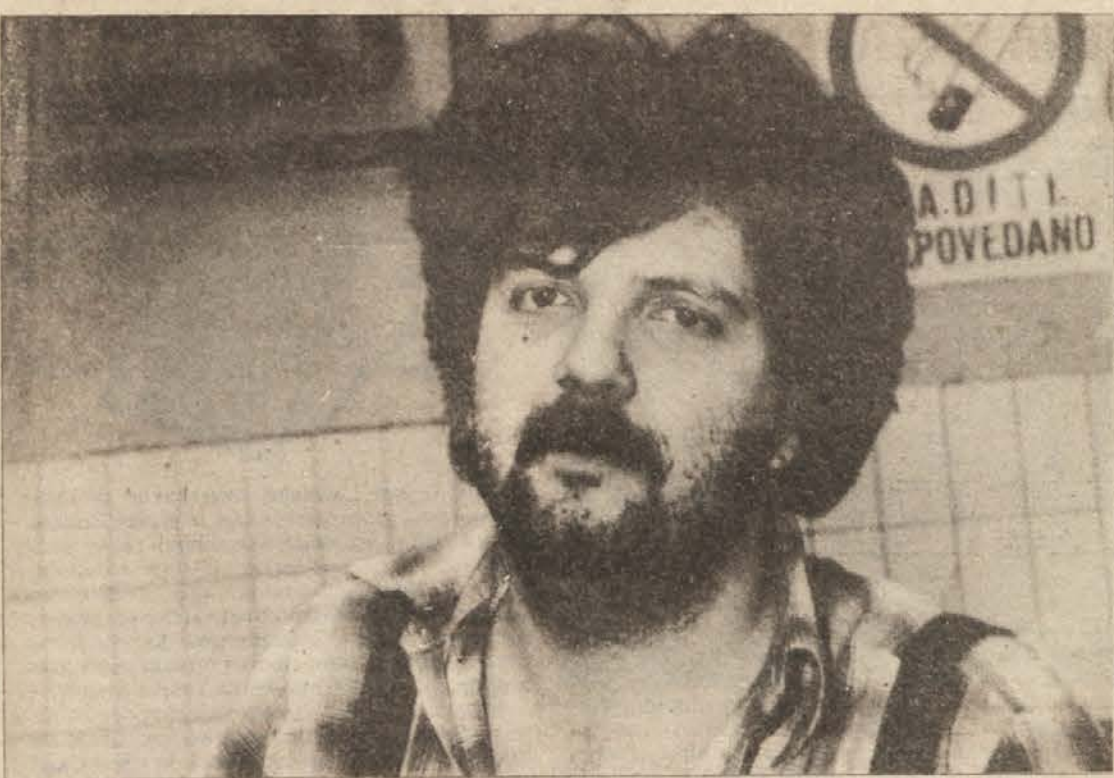
dobro mi je šlo od rok in pri četrtem kipu sem že vedel, da mi stvar leži, kot radi rečemo. Doslej sem ustvaril že okoli 50 kipcev. Seveda si še zdaleč ne domišljam, da sem prišel že na področje visoke umetnosti. Če bi za svoje zamisli lahko rekel, da so dobre in da me silijo h kiparjenju, pa je končna izvedba še vedno za mojimi pričakovanji. Naiva namreč ni zame, saj mi ne ustreza niti duhovno niti izrazno. Da bi kar tako posnemal kakšno kiparsko šolo ali celo enega samega umetnika, mi še na misel ne pride. Rešitev bi bila v tem, da bi se tehnično izpopolnil. Nameraval sem obiskovati tečaj za likovne samorastnike, a mi je zmanjkalo časa,« pripoveduje Novak.

Doslej je dvakrat sodeloval na Taboru likovnih samorastnikov v Trebnjem in tudi razstavljal. Udeležil se je več drugih skupinskih razstav, medtem ko do svoje lastne predstavitve še ni prišel. Za to niti ni bilo priložnosti pa tudi ustvaril je še pre malo. Resda bi bilo 50 stvaritev dovolj za predstavitev, toda večino skulptur je že oddal svojim prijateljem.

Sicer pa je Stane Novak, ki je sindikalni aktivist že dolgo vrsto let, od nek-

daj bil za to, da se kultura približa kar najširšim plastem prebivalstva. Ne gre samo za to, da je med drugim tudi njegova zasluga, da je občinska sindikalna organizacija prispevala 800 tisoč dinarjev za obnovu kulturnih domov v občini Trebnje. Tudi ko je bil v Trimu, kjer je opravljal med drugim funkcijo predsednika konference osnovnih organizacij sindikata, se je zavzemal za kulturo. Pred leti je dal pobudo za razstavo, na kateri so se potem predstavili vsi delavci Trima, ki so tako ali drugače ustvarjalni. In izkazalo se je, da je med njimi kar 70 članov delovnega kolektiva, ki doma slikajo, kiparijo ali se ukvarjajo s kakšno drugo dejavnostjo.

»Nad tem sem bil tudi sam presenečen. Saj pri nas skoraj ni človeka, ki bi ne imel takega ali drugačnega konjička. Tudi sam nameravam vztrajati. Predvsem bi se rad še dodatno izobrazil, zato redno spremljam razstave, zbiram kataloge, pregledujem knjige o umetnosti. V kvaliteti moram napredovati. Rad pa bi, da bi strokovnjaki ocenili tudi moje dosedanje delo.«

OBRAZI

V ROPOTU SE ROJEVA DOLENJEC

Tok, tok, tok — votli udarci po debilu so bili verjetno prva šifrirana sporočila, ki jih je človek pošiljal na daljavo, da bi se sporazumel s svojimi sosedi, jih obveščal o svojih lovskih podvigih ali pa svaril pred bližajočo se nevarnostjo. Tok, tok, tok — rojevanje današnjega sporočila ni nič manj hrupno, preišljam, ko stojim ob velikanskem tiskarskem stroju, ki drgetajoč in hrumeč iz velikih rol belega papirja v trenutku bruha na desetina lepo potiskanih, zgibanih in obrezanih časopisov. V njih so sporočila, ki bodo že jutri po tisoč poteh našla svoje bralce, v dolenjska mesta in vasi se bodo zjutraj napotili težko oprtani poštarji in jim ponesli Dolenjski list, ki ga v sredo zjutraj v tiskarni Ljudske pravice v nekaj urah izbruhne ropotajoči velikan.

Dolga pot je bila narejena v zgodovini človeštva, da smo od prvih glasov in znakov prišli do današnje tehnike obveščanja, in dolga pot je bila narejena, da je ta številka Dolenjskega lista, ki sedaj leti med ogromnimi valji tiskarskih strojev, dobila svojo vsebino in končno podobo. Kdo bi preštel vse ljudi, ki so udeleženi pri tem oblikovanju? Vendar, ta trenutek je usoda časopisa odvisna od ekipe, ki streže tiskarskemu stroju. Štirje so: dva strojnika in dva pomočnika. Njihovo oko budno spremlja drget tiskarskega papirja, ki kot neskončni trak drvi med valji, kontrolira, če je odtis pravi, če ni kje kakšne napake, in njihove s tiskarsko barvo zamazane roke se vajeno sprehajajo po regulacijskih ročkah in usmerjajo ubogljivega velikana k skrajni natančnosti.

Mladi Bojan Ciglič in njegov starejši kolega Alfonz sta strojnika na švedskem stroju Solna offset, s katerega je poletelo na dan že nič koliko števil Dolenjskega lista. Pomagajo jima še pomočniki strojnikov: Dušan, Ivan, Srečko in Alojz. Ne sicer vsi hkrati, kot rečeno, strežejo stroju le štirje, vendar mora vedno biti na voljo še

rezerva, kajti narava dela je taka, da stroj ne sme počivati. Časopisi so vezani na strogo določene roke izida in teh se je treba držati, čeprav je kdo od delavcev odsoten.

«Delamo v dveh izmenah,» pripoveduje o svojem delu Bojan Ciglič, «in popoldanska izmena mora zaradi obremenjenosti strojev dostikrat potegniti tudi dolgo v noč. Stroj, na katerem delamo, je že star in izrabljen, pa tudi tehnološko zastarel, zato se moramo vsakič dobro potruditi, da potegnemo iz njega kvaliteten izdelek. Kadar pa dela z vso močjo in je z njim vse v redu, nam srce kar poje. V nekaj urah natisnemo celotno naklado Dolenjca, nekaj manj kot trideset tisoč izvodov. Na tem stroju v Ljudski pravici tiskamo še Nedeljca, Tribuno, Mladino, Pavilho, Kmečki glas, Anteno, Pionirski list, Primorske novice, Gorenjski glas in precej manjših časopisov. Oddiha za stroj torej ni veliko.»

Tiskarski posel res ni najbolj lahak, vendar ga ima Bojan rad. Res je, da je hrup v tiskarni tak, da je pogovor skoraj nemogoč. Strojniška ekipa pa med delom tako ne potrebuje daljšega pogovora. Med sabo se sporazumejo s kretnjami in dogovorjenimi znaki in vsakdo ve, kaj mu je storiti. Tudi tega, da je ves zamazan s tiskarsko barvo in mazalnimi oljem, se človek navadi. Delo je razgibano in zanimivo. In vsakega novega in kvalitetnega izdelka se tiskar vedno znova razveseli. «Čeprav je s kvaliteto zadnje čase bolj tako,» nemočno zmigne z rameni Bojan, «veliko je odvisno od kvalitete papirja, ta pa ni vedno taka, kot bi si mi in vi želeli. To verjetno opazijo tudi bralci, saj zaradi slabega papirja včasih osebe na objavljenih fotografijah skoraj ni prepoznati. Tukaj smo tiskarji nemočni. Veseli smo, da papir sploh je, da smo imeli lani ob tem času kar hude zadrege zaradi pomanjkanja.»

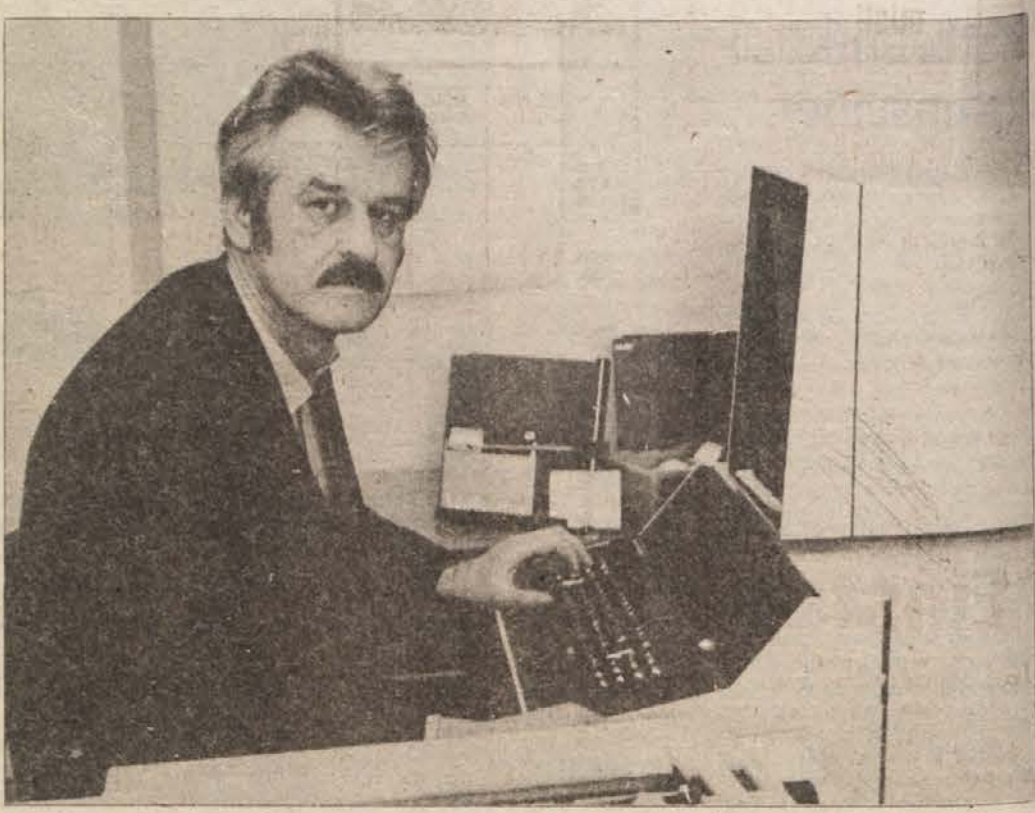
Bojan je rojen Ljubljancan, zato je njegovo stalno odpiranje Dolenjca ob stroju bolj strokovno tehnične narave, kot pa odraz zanimanja za vsebino. «Kadar imam čas, pa tudi v Dolenjcu marsikaj preberem. Res je, da sem Ljubljancan, da sem tam zršel in hodil v šolo, vendar je bila moja mladost tudi v Dolenjsko tesno povezana. Mati je namreč Dolenjka, doma iz Črešnjice pri Cerkljah. Tudi sedaj živi tam doli, stric Alojz Kerin pa ima v Črešnjici lepo kmetijo, na katero me zelo vleče, čim posije pomladno sonce. Rad pomagam na polju, v hlevu ali v vinogradu. Pri delu na dolenjskem polju in na svežem zraku se najbolj sprostim.»

Stroj ropota dalje, neskončna vrsta Dolenjcev se po tekočem traku pomika proti ekspeditu, kjer jim bodo urne roke nalepile naslove naročnikov, strojnika Bojan in Alfonz pa iz vrste kar naprej jemljeta nove kontrolne primerke in jih pregledujeta. In ko bo drugi dan nekje na Dolenjskem Bojanova mati prijela v roke Dolenjski list, bo imela še poseben občutek: «To mi pošilja sin,» bo pomislila. Za večino naših bralcev pa bo težko in odgovorno delo strojnikov v tiskarni, kljub temu da so pomemben člen pri rojevanju časopisa, ostalo anonimno.

TONE JAKŠE

VSAKDANJI KRUIH NA TISOČ NAČINOV

ČRNA UMETNOST V BELIH HALJAH

Grafične korenine vedo povedati, da je bil njihov poklic nekaj tako cenjen, da grafikov niso prištevali k delavcem, ampak k izobraženstvu. Praktičen dokaz te trditve je v Ljubljani bil ob plačilnih dnevih, ko so gospodje poročevalci (tako so takrat rekli novinarjem) v gostilni drobili plačilne kuverte skupaj z gospodi grafikami. In oboji so nazdravljali v belih rokavicah. Ugled pa je spremljalo tudi veliko znanje: Josip Vidmar je na primer časopišne kritike gledaliških premier lahko narekoval neposredno strojno stavcu. Več in pik Vidmarju ni bilo treba govoriti, samo po sebi se je razumelo, da jih črni umetnik (tako so rekli grafikom) dobro obvlada.

Danes ločila ne gredo brezhibno od rok celo srednješolskemu profesorju slovenščine, grafični poklic pa je še vedno zelo cenjen. In kdo je grafik? To je človek, ki se ukvarja z razmnoževanjem slik in besedil. Eden takih je tudi Novomeščan Marjan Moškon, inženir grafične tehnologije in vodja tozda Grafika pri DIC. V Grafiki pripravijo za tisk Dolenjski list in številne druge edicije.

Moškon, ki je začel kot novinar in tehnični urednik, pripoveduje, da segajo začetki moderne grafike na Dolenjskem v leto 1972, ko je Dolenjski list nabavil grafični računalnik IBM. Vse do takrat so stavek za naš tedenk vivali v svincu v Ljubljani. Grafična priprava z računalnikom IBM se je dobro obnesla, izpisovalci besedil so zvesto ropotali več kot 11 let, nato pa je zmanjkalo rezervnih delov.

«Z letom 1984,» pripoveduje Marjan Moškon, «smo prešli na fotostavek, oziroma grafični računalnik Varityper. Sistem fotostavka je pravzaprav stranska posledica ameriške zamisli, da bi novinarji pisali svoje prispevke na klasično tipkovnico, besedilo pa bi se ohranjalo na perforiranem traku, običajni compact kaseti ali pa na disketi. Svoj prispevek bi lahko pisec kontroliral na televizijskem zaslonu ali monitorju, vnašal vanj popravke ali ga kako drugače spreminjal in obdeloval. Kaseti ali disketa bi na koncu shranila čistopis, kaseto bi vložili v računalnik za grafično obdelavo, določili velikost in tip črk ter širino stolpca, nakar bi šla zadeva v računalnik za grafično osvetljevanje (odtod beseda fotostavek), ki bi nam določeno besedilo spravil na papir v željeni obliki. Tako dobljena besedila bi razporedili po časopišnih straneh, vse skupaj prefotografirali na filme in nato v tiskarni stiskali v offset tehniki.»

To zamisel so tudi uresničili, izpustili so le novinarje. Ti svoje prispevke še naprej oddajajo v klasičnih rokopisih, lektor jih popravi, nato pa pridejo v roke strojepisk na računalnikih za obdelovanje besedil. Naslednja stopnja je računalnik za grafično obdelavo, zadnja pa računalnik za izpisovanje besedil, ki je v bistvu fotografski povečevalnik, osvetljevalec. Zmogli bi osvetljevalne enote so zelo velike, stavek, ki ga vsebuje današnja Priloga, je osvetljen v slabih dveh urah, Dolenjski list pa je narejen v treh urah. Dnevna proizvodnja v naši grafični pripravi je 300.000 do 500.000 znakov, odvisno od zahtevnosti stavka. Ta kapaciteta nas uvršča med srednje velike tovrstne grafične obrate v Sloveniji. Zanimivo je, da so naši stroji lahko večnamenski. Imamo 3 pisalne stroje, en računalnik za obdelavo besedil, en računalnik za grafično oblikovanje in dva računalnika za osvetljevanje. Vse enote nam lahko služijo kot pisalni stroji, kar teoretično in praktično pomeni, da imamo lahko ob konicah 7 pisalnih strojev. Računalnik za grafično oblikovanje in računalnik za osvetljevanje lahko po potrebi služita tudi za obdelovanje besede-

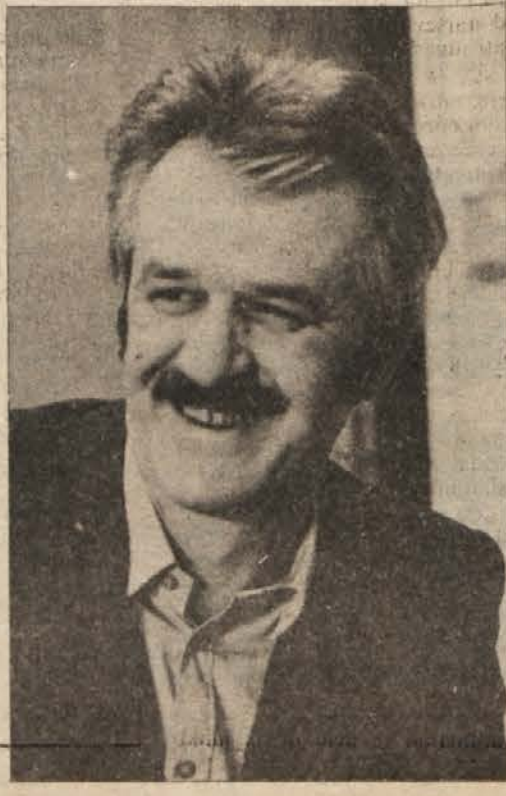
dil, računalnika za osvetljevanje pa kot računalnika za grafično oblikovanje. Ta zamenljivost pride še kako prav ob večjih svežnjih rokopisov ali okvarah.»

Pa bo kdo rekel: čemu vsa ta elektronika, ko pa je tudi v svincu mogoče v enem dnevu narediti katerikoli časopis! Moškon zagnano odgovarja, da je praktična hitrost fotostavka res samo za enkrat večja kot v svincu, zato pa je delo veliko manj naporeno in bolj čisto. Grafikami danes ne pravijo zamačrna umetnost v belih haljah. Seveda naš sogovornik takoj postreže s primerjavami. Stavka za eno številko Dolenjskega lista je nekoč tehtal 250 kg, danes pa samo še 25 dekagramov, kar je tisočkrat manj. Za izbiro črk v šestnajstih pisavah 74 velikosti bi v času svinca rabili dvorano, ki bi merila 200 kvadratov, črke bi bile zložene v 1000 velikih in težkih predalov. Pri fotostavku za vse to zadostuje ena sama aktovka. Povečale pa se bodo tudi hitrosti, računalniki z laserskimi izpisovalci stavka so že desetkrat hitrejši od današnjih izpisovalcev, vendar tudi tu še ni bila povedana zadnja beseda.

So vlaganja v vsak dan dražje grafično elektronsko smotrna, mar v dobi informatike ne bo odklenalo tudi časnikom in knjigam? Moškon je prepričan, da ima moderna grafika svetlo in pomembno prihodnost. Najprej zato, ker je za branje knjig in komentatorskega časnika potreben neposreden stik (človek ju rad vzame v roke, to je skorajda obred) torej se jima ne bomo odpovedali, drugič pa zato, ker bo informacijska družba potrebovala neznanse količine teksta.

«Vse te video in teletekste, mikrofilme, interne informacijske sisteme itd. bo treba z nečim hraniti,» pravi Marjan Moškon. «Hranili jih bomo z informacijami v obliki črk in stavka. Črka bo še naprej osnovni zidak komunikacije in informatike. In mi jo bomo proizvajali, v milijonih, desetinah milijonov kosov na uro.»

MARJAN BAUER

NAGRADNA KRIŽANKA - NAGRADNA KRIŽANKA

DL	LESTENEC	SPOKORNIK	ANTIKVAR	TOPE FORNEZI	DL	LANSKO LETO	PANTOMIMIK VALDES	DJEKLITEV	UJEDA
IMETJE/ FOSFOR					AZ. DRŽAVA /IT. SLIKAR IN ARHITEKT				
POTAPLJAŠKA OBLEKA									SOL OČETNE KISLINE
KATRAN				TRZASKI SLIKAR					
NRAVO-SLOVJE/CEKAN						PISATELJ PEROCI/ PESNIK LJUBEZ. PESMI			
DL	FR. PISA-TELJICA	ZBOR/FR. REKA		MERJASEC/MADEZ					
SMUCAR-SKA DISCIPLINA				-STRENA SVETA-				NEON/ PREVOZNO SREDSTVO	
PRITOK RENA				NADAV/ESTONEC		OKRASJE/JAREM			
GRELNO TELO					ZANIKANO NASPROTJE /IVAN TAVCAR				
ANGL. Z. IME			NORD. SMUCI		FRANCOSKI TELOVNIK				
KING COLE			KRADLI-VEC		SPONA				DL

DL
FR. PISA-TELJICA
ZBOR/FR. REKA
MERJASEC/MADEZ
-STRENA SVETA-
NADAV/ESTONEC
ZANIKANO NASPROTJE /IVAN TAVCAR
FRANCOSKI TELOVNIK
KRADLI-VEC
SPONA
DL

Einsteini ne nastanejo sami

Kaj odločilno oblikuje velike talente? — Zelo važno je, kako se otrok razvija v najožjem družinskem okolju — Tri stopnje razvoja

Kaj je iz malega Alberta naredilo velikega in slavnega Einsteina, iz malega Yehudija slovitega solista Menuhina, iz Ivančka našega velikega Cankarja? Od kod in kako nastanejo veliki talenti, to je bila vedno velika skrivnost, poiskovali so jo razrešili, pa ni nikoli manjkalo. Med novjšimi je tudi študija, ki jo je opravil Benjamin Bloom, raziskovalec vzgojnih procesov z univerze v Chicago. Nedo dolgo tega je zaključil petletno študijo, v katero je zajel 120 velikih talentov, od olimpijskih zmagovalcev v plavanju, ralcejev, pianistov, kiparjev in znanstvenikov do matematikov svetovnega slovesa, torej vrhunske talente z različnih področij. In njegova za marsikoga presenetljiva ugotovitev je, da se veliki talenti ne rodijo, marveč nastanejo skozi vzgojne procese. Če ima raziskovalec Bloom prav — med strokovnjaki za vzgojo menijo, da ima — potem to pomeni, da je v vsaki generaciji otrok veliko več možnih genijev, kot običajno mislimo. Velika večina otrok se lahko nauči skoraj vsega, le če jim nudimo prave razmere. Človeške zmogljivosti so veliko večje, kot jih lahko izmerimo z inteligenčnimi in podobnimi testi, zatrjuje Bloom. Da bi odkril »prave razmere«, je Bloom s skupino raziskovalcev pregledal razmere, v kakršnih so osebnostno rasli številni svetovno znani talenti. Izbirali so predvsem mlajše osebnosti, stare manj kot 35 let, ker je pri teh ljudeh spomin na otroštvo še živ in nepopačen ter neoplešan in ker so v večini primerov še živi starši in učitelji, ki so lahko določena dejstva potrdili oziroma natančneje pojasnili. Ko so raziskovalci opravili že več razgovorov, je bilo že videti, da se bolj ali manj pojavlja en in isti vzorec, za katerega je bil značilen zelo velik vpliv doma na rast talenta, čeprav skoraj noben od staršev ni imel namenov vzgojiti super zvezdo. Če bi se odločili, da vzgojijo velik talent, potem bi jim namen najbrž propadel, ker bi na otroka preveč pritiskali, — pojasnjuje Benjamin Bloom. Starši so le skrbno pomagali otroku in pač naredili tisto, kar je zahteval njegov osebnostni razvoj in razmere. Še največkrat pa je bilo vmes naključje, če lahko tako imenujemo nekatere navade staršev. Študija je pokazala na več primerov, ko so starši že v zelo zgodnji dobi otroka seznanili ali s športnimi igrami, umetnostjo, jim zbudili zanimanje za slavne osebnosti ipd., vendar brez namena, da bi otroku vsilili interes. Če je v nekem domu slišati veliko glasbe, potem to ne pomeni, da bo otrok glasbenik. Toda če doma ni nič glasbe, potem skoraj zanesljivo ne bo! — je Bloom zapisal v knjižni izdaji študije. Veliki talenti običajno tudi niso takoj vidni. Mozartov je res zelo malo, vendar pa se ob primernem zanimanju in delu otrok lahko razvije do neslutnih možnosti. Študija je pokazala, da velika večina kasnejših vrhunskih talentov v prvih letih vzgoje in izobraževanja ni dala slutiti, kako visoko bodo šegli. Presenetljivo je, da so sedanjí veliki matematiki imeli zvečine težave pri tem predmetu v šoli, da več kot polovica vrhunskih pianistov nima absolutnega posluha, da kasnejši olimpijski plavalci niso bili zmagovalci prvih plavalnih tekem itd. Vendar so vsi ti otroci imeli nekatere naravne danosti, kot je občutek za ritem, smisel za abstrakcijo, primerno razvito telo. Vse to pa bi jim ne hasnilo kaj dosti, ko bi jim ne stali ob strani skrbni starši ali vzgojitelji, najboljše pa, če kar oboji. Bloom je v razvoju talentov odkril tri pglavitne stopnje. Prva stopnja je, ko se otrok vname za določeno stvar, sledi stopnja učenja, obvladovanja tehnike in premagovanja težav (tu je zelo važno, da se otrok nauči od staršev vztrajnosti pri premagovanju začetnih in sploh vsakršnih težav), tretja stopnja pa je, ko talent začne svoje sposobnosti razvijati po svoje in razvije osebni slog. Starši naj bi na prvi stopnji dali otroku predvsem poguma in podpore pri njegovemu zanimanju, kasneje, ko je že videti, da ima otrok veliko veselje z določeno dejavnostjo, pa naj mu pomagajo s pohvalami, pozornostjo in spodbujanjem. V kasnejših stopnjah razvoja starši lahko razvijajočemu se malemu geniju nudijo le razumevajoče in ljubeče vzdušje, pomagajo premagovati poraze in slaviti uspehe, medtem ko mu pomagajo prebrskati zahtevne težave strokovnjak, učitelj, trener. V vsakem otroku je skrit neki talent, naloga staršev pa je, da ga pomagajo na nevsiljiv način odkriti in razviti. Nič hudega, če se iz otroka ne bo razvil genij, tudi dober amaterski glasbenik, slikar, šahist, športnik ima bogatejšo življenje kot nekdo, ki ga vodijo po svetu le površni nagibi in gola zunanjsčina. Bloomova odkritja, če seveda združijo resnejši znanstveni pretres, pozivajo tudi k temu, naj starši dandanes, ko družina že tako živi dokaj osiromašeno družinsko življenje, le posvete več skrbi svojim otrokom v njegovih rosih, a kakor je videti, odločilnih letih. Za to ne sme biti izgovora, da ni časa, da bo otrok prišel na vrsto kasneje, ko bodo urejene materialne zadeve. Dnevi prehitro teko in otroci prehitro rastejo! MiM (Vir: Reader's Digest)

JOŽE RAMOVŠ

Nasodiščusem povedala, čeprav težko. Obravnavo smo odložili za šest mesecev. Kako mučno je bilo! Kako moram igrati dva obara! Končano je bilo mimogrede. Tako kot meni, mislim, da je bilo tudi njemu grozno pri srcu. Da bi vse skupaj nekoliko preusmerila, sem ga povabila s seboj kupovat škornje. Kupila sva še zanj in za Alenko. Dogodek pijančkom na cesti v njenem dnevniku 18. novembra kaže resne razsežnosti njenega medsebojnega odnosa in do pitja. Miha je zapisal: »Med potjo sva se pogovarjala o raznih rečeh, dokler ni žena opazila nekoga, ki je bil opit. Pogovor je obrnila v to stran. Vprašala me je, kako se počutim, ko vidim takega človeka. Včasih nisem nič premišljeval, če sem videl, da je človek pijan. Ko pa sedaj to opazim, mi ni vseeno, ko si mislim, da sem bil tudi jaz na tej poti.« Tončka pa piše: »Videla sva tudi zelo pijanega moškega iz našega kraja. Rekla sva sem, naj si ogleda, kakšen je bil videti, ko je bil pijan. Mislim, da je bil velik zadregi, meni pa gre na bruhanje, ko pomislim, da sem lahko eno uro s takim živela. To sem mu tudi rekla. Na pol za šalo, na pol zares je rekel, da nesmem opravljati človeka, ki je bil žejen.«

Torek, 5. 2. 1980

Družinsko urejanje Gabrovih ni steklo najbolje, hujskih zapletov pa doslej tudi ni bilo. Do danes sta redno pisala dnevnik, odslej pa bosta tednik. Žena je v 150 dneh napisala skoraj 150 strani iz poglavljenega dnevnika, ki lepo razodeva njeno notranje dogajanje in družinsko stanje v tem obdobju. Mislim, da ji je bil dober pripomoček za zorenje in ovedanje. Mož je pisal dnevnik 120 dni, navadno nekoliko krajše od žene, popisoval je dogodke, ob pisanju je pomalem šele začel razmišljati. Njegov dnevnik je bil precej suhoparen.

Video zlo

Nam se zaenkrat še ni treba bati, da bodo našo mladež ob vseh drugih nevarnostih pokvarili še trgovci z videokasetami, na Zahodu pa je zaradi njih kar precej hude krvi. Trgovci si s prodajo in posojanjem videov nabirajo lepe dobičke, starše in vzgojitelje pa boli glava zaradi vsebine posnetkov. Mladež v razvitih državah namreč ne kupuje in si sposoja le poučnih in vzgojnih kaset, marveč sega po filmih groze, nasilja in pornografskih kasetah, da zelo približjenih posnetkov zabavne glasbe sploh ne omenjamo. Žal pa je na teh priljubljenih kasetah več takega, kar odrasčajoči mladini škodi. Ameriško strokovno združenje za raziskovanje vpliva nasilja na televiziji ugotavlja, da nasilje, prikazano v rednem televizijskem programu in v programu po lastnem izboru, kar omogočajo videokasete, slabo vpliva na mladino. Izvzeti niso niti posnetki glasbenih skupin. Tudi na njih je veliko preveč prizorov nasilja. V Zahodni Nemčiji so napravili korak naprej od golega ugotavljanja in prejšnji mesec z zakonom prepovedali prodajo in posojanje videokaset z grozljivkami in filmi nasilja ter trdo pornografijo.

Zgodovina v zvonovih

Kaj pripoveduje 65 bronastih zvonov, starih 2.500 let — Stari Kitajci so bili poznavalci akustike

Profesor glasbe Ernest G. McClain zatrjuje, da so stari Kitajci pred 2500 leti imeli tako razvito vednost o akustiki, kakršne Evropa ni dosegla nadaljnjih dvesto let. Že v tisti davni preteklosti so znali natančno določati frekvence zvoka. Dokazuje za to trditev vidi v zbirki 65 bronastih zvonov različnih velikosti. Izkopali so jih leta 1978 iz groba starega Yija, vladarja nekdanje kinezijske Zeng, ki je živel in vladal v 5. stoletju pred n.š. Zvonovi so pravo čudo metalurške spretnosti, saj največji med njimi meri v višino poldrugi meter. Naj omenimo, da so v tistem času na Zahodu zmogli uliti le največ 20 cm visoke zvonce. Kitajski zvonovi niso uliti v krožni, marveč v vretenasti obliki, zaradi česar daje vsak zvon dva različna tona, odvisno od tega, po kateri strani ga udarimo. Še bolj presenetljivo je odkritje, da so zvonovi izredno natančno uglašeni. Raziskave so pokazale, da glasovno obsegajo več kot pet oktav, tonsko pa ustrezajo sodobni kromatični lestevici, zasnovani na 12 podtonskih razmerjih. To odkritje je zavrglo dosedanja zgodovinska spoznanja, po katerih naj bi Kitajci razvili 12-tonski sistem precej stoletj kasneje. Stari kitajski mojstri so pri uglaševanju zvonov nedvomno poznali pglavitne akustične zakone, sicer svojega dela ne bi mogli opraviti s presenetljivo natančnostjo. Zvonovi niso le izredno uglašeni v razmerjih med seboj, marveč tudi glede na absolutne standarde. Srednji ton C ima po teh standardih frekvenco 256 hercev. Ko so izmerili frekvenco zvona, ki v starodavni zbirki kitajskih zvonov predstavlja ta ton, so sodobne naprave pokazale, da zvon vibrira s frekvenco 256,4 herca. Ne pozabimo, da so zvon uliti in uglašili pred poltretjim tisočletjem! Prav vsi zvonovi sicer niso uglašeni tako izjemno natančno, a za človeško uho odstopi samo občutni. Vsekakor so nekdanj na 65 zvonov iz groba vladarja Yija lahko izvabljali lepe melodije. Prav zaradi vretenaste oblike so zvonovi dajali čist, a kratkotrajnejši zvok, kot jih dajejo današnji zvonovi, kar je za igranje melodij primernejše. Kakšne so bile tiste davne melodije, pa ne bomo nikoli zvedeli. MiM (Vir: Scientific A.)

Sam se iztrebi

Odkrili postopek za samouničenje plevla

Za vsakdanji kruh se na poljih človek ne bori samo s sušo in drugimi vremenskimi nadlogami, marveč tudi s številnimi rastlinskimi in živalskimi škodljivci, ki si jemljejo svoj delež. V tej borbi prihajajo na dan nova in nova orodja, v zadnjem času pa predvsem taka, ki naj ne bi zastrupljala okolja in tako posredno večji kos kruha zagotovila le kratkotrajno. Znanstveniki razvijajo takšne kulturne rastline, ki se same branijo pred škodljivci, hkrati pa iščejo poti, kako škodljivce spremiti v samouničevalce. Skupini raziskovalcev z univerze Illinois je uspelo odkriti način, kako nekatere vrste plevla tvorijo klorofil, nadvse pomembno snov v zelenih rastlinah, brez katere rastlina ne zmore opraviti svojih osnovnih življenjskih procesov. Na osnovi teh spoznanj pa so našli tudi postopek za samouničenje plevla. Ponoči plevel poškrbijo z raztopino, ki vsebuje posebne aminske kisline ALA, ki so nujno potrebne za tvorbo klorofila. Podnevi se snov začne v plevlu pod vplivom sonca spreminjati v klorofil. Preobilje te snovi in odpadnih produktov tako močno oslabi tkivo rastline, da začne iz nje uhajati sokovi. V nekaj urah se rastlina posuši in odmre. Vendar takšen postopek ne vpliva na procese v kulturnih rastlinah, kot sta bombaž in soja. Koristnost novega postopka za uničevanje plevla je torej očitna.

Od povsod

Dostop do znanja — Preko satelitov vsak hip

V odmaknjem kraju južnoafriške države Svazi je zbolel neki deček. Zdravnik, ki se je s terenskim vozilom prebil do njega, se je znašel pred nerešljivo uganjo; bolezní ni mogel določiti. Zatorej se je posvetoval s strokovnjaki v Veliki Britaniji, na tisoče kilometrov daleč. Pomagali so mu še isto uro in rešili dečka. Fantastika? Ne! Zdravnik je imel v svojem terenskem vozilu najnovejšo napravo, ki omogoča navezavo komunikacijskih stikov preko satelitov s katerokoli točko na svetu. Naprava je izdelala podjetje za računalniško analizo in programiranje iz Berkshira. Je ravno prav majhna, da jo je mogoče spraviti v kot terenskega vozila, izkaže pa se lahko kot zelo koristna. Služi kot premočna telefonska centrala, hkrati pa omogoča tudi prenos teleksa, slike dokumentov in digitalnih podatkov. Zamislili so si jo predvsem kot pomoč nerazvitemu svetu za navezavo stikov z razvitim svetom. Ustrezne informacije so lahko v veliko pomoč v primeru bolezni in naravnih katastrof.

DOLGA POT GABROVIVH

V terapevtsko skupino se je žena kar dobro vključila. Ne spregovori pogosto, kar pa reče ali vpraša, je zelo tehtno in osebno. Mož je seveda še v obdobju jezne abstinence, je pa toliko navezan na ženo, da ob normalnem odporu alkoholika v tem obdobju zdravljenja še kar napreduje. Njegov glavni izgovor je, da mu prihajanje v skupino in terapevtske dejavnosti požro preveč časa, ki ga potrebuje za šolanje na delovodski šoli. Nekajkrat je zaradi izpita že izostal od terapevtskega sestanka. Sicer pa se čuti v skupini že veliko bolj domač. Žena vidi razloge tudi drugje. Takole piše: »Moj mož se najbrž še dolgo ne bo vključil v skupino. En razlog je gotovo samozavest, ki je, kot vemo, nima noben alkoholik, drugi pa je, da nobeden od naju ni vaju govoriti pred ljudmi, ker nama tega nikoli ni bilo treba. Zato nama je težko strniti misel v nekaj lepih stavkih. Oba pa imava tudi občutek manjvrednosti. Ne vem, kako bi to povedala, ker imava med vsemi v skupini najmanjšo izobrazbo.« Obema je sedaj nadležna javnost. Njo obrekuje okolica. Neko soboto sredi decembra je v dnevniku napisala: »Ko sem prišla iz trgovine, me je sosed povabila na kavo. Punci sta bili v glasbeni šoli, mož v službi, pa sem šla. Saj se skoraj ne vidim, odkar sva se začela zdraviti. Kar tako sem jo vprašala, kaj se govori o nas, odkar se zdravimo. Ni veliko vedela, le da me ljudje obsojajo. Nekateri govorijo, da sem moža prevarala, nato pa vložila zahtevo za razvezo. Zamislila sem se.« Moža je že sram v javnosti. V sebi je že marsikaj dojel o alkoholizmu. V svojem dnevniku piše o neki ženi, ki se je ločila, ker se mož alkoholik ni hotel zdraviti: »Vidim, da so bile pri njih podobne težave, kot jih je imela moja žena. Leto je razlika, da sem jaz priznal, da imam rajše otroke in ženo kot alkohol. Jaz sem to spoznal že prej, kot sem prišel na zdravljenje.« V torek, 25. decembra, smo imeli v skupini silvestrovanje: medsebojno žrebanje daril, ki jih je vsak član pripravil doma, prigrizak, petje, šale. Miha ga je popisal takole: »Današnji dan mi bo ostal v trajnem spominu. Ze pred tednom sem razmišljal, kako bo potekalo to naše silvestrovanje. Naše tovarišice so praznovanje lepo pripravile. Vidim, da se imamo ljudje lahko lepo brez pijače in gostilne. Meni je prav ugajalo in sem se dobro počutil, čeprav sem še med potjo imel pomisleke. Najbolj pa sem se zamislil, ko je vsak na kratko povedal, kaj je dosegel v letošnjem letu in načrte za prihodnje leto. Vidim, da smo vsi imeli približno iste težave in imamo podobne cilje.« Na silvestrovanje so se doma pripravljali vsak po svoje in si od njega veliko obetali, potem pa je spet prišlo do izbruhov napetosti. Obdobje prilagajanja na nove družinske vloge je zahtevno, zato ni čudno, da žena v dnevnikih včasih piše o krasnih trenutkih medsebojnega pogovora, zaupanja in čustvene topline, drugič pa spet čisto drugače: »Ponovno sem opazila, da mi gre mož na živce, ker je tako napet in živčen. Čeprav se zavedam, da tega nočem, mi vseeno uide.« Ali pa: »Kako sva nerodna! Zjutraj, še v postelji, je poskušal nekoliko opravičiti sinočno ravnanje, jaz pa, kot da sta v meni dve osebi, hnočem ga sprejeti, a ga odbijam. Vse je šlo kar lepo, dokler ga med potjo nisem vprašala, če jemlje tetidis. Beseda sem in tja, in že se je glas zvišal najprej njemu, potem še meni, češ da mu nič ne verjamem. Pridružila se je še Alenka, da sem res nemogoča, ker mu ne verjamem in ne zaupam. Nekajkrat je naju opomnila, naj nehava, potem je iz protesta tekla nekaj metrov pred nama. Kot včeraj sva se tudi danes malo pred domom močno usekala, vendar nobeden ni jezen. Zdi se kot nekakšno olajšanje.« Nezaupanje glede pitja sta razčiščevala že nekajkrat v decembru in ga opisala v dnevniku. Tončka na primer piše z značilnim nezaupanjem, ko ji njeno zagrenjeno gledanje tudi po očitnem dokazu ne da miru. »Ko je danes prišel iz službe, je imel tako čudne oči. Tedaj sem ga vprašala, če ni pil. Rekel je, da ni. Ampak jaz sem bila kot poparjena. Spomnil se je in pred menoj vzel tetidis. Bila sem nekoliko pomirjena, ne popolnoma. Včasih tudi v tablete ne verjamem.«

Spor hotel rešiti s pištolo

Leto in 3 mesece zapora za Romana Brajdiča, ki je hotel Julija lani ubiti Romana Tasiča — Romski obračun posledica dolgotrajnega spora

NOVO MESTO — 25-letni Roman Brajdič iz romskega naselja Žabjek je moral pred dnevi sedeti na zatožno klop novomeškega sodišča. Obtožnica mu je očitala, da je skušal lani 5. julija ubiti svojega soseda Romana Tasiča, s katerim sta bila že dalj časa v sporu. Kot je pokazala obravnava, sta si družini že prej večkrat grozili, celo z ubojo, naposled pa je v lanskem poletju počilo.

Tasič je tistega 5. julija pomagal Antonu Kužniku pri popravilu njegovega osebnega avtomobila, ki se mu je pokvaril na cesti pred Žabjekom. Med opravo je h Kužniku in Tasiču nenadoma pristopil Roman Brajdič in slednjega s pištolo udaril po glavi. Tasič je Brajdiču pobegnil v svoj avtomobil, ki je stal nedaleč od Kužnikovega. Takrat sta do Brajdiča pritekli tudi mati in sestra ter ga vlekli nazaj. Brajdiču pa očitno ni bilo do premirja, pač pa je iz razdalje kakih 14 metrov ustrelil proti Tasiču. Na srečo je krogla kalibra 6,35 zadela le v stebel nad vrati, kar je Tasiču rešilo življenje.

Brajdič je na obravnavi dejanje zanikal, trdil je celo, da on sploh ni tisti,

ki je streljal, priznal je le, da je Tasiča udaril. Po njegovih navedbah naj bi zatem ustrelil Tasič kar pa so številni razpoložljivi dokazi ovrgli. Sprčo sledov krogle na Tasičevem avtomobilu in Kužnikovega prepričljivega pričevanja sodišče ni imelo razloga za

DEŽURNI POROČAJI

OB REZERVNO KOLO — Karlovcen Branko Devčić je 13. februarja parkiral tovornjak ob magistrali med Ljubljano in Zagrebom. Vozilo je zaradi okvare pustil pri Medvedjeku, sam pa odšel po pomoč. Ko se je naslednji dan skupaj z mehaniki vrnil k vozilu, je ugotovil, da mu je medtem neznan tat ukradel rezervno kolo, vredno okoli 25.000 din.

IZ STANOVANJA KRADEL ZLATNINO

BREŽICE — 15. februarja med 10.30 in 11.30 je nekdo vlomil v stanovanje Slavice Erban iz Ulice Veljka Vlahoviča v Brežicah. Neznanec je Erbanovi ukradel dva zlata ženska prstana, 4 zlate obeske, dve zlati verižici, zlato zapetnico in za nameček še 2 ti-sočaka gotovine. Skupaj povzročena škoda znaša po nekaterih ocenah preko 100.000 din. Za torilecem, še poizvedujejo.

S cigaretom v lakirnici in papirnici

Malomarnost in neosveščena sovražni-ka požarne varnosti v Posavju

KRŠKO — Čprav medobčinska požarna inšpekcija MI Krško, ki pokriva območje treh posavskih občin, v svojem letnem poročilu ugotavlja, da se je stanje požarne varnosti lani v brežiški, krški in sevniški občini izboljšalo, ni pravih razlogov za zadovoljstvo.

Največje kršitve predpisanih požarnovarnostnih ukrepov je požarni inšpektor ugotovil v SCT—tozd PKM Brežice, SOP—tozd Oprema Krško in Metalni—tozd TLK Krmelj, kjer so delavci v lakirnici kadili in uporabljali odprti ogenj. V lesnopredelovalni industriji je ugotovil kršitve v dobovski organizacijski enoti Tovarne pohištva Brežice, v Novole-sovih tozdih Bor Krško in Lipa Kostanjevica ter v sevniškem Stillešu, kjer so bile založene gasilne naprave, poti umikala, električni razdelilniki, gasilne naprave pa niso bile pregledane v predpi-sanem roku in niso bile na svojem mestu. V kostanjevski »Lipi« so delavci kadili v proizvodnih prostorih in zidna hidrantna omari-ca ni bila pripravljena za gašenje, ker je bila priključena cev za hlajenje obdelovalnih strojev. V temeljni organizaciji Papirkonfek-cija krške tovarne Djuro Safaj so kljub prepovedi delavci kadili in uporabljali odprti ogenj v tiskarni in drugod, kar bi lahko povzročilo katastrofalne požare.

Pri pregledu poslovalnice Številka 13 Emone Posavje v Brežicah je požarni inšpektor ugotovil, da lahko vnetljive tekočine skladiš-čijo in pretakajo v prostorih, ki ne ustrezajo predpisanim zahtevam, zaposleni pa niso znali gasiti z gasilnimi napravami.

Večji turistični objekti v Posavju imajo veliko pomanjkljivosti, saj so hoteli brez zasilne razsvetl-lave, slabo vzdržujejo elektroinstalacije, plinske postaje in dimno-vodne naprave, hidrantne omari-ce so bile nekompletne, nasploh pa so preslabo opremljeni z gasilnimi napravami, nimajo urejenega dežurstva oz. varovanja objektov in pod.

V brestaniški-Elektrarni in sevniškem Stillešu si niso pridobili strokovnega mnenja za vgrajena tehnična gasilska sredstva niti niso odpravili pomanjkljivosti. Pri pregledu domov upokojenec Krško in Sevnica je požarna inšpekcija ugotovila, da je reše-vanje nepokretnih možno le z dvi-galom, ki pa nima rezervnega napajanja in bi bilo reševanje v primeru izpada električne napetosti nemogoče.

P. P.

dvom. Ugotovilo je celo, da bi krogla, če je ne bi ustavil avto, zadela Tasiča naravnost v prsi.

Senat sodišča je Brajdiča obsodil na 1 leto in 3 mesece zapora, v kazni pa mu vstrel pripor, ki ga je prejel med 5. julijem in 22. avgustom po nalogu preciskovalnega sodnika. Ob izreku kazni je sodišče upoštevalo izvedensko mnenje psihiatra, da ima Brajdič bistveno oslabiljene zmožnosti razumske presoje in obvladovanja čustvenih reakcij. Prav to in pa njegovo ne-kaznovanost ter skrb za dva mladoletna otroka je sodišče pri izreku kazni šlo Brajdiču kot olajševalne okoliščine.

Sodba še ni pravomočna.

B. B.

PRED ZIDANICO NAŠLI MRTVEGA

CIRJE PRI RAKI — 11. februarja b 14.30 so v Cirju pri Raki pred njegovo zidnico našli mrtvega 71-letnega Alojza Rajha z Rake 72. Ogljed je pokazal, da je Rajh 10. februarja popoldne odšel k zidnici, ko pa jo je zapuščal, je padel in obelzjal ter čez noč zaradi podhlade umrl. Preiskava ni odkrila na pokojniku nikarkršnih znakov nasilja.

IZ ŠOLE ODNESEL KAVO IN VINJAK

NOVO MESTO — V noči na 14. februar je nekdo vlomil v srednjo šolo tehnične in zdravstvene usmeritve v Novem mestu. Vlomilec je prišel vanjo skozi vrata na zadnji strani stavbe, nato pa je brskal po prostorih ter vladil v omare in mize. Našel je nekaj drobiža in ga pobral, poleg tega pa odnesel še 1,5 kilograma kave in dve steklenici vinjaka.

DIMNIK SE JE PREGREL

ŠEDEM — 16. februarja okoli 21. ure je prišla na podstrešju stanovanjske hiše Bože Zakska iz Šedma do požara, ki pa se ga sodejce in krški gasilci na srečo dovolj hitro pogasili. Kot je pokazala preiskava, je požar zakrivilo pregrete salonične dimnika.

Posojilo je pravica, ne milost

Ustavno sodišče razveljavilo določbo pravilnika iz sevniške Lisce

LJUBLJANA — Pred nekaj dnevi je Ustavno sodišče SRS razpravljalo o spornem pravilniku o uporabi sklada skupne porabe in tozdu sevniške Lisce Blagovni promet in odločilo, da je bila pritožba delavke, ki je sprožila oceno ustavnosti in zakonitosti tega pravilnika, povsem utemeljena.

Po eni od določb-75. člena tega pravilnika je pravica delavca do stanovanjskega posojila omejena, kot je bilo to nedavno v Kočevju, kjer je Ustavno sodišče prav tako spreminilo pravilnik. Gre za to, da ima pravico do posojila le delavec, »ki gradi, adaptira in kupuje hišo, oziroma stanovanje v občini, kjer se nahaja delovno mesto, ali kraju, kjer ima ob vložitvi prijave

AVTOMOBILIST SPREGLEDAL PEŠČA

SENOVO — 14. februarja je prišlo okoli 21.10 do hujše prometne nezgode, v kateri se je poškodoval 43-letni pešec Ludvik Gabrič s Senovega. 39-letni Alojz Brezovšek s Senovega je tisti večer peljal osebni avto s Senovega proti Brestanici, na cesti ob koncu naselja pa mu je nasproti po levni strani prihajal Ludvik Gabrič. Brezovšek je pešca spregledal in ga zbil izven ceste, po nezgodi pa je odpeljal še kakih 700 m naprej, se vrnil do poškodovanega Gabriča, ga naložil v vozilo in odpeljal v senovski zdravstveni dom, kjer so ugotovili več hujših poškodb. Obstaja sum, da je Brezovšek vozil vinjen, zato je bil odrejen odvzem krvi.

Prijeli pobegla kaznjenca

Branko in Darko Brajdič sta ponovno za zapahi

KRŠKO — Tamkajšnji miličniki so 11. februarja ob pomoči in sodelovanju uslužbencev krške UNZ prijeli pobegla obsojenca, 28-letnega Branka Brajdiča iz romskega naselja Rimš in 5 let starejšega Darka Brajdiča iz Kerinjeja vrha.

Omenjena kaznjenca sta bila že več mesecev na begu, ušla pa sta iz ljubljanskih zaporov oziroma KPD Dob. Vse kaže, da sta med večmesečnim begom storila več kaznivih dejanj, vendar je o tem prezgodaj govoriti, saj preiskava še ni zaključena.

Ob stotaku kazni še izgubljena odškodnina

Neuporabljanje varnostnih pasov ima lahko hude posledice — Zahtevke bodo zavarovalnice zavračale

Verjetno sedaj med nami res ni voznika, ki ne bi vedel, da se mora med vožnjo pripenjati z varnostnim pasom, toda le koliko nas ve, da neuporaba varnostnega pasu prinaša poleg tistega stotaka kazni, ki jo šoferju ali sopotniku odmeri miličnik, še veliko hujše posledice? Kaj lahko se namreč zgodi, da vam zavarovalnica, če ob morebitni nesreči ne boste privezani, ne bo priznala pravice do celotne odškodnine.

Kakšnih podatkov o tovrstnih tožarjenih in pravdah v letošnjem letu, kar velja zakon o obveznem pripenjanju, resda še ni, zato pa imamo pred seboj sodbo Vrhovnega sodišča SRS iz leta 1977. Senat je odločil, da je bil za nastalo nesrečo soodgovoren tudi sopotnik, ker ni uporabil varnostnega pasu, ki mu je bil na razpofago. Sodišče je stopnjo odškodovančeve soodgovornosti za nesrečo zategadelj omenilo na 15 odst. in mu prisodilo le 85 odstotkov odškodnine. Ob tem moramo poudariti, da je bila takšna sodba izdana v času, ko obveznost pripenjanja z varnostnim pasom še ni bila predpisana, kar samo po sebi govori o tem, kakšne bi bile posledice neprivezovanja odškodovanca danes. Vedeti je namreč treba, da v odškodninskem pravu velja pravilo: vsakdo si mora prizadevati, da je škoda čim manjša, šteje se, da je odškodovanec prevzel del rizika nase, če se je zavestno spustil v nevarnost.

Seveda ni mogoče povsem natančno govoriti o tem, kolikšna bo sokrivda voznika ali sopotnika za posledice, če ne bosta pripeta, pač pa bo o tem odločilo sodišče, pri čemer mu bo v veliko oporo 192. člen zakona o obligacijskih razmerjih, ki pravi takole: »Oškodovanec, ki je tudi sam kriv, da je nastala škoda ali da je bila škoda večja, kot bi bila sicer, ima pravico do sorazmerno zmanjšane odškodnine. Kadar ni mogoče ugotoviti, kateri del škode je posledica oškodovančevega dejanja, prisodi sodišče odškodnino ob upoštevanju okoliščin primera«.

● Pred nekaj dnevi je Uradni list prinesel spremembo v zakonodaji o uporabi varnostnih pasov. Zmeda, ki so jo z nejasnimi določili povzročili sestavljalci zakona, je sedaj odpravljena. V čast si štejemo, da smo k temu ob ugotovitvah nedavne akcije z novomeškimi miličniki pripomogli tudi mi. Kajti sedaj je vendarle črno na belem tisto, kar smo si upali potihoma trditi: zakon je doslej za mejni datum izdelave osebnih avtomobilov, po katerem morajo ti obvezno imeti vgrajene varnostne pasove, postavljal leto 1977, Uradni list pa je sedaj ta datum premaknil na 1. januar 1971. To pa seveda pomeni, da poslej na naših cestah praktično ne bi smelo biti več voznika brez varnostnih pasov.

Sicer pa imamo v avtomobilskem prometu zares veliko primerov, ko je moč oškodovanca očitati, da se je zavestno podal v nevarnost. Omenimo le vožnje z voznikom, ki sedi za volanom vinjen, vožnjo s šoferjem, ki bodisi nima voznškega dovoljenja, bodisi mu je bilo odvzeto, vožnjo z voznikom, zakatelega sopotnik ve, da je utrujen, in še bi lahko naštevali. Prav v vseh tovrstnih primerih so že bile izdane sodbe sodišč, ki so upoštevale sopotnikovo soodgovornost in temu primerno zmanjšale odškodninski delež.

Torej ni nobenega dvoma, da bodo zavarovalnice tudi v primerih neuporabe varnostnih pasov zavračale odškodninske zahtevke, sodišča pa v primeru spora zagotovo upoštevala oškodovančovo soodgovornost. Nam je torej le jasno, da neprivezovanje lahko stane precej več od tistega stotaka kazni, ki jo nekateri sprejemajo s kar posmehljivim nasmehom?

B. BUDJA

dežurni poročajo

UKRADEL ELEKTRONSKO URO — Marija Knafelj iz Grmovelj je 12. februarja prijavila miličnikom, da ji je neznanec iz stanovanjske hiše ukradel elektronsko ročno uro, vredno kakih 5 tisočakov. Storitcu so možje postavje za ne sledi.

OSTAL BREZ REZERVNEGA KOLESA — Milič Dojčinovski iz Karlova je 11. februarja zaradi okvare pustil tovornjak ob magistrali med Ljubljano in Zagrebom pri vasi Breza. Odšel je domov, ko pa se je naslednjega dne vrnil do vozila, je opazil, da mu je nekdo ukradel rezervno kolo. Karloški Avtotransport je s tatvino oškodovan za 60 tisočakov. Tatu še iščejo.

TOVORNJAK BREZ AKUMULATORJEV — Martin Lombo je 11. februarja parkiral tovornjak ob bencinski črpalki na Otočcu, ko pa se je naslednjega dne vrnil do vozila, je opazil, da si je nekdo sposodil akumulatorja. Novomeški Gorjanci so s krajo ob 18.000 din.

NEPREVIDNO OBRAČAL TOVORNJAK

CERKLJE — Milorad Simič iz Cerklje je 13. februarja okoli 20.30 obračal tovornjak na cesti pri Cerkljah. Pri tem je vozilo z zadnjim delom posevno zdrknilo v jarek in tam obstalo, takrat pa je v gosti megli iz Kostanjevice proti Brežicam pripeljal s tovornjakom Franc Kopina iz Lokev pri Šentjerneju. Ta je tovornjak pred seboj prepozno opazil in trčil vanj. Pri nezgodi se je Simič hudo poškodoval, medtem ko so materialno škodo ocenili na 300.000 din.

PONOSNI NA REZULTATE — Skupina članov novomeškega ZSAM s priznanjem Politike Ekspres, ki so ga prejeli kot organizacija, ki je v lanskem letu največ v Sloveniji prispevala k večji prometni varnosti.

Z vožnjami do denarja

Občni zbor novomeškega ZSAM — Lastna avtobusa glavni vir dohodkov — Za 200 milijonov prostovoljnega dela — Rezultati nikogar ne zanimajo?

NOVO MESTO — Velika jedilnica srednje šole tehniških in zdravstvenih usmeritev Boris Kidrič je bila v soboto skoraj premajhna za vse, ki so se udeležili občnega zbora osnovne organizacije ZSAM Novo mesto. Nič čudnega, kajti prav ta ZSAM je nekaj tednov nazaj prejel priznanje beograjskega dnevnika Politika Ekspres kot organizacija, ki je v Sloveniji največ prispevala k večji prometni varnosti.

Sobotni zbor je vnovič potrdil, da je priznanje prišlo v prave roke. Novomeško ZSAM je skupaj s svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu organiziralo kar 12 seminarjev za poklicne voznike, hkrati pa pripravilo tudi preizkuse znanja, ki se jih je udeležilo kar preko 800 poklicnih voznikov novomeške občine.

Verjetno je to število, ki bi mu danes v Jugoslaviji težko našli primerjavo. Težko je v nekaj vrsticah celovito opisati lansko dejavnost združenja, zato naj bo dovolj, če povemo še, da bo organizacija v kratkem prišla do svojih prostorov v srednji šoli tehniških in zdravstvenih usmeritev. Člani — novomeško ZSAM jih ima kar 544 —

so doslej s prostovoljnimi delom prispevali h gradnji garaž in klubskih prostorov že preko 200 starih milijonov, namenili pa tudi nekaj denarja. Le-tega si večidel prislužijo s svojim avtobusom, s katerim so opravljali razne usluge (omenimo le vožnje mladinskih delovnih brigad v Suhi krajini), ostalo pa jim je celo sredstev za nakup še enega avtobusa. Obe vozili sta sedaj glavni vir prihodkov združenja, ki je očitno prebrodilo vse težave prejšnjih let in je danes s svojo pestro aktivnostjo lahko mnogim za vzor.

Za konec smo si prihranili besede enega izmed udeležencev zbora: »Tukaj govorimo o mnogih za nas izredno pomembnih vprašanjih, o pogojih našega dela, a začuda ne vidim nikjer kakšnega predstavnika občine, sindikata ali SZDL. Mar jim res ni nič do tega, da bi iz prvih ust slišali o težavah, ki nas tarejo? Ko pa avtobusi zamujajo, nihče ne vpraša za vzroke, pač pa kar vsprek obtožujejo.« Resnično: mar si domala 600-članska organizacija, ki je navezavatelj letos prejela najvišje zvezno priznanje, ne zasluži, če drugega ne, vsaj nekaj besed spodbude?

B. BUDJA

PO DOLJENJSKI DEŽELI

● Da pes ni vselej najboljši človekov prijatelj, je potrdil dogodek, ki se je prejšnji teden pripetil v metliškem bifeju Grubač. Štirinožec je zakuhal prepil med domačinom in svojim lastnikom Dragom Krstincem in Juretom Čavlovičem iz Novakov. Prepil ni bil tako nedolžen, saj je Krstincu med ploho vročih besed priletel v glavo tudi pepelnik.

● Prejšnji teden so okradli ljubljansko banko v Novom mestu. Da vsa stvar ni zapisana kje drugje in z večjim naslovom, je pravzaprav kriv tat, ki je ob večmilijonskih vrednostih v banki segel le v skunjič Jožeta F., ki je za hip zapustil delovno sobo, in mu zamaknil denarnico z nekaj gotovine in dokumenti.

● Dolgo, nekateri pravijo, da kar kake pol ure, si je mel oči Jože Andraš iz Kanjize, ki je neki večer na parkirišču ob hotelu Metropol parkiral svoje poltovorno vozilo, sam pa odšel na počitek v hotelsko sobo. Zjutraj tovornjaka ni bilo več, z njim pa je izgnila tudi razna gostinska oprema, naložena na vozilu.

KRONIKA NESREČ

AVTOBUS ZGRMEL V GLOBINO — 46-letni Stanislav Petrinčič iz Dolnje Težke vode je 15. februarja peljal avtobus — na srečo v njem ni bilo potnikov — iz Šentlovrca proti Krtni. Med vožnjo blizu Šentlovrca je z desnimi kolesi zavozil na neutrjeno bankino, nekaj časa peljal po njej, nato pa je avtobus zgrmel 7 metrov globoko in po prevračanju ostal na boku. Na srečo je ob tem Petrinčič utrpel le lažje poškodbe, zaradi katerih ga prejeljal v novomeško bolnišnico. Na avtobusu, ki je last ljubljanskega Integrala, je materialne škode za 200.000 din.

Z AVTOBUSOM TRČIL V PRIKLOPNIK — V petek ob 21.30 je Ibrahim Beširevič, zdomec na začasnem delu v Zahodni Nemčiji, peljal avtobus po magistrali proti Zagrebu. Pri Dolenjem Podborštu je prišel v levem in nepreglednem ovinku prehitel tovornjak pred seboj, takrat pa mu je nasproti s priklopnikom pripeljal Anton Gustinčič iz Suhorja pri Postojni. Avtobus je najprej oplazil priklopnik, nato pa še tovornjak, ki ga je prehitel. Na srečo telesnih poškodb ni bilo, materialno škodo pa so ocenili na 850.000 din.

Spodbudni obeti do leta 2000

Čez 15 let naj bi imeli v novomeški občini že 6 kv. metrov športnih površin na občana — S pokritimi prostori sedaj povsem na dnu

NOVO MESTO — Delegati skupščine novomeške TKS so dobili te dni v roke zanimivo gradivo, ki podrobno analizira razvojne možnosti telesne kulture v občini tja do leta 2000. Resda bo podrobnejša obravnava o analizi, ki sta jo izdelali sociologinja Jasna Žugel in Sonja Borštnar, šele na torkovi skupščini TKS, vendar so nekateri podatki brez dvoma izredno zanimivi tudi za najširšo javnost.

Še leta 1975 je bila novomeška občina po obsežnosti koristnih športnih površin daleč pod republiškim povprečjem, saj je na prebivalca prišlo vsega 1,4 kvadratnega metra, že naslednja leta pa se je položaj bistveno popravil. Že leta 1983 je novomeška občina z 2,9 kvadratnega metra skupnih tekmovalnih površin na prebivalca presežala republiško povprečje in se postavila ob bok občinam Celje, Nova Gorica in Škofja Loka. Bistveno drugačen pa je pogled na kvadrature pokritih vadišč v novomeški občini. Že pred desetimi leti je bilo Novo mesto na tej lestvici povsem pri dnu, v naslednjih letih pa je še nekaj nazadovalo, tako da so bile leta 1983 za njim le še tri najnerazvitejše slovenske občine. Od tistih 2,9 metra skupnih tekmovalnih površin na prebivalca so pokriti prostori zavzemali vsega 0,07 (!) kv. metra. Vsem tem podatkom na rob pa sodita še dva, ki prispevata k celovitejši podobi. Popis leta 1983 je pokazal, da je 66 odst. vseh telesnokulturnih površin zadovoljivo vzdrževanih, 29 poprečno, 4 odst. pa slabo. Isti popis je prinesel tudi podatke, da je bilo vsega 32 odst. vseh športnih objektov dobro obiskanih, 61 zadovoljivo, 6 pa slabo.

In kaj pravijo možnosti razvoja do leta 2000? Navzlic zmanjšanju sredstev za investicije na področju telesne kulture bo potrebno do leta 2000 zagotoviti 6 kv. metrov tekmovalnih površin na prebivalca v občini. Samo za učence novomeških srednjih šol bo denimo potrebnih 7,7 kv. metra pokritih in nepokritih športnih površin na posameznika. V ta namen bi bilo potrebno do leta 2000 zgraditi še dve telovadnici: eno v smihelskem centru usmerjenega izboraževanja in eno na Cesti herojev. Kako in koliko od tega bo uresničeno, je težko predvideti, še posebej, ker imamo slabe izkušnje iz prakse minulega srednjeročnega obdobja, ko zaradi zmanjšane priliv

va sredstev novomeška telesna kultura ni približno ni izpolnila vseh načrtovanih nalog.

CIKLOKROS ZA DRŽAVNE NASLOVE

POREČ — V nedeljo bo v Poreču uradna otvoritev letošnje kolesarske sezone z državnim prvenstvom v ciklokrosu. Zagotovljena je udeležba vseh najboljših jugoslovanskih kolesarjev z Bojanom Ropretom na čelu, vprašljiv je le nastop obeh novomeških vojakov, Jožeta Smoleta in Sandija Papeža. Novomeško zastopstvo si največ obeta od nastopa mlajših mladincev in Janca Božiča pri starejših mladincih, medtem ko je Glivar že prestopil v člansko konkurenco. Po izrednem uspehu na republiškem prvenstvu verjetno ni odveč pričakovati kakšne medalje tudi iz Poreča.

OBLEKLA MODRI DRES — S skokom v višino 180 cm si je Cilka Križe prvič priborila nastop v jugoslovanski državni reprezentanci.

Rezultat, ki je prinesel dres z grbom

Odličen dosežek mlade topliške atletinje

DOLENJSKE TOPLICE — Komaj devetnajstletna atletinja iz Dolenjskih Toplic Cilka Križe je pred nekaj dnevi na izbirnem nastopu za sestavo državne reprezentance v Ljubljani dosegla res izvršten rezultat, saj je pri skoku v višino preskočila letvico na 180 cm in tako prepričljivo, a presenetljivo zmagala.

Križetova, ki so jo še pred leti mnogi skoroda docela izbrisali iz spiska obetajočih atletinj, je s trdim delom in napornimi treningi (tudi po dvakrat na dan) dokazala, da še zdaleč ni rekla zadnje besede. Sicer pa je svoj najboljši dvoranski rezultat s tem dosežkom popravila za celih 12 centimetrov in si tako prvič v svoji karieri priborila dres z državnim grbom. Križetova je namreč v soboto nastopila v jugoslovanski ženski reprezentanci, ki se je v Genovi pomerila z vrstama Italije in Velike Britanije.

USPEŠEN NASTOP KOLESARJEV V POREČU

POREČ — Minule dni sta bili v Poreču dve kolesarski dirki za pokal HP Riviera. Na prvi se je med novomeškimi zastopstvom, ki ga je vodil trener Jamez Jagodic, najbolj izkazal starejši mladinec Božič, ki je v močni članski konkurenci zasedel 7. mesto, Bojan in Robič pa sta se uvrstila okoli 15. mesta. Še veliko bolj zanimiva in kvadratna je bila druga dirka, na kateri je poleg vseh najboljših jugoslovanskih kolesarjev nastopilo še 20 reprezentantov iz ČSSR. Med skupaj 80 plesarjev je bil Novak odličen 3., Bojanc 11., Glivar 16. in Robič 17. Tekmovalce je motilo izredno slabo vreme, saj je na Červarju celo snežilo.

Uspeha Fabjana in Vidmarja na prvenstvu SRS

Novomeščanom ekipno 2. mesto na prvenstvu SRS v krosu

NOVO MESTO — Na nedavnem slovenskem prvenstvu v krosu na Ptuj sta se mlada novomeška atleta Matjaž Fabjan in Bojan Vidmar zelo izkazala; med starejšimi mladinci je Fabjan zasedel 2., Vidmar pa 3. mesto, ekipno pa sta Novemu mestu pritekla 2. mesto. V nedeljo se bosta državnega prvenstva v krosu udeležila Fabjan in od članov Metod Žužek, Vidmar, ki bi imel prav tako dobre možnosti za lepo uvrstitev, pa bo zaradi bolezni ostal doma. Če se bo med mladinci Fabjan uvrstil med prvo šesterico, si bo zagotovil mesto v državni reprezentanci za balkansko prvenstvo v krosu, ki bo v začetku marca v Romuniji.

REZERVIRANO ZA ŠAH

● V počastitev 8. februarja, slovenskega kulturnega praznika, je domače šahovsko društvo pred dnevi organiziralo šahovski turnir na Križih, ki se ga je udeležilo več ekip. Pri članih je zmagala ekipa Optimistov, med mladinci je bilo najboljšje domače ŠD Križe, gostitelji pa so zabeležili zmago tudi v pionirski konkurenci. (bb)

● Šahovski klub Milan Majcen iz Sevnice je skupaj s tamkajšnjimi osnovnimi šolami pripravil pionirsko ekipno šahovsko prvenstvo sevniske občine, ki je potekalo v jedilnici Lisce. Pri starejših pionirjih je zmagala OŠ Savo Kladnik iz Sevnice s 7,5 točke, 2. OŠ Biana 2,5, 3. OŠ Boštanj 2. Med starejšimi pionirkami sta nastopili vsega dve ekipi: zmagala je OŠ Tržišče nad OŠ Savo Kladnik. Med sedmimi ekipami pri mlajših pionirjih je 1. mesto osvojila vrsta OŠ Savo Kladnik z 21,5 točke, sledijo pa: OŠ Primož Trubar iz Loke 18, OŠ Savo Kladnik II 15,5 itd. Še pogled med mlajše pionirke: 1. OŠ Savo Kladnik, sledita dve ekipi OŠ Primož Trubar iz Loke. (J. Blas)

Pavlič v »lažji« razred

Alojz Pavlič poslej v razredu do 80 ccm — Veliko novega tudi med motokrosisti: bratje Avblji poslej v AMD Brežice

NOVO MESTO, BREŽICE — Čeprav nas do pričetka nove tekmovalne sezone motociklistov in motokrosistov loči še kar precej časa, se za navideznim mrtvilom vendarle marsikaj dogaja.

Tako je ta čas domala že zanesljivo, da bo novomeški motociklist Alojz Pavlič, ki se za novo sezono pridno pripravljala, presedlal iz razreda do 125 ccm v razred do 80 ccm. Prvo sezono v tej kategoriji bo Pavlič vozil na motociklu Seel, tistem, na katerem je v minuli sezoni svetovnega prvenstva tako uspešno nastopal Zahodni Nemeč Hubert Abold. Seveda bo takšna Pavličeva odločitev prispevala tudi k zanimivemu in zagrinjenemu boju z Zdravkom Matuljo, ki je lani na dirkah svetovnega pokala v razredu do 80 ccm pokazal izredno formo, sedaj pa dobiva s Pavličem dostojnega konkurenta še na domačih dirkah.

Druga novost, ki je presenetila ljubitelje motokrosa, je, da so znani bratje Avblji, Marjan, Simon in Leon, zapustili MDA FAM Lukovica in presedlali nikamor drugam kot v AMD Brežice. Lukovčani imajo tudi nekaj časa precej navijačev, z njihovim prestopom v Brežice pa je nenadoma oživela zamisel, da bi Brežičani vnovič prirejali tekmovanja v motokrosu. Nekateri se še verjetno spominjajo, da so bile tovrstne tekme nekdanj v Brežicah izredno priljubljene, ker pa je progla se zmeraj teokrnjena, ni razlogov, da ne bi bilo tako tudi v prihodnje.

Sodnika preprečila podvig

Novolesovi košarkarji v soboto na pragu zmage

NOVO MESTO — Košarkarji novomeškega Novolesa so bili v srečanju 14. kola SKL v soboto v domači športni dvorani na pragu pravega podviga. Zares neverjetna smola, ki sta ji svoje dodala še sodnika z večjih očitno pristranskim sojenjem za goste, jim je preprečila zmago nad favorizirano ekipo ljubljanskega Slovana, ki tako še naprej ostaja v borbi za vrh skupaj z Ilirijo in mariborsko Timo MTT.

NOVOLES — SLOVAN 100 : 101 (52 : 59) — Le sekunda ali dve sta ločili Novomeščane od zmage, ki bi bila vsekar največje presenečenje tega kola. Novolesovi košarkarji so namreč še 7 sekund pred koncem tekme vodili s 100 : 99, gostom pa je ostal napad. Uspešno jim je domala nemogoče, saj so, tik preden se je oglasila sirena na konec srečanja, dosegli koš, ki jim je prinesel dve dragoceni točki. Nasploh velja za sobotno srečanje, da ni bilo posebej kvalitetno, zato pa tolikanj bolj borbeno, pri čemer so se odlikovali domači košarkarji. Igralci Slovana so imeli večji del tekme prednost nekaj košev in šele v zadnjih minutah so gostitelji z izredno borbeno igro nadoknadili razliko in celo poveli. Z veliko srečo in pomočjo sodnikov Pust

ta in Hafnerja pa sta točki vendarle odšli v Ljubljano.

NOVOLES: Lalič 23, Kek 8, Bajc 35, Cerkovnik 16, Plantan 12, Peljhan 6.

LESTVICA: 1. Tima MTT 26, 2. Ilirija 24, 3. Slovan 24, 4. Novoles 16, 5. Helios 16, 6. Jeklotchna Branik 14 itd.

V 15. kolu se bodo Novomeščani v soboto v Mariboru pomerili z vodilno ekipo Tima MTT. Za novolesovce, ki se jim vse bolj izmika 4. mesto na lestvici, ki bi bil uspeh že časten, da ne rečemo minimalen, poraz.

Srečanje ženskih ekip Metke in Novega mesta je bilo preloženo.

B. B.

INLES NA ČELU

RIBNICA — Odigrano je bilo 2. kolo zimskega rokometnega prvenstva Ribnice. Doseženi so bili večidel pričakovani rezultati: Inles — Donit 21:14 (11:6), Itas — Riko (17:17 (9:8)), Inles — Ponikve 19:17 (8:6) in Ponikve — Itas 19:14 (8:7). Na lestvici vodi Inles s 6 točkami, najboljši strelac turnirja pa je Mate iz Inlesa z 19 zadetki.

M. G.—č.

ŠPORTNI KOMENTAR

Trenirke le za nekatere?

Občni zbor TVD Partizan iz Leskovca znova opozoril na napake in pomanjkljivosti

Resda je TVD Partizan iz Leskovca pred nekaj dnevi le dočkal svoj občni zbor, ki pa je dal kaj malo nal za boljše čase leskovskega športa. In če že iščemo vsaj eno svetlo točko zboru, je to vsekakor dejstvo, da je bilo med 31 člani prisotnih kar precej mladih, medtem ko po drugi strani nikakor ni moč najti opravičila, da na zboru ni bilo niti enega člana nadzornega odbora, nobenega iz smučarske sekcije in da so bili prisotni vsi štirje člani starega upravnega odbora.

Razprava, ki je sledila namiznim poročilom, je nakazala veliko nerešenih vprašanj, kaj malo pa, kako jih odpraviti. Ni jasno, kako da društvo in sekcije še niso sprejeli programa dela za letošnje leto, ni opravičila za to, da blaginjski sploh ni podal pismenega poročila o srečanih, s katerimi je društvo razpogladilo v minulem letu. Še posebej je to nedopustno zategadelj,

ker se kar dve tretjini sredstev zbrali člani sami, ne vedo pa, kam je ta denar odšel. Podobne pomanjkljivosti in napake bi še lahko naštevali, omenimo naj le začudenje vseh, da se navzlic vabilu ni udeležil občnega zbora noben predstavnik družbenopolitičnih organizacij.

Ustrelji so se tudi tisti, ki so mislili, da bo zbor rešil vprašanje uporabe športne dvorane. Kar smešno je, da so nekateri odvisni od dobbe volje snažilke, ali jim bo odprla vrata dvorane in jih kasneje zaklenila. Brez odgovora je ostalo tudi postavljeno vprašanje, zakaj so strelci dobili trenirke, člani atletske sekcije pa niti dresa ne. Sicer pa po svoje najbolje govori o dosežanju nedoslednosti pri delu dejstvo, da večine zapisnikov sploh ni, to pa pomeni, da je tudi sklicevanje na števila sprejete sklepe, ki niso nikjer zapisani, mlatenje prazne slame. Nov upravni odbor čaka vse prej kot lahko delo.

L. ŠRIBAR

HP Kolinska tozd Belsad Črnomelj

Izvršni odbor objavlja naslednja dela in naloge:

1. kurjač parnega kotla

Pogoji:

- KV kovinskopredelovalne usmeritve in dve leti delovnih izkušenj na področju energetike ali končana osnovna šola in deset let delovnih izkušenj na področju energetike,
- uspešno je treba opraviti preizkus znanja za kurjača parnega kotla v roku enega leta
- dvoizmensko delo
- poskusno delo 45 dni
- prednost imajo delavci z uspešno opravljenim tečajem za kurjača parnih kotlov

2. 6 delavk

za opravljanje del in nalog pri predelavi sadja in vrtnin

Pogoji:

- NK ali PK delavka, zaželena praksa v živilski industriji
- poskusno delo 45 dni
- dvoizmensko delo

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi na naslov: HP Kolinska-TOZD Belsad, 68340 Črnomelj, za izvršni odbor.

Kandidate bomo o izidu obvestili v 15 dneh po izbiri. 110/8-85

OZD Avtopromet »GORJANCI« Novo mesto — TOZD Tovorni promet

vabi k sodelovanju

voznike tovornih motornih vozil za mednarodno špedicijo

Pogoji:

1. C in E kategorija
2. najmanj 2 leti delovnih izkušenj na mednarodni špediciji.

Prednost pri izbiri imajo kandidati s področja sedeža delovne organizacije.

Rok: 15 dni po objavi.

Kandidati naj pismene ponudbe z dokazili dostavijo kadrovske službi podjetja v Straži.

113/8-85

Delavski svet tozd Tekstilna tovarna Jurjevica

razpisuje prosta dela in naloge

1. direktorja tozd 2. vodja proizvodnje

Kandidati morajo izpolnjevati poleg pogojev, določenih z družbenim dogovorom o uresničevanju kadrovske politike v občini Ribnica, še naslednje pogoje:

Pod 1:

- visoka izobrazba tekstilne smeri in 2 leti ustreznih delovnih izkušenj
- višja izobrazba tekstilne smeri in 5 let ustreznih delovnih izkušenj
- pasivno znanje enega svetovnih jezikov
- sposobnost vodenja in organiziranja

Pod 2:

- višja izobrazba tekstilne smeri in 2 leti ustreznih delovnih izkušenj
- srednja izobrazba tekstilne smeri in 5 let ustreznih delovnih izkušenj
- pasivno znanje enega svetovnih jezikov
- sposobnost vodenja in organiziranja

Imenovana kandidata bosta imenovana za dobo 4 let.

Kandidati naj vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo, v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: »SUKNO«, Industrija volnenih izdelkov Zapuže, Zapuže 10 a, Begunje, s pripisom »za razpisno komisijo za imenovanje direktorja TOZD oz. vodja proizvodnje«.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po izteku razpisa.

115/8-85

Tovarna celuloze in papirja »Djuro Salaj«, Krško,

ugodno proda osebni avtomobil AUDI 100 GLS, letnik 1979.

Začetna cena je 450.000,00 din. Licitacija bo dne 26. 2. 1985 ob 9. uri za družbeni in ob 10. uri za zasebni sektor.

Ogled vozila je možen do licitacije vsak delovni dan od 9. do 12. ure v garažah TOZD Transport.

111/8-85

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 22. II.

8.45 TV V ŠOLI: TV koledar, Zakaj, kaj, Geometrijska igra, Ruščina, Kaj je film Poročila
10.35 TV V ŠOLI
12.30 POROČILA
17.20 — 00.15 TELETEKST
17.35 POROČILA
17.40 ŠOLA ZA JUNAKE: PESEM S SREČNIM KONCEM, nanizanka TV Beograd
17.55 GRIZLI ADAMS, ameriška nanizanka
18.25 OBZORNIK LJUBLJANSKEGA OBMOČJA
18.40 PRED IZBIRO POKLICA: OFICIRKOPENSKE VOJSKE, izobraževalna oddaja
19.05 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

20.00 ŽIVLJENJE IN DELO EDVARDA KARDELJA: Na pragu spomina, 1. del dokumentarne serije

20.40 NE PREZRITE
20.55 MIKE HAMMER, ameriška nanizanka
22.30 DNEVNIK
22.40 SVETOVNI POKAL V AKRO-

BATSKEM SMUČANJU, reportaža iz Kranjske gore
22.50 LJUBEZEN, madžarski film

Film govori o dveh slovenskih usodah: umirajoči starši in njihovi snahi, ki je edini stik starke z zunanjim svetom. Starica živi le še v pričakovanju vrnitve sina, ki je zanj v Ameriki, v resnici pa je zaprt, ker je bil po nedolžnem obsojen na dolgoletno zaporno kazen.

DRUGI PROGRAM

17.10 Test — 17.25 Dnevnik — 17.45 Majske igre — 18.15 Živeti v družini — 18.45 Sončne pege (zabavno-glasbena oddaja) — 19.30 Dnevnik — 20.00 A. Adam: Giselle (ballet) — 21.30 B. Ipavec: Serenada za godala — Mož slon (angleški film)

TV ZAGREB

16.20 Video strani — 16.30 TV v šoli — 17.30 Poročila — 17.35 TV koledar — 17.45 Majske igre — 18.15 Živeti v družini — 18.45 Sončne pege — 19.30 Dnevnik — 20.00 Gangsterska kronika (TV nadaljevanka) — 20.55 Dober večer: Maskare (zabavna oddaja) — 21.40 Dnevnik — 21.55 Kultura srca

18.30 BOJ ZA OBSTANEK: LABOD TROBENTAC, angleška dokumentarna serija

18.55 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.50 VREME
20.00 NAŠE 36. SREČANJE
21.35 ZRCALO TEDNA
21.55 GERVAISE, francoski film (CB)

DRUGI PROGRAM

12.50 Test — 13.05 Potomec (indijski film): 15.15 Hobit — 16.15 Filmovnica — 16.40 Nora hiša (jugoslovanski film) — 18.15 Zgodbe iz delavnice (TV nadaljevanka) — 19.00 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Nepalske impresije — 20.25 Videomix

TV ZAGREB

8.45 TV v šoli — 15.35 7 TV dni — 16.05 Narodna glasba — 16.35 Poročila — 16.40 TV koledar — 16.50 Svetovni pokal v akrobatskem smučanju — 17.00 Košarka Jugoplastika: Partizan — 18.25 To je to — 19.30 Dnevnik — 20.00 Mister Bilion (ameriški film) — 21.50 Od našega dopisnika iz Tokia

19.10 RISANKA

19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.50 VREME
20.00 S. Pregelj: GENIJI ALI GENJALCI, 1. del TV nadaljevanka
21.00 ŠPORTNI PREGLED
21.30 BESEDA DA BESEDO, pogovor z Poldetom Bibičem
22.05 SVETOVNI POKAL V AKROBATSKEM SMUČANJU, reportaža iz Kranjske gore
22.30 POROČILA

DRUGI PROGRAM

15.30 Košarka (Ž) Iskra: Delta Ježica:Monting — 17.00 Rokomet (Ž) Jožef Halas: Lokomotiva — 18.25 Mali koncert — 18.40 TV esej — 19.10 Prometni krog — 19.30 Dnevnik — 20.00 Moja domovina (dokumentarna serija) — 20.45 Včeraj, danes, jutri — 21.05 TV kinoteka: Atalanta

KULTURNI DAN

8. februarja smo imeli kulturni dan. Odpeljali smo se v Brežice, kjer smo si v gradu ogledali razstavo del Ivane Kobilce in Ferda Vesela. Osmi razred pa si je podrobneje ogledal še razstavo naših krajev med NOB. Kulturni dan smo zaključili s proslavo, ki so jo pripravili šestošolci.

IRENA ŠUŠTERIČ, 8.r
OŠ Globoko

ŠPORTNI DAN NA SNEGU

V sredo, 13. februarja, smo imeli učenci višjih razredov športni dan. Tekmovali smo v smučanju in sankanju. V slalomu in kombinaciji je zmagal Vesnin Kajtazovič, v smuku pa Peter Kostrevec. Sankači so najprej tekmovali posamezno, nato v parih. Bilo je zabavno, saj so tovarišice tekmovalce z učenci.

DAMJANA ČAVLOVIČ
OŠ XII. SNOUB
Novo mesto

PRAZNIČNI URNIK

Tudi letos smo 8. februarja počastili spomin na največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna. V šoli smo ta dan organizirali kulturni dan. Prvi dve uri je potekalo delo po krožkih. Povsod je bilo zelo živo. Naslednjo uro pa smo v razredih posvetili našemu pesniškemu velikanu Prešernu. Nazadnje smo se pogovarjali o razmerah v Etiopiji in o tem, kako bi tudi mi lahko pomagali lučnim otrokom.

SONJA ŽAGAR, 8. a
OŠ Mirna peč

ALENKA CIZEL, 8.a
OŠ Artiče

PONEDELJEK, 25. II.

8.45 TV V ŠOLI: TV koledar, Obiščimo pošto, Jeziki manjšin, Za učitelje, Arheološki muzej v Zagrebu, Poročila
10.35 TV V ŠOLI
12.30 POROČILA
17.20 — 22.45 TELETEKST
17.35 POROČILA
17.40 OTROŠKA TELEVIZIJA: PLAVA ODDAJA, vzgojno zabavna nanizanka

TOREK, 26. II.

8.55 TV V ŠOLI: TV koledar, Panonska nižina, Slavonija v NOB 1942, Izbrali smo vas Dolina Neretve, Poročila
10.35 TV V ŠOLI
12.30 POROČILA
17.35 — 22.25 TELETEKST
17.50 POROČILA
17.55 TRIO KITAR, glasbena oddaja
18.10 MITI IN LEGENDE: MEZOPOTAMSKI MITI: Zgodbe o mezopotamskih bogovih, 1. del, nanizanka TV Beograd
18.25 GORENJSKI OBZORNIK
18.40 PRVA LJUBEZEN, dokumentarni film
19.10 RISANKA

SREDA, 27. II.

9.00 TEST
9.15 TV V ŠOLI: Zgodba, Stare kulture Mezopotamije, Posvetovalnica za starše, Poročila
10.35 TV V ŠOLI
12.30 POROČILA
17.20 — 22.45 TELETEKST
17.45 POROČILA
17.40 NAREDIMO OBLAK
17.55 Ž. Petan: OBTOŽENI VOLK, 3. del predstave Slovenskega mladinskega gledališča
18.25 ZAŠAVSKI OBZORNIK
18.40 RAČUNALNIŠTVO, angleška izobraževalna serija
19.05 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA

ČETRTEK, 28. II.

8.45 TEST
9.00 TV V ŠOLI: Kako nastane gledališka predstava, Na plantaži vinske trte, Zakaj so zvezde zvezde, Za vaš odmor, Antarktika, Poročila
10.35 TV V ŠOLI
12.30 POROČILA
17.20 — 22.55 TELETEKST
17.40 PEPELKA NA OBISKU (po motivih pravljice Ele Peroci)
18.10 PEPEŠ TROBENTO
18.25 DOLENJSKI OBZORNIK
18.40 OBRAMBA IN SAMOZAŠČITTA
19.10 RISANKA

Labod, tovarna oblačil Novo mesto TOZD Temenica Trebnje

Komisija za kadre
objavlja
prosta dela in naloge

1. tehnologa za moška in ženska oblačila

Pogoji:
— višja izobrazba (VI. stopnja) konfekcijske smeri — inženir tekstilno-konfekcijske usmeritve
— 1 leto delovnih izkušenj
— 3-mesečno poskusno delo
ali
— srednja izobrazba (V. stopnja) konfekcijske smeri — konfekcijski tehnik
— 3 leta delovnih izkušenj
— 3-mesečno poskusno delo

2. medfaznega kontrolorja

Pogoji:
— srednja izobrazba (V. stopnja) konfekcijske smeri — konfekcijski tehnik
— 1 leto delovnih izkušenj
— 3-mesečno poskusno delo
ali
— srednja izobrazba (IV. stopnja) konfekcijske smeri — krojač za moške obleke
— 3 leta delovnih izkušenj
— 3-mesečno poskusno delo

Kandidati naj pošljejo pisne vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Labod — tozd Temenica Trebnje, Stari trg 50, Trebnje. O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

116/8-85

»SLAVČEK«

Ob slovenskem kulturnem prazniku so letos na osnovni šoli »Adam Bohorič« v Brestanici izdali posebno izdajo glasila Slavček. V njem so zbrani prispevki literarno-dopisniškega, likovnega in pravljničnega krožka na temo glasba, instrumenti, nastopanje itd. Tina Fabjančič iz 2. a npr. piše v njem: da je glasba njena spremljevalka že od prvih dni življenja, ko ji je mama pelala pesmice. Nato je imela vrsto igrac-instrumentov, sedaj pa že zna privabiti lepe melodije iz klavirja, ki ga ima doma.

KULTURNI DAN

Tudi učenci osnovne šole Šentjernej so počastili slovenski kulturni praznik. Že v četrtek, 7. februarja, so imeli kulturni dan učenci nižje stopnje; ogledali so si igrice Ostržkove pustolovščine, kaj znajo, pa so pokazali na prireditvi Naša beseda. Višja stopnja je imela kulturni dan 8. februarja. Najprej je bil občni zbor ŠKUD, nato pa prireditev Naša beseda. Kulturni dan smo zaključili z ogledom slovenskega mladinskega filma Nobeno sonce.

IRENA SLAK
OŠ Šentjernej

Skupna služba samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti Novo mesto

razpisuje
prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi za dobo štirih let (reelekcija)

1. tajnika skupščine Skupnosti otroškega varstva Novo mesto
2. tajnika skupščine občinske skupnosti Socialnega skrbstva in občinske skupnosti socialnega varstva Novo mesto

Pogoji:
pod točko 1.
— visoka ali višja izobrazba socialne, pravne ali upravne smeri
— 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj

pod točko 2.
— visoka ali višja izobrazba socialne ali pravne smeri
— 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj.
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po razpisu na naslov: Skupna služba SIS družbenih dejavnosti Novo mesto, Kidričev trg 3. O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh od dneva izbire.

124/8—85

Novoles, lesni kombinat Novo mesto — Straža, n. sol. o.

Komisija za delovna razmerja Tozd Lipa, Kostanjevica
ponovno objavlja
prosta dela in naloge

elektrovzdrževalca

pod naslednjimi pogoji:
— končana poklicna šola elektro smeri in najmanj 2 leti ustreznih delovnih izkušenj
Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas in s 45-dnevnim poskusnim delom

Komisija za delovna razmerja delovne skupnosti strokovnih služb, Straža

objavlja
dela in naloge

tajnice v razvojnem centru

pod naslednjimi pogoji:
— končana srednja šola administrativne smeri in najmanj 1 leto ustreznih delovnih izkušenj.

Delovno razmerje bomo sklenili za določen čas (nadmenečanje v času porodniškega dopusta) s 60-dnevnim poskusnim delom in po predhodnem preizkusu znanja. Kandidati lahko oddajo vloge z dokazili v 8 dneh po objavi na naslov: Novoles, lesni kombinat, kadrovsko-socialna služba, 68351 Straža.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju vlog.

118/8-85

Industrija motornih vozil Novo mesto DO Tovarna mobilnih enot Adria Novo mesto

razpisuje
na podlagi določil samoupravnih splošnih aktov in sklepa delavskega sveta delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi v DSSD:

1. pomočnik glavnega direktorja za proizvodnjo
2. pomočnik glavnega direktorja za tehnična vprašanja
3. pomočnik glavnega direktorja za kontrolo kvalitete
4. direktor nabavnega sektorja
5. direktor prodajnega sektorja
6. direktor ekonomskega sektorja
7. direktor kadrovske splošnega sektorja

Pogoji:
1. visoka ali višja šola organizacijske ali tehnične smeri 3 oz. 5 let delovnih izkušenj na področju planiranja in vodenja proizvodnje
2. visoka ali višja šola tehnične smeri 3 oz. 5 let delovnih izkušenj na odgovornih delih
3. visoka ali višja šola tehnične ali organizacijske smeri 3 oz. 5 let delovnih izkušenj na področju vodenja in organiziranja kontrole kvalitete
4. in 5. visoka ali višja šola komercialne, ekonomske ali tehnične smeri, 5 let delovnih izkušenj na področju mednarodnega trženja, znanje 1 svetovnega jezika, ZT registracija
6. visoka ali višja šola ekonomske smeri 3 oz. 5 let delovnih izkušenj na odgovornih delih ekonomskega področja
7. visoka ali višja šola družboslovne smeri 3 oz. 5 let delovnih izkušenj na področju organiziranja in vodenja kadrovske, samoupravne in splošnih zadev.

Kandidati naj poleg dokazil o izpolnjevanju pogojev prijavijo dodajo še program dela oz. org. dejavnosti.

Poleg zahtevanih kriterijev izobrazbe in delovnih izkušenj bomo pri izbiri kandidatov upoštevali tudi z delom pridobljene delovne zmogljivosti in pogoji, da so kandidati s svojim dosedanjim delom dokazali socialistično samoupravno usmerjenost, odgovoren odnos do gospodarjenja z družbenimi sredstvi, sposobnost za organiziranje dela in vodenja, končan program usposabljanja za odgovorne delavce pri GZ SRS in da niso bili kaznovani.

Kandidate za razpisana dela vabimo, da svoje prijave oddajo v 8 dneh na naslov: IMV DO Tovarna mobilnih enot Adria — Kadrovske splošni sektor, Novo mesto, Zagrebška 18-20, z oznako »za razpisno komisijo«.

123/8-85

MLADI DOPISENIK

VESELJE NAJMLAJŠIH

ŠALKA VAS PRI KOČEVJU — Veseli pustni program za otroke je organiziral v nedeljo, 17. februarja, popoldne gostilničar Aljč iz Šalke vasi. Najprej jim je tri ure predvajal risanke, nato je bil za otroke ples v maskah, za zaključek pa so otroci ocenjevali najlepše maske, nakar so tri najboljše ocenjene prejele nagrade. Aljčeva gostinja je bila v nedeljo nabito polna, saj je prišlo na prireditev okoli 150 do 200 otrok — maskar, vse pa, Aljč tudi pogostil.

OBISK OPERNIH PEVCEV

V sredo, 13. februarja, so našo šolo obiskali nekateri znani slovenski operni pevci: basist Ladko Korošec, sopranistka Sonja Hočevarjeva, tenorist Rajko Koritnik ter pianist Milan Stante. V piati uri so nam predstavili zelo bogat kulturni program. Po kratkem uvodu so nam zapeli nekaj partizanskih, nato že nekaj pozabljenih narodnih pesmi in na koncu še nekaj ariz oziroma odlomkov iz zelo znanih oper. V zahvalo smo jim toplo zaploskali, saj smo bili zelo veseli, da so nas obiskali tako znani umetniki.

SONJA ŽAGAR, 8. a
OŠ Mirna peč

ALENKA CIZEL, 8.a
OŠ Artiče

PROGRAMIRAN AKTIVNI ODDIH

V Termah Čatež so prvi v Sloveniji realizirali program medicinskega programiranega aktivnega oddiha (MPAO)

Čatež — V tukajšnjih Termah so se lotili odgovorne in pomembne naloge: preprečevanje bolezni in dvig psihofizičnih sposobnosti ter zdravja nasploh. Medicinski programirani oddih je namejen delavcem, ki delajo na zdravju škodljivih delovnih mestih, in tistim, ki pogosto bolehalo.

Človek nosi v sebi različne srčne, dihalne in psihične bolezni ter boleznigibal, ki se med delovnim procesom, zlasti na posebej izpostavljenih delovnih mestih, lahko poslabšajo. Ker zdravstvene službe pogosto posvečajo premalo pozornosti tej problematiki, je uveljavitev medicinskega programiranega aktivnega oddiha, kot sestavnega dela delovnega procesa, več kot nujna.

Organizacije združenega dela bi se morale zavedati, da je vlaganje v preventivo vlaganje v večjo produktivnost dela. Zmanjšujejo se poškodbe pri delu in bolezni na sploh. To potrjujejo rezultati pri tistih delovnih organizacijah, ki svoje delavce vsako leto redno pošiljajo na MPAO. Naj navedemo le dve: Gradis in Emona.

V sosednji Hrvaški je MPAO že ustaljena praksa, saj stroške zanj knjižijo kar med materialne stroške. Odgovorni bi se morali tudi pri nas zavedati, da je zdravje delavcev v združenem delu predpogoj za uspešno poslovanje.

Sodoben način življenja, z vsemi možnimi škodljivimi vplivi, pripelje slej ko prej do neslutnih posledic. Prav zato sodobna preventiva išče rešitve v kontrolirani in programirani športno-rekreativni dejavnosti.

V Termah Čatež so prilagodili program MPAO tako, da je sprejemljiv za vsako organizacijo združenega dela. Po-

leg že omenjenih delavcev, ki delajo na zdravju škodljivih delovnih mestih, vključuje v program MPAO tudi delavce, katerih splošno zdravstveno stanje je slabo ali je delovanje njihovih posameznih organov zmanjšano.

VSEBINA MPAO

Medicinsko programirani aktivni oddih predstavlja 10 ali 14-dnevni oddih delavcev, ki so izbrani po ustreznih kriterijih. Osnovni cilj MPAO — dvig psihofizične zmogljivosti vsakega delavca, udeleženca MPAO v Termah, ureničjujejo na 3 načine:

- test psihofizične zmogljivosti,
- predavanja o zdravih življenjskih navadah in
- programi športno rekreativnih aktivnosti.

Kontrolo uspešnosti zdravljenja opravijo dan pred zaključkom MPAO. Zdravstvena ekipa medicinsko obdelava vsakega posameznika in ga na osnovi rezultatov določi v skupino za športno rekreativno aktivnost, ki je primerna njegovi fizični zmogljivosti.

Veliko koristnih nasvetov dobijo delavci na predavanjih, katerih namen je sprememba navad v zdravstveno pozitivne navade v življenju in v razmerju na fizično aktivnost in prehrano.

V programu programirane fizične aktivnosti je več kot 40 možnosti. Poleg tega so delavci razvrščeni v manjše skupine, ki imajo lasten delovni raspored: telovadbo v telovadnici, vaje in plavanje v bazenu, igre v zaprtem prostoru in na prostem, trimske aktivnosti v naravi, kolesarjenje in razne igre.

MERLJIVI REZULTATI MPAO

Rezultati so lahko zgodnji ali kasnejši. Med zgodnje prištevamo ugotovitve pri posamezniku ali skupini pri zadnjem testu. Najpomembnejši kasnejši rezultati pa so:

- zmanjšanje boleznin v enem letu po opravljenem MPAO,
- zvišanju delovne storilnosti in
- manjše število poškodb pri delu.

Anketiranje po končanem MPAO je pokazalo, da delavci raje koristijo MPAO kot redni letni oddih, da radi sodelujejo v programih, ker to koristi njihovemu zdravju in da veliko število delavcev nadaljuje z vadbo tudi po končanem MPAO.

Do sedaj doseženi rezultati bi bili lahko spodbuda organizacijam združenega dela, ki se še niso odločile za zaščito zdravja svojih delavcev na način kot ga izvajajo v Termah Čatež.

KUPON MPAO

Delovna organizacija

naslov

Prosimo, da nam pošljete prospekt, program in cenik medicinskega programiranega oddiha (MPAO).

Dolenjski list

ALI POZNATE »IZOTER«?

IZOTER uporabljamo pri novogradnjah, adaptacijah in vzdrževalnih delih stanovanjskih, gospodarskih, kmetijskih, živinorejskih in industrijskih zgradb.

- kot kvaliteten izolacijski gradbeni material,
- kot zdravju neškodljiv material,
- kot akumulator toplote,
- kot gradbeno trden material,
- kot obstojen material.

IZOTER lahko uporabljamo kot dodatek betonu pri izravnalnih plasteh, kot posebno izolacijsko plast pod talnimi oblogami, kot izolacijski dodatek malti za zidanje ali omet, itd.

IZOTER je samo opečni zdrob v različnih granulacijah glede na namen uporabnosti.

IZOTER dostavljamo na gradbišča v PVC vrečah ali v razsutem stanju.

Stoletja cenjenemu gradbenemu materialu opeki se je v zadnjem času pridružil tudi IZOTER kot njen stranski proizvod z že naštetimi koristnimi lastnostmi.

OPEKARNA ZALOG
NOVO MESTO
tel.: 21 - 403, 22 - 291

GRADIMO ZDRAVO — GRADIMO CENEJE!

SIS za Komunalno in Cestno dejavnost v občini Brežice enota za urejanje stavbnih zemljišč Brežice, Cesta prvih borcev 11

razpisuje

javni natečaj

za oddajo pravice uporabe na stavbnem zemljišču za gradnjo enodružinske stanovanjske hiše v stanovanjski soseski Trnje, kare Lasič in Kežman, ter v Novi vasi pri Jesenicah na Dolenjskem.

Na javnem natečaju, ki bo zaključen v petek, 8. marca 1985, ob 8. uri na sedežu Enote za urejanje in razpolaganje s stavbnimi zemljišči v občini Brežice, se oddaja pravica uporabe na stavbnem zemljišču:

1. za gradnjo enodružinske stanovanjske hiše v izvedbi dvojček na lokaciji št. 65, 66 in 67 po zazidalnem načrtu Trnje, kare Lasič. Velikost zemljišča za lokacijo št. 65 je 430 m², za lokacijo št. 66 je 490 m² in lokacijo št. 67 650 m². Cena za 1 m² zemljišča je 156 din.
2. Za gradnjo enodružinske stanovanjske hiše, vezane z garažo, na lokaciji št. 123, 124, 125, in 128 po zazidalnem načrtu za stanovanjsko sosesko Trnje, kare Kežman. Velikost zemljišča za lokacijo št. 123 je 335 m², za lokacijo št. 124 je 425 m², za lokacijo št. 125 je 460 m² in za lokacijo št. 128 je 365 m². Cena za 1 m² zemljišča znaša 156 din.
3. Stroški primarne komunalne opreme v tej soseski znašajo 520 din za 1 m² stavbnega zemljišča.
4. Za gradnjo enodružinske stanovanjske hiše v zazidalni soseski Nova vas Jesenice na Dolenjskem za lokacijo št. 17. Velikost zemljišča je 631 m². Cena 1 m² zemljišča je 144 din.

Prispevek za primarno komunalno opremo znaša 289 din za 1 m² zemljišča. V to opremo spada dostop po cesti v makadamski izvedbi in priključek na javni vodovod. Kanalizacija ne obstaja, zato si mora ponudnik za odvod fekalnih odpadkov urediti vodotesno greznično jamo.

5. Uporabnik zemljišča plača še naslednje stroške:
 - administrativno-tehnične stroške enote
 - spremembo namembnosti zemljišča
 - soglasje za priključek na električno, vodovodno in kanalizacijsko omrežje
 - stroške geodetske delitve zemljišča
 - objavo javnega natečaja v Dolenjskem listu
 - stroške glede zemljiškopravnega prenosa pravice uporabe.

Sestavni del natečaja so tudi pogoji sklepa o razpisu javnega natečaja.

Na javni natečaj se pristopi s pisмено ponudbo do 8. ure na dan javnega natečaja na sedežu enote v Brežicah.

K ponudbi se položi varščina v znesku 15.000 din.

Mercator kmetijski kombinat

Sevnica TOZD proizvodnja

razpisuje javno licitacijo za prodajo osnovnih sredstev

Osnovno sredstvo	Letnik	Izključna cena
1. Zastava kombi 412 NK	1979	60.000,00
2. Zastava kombi	1981	40.000,00
3. Fiat 750	1979	20.000,00
4. Katrca IMV R 4	1981	95.000,00
5. Ježasti kultivator AGROSERVIS		20.000,00
6. Plug PTO 2	/	15.000,00
7. Krožne brane IMT 2	/	7.500,00
8. Krožne brane	/	15.000,00
9. Obračalni plug	/	10.000,00
10. Etažna peč EMO	/	20.000,00

Licitacija bo dne 9. 3. 1985 ob 9.00 uri v Sevnici, Cesta na grad 29 (pri mehanični delavnici). Ogled bo možen dne 8. 3. 1985 ob 8.00 do 14.00 ure na istem mestu.

Pred začetkom licitacije plačajo potencialni kupci 10% varščine od izključne cene. Družbeno pravne osebe, ki se izkažejo z veljavnim pooblastilom, so oproščene plačila varščine.

Po prevzemu kupljenega blaga ne sprejemamo reklamacij.

Prometni davek plača kupec.

Mercator — Velepiskrba tozd STANDARD Novo mesto

ODPIRA 25. 2. 1985

RAZŠIRJENO BLAGOVNICO V ŠENTJERNEJU

BOGATA IZBIRA živil, gospodinjskih potrebščin, tekstila, pohištva in gradbenega materiala

POPUST NA prodano pohištvo 3% do 5% v času: 25. 2. do 9. 3. 1985

BREZPLAČNA dostava pohištva pri nakupu nad 50.000 din do 30 km oddaljenosti

PRIDITE, OGLEJTE SI, IZBERITE!

Restavracija POZD Repovž Domžale, tel. (061) 721-279

vabi k sodelovanju:

1. kuharja (-ico) za delo v restavracijski kuhinji
2. kuharja (-ico) za delo v Bistrotu in strežbo gostov
3. natakarja (-ico) za strežbo v restavraciji
4. natakarja (-ico) za delo v Bistrotu.

Želimo kvalitetno delo.

Nudimo ugodne delovne pogoje, delo v izmeni, prazniki in nedelje so proste, v Bistrotu Lovca tudi vsaka druga sobota.

Pisne ponudbe pošljite na gornji naslov do zasedbe del. mesta.

121/8-85

Industrija in rudniki nekovin Kremen Novo mesto odbor za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge

skladiščnika

Pogoji: — KV skladiščnik, — 1 leto delovnih izkušenj

Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas s posebnimi pogoji — 60-dnevni poskusni delom. Pisne prijave z dokazili naslovite na gornji naslov v 15 dneh od objave oglasa, v nadaljnjih 15 dneh po izteku razpisa pa bodo kandidati pisno obveščeni o izbiri.

125/8-85

Po sklepu komisije za delovna razmerja Opekarne Zalog, p. o. Novo mesto,

objavljamo prosta delovna mesta in naloge:

viličarist za nedoločen čas strojnik — ključavničar za nedoločen čas

Pisne prijave naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi razpisa. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po objavi.

112/8-85

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 21. februarja — Irena Petek, 22. februarja — Marija Sobota, 23. februarja — Marta Nedelja, 24. februarja — Matija Ponedeljek, 25. februarja — Aleksander Torek, 26. februarja — Matilda Sreda, 27. februarja — Gabrijel Četrtek, 28. februarja — Romana

LUNINE MENE

28. februarja ob 0.41 — prvi krajec

KINIO

BREŽICE: 22. in 23. 2. ameriški film 2019, 22. 2. nemški film Šampioni postelj, 24. in 25. 2. italijanski film Obračun na zlati galeji, 26. in 27. 2. ameriški film Hiša strahu.

ČRNOMELJ: 21. in 22. 2. francoski film Splet sem samski, 23. in 24. 2. jugoslovanski film Balkanski špijon, 24. in 25. 2. jugoslovanski film V brazdah življenja, 25. in 26. 2. jugoslovanski film Pazi, kaj delaš, 26. in 27. 2. jugoslovanski film Veliki transport, 27. in 28. 2. jugoslovanski film Davitelj proti davitelju.

KOSTANJEVICA: 23. 2. film Zakaj se ne bi ljubili? 24. 2. film Maturanti na počitnicah.

KRŠKO: 23. in 24. 2. film Bolnišnica groze, 26. 2. ameriški film Generacija '84, 27. 2. domači film Poslednja oaza.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 22. in 24. (ob 16. in 18.30) ter 23. 2. (ob 17. in 19.30) ameriški film Sodoma in Gomora, 23. in 24. 2. domači film Mahovina na asfaltu, 26. 2. francoski film Klienti madame Claude, 27. in 28. 2. (ob 15. 17.15 in 19.30) ameriški film Dan po tem.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 22. do 24. 2. ameriški film Žena v plamenu, Od 25. do 27. 2. hongkonški film Dvoboj močnih.

SEVNICA: 21. 2. italijansko-španski film Omar — maščevalec, 22. in 23. 2. ameriški film Dekleta s plaže, 24. 2. italijanski film Nepremagljivi gladiatori, 27. in 28. 2. jugoslovanski film V krempljih življenja.

ZASTAVO 750 LE, letnik 1984, prodam ali zamenjam. Prodajni smučarsko opremo. Telefon 43-731.

ZASTAVO 1500 E, letnik december 1978, kleparsko obnovljeno, prodam. Informacije na telefon (068) 72-639, zvečer.

GOLF JGL, letnik 1972, prodam. Telefon (068) 44-446, popoldne.

GOLF diesel, letnik 1983, prodam. Telefon 25-697.

GOLF, letnik 1981, bele barve, prodam. Telefon 85-139 od 15. ure dalje.

Kmetijski stroji

ROTACIJSKO KOSILNICO Gudbrod (7KM), samohodno, primerno za večji vrt ali vinograd, prodam. Jože Bojanc, Ragovska 9, Novo mesto, tel. 22-074.

PRODAM traktor Ferguson masel 25 s koso ter motorni žagi Stihl 050 in motorko škroplilnico, motor DM 530. Franc Vrhovec, Igelnik 3, Velika Loka.

TRAKTOR Ford (44 KM) s kabino in kosilnico prodam. Jože Ogorelec, Rigoncem 11, 68257 Dobova, prodam. Sandi Žnidaršič, Slepšek 11, Mokronog.

PREMIČNI molzni stroj Vitrex Virovitica v zelo dobrem stanju ugodno prodam. Franc Hosta, Sela 6, 68310 Šentjernej.

KOSILNICO BCS 127 (bencin — petrolej) z obračalnikom ali brez njega, v dobrem stanju, ter 3 m³ suhih smrekovih desk debeline 8 cm prodam. Amalija Križan, Boršt 6, 68332 Gradac.

TRAKTOR Universale 445 prodam. Ogled v soboto in nedeljo. Martin Menič, Mali Podlog 14, Leskovec pri Krškem.

KOSILNICO BCS, motor Achme 13 KM (bencin — petrolej), akumulatorski vžig, z vozičkom, upravljanje na volan, širina kosilnega grebena 1,40 m, dvig ter spust grebena hidravlično, ali kosilnico za traktor Superiori (Italija), škarjastorezni greben, 1,80 m (dvojni rez), potrebna moč traktorja od 18 KM dalje, tritočkovni priklop, malo rabljeno, ugodno prodam. Trontelj, Gatina 2, 61290 Grosuplje.

TRAKTOR Steyer (18 KS), motor generalno obnovljen, prodam. Milan Jager, Orehovo 9, 68290 Sevnica.

OBRAČALNIK za BCS kosilnico, skoraj nov, prodam. Ivan Konajzler, Zavratac 30, 68293 Studenec.

TRAKTOR Prikolico, kiper, novo, prodam. Zupet, Škocjan 13, telefon 84-915.

TRAKTORSKI nakladalec Riko in 30 vreč perila ugodno prodam. Gregorčič, Šentrupert, telefon (068) 40-296.

TRAKTOR Ferguson 540 de luks (ima 440 ur) in Ursus (42 KM) prodam. Franc Mlakar, Gor. Dole 1, Škocjan.

TRAKTOR Store 504 in kravo ali telico prodam. Jablan 41, Mirna peč.

FERGUSONOVO kabino, letno, novo, prodam. Martin Zagorec, Gor. Vrhpolje 58, 68310 Šentjernej.

PRODAM skoraj novo kosilnico BCS. Salmič Alojz, Družinska vas 36, Šmarješke Toplice.

PRODAM

PRODAM nov barvni televizor hippon, ekran 40 ter iskra, star 6 let, črno beli. Telefon 22-007, popoldne.

ELEKTRIČNI ŠTEDILNIK (4 plošče, pečica) ugodno prodam. Telefon 25-986, popoldne.

GARAŽO na Čardaku v Črnomlju prodam. Informacije: Ivo Blažič, 21. oktobra 15, Črnomelj, telefon 51-645.

GLASBENI CENTER Grundig (2 x 30 W) prodam. Tel. 23-169.

KORUZO v strokih prodam. Jože Šinkovec, Goriška vas 1, 68275 Škocjan.

KRAVO frizijko, brejo, prodam. Gorenja vas 25, 68233 Mirna.

BARVNI TV Gorenje prodam. Informacije na tel. 84-112.

PRODAM dve novi gumi 6.00 - 16 TR za traktor TV. Naslov v upravi lista (756/85).

SESALEC Progres super 600 prodam. Telefon 24-064.

PRODAM štedilnik (2 elektrika, 4 plin) in okna s polkni (deimenzije 120 x 80 x 60 x 120). Kužnik, Rumanja vas 39, Straža.

SEDEŽNO GARNITURO prodam. Telefon 23-893.

MOTORNO ŽAGO 051, skoraj novo, in kravo, staro 4 leta, prodam. Sintič, Oštrc 11, Kostanjevica.

KRAVO, brejo 8 mesecev, ali telico, brejo 8 mesecev, prodam. Alojz Bartolj, Dol. Lakovnice 4, Novo mesto.

PRODAM novo prenosno električno škroplilnico, Standard Osijek, Cankarjeva 14, Novo mesto.

DVOJNO OTROŠKO sobo in hodniško garderobno omaro prodam. Zorbarič, Ragovska 9, Novo mesto, tel. 22-074.

KRAVO s telotom prodam. Janez Lukše, Koroška vas 16, Novo mesto.

PRODM nov stroj Mio-standard UM-6/220 V (žaganje, skobljanje, brušenje, vrtnanje, izrezanje, mletje zrnja). Tine Železnik, Kamni potok 18, Trebnje.

PEČ za kopalnico Braun, kombinirano, prodam. Bratkovič, Gor. Brezovica 27, Šentjernej.

OTORŠKO POSTELJICO, leseno, in stajico ugodno prodam. Tel. 21-897.

TRAKTORSKE GUME 11,2/10-28 prodam. Jakše, Uršna sela 78.

FBT SUPER bas 250 W, center Gorenje (radio, gramofon, kasetofon) in violino prodam. Telefon (068) 24-778.

HARMONIKO B. Es, As znamke Melodija, malo rabljeno, in traktorsko koso IMT 627 original prodam. Anton Šušter, Prilozje 6, Gradac, tel. 56-702.

GARAŽNA VRATA (230 x 210), nova, ugodno prodam. Franc Premru, Gruča 3, Šentjernej.

KRAVO v 9 mesecev brejosti s 5, telotom prodam. Ivan Plut, Vrtača 15, Semič.

PRODAM dve krušni peči (ena manjša z okraski, druga večja s 30 ploščicami, gladka). Avsenik, Dolenske Toplice 29.

BARVNI televizor Gorenje prodam za 4 M. Tel. (068) 22-597.

HLADILNIK z zamrzovalnikom, skoraj nov, prodam. Grah, Slavka Gruma 12, Novo mesto, tel. 23-118 int. 18.

TELICO, brejo 6 mesecev, in kravo, brejo 6 mesecev, z drugim telotom, prodam. Franc Jakše, Orehoviča 25, Šentjernej.

PRALNI STROJ zopas, potreben popravila, prodam. Informacije, Mlakar, telefon (061) 861-235, popoldne.

TOMOSOVO vlečnico, novo, takoj prodam. Oklešen, Pod Trško goro 38, telefon 21-104, popoldne.

PRODAM dnevni regal in sedežno garnituro, hladilnik (170 l) s hladilno omaro. Bojović, Ragovska 9 a, Novo mesto.

TELEVIZOR jasna, črno beli, nov, prodam. Ogled po 14. uri. Gor. Straža 116.

TERMOAKUMULACIJSKO PEČ prodam po zelo ugodni ceni. Jožica Mirtek, Kristanova 10, Novo mesto.

PRODAM Z 750, motorno žago stihl 038, molzni stroj, vse novo. Informacije na telefon 22-441, interna 637.

KAVČ prodam. Informacije na telefon 23-933.

PRODAM kuhinjo s štedilnikom, sedežno garnituro, dve postelji z jogiji, kavč, hladilnik, bojler (10 l) in več kosov pohištva. Vprašati na telefon 25-938 ali 21-594.

KUPIM

ZAZIDLJIVO parcelo v okolici Novega mesta kupim. Telefon 24-348.

VW 1200 ali ZASTAVO 101 kupim z gotovino in materialom (do 10 M). Pisite na naslov: A. Cvelbar, Šmarje 34, Šentjernej.

ELEKTRIČNI puhalnik kupim. Martin Zagorec, Gor. Vrhpolje 58, 68310 Šentjernej.

ZAZIDLJIVO parcelo na relaciji od Novega mesta do Rumanje vasi kupim. Naslov v upravi lista (759/85) ali na telefon 20-395, po 16. uri.

GARSONJERO ali enosobno stanovanje kupim v Novem mestu. Naslov v upravi lista 760/85.

POSEST

ZIDANICO, 14 arov vinograda in 14 arov košenice na Dolžu pri Stopičah prodam. Naslov v upravi lista (757/85).

PRODAM dve njivi (14 in 18 arov) ob cesti vas Kočevje pri Črnomlju. Telefon (068) 58-305.

HIŠO v izgradnji (III. faza) v Črnomlju prodam. Telefon 84-530.

PETSOBNO STANOVANJE v centru Novega mesta prodam. Gotovina in deloma kredit. Telefon 22-278, popoldne.

GRADBENO parcelo v Hrastuljah pri Škocjanu prodam. Darko Kovarčič, Hrastulje 6, Škocjan.

NOVO HIŠO z vrtom v bližini Krškega prodam. Naslov v upravi lista (758/85).

HIŠO, 5 km iz Novega mesta, prodam. Naslov v upravi lista (761/85).

PARCELO (6400 m²), 500 m izven Metlike, prodam. Naslov v upravi lista (755/85).

PARCELO za vinograd z zidanico v Gradišcu pri Trebnjem prodam. Alojz Meglič, Lukovec 14, Trebnje.

VINOGRAD z zidanico na Vinomeru pri Metliki prodam. Dostop z vsakim vozilom. Informacije na telefon (068) 56-684.

RAZNO

INSTRUMENTALNA SKUPINA iz Krškega vabi k sodelovanju basista, po možnosti iz bližnje okolice.

Delovna organizacija

Mercator—Agrokombinat Krško, tozđ Poljedelstvo—meso Kostanjevica

objavlja prosta dela in naloge

dveh mesarjev v DE Meso v Kostanjevici

Delo se združuje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Poskusno delo traja 3 mesece. Pogoji: — šola za živilce — smer mesar prodajalec ali klavec — 6 mesecev delovnih izkušenj na podobnih delih in nalogah

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev sprejema kadrovska služba delovne organizacije Mercator—Agrokombinat Krško, Krško, Cesta krških žrtev 52. Rok za vlaganje prijav traja 15 dni po dnevu objave.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po prenehanju zbiranja prijav.

117/8-85

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, žena, stara mama, sestra in teta

IVANKA KASTELIC

roj. Judež

iz Žabje vasi 10, Novo mesto

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam kakorkoli pomagali, izrekli sožalje in darovali cvetje in vence. Iskrena zahvala tudi dr. Moreli, ostalim zdravnikom in bolniškemu osebju kirurškega ter intenzivnega oddelka bolnice v Novem mestu, sindikalnim organizacijam PTT Novo mesto, Domu Majde Šilc Novo mesto, ZIL DSS Ljubljana, Opremi Kočevje, govorniku za poslovilne besede, pevcem, duhovnikom za opravljeni obred in vsem, ki so pokojno v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V 83. letu nas je za vedno zapustila ljuba mama, stara mama

AMALIJA GAČNIK

iz Rodin 7, Trebnje

Prisrčno se zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so pokojno darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje, ter za spremstvo pokojne na zadnji poti. Hvala kolektivoma Mercator in Labod Trebnje. Posebna zahvala velja Zdravstvenemu domu Trebnje in pljučnemu oddelku bolnišnice v Novem mestu za lajšanje njenih bolečin. Hvala tudi župniku za lepo opravljeni obred ter cerkvenemu pevskemu zboru za lepo zapete žalostinke. Vsem še enkrat hvala!

Žalujoči: mož France, otroci Boža, Malka, Ani, Fani z družinami ter ostalo sorodstvo

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

V SLUŽBO sprejem dva izučena ali priučena stavbna kleparja in dva fanta za proučitev. Dober zaslужek in zagotovljeno samsko stanovanje. Oglasite se lahko vsak dan od 7. do 17. ure. Martin Mlakar, stavbno kleparstvo, Ljubljana, Tacenska 94.

ELEKTROINSTALATERJA zaposlim takoj. Ivan Petric, CBE 46, Metlika, telefon (068) 58-467.

ZAPOSLIMO KV MIZARJA s prakso. OD od 40.000 din dalje. Mizarstvo BOBIČ, tel. 22-703.

STANOVANJA

GARSONJERO ali sobo na relaciji Senovo — Brestanica — Krško iščem za krajši čas. Telefon 79-417.

Motorna vozila

ZASTAVO 101 prodam. Božo Butalin, Ob Težki vodi 32, Novo mesto.

ZASTAVO 750, letnik 1974, registrirano do decembra 1985, po ugodni ceni prodam. Ogled možen vsako soboto in nedeljo. Viktor Koncilijski, Dvor pri Žužemberku 62.

FIAT 126 P, letnik 1979, prodam. Telefon 24-184.

FIAT 124 v voznom stanju, neregistriran, prodam za 4.5 M. Prodajni tudi LADO 1500, registrirano do septembra, delno karabolirano, za 10 M. Informacije vsak dan popoldne na tel. (068) 69-764.

R 4,2 letnik 1981 46000 km, prodam za 26 milijonov. Telefon (061) 222-988, dopoldne.

Z 750 SE, letnik 1981 30000 km, ugodno prodam. Telefon (068) 21-253, dopoldne.

Z 750, letnik 1978, v dobrem stanju, prodam. Anton Cerjak, Mrčna sela 11, Koprivnica.

TOVORNI AVTO Mercedes 15.13, letnik 1972, v dobrem stanju, prodam. Ivan Štangelj, Jama 1, Novo mesto.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DIC, tozđ Časopis Dolenjski list, Novo mesto. USTANOVITELJICE LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Tone Jesenko.

UREDNIŠKI ODBOR: Drago Rustija (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Rja Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Anton Jakše (vodja novinarskega servisa in EPS), Zdenka Lindič—Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 40 din. Letna naročnina 1.500 din. Za delovne in družbene organizacije 3.000 din, za tujino 15 ameriških dolarjev oz. 50 DM (ali ustreza druga valuta v tej vrednosti). — Devizni račun 52100-620-970-257300-128-4405/9 (Ljubljanska banka — Temeljna dolenskijska banka Novo mesto).

OGLESI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 460 din, za razpise, licitacije ipd. 650 din, 1 cm na določeni srednji ali zadnji strani 700 din, 1 cm na prvi strani 900 din. Vsak mali oglas do 10 besed 300 din, vsaka nadaljnja beseda 30 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK Novo mesto 52100-603-30624. Naslov: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Germova 3, p. p. 33, telefon uredništva (068) 23-606 in 24-200, telefon novinarskega servisa 23-610, telefon ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka 24-006. — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, tozđ Grafika, Novo mesto — Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

V 84. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

TEREZIJA KOZLEVČAR

iz Gabrja 114

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki so nam pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter spremili pokojno na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni pevcem iz Gabrja za lepo petje, govornici Ivanki Boltez iz Gabrja, Pogrebnemu zavodu iz Novega mesta za opravljeni pogreb in Kominali za venec ter župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V 57. letu nas je po hudi bolezni zapustil naš mož, oče, brat, dedek in stric

FRANC LAH

iz Hrastja 12 pri Mirni peči

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom za izkazano pomoč, podarjene vence in cvetje, izrečeno sožalje in številno spremstvo pokojnika na njegovi zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo osebju ORL oddelka bolnice v Novem mestu in Ljubljani, pevcem, GD Hmeljčič in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

V SPOMIN

Pred letom dni nas je mnogo prezgodaj zapustila draga mama in babica

ROZALIJA PLUT — ZALA

iz Semiča

Spomin na njo je vedno žalosten in boleč, saj je bila zahrbtna bolezni neizprosna. Hvala vsem, ki jo hranite v lepem spominu.

Sin Valentin z družino

Semič, 19. 2. 1985

ZAHVALA

Ob boleči in nenadni izgubi naše drage sestre in dobre tete

MARIJE KRIVEC

iz Šentjurja

se iskreno zahvaljujemo vaščanom, sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter spremili pokojno na njeni zadnji poti. Pristrčna hvala tudi govornikoma in župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta in pradedka

LUDVIKA ŠEPCA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremili na zadnji poti in mu darovali cvetje. Posebej se zahvaljujemo dr. Humarju za nesebično pomoč, predstavnikom ZZB, SZDL, krajevni skupnosti in Železniškemu gospodarstvu za izrečene poslovilne besede ter pevcem in godbenikom za žalno glasbo.

Vsi njegovi

Muhabran, 9. 2. 1985

ZAHVALA

V 64. letu je nepričakovano ugasnilo srce naše predrage, ljubljene žene, mame, stare mame, tete, svakinje

IVANKE KASTELIC

roj. Mrvar,
Kettejev drevored 9,
Novo mesto

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in vsem, ki ste jo spremili do preranega groba. Hvala govorniku za poslovilne besede ter pevcem in godbenikom. Vsem pristrčna hvala!

Vsi njeni

ZAHVALA

V 72. letu je nepričakovano ugasnilo življenje drage žene, mame, stare mame, sestre in tete

ANE BOHTE

roj. Hutar
iz Dol. Lakovnic 4

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izraženo sožalje, darovane vence in cvetje ter vsem, ki ste pokojno spremili na zadnji poti. Pristrčna hvala DSO vsem, ki ste podarjena venca, ŽTO UVP Novo mesto, internemu oddelku bolnišnice Novo mesto, zdravnikom in osebju. Hvala duhovniku za besede tolažbe ob tej naši težki uri in pevcem za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njeni!

ZAHVALA

V 74. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

FRANC ŠINKOVEC

iz Potoka 5
upokojeni železničar

Najprisrčneje se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem ter delovnim kolektivom TOZD za vleko vlakov Novo mesto, Tovarni zdravil Krka — TOZD Biokemija, Iskri Žužemberk in ostalim za podarjene vence in cvetje, Društvu upokojencev Straža, govornikoma za poslovilne besede in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega očeta, starega očeta, brata in strica

ANTONA PEZDIRCA

iz Grma 7

se najtopleje zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so sočustvovali z nami, darovali vence in cvetje ter spremili pokojnega na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo osebju nevrološkega oddelka bolnišnice Novo mesto, Temelnjemu sodišču Novo mesto — enoti Črnomelj, govornikoma Ivanu Kurentu in Stanku Bajuku za poslovilne besede ter duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoči: sin Anton in hčerka Milena z družinama, brata in sestri ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubega moža in očeta

JANEZA MAKOVCA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili ob zadnjem slovesu, mu poklonili lepe vence in cvetje ter nam ustno in pisмено izrazili sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni nevrološkemu oddelku bolnišnice Novo mesto, zdravnikom in osebju. Hvala duhovniku za besede tolažbe ob tej naši težki uri in pevcem za ganljive žalostinke. Še enkrat pristrčna hvala!

Žena Milka, sin Janez z družino, hčerka Emilija

Novo mesto, 12. 2. 1985

ZAHVALA

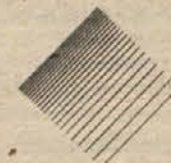
Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

JANEZA UČANJŠKA

iz Brezja pri Senušah

se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem za podarjeno cvetje in izrečeno sožalje ter vsem, ki ste pokojnega v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala Zavarovalni skupnosti Triglav OS Krško in sodelavcem Kovinarske Krško, prav tako dekanu za ganljivo opravljeni obred. Prav vsem najlepša hvala.

Žalujoči: vsi njegovi

**tiskarna
novo mesto**

68001 Novo mesto, Ragovska 7a
telefon 068 21-134, 22-551

po sklepu delavskega sveta
razpisuje javno licitacijo

ki bo 1. 3. 1985 ob 9. uri
v prostorih Tiskarne

za dostavni avtomobil — kombi IMV 2200 D,
leto izdelave oktober 1981, prevoženih
42000 km.

Izklicna cena je 800.000 din. Pred licitacijo
je obvezen 10% polog od izklicne cene.
Prometni davek plača kupec.
Vozilo si kupci lahko ogledajo eno uro pred
pričetkom licitacije v prostorih Tiskarne Ra-
govska 7a, Novo mesto.
Podrobnejše informacije po telefonu
(068) 21-134, 24-498, vsak dan med 6. in
14. uro.

ALOJZ VIDIC

Za hipec se mu je v očeh zasvetila iskra jeze in nemoči, ko je ob koncu najinega razgovora, s katerim ni le do potankosti razgalil svoj značaj, pač pa tudi protislovja današnjega pravosodja, dejal: »Če hoče kdo moj odhod med odvetnike razumeti kot protest zoper stanje v našem pravosodju, naj ga tako razume. Kajti to konec koncev tudi je! Žal pa mi je seveda, da svojih dosedanjih izkušenj in pridobljenega znanja ne bom več mogel uporabljati v obračunih z družbi škodljivimi in negativnimi pojavi. S to veliko moralno dilemo, ki me grize, bom pač moral sam obračunati.«

Za Lajzeta Vidica, sodnika in predsednika svevniške enote temeljnega sodišča Novo mesto, se je z odločitvijo, da v začetku prihodnjega meseca odide med odvetnike, pravzaprav docela podrl svet, ki ga je toliko časa gradil. Sorodstvu je bil zapisan celih 15 let, njegovo ime pa je skoroda praviloma povezano z javnosti najbolj odmevnimi obravnava. Še kot sodnik okroglo sodišča v Celju, kjer je služboval dve leti, je vodil več mesecev trajajočo obravnavo zoper 20 obtožencev in njihovih štirinajst odvetnikov v aferi, ki je izbruhnila v velenjskem »Gorenju«. Lajzeta Vidica, ki je sicer doma iz Loke pri Zidanem mostu, imamo na Dolenjskem v najbolj svežem spominu s sojenja udeležencem vinske afere v brežiškem Slovniku, nekaj prej je bil predsednik senata v sojenju zoper razpito afero prekupčevanja in razpečevanja deviz v Beli krajini, da ne naštevamo naprej. S kar neprikrito nastaljo pa se spominja svoje prve kazenske obravnave leta 1971.

»Šlo je za večkratnega povratnika, žeparja, in namesto je, da sem že na prvem samostojnem

sojenju izrekel zaporno kazen. To me je hudo pretreslo. A tovrstni stresi so bili čedalje manjši, vedno bolj mi je šlo za to, da je moja sodba pravno sedela, ob tem pa me je vodila zavest, da je potrebno družbo ubraniti pred škodljivimi pojavi. Pri tem pa ne zanemariti obsojenčeve osebnosti in možnosti kasnejše popolne moralne rehabilitacije. Lahko bi rekel, da sem v svojem delu vseskozi sledil predvsem štirim načelom. V prvi vrsti je šlo za pošten odnos do dela. Vsako sodbo sem do potankosti pretehtal, na obravnavo sem se vselej temeljito pripravil. Kajti sodnik ne sme nikoli imeti slabe vesti. Vselej sem v svojem delu ščitil načelo neodvisnosti sodišča in lahko zatrdim, da se v svoji dolgoletni praksi nisem srečal s primerom, da bi mi kdo svetoval ali celo naročil, kako soditi. Morda sem imel srečo, da delam v okolju, kjer vsaj doslej tovrstnih političnih vplivov ni bilo. Tretje vodilo pri delu je bilo, da sem izhajal iz vloge sodišča, od svojih sodelavcev sem zahteval popolno odgovornost. Če sem videl, da sodnik ni kos primeru, sem delal z njim tako dolgo, dokler ni dosegel zahtevane strokovnosti. In četrto: sodil sem, da je potrebno vse pravne norme tolmačiti in preizkusiti z načelom socialistične morale. Lahko se zgodi, da ima kdo po strogi črki zakona nekaj prav, kar pa mnogokrat ne gre skupaj s tem, kar od nas zahteva socialistična morala.«

Nikakršna nepotešana ambicioznost ali neskrupuloznost ni, če si nekdo po toliko letih dela v enem poklicu želi spremembe, še posebej, če ima za to tako tehtne razloge kot Lajze Vidic.

»Morda je res, da sem si želel spremembe, a ta želja zanesljivo ne bi prevesila tehtnice, če bi v našem pravosodju bilo vse, kot bi moralo biti. Družba vloge in pomena pravosodja preprosto ne priznava. Najbolj žalosno pa je, da ima tisti, ki je na nasprotni strani zakona, zaradi materialnih »privilegijev« veliko več možnosti, da se kazni izogne, kot da bo kaznovan. Ima namreč možnosti in pogoje, da si najame najboljšo odvetnike, »najprimernejše« izvedence, medtem ko najdemo na tej strani zakona poprečno izredno mlad in neizkušen sodniški kader, ki včasih nima denarja niti, da bi plačeval izvedence. Kdo bi mi sedaj očital, da sem se pridružil »močnejši« strani, a verjemite mi, da sem to storil v dobri veri. Za družbo in pravosodje. Če tudi zase, še ne vem. Najprej moram narediti obračun s svojo moralno.«

BOJAN BUDJA

Tudi Kitajci poznajo Prešerna

Kitajska slikarka Wang Huiqin bo razstavljala v Krškem

KRŠKO — Pripadniki manjših narodov, in med temi Slovenci nedvomno smo, ne moremo prikriti ponosa, če kje v tujini ali pa kar doma iz ust tujecev slišimo kakšno lepo besedo o naši kulturi, življenju in običajih. Zato ne preseneča, da so obiskovalci prijetnega kulturnega večera ob nedavnem slovenskem kulturnem prazniku, ki ga je v Delavskem kulturnem domu Edvarda Kardelja v Krškem pripravil tamkajšnji Literarni klub Bena Zupančiča, posebej toplo pozdravili gostjo Wang Huiqin iz daljne Kitajske, ki je Prešernovo »Vrbo« recitala v — kitajščini.

Morda bi kitajska slikarka iz Nantonga požela še močnejši aplavz, če bi pesem prebrala v slovenščini... Tudi to bi zmogla, čeprav se uči slovenščino bolj zavzeto šele dobro leto, odkar se je z možem Mitjem Sajem, ki vodi tečaj kitajščine na ljubljanski filozofski fakulteti, za stalno naselila v prestolnici svoje druge domovine. Seveda je domotožja še precej, zato si veliko dopisuje s prijatelji iz Kitajske, ima pa še dosti bogate stike z rojaki, ko prihajajo k nam razne kitajske delegacije in z možem pomagata pri prevajanju in sporazumevanju med velikim in majhnim narodom.

»S Slovenci se zelo dobro razumem, čeprav seveda drži rek: Različni ljudje, različni odnosi. Vaša slovnica je zame zelo težka, še posebej, ker doma zaenkrat še veliko govoriva kitajščino, ki je najin skupni jezik. Na splošno pa me ljudje povsod zelo tople sprejmejo. Pri kitajski razstavi v Zagrebu sem pomagala tudi z likovnim oblikovanjem

spominkov v umetniški delavnici. Ta razstava je bila nekakšno kulturno

Wang Huiqin: »Prešernovo pesem Vrba poznam še iz Kitajske. Za mojo razstavo v krški galeriji konec maja pa bova z možem prevedla v kitajščino Zdravljico vašega največjega pesnika...«

žarišče bogatih stikov z rojaki in vaškimi ljudmi.« pripoveduje skromna

in simpatična slikarka Wang Huiqin, ki dela v Ljubljani »specialko«, iz grafike.

Že na Kitajskem se je seznanila z delom Jakca Miheliča, v Ljubljani pa spoznala še Bernika in Druge, še najbolj pa ji je všeč delo Stupice. Na akademiji je najgloblje prodira v oljno tehniko, privlačijo pa jo tudi grafike ter lesorezi, predvsem tradicionalni kitajski in evropski. Šest let je poučevala na srednjih in višjih šolah na Kitajskem likovno umetnost in odkrito prizna, da ni pričakovala tolikšne razvitosti jugoslovanske umetnosti. Od ogleda Meštrovičeve razstave se bolj ceni naše kiparstvo.

Naključje je hotelo, da sta kitajska slikarka in naš dolenski rojak Mitja Saje pristala na skupni življenjski poti, in slučajno se je krški rojak arhitekt Valentin Scagnetti, mojster za pisave, ki ga Krčani že poznajo po predstavitvi Prešernova v njegovi pisavi, spomnil na Wang Huiqin, ko so Krčani snovali program galerije in literarni večer.

Kitajka se hvaležno smehlja, saj gotovo pozna kitajski rek: »Majhno pomanjkanje potrpljenja pokvari pogosto velike podvige.« Predstavitve v Krškem je morda le začetek...

PAVEL PERC

Steklina že pojenjuje

V črnomaljski občini je ni več — Boje se, da se ne bo pojavila na metliškem, še neokuženem območju

BELA KRAJINA — Prve primere stekline so v črnomaljski občini odkrili marca lani. Bolezen je prišla iz Kočevskega Roga, saj so stekle lisice našli najprej v okolici Starega trga, Špeharjev, Radencev. Tam za širitev bolezni iz Kočevskega Roga namreč ni nobene naravne ovire.

Od tam se je steklina širila po črnomaljski občini, odkrili pa so jo celo v okolici Črnomolja: na Rožič vrhu, Butoraju, Goleku pri Dragatušu. Kot

je povedal veterinarski inšpektor, je steklina okužena celotna občina, čeprav je doslej ugotovljenih le 7 primerov bolezni. Dejavsko je bilo obolenih veliko več, saj v krajih, kjer je bila bolezen ugotovljena, ljudje niso več pošiljali živali na preiskave na Virološki inštitut v Ljubljano, ampak so jih sami sezgali. Poleg tega so v Beli krajini oz. v črnomaljski občini poznani le primeri stekline na lisicah, ker drugih živali niso pošiljali na preiskave. Sreča je, da ni zbolel človek ali kakšna domača žival, kajti vse stekle lisice so bile ubite v naseljih, ne na lovov. Morebitno nadaljnje širjenje bolezni so preprečili tudi s strognimi ukrepi in odredbo o obveznem privezovanju psov. V inšpekcijskih službah menijo, da steklina v črnomaljski občini sedaj upada, saj že od oktobra lani niso ugotovili nobenih novih primerov obolenj. Lisice so prav zaradi te bolezni v glavnem poginile, kar potrjujejo tudi lovci, ki zatrjujejo, da lisic ne vidijo več.

V metliški občini sicer še ni bilo primerov stekline, pričakujejo pa, da se bo pojavila, saj veterinarska inšpekcija redno dobiva obvestila iz sosednje Hrvaške o novih primerih te bolezni v vaseh onkraj Kolpe. Kolpa je zaenkrat kot naravna ovira še uspešno preprečevala širjenje stekline.

B. M.

Pretepal štirimesečnega dojenčka

V brežiški bolnišnici se zdravi otrok s hudimi poškodbami glave in nog

BREŽICE — Sredi minulega tedna so prišli brežiški miličniki do obvestila, da je bil nedavno v tamkajšnji bolnišnici sprejet petmesečni otrok Simon Jabuka, na katerem so zdravniki našli več hudih poškodb. Tako je imel dojenček, ki so ga v bolnišnico sprejeli 9. februarja, dvakrat zlomljeno lobanjo, zlomljene so bile tudi kosti v gležnju, poleg tega pa še več drugih poškodb po telesu.

Preiskava, ki je nemudoma stekla, je že po kratkem času vrгла sum na 28-letnega moža otrokove matere, Marjana Jabuko iz Brežic, ki naj bi dojenčka poškodoval z gradim ravnanjem. Brežiški miličniki so skupaj z uslužbenci krške UNZ prišli celo do podatkov, da naj bi osumljeni dojenčka večkrat pretepal, enkrat pa ga celo s košarico, v kateri je spal, vrغل po sobi. Izkazalo se je celo to, da je bila otroku noga v gležnju zlomljena že 28. januarja, lobanja pa poškodovana 5. ali 6. februarja. Odveč je pisati, s kakšnimi bolečinami je otrok živel do sprejema v bolnišnico. Prav ob sklepu redakcije smo prejeli vest, da življenje malega Simona ni v nevarnosti in da že poteka postopek za oddajo otroka v rejništvo.

Mličniki in uslužbenci UNZ so zaradi utemeljenega suma na klepne poškodbe otroka naznanili Marjana Jabuko temeljnemu javnemu tožilstvu.

B. B.

NOVOSTI DISKOTEKE V METLIKI

METLIKA — Na nedavnem občnem zboru OO ZSMS Metlika so se mladi odločili, da bodo poleg dela na drugih področjih postorili tudi obilo koristnega v starem kinu, kjer imajo diskoteko in prostor za občanske koncerte. Sprejeli so odločitev, da takoj, ko mine mraz, pričnejo s korenito in zahtevno preureditvijo diskoteke, ki naj bi v bodoče postala večnamenski mladinski prostor za shajanje in različne aktivnosti in obenem vzorno urejen prostor, kot je to v navadni pri zasebnih lastnikih diskotek. Ker so nekatere sekcije, ki delujejo znotraj OO na dokaj majavih finančnih nogah, si bodo skušale pomagati z vodenjem diska tudi ob petkih. Tako bo torej od jutrišnjega dne, 22. februarja, diskoteka v Metliki odprta vsak petek in soboto od 20. ure dalje. (dve)

AFRIŠKA GLASBA V KRKINEM KLUBU

NOVO MESTO — V Krkinem klubu v Novem mestu se bo danes, 21. t.m., pričel ob 18. uri zanimiv glasbeni večer. Glasbeni delavec in publicist Drago Vovk bo namreč predstavil del sodobne glasbene ustvarjalnosti v Afriki. V prvem delu večera bo na sporedu predvsem prikaz ljudske glasbe nekaterih dežel, drugi del pa bo namenjen popularni, pretežno plesni glasbi Nigerije, Južnoafriške republike, Tanzanije, Zimbabveja in drugih držav. Vstopnine ni.

J. PRIMC

Izšel je »Srebrni zvon«

Rudi Mohar iz Kočevja je zbral in obdelal 36 pripovedk o Loškem potoku in širši okolici

KOČEVJE — Te dni je izšla knjiga pripovedk »Srebrni zvon«, ki jo je napisal Rudolf Mohar iz Kočevja. Izdala jo je založba Mladinska knjiga (v zbirki Cicibanova knjižnica) v 7.000 izvodih, ilustrirala pa Marjeta Cvetko. V knjigi je 36 pripovedk, ki govorijo predvsem o Loškem potoku, kjer se je Rudolf Mohar rodil, pa tudi o bližnji in širši okolici. Najlepa in najdaljša je pripovedka »Srebrni zvon«, ki govori o nastanku Loškega potoka.

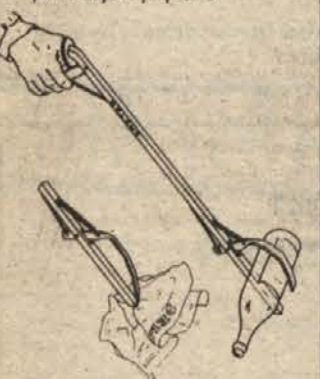
»Pripovedke sem začel zbirati že pred vojno«, pravi Mohar. »Najbolj znana je Zaklad pri Mrtalozu, ki govori o treh kadeh oz. o 12 sodih zlata in srebra. Ta zaklad so Potočani res iskali pa tudi drugi so tam okoli kopali.«

Rudi Mohar

Mnogo pripovedk je danes le delno ohranjenih in jih je Mohar dopolnjeval in obdeloval ter jim tako dal obliko, ki jo imajo v knjigi. Nekatero

Za čisto okolje potrebujete pripravo

S smetarjem nad smeti

Naprava za čiščenje

Ko bo končno le skopnel sneg letošnje zime, se bodo po travah, poteh, med grmičevjem in na bregovih potokov in rek pokazala očitna znamenja naših poprejšnjih nemarnosti: smeti, papirji, plastične vrečke in ostala navlaka. In če se že boste lotili čiščenja, potem se ne bo treba za vsakim kosom skloniti in ga pobrati z roko, če boste uporabljali posebno prijemalno napravo smetar.

Smetarja so izdelali v obrtni zadruzi Zora v Mengšu, stane pa 950 dinarjev brez davka. Kot zatrjuje izdelovalec, ga je mogoče kupiti v vseh tehničnih trgovinah, lahko pa jih naročite tudi neposredno, če naročate več kot 10 kosov. Naprava je primerna za domačo rabo, prav bo pa gotovo prišla tudi na skupinskih čiščevalnih akcijah po šolah in še kje.

REŽISER MED LABODOVIMI DELAVKAMI — Minuli teden je v Novem mestu minil tudi v znamenju slovenskega filma. Žal je bila to za mnoge zamujena priložnost, da bi videli zadnje dosežke domače kinematografije. V četrtek je bil gost filmske predstave »Nobeno sonce« režiser Jani Kovacič. Dopoldan je bil na obisku pri pokrovitelju tedna slovenskega filma v Novem mestu, tovarni Labod. Na sliki: Režiser Jani Kovacič (s čepico), ki se ga mnogi spominjajo tudi po filmu Sreča na vrvi, pri ogledu proizvodnje. (Foto: J. Pavlin)

kozerija PRIVEZAN Z VARNOSTNIM PASOM

Alfonz Zračnik je trikrat opozoril svojega sopotnika. Prvič mu je rekel: »Priveži se z varnostnim pasom, sicer lahko plačaš kazen sto dinarjev.« Drugič je skoraj zakričal: »Mar se ne misliš opasati?« Tretjič je bil že obupan: »Prav! Rekel sem ti, da se priveži, a ti tega nečeš.«

Alfonz Zračnik je vozil mirno. Cesta je bila suha, a polna udarnih jam. »Zima je naredila svoje.« je rekel Zračnik. »Ne-kvalitetno polaganje asfalta pa svoje.« je bil pikar sopotnik.

»Nočem forsirati, stroj je skoraj nov. Ob vsaki jami me zaske-li srce.« je zastokal Alfonz Zračnik, ki je slovel po tem, da je ljub-avil avto bolj kot sina, hčerko in ženo Klotildo skupaj. »Ni treba, da telebiš v vsako.« je pripomnil sopotnik.

To je bilo usodno. Alfonz Zračnik je nenadoma zavil v levo, in ko je hotel ponovno naravnati vozilo, mu to več ni us-pelo. Pločevina je treščila v drevo...

»Od kod sta potovala?« je za-nimalo tovariša miličnika. »Iz Repičevine. Namenjena sva bila v Belo mesto.« je s kr-avavo spodnjo ustnico odgova-rjal Zračnikov sopotnik.

»Koliko je kazal števec, pre-den sta zletela v drevo ob cesti?« »Mislim, da ne več kot osemdeset. Prej manj.«

»Je voznik pred potovanjem kaj pil?« je zanimalo tovariša miličnika.

»Menim, da ne. Alfonz Zrač-čnik je celo zoper alkohol.« »Ste bili med vožnjo pripasani?« »Jaz ne, Zračnik pa.« »Saj. Kar poglejte se, kakšni ste: z obraza krvavite, levo roko ne morete premakniti in tožite o bolečinah v križu. Poglejte šofe-rja: lepo pripet sedi na svojem sedežu, z rokami na volanu in celo nasmeji ima na ustnicah. Ne boste ugovarjali, da ni videti kot živ!«

TONI GAŠPERIČ